JEAN-CHRISTOPHE GRANGÉ

DIAMANTE MORTALE

JEAN-CHRISTOPHE GRANGÉ

DIAMANTE MORTALE

Original: *Le Vol Des Cigognes* (1994)

Traducere din limba franceză de:
ION DORU BRANA

virtual-project.eu

NEMIRA
1999

I. BLÂNDA EUROPĂ

1.

Înaintea marii plecări, îi promisesem lui Mark Böhm să-i fac o ultimă vizită.

În ziua aceea, o furtună mocnea deasupra sud-estului Elveției. Cerul căsca hăuri negre și vinete, din care răzbăteau luciri translucide. Din toate părțile sufla un vânt cald. La volanul unei decapotabile de închiriat, alunecam de-a lungul lacului Léman. La capătul unui viraj, Montreux apăru, parcă diluat în aerul electric. Apele lacului fremătau, iar hotelurile, în ciuda sezonului turistic, păreau condamnate la o liniște de rău augur. În apropierea centrului am încetinit, apucând-o pe străzile înguste care duc spre partea de sus a orașului.

Când am ajuns la vila lui Max Böhm, era aproape întuneric. Am aruncat o privire la ceas: ora cinci după-amiaza. Am sunat și am așteptat. Niciun răspuns. Am insistat, trăgând cu urechea. Nicio mișcare. Am dat ocol casei: nicio lumină, nicio fereastră deschisă. Ciudat. După câte putusem să-mi dau seama la prima mea vizită, Böhm era mai degrabă genul omului punctual. M-am întors la mașină și-am așteptat. Tunete înfundate greblau străfundurile cerului. Am închis acoperișul decapotabilei. La cinci și jumătate, Böhm tot nu apăruse. Am hotărât să merg până la ocoluri. Poate că ornitologul se dusese să-și viziteze odraslele.

Am intrat în partea germană a Elveției prin orașul Bulle. Ploaia încă tot nu se hotăra, dar vântul se întețea, ridicând nori de praf sub roțile mașinii. După o oră, am ajuns în împrejurimile Wessembachului, lângă terenurile împrejmuite. Am scos cheia din contact, apoi am luat-o peste câmp, către cuști.

În spatele grilajelor, am văzut berzele. Ciocuri portocalii, penaj alb și negru, priviri vioaie. Păreau nerăbdătoare. Băteau energic din aripi și clămpăneau din pliscuri. Furtuna, fără doar și poate, dar și instinctul migrator. Mi-au revenit în minte cuvintele lui Böhm: „Berzele aparțin migratoarelor instinctive. Plecarea lor nu-i declanșată de condiții climaterice sau alimentare, ci de un orologiu intern. Într-o zi, e vremea să plece, și gata”. Era sfârșitul lui august și pesemne că berzele simțeau acest semnal misterios. Nu prea departe, pe pajiști, alte berze se foiau încolo și încoace, zgâlțâite de vânt. Încercau, și ele, să-și ia zborul, dar Böhm le „ciuntise”, adică le tăiase vârfurile penelor uneia dintre aripi, dezechilibrându-le și împiedicându-le să decoleze. Acest „prieten al naturii” avea, hotărât lucru, o ciudată concepție despre rânduiala lucrurilor în lume.

Brusc, un om numai piele și oase se ivi dinspre terenurile învecinate, încovoiat în bătaia vântului. Furtuna aducea miros de iarbă cosită și simțeam în țeastă începutul unei migrene. De departe, scheletul îmi strigă ceva în germană. Am strigat, la rândul meu, câteva fraze în franceză. El răspunse imediat, în aceeași limbă: „Böhm n-a fost pe-aici astăzi. Nici ieri, de altfel”. Omul era aproape chel și câteva șuvițe încâlcite îi fluturau deasupra frunții. Se tot căznea să și le lipească de țeastă. Adăugă: „De obicei, vine în fiecare zi să-și hrănească păsările”.

M-am întors la mașină și am pornit în viteză spre Ecomuzeu. Un fel de muzeu în mărime naturală, situat nu departe de Montreux, unde fuseseră reconstruite, respectându-se cele mai mărunte detalii, case în stilul tradițional elvețian. Pe fiecare horn se instalase, sub înaltul patronaj al lui Max Böhm, câte un cuplu de berze.

Curând, am ajuns la satul artificial. Am purces pe jos, de-a lungul ulicioarelor pustii. Am rătăcit timp de câteva minute prin labirintul de case albe și cafenii, în care părea să locuiască neantul, și am descoperit în sfârșit clopotnița – un turn negru, paralelipipedic, de peste douăzeci de metri înălțime. În vârful său trona un cuib de dimensiuni uriașe, căruia i se deslușea doar conturul. „Cel mai mare cuib din Europa”, îmi spusese Max Böhm. Berzele erau sus, pe coroana de crengi și de lut. Clămpăniturile ciocurilor lor răsunau deasupra uliței goale, ca zgomotul unor mecanisme demultiplicate. Nici urmă de Böhm.

Am făcut cale întoarsă și am căutat casa paznicului. L-am găsit pe paznicul de noapte în fața televizorului. Mânca un sandviș, în timp ce câinele său se ospăta dintr-o strachină cu chiftele.

— Böhm? făcu omul, cu gura plină. A fost alaltăieri, la clopotniță. Am scos împreună scara. (Îmi aminteam de mașina infernală folosită de ornitolog pentru a ajunge la cuib: o scară de pompieri, străveche și roasă de carii.) Dar nu l-am mai văzut de atunci. Nici măcar n-a pus la loc materialul.

Paznicul ridică din umeri și adăugă:

— Böhm e la el acasă, aici. Vine, pleacă…

Apoi mușcă iar din sandviș, în chip de concluzie. Am avut o vagă presimțire.

— Poți s-o mai scoți o dată?

— Ce anume?

— Scara.

Am ieșit în vijelia de afară, cu câinele încurcându-ni-se printre picioare. Paznicul mergea în tăcere. Nu-l încânta proiectul meu nocturn. La baza turlei, deschise ușile șurii învecinate. Am scos împreună scara, fixată pe două roți de cărucior. Mașinăria mi se părea mai înfricoșătoare ca oricând. Și totuși, cu ajutorul gardianului, am

pus în mișcare lanțurile, scripeții, cablurile și, încet, scara s-a înălțat. Vârful i se legăna în vânt.

Mi-am luat inima în dinți și am început ascensiunea, cu băgare de seamă. Pe măsură ce urcam, înălțimea și vântul îmi încețoșau ochii. Mâinile mi se cramponau de fuscei. Simțeam cum mi se face vid în stomac. Zece metri. M-am concentrat asupra peretelui și am continuat să urc. Cincisprezece metri. Lemnul era ud și tălpile îmi alunecau. Scara vibra de sus până jos, transmițându-mi unde de șoc în genunchi. Am aruncat o privire. Cuibul era la o întinzătură de mână. Mi-am ținut răsuflarea și am urcat până în vârf, apucându-mă de crengile cuibului. Berzele își luară zborul. Pentru o clipă, n-am văzut decât un nor de pene, apoi coșmarul mi s-a înfățișat.

Böhm era acolo, întins pe spate, cu gura deschisă. În cuibul uriaș își găsise locul. Cămașa în dezordine îi dezvelea pântecele alb, obscen, mânjit cu pământ. Ochii săi nu mai erau decât două orbite goale și însângerate. Nu știu dacă berzele astea aduceau bebeluși, dar de morți știau să se ocupe.

2.

Pereți albi, spațiu aseptizat, clinchete de metal, siluete fantomatice. La ora trei dimineața, în micul spital din Montreux, așteptam. Ușile serviciului de urgență se deschideau și se închideau. Treceau infirmierele. Fețe mascate se iveau când și când, indiferente la prezența mea.

Paznicul rămăsese în satul artificial, în stare de șoc. Nici eu nu eram într-o formă prea strălucită. Aveam frisoane, eram năuc. Nu contemplasem niciodată un cadavru. Pentru un spectacol în premieră, corpul lui Böhm era o culme. Păsările începuseră să-i mănânce limba și alte organe, aflate mai în adânc, în regiunea faringiană. Răni multiple fuseseră descoperite pe abdomen și pe flancuri: jupuituri, echimoze, tăieturi. Cu timpul, zburătoarele l-ar fi devorat pe de-a-ntregul. „Știi că berzele sunt carnivore, nu-i așa?” îmi spusese Max Böhm, la prima noastră întâlnire. Nici vorbă s-o uit, de acum înainte.

Pompierii coborâseră trupul din înaltul clopotniței, în timp ce păsările se roteau încet, bănuitoare, deasupra. Jos, avusesem prilejul să văd ultima oară corpul lui Böhm, plin de plăgi și de pământ, înainte de a fi introdus într-o husă foșnitoare. Urmărisem acest spectacol fantasmagoric, în lumina intermitentă a girofarurilor, fără să scot o vorbă și, mărturisesc, fără să mă încerce vreun sentiment. Doar un soi de absență, de recul buimac.

Acum așteptam. Și mă gândeam la întorsătura pe care o luase în ultimele luni viața mea – aceste două luni de fervoare și de păsări,

care sfârșeau sub formă de discurs funebru.

Eram, în momentul acela, un tânăr corect, din toate punctele de vedere. Aveam treizeci și doi de ani și tocmai obținusem un doctorat în istorie. Rezultatul a opt ani de trudă la „conceptul de cultură la Oswald Spengler”. Când terminasem acel voluminos op de o mie de pagini, total inutil sub aspect practic și mai degrabă istovitor sub aspect moral, nu mai aveam decât o idee: să uit de această experiență prin procură, de himerele artei, de aureola științelor umaniste. Voiam să trec la acțiune, să simt gustul vieții.

Cunoșteam medici tineri, care se angajaseră în activități de ajutor umanitar, având „un an de pierdut” – după cum se exprimau. Cunoșteam avocați proaspăt ieșiți de pe băncile facultății, care cutreieraseră India și gustaseră din misticism, înainte de a-și îmbrățișa cariera. Eu însă nu aveam în vedere nicio meserie, n-aveam niciun interes pentru exotism sau pentru nefericirea altora. Atunci, încă o dată, îmi veniseră în ajutor părinții mei adoptivi. „Încă o dată”, deoarece, de la accidentul care-i costase viața pe fratele și pe părinții mei, acest cuplu de foști diplomați îmi oferise mereu ce aveam nevoie: mai întâi, compania unei doici, în anii copilăriei, apoi o pensie consistentă, care-mi îngăduise o reală detașare fața de vicisitudinile materiale.

Așadar, Georges și Nelly Braesler îmi sugeraseră să iau legătura cu Max Böhm, unul dintre prietenii lor elvețieni, care căuta pe cineva în genul meu. „În genul meu?” întrebasem, notând adresa lui Böhm. Îmi răspunseseră că părea a fi vorba doar de ceva pentru câteva luni. Mai târziu, aveau să se îngrijească să-mi găsesc o situație adevărată.

Apoi, lucrurile luaseră o întorsătură neașteptată. Și prima întâlnire cu Max Böhm, echivocă și misterioasă, rămăsese întipărită, cu de-amănuntul, în memoria mea.

În ziua aceea, 17 mai 1991, către ora șaisprezece, am ajuns pe strada Lacului nr. 3, după ce mă plimbasem vreme îndelungată pe străduțele înguste de pe înălțimile Montreuxului. La capătul unei piațete presărate cu felinare medievale, am descoperit o vilă pe a cărei ușă din lemn masiv scria: „Max Böhm”. Am sunat. A trecut un minut bun, după care a apărut un bărbat cu un zâmbet larg. „Ești Louis Antioche?” m-a întrebat. Am încuviințat și am intrat la domnul Böhm.

Interiorul vilei îi semăna întrutotul cartierului. Camerele erau strâmte și alambicate, pline de nișe, etajere și perdele care, în mod vizibil, nu ascundeau nicio fereastră. Podeaua era denivelată de numeroase trepte și estrade. Böhm trase în lături o draperie și mă invită să cobor după el, într-un subsol adânc. Am pătruns într-o încăpere cu pereți văruiți, mobilată doar cu un birou din lemn de stejar, pe care tronau o mașină de scris și teancuri de documente. Deasupra atârnau o hartă a Europei și Africii și mai multe gravuri

reprezentând păsări. M-am așezat. Böhm mi-a propus un ceai. Am acceptat cu plăcere (nu beau decât ceai). Cu gesturi iuți, Böhm a scos la iveală un termos, cești, zahăr și lămâi. În timp ce trebăluia, l-am observat mai atent.

Era scund și masiv, iar părul său, tuns perie, era complet alb. Fața rotundă era barată de o mustață scurtă, albă și ea. Corpolența îi conferea un aer ursuz și mișcări apăsate, dar figura lui exprima o ciudată cumsecădenie. Ochii, mai cu seamă, mijiți, păreau să zâmbească tot timpul.

Böhm servi ceaiul, cu precauție. Avea mâini butucănoase, cu degete lipsite de grație. „Un om al pădurii", mi-a spus. Plana în jurul persoanei sale și ceva vag militar – un trecut de război sau de activități brutale. În cele din urmă se așeză, își încrucișă mâinile și începu cu voce domoală:

— Așadar, ești din familia vechilor mei prieteni, Braesler.

Mi-am dres glasul:

— Sunt fiul lor adoptiv.

— Mi-am închipuit întotdeauna că n-aveau copii.

— Nici nu au. Vreau să zic naturali. Cum Böhm nu spunea nimic, am reluat: Părinții mei adevărați au fost prieteni intimi ai soților Braesler. Când aveam șapte ani, un incendiu mi-a ucis mama, tatăl și fratele. Nu aveam alte rude. Georges și Nelly m-au înfiat.

— Nelly mi-a vorbit de aptitudinile dumitale intelectuale.

— Mă tem să nu fi exagerat un pic în privința asta. (Mi-am deschis servieta.) V-am adus un curriculum vitae.

Böhm îndepărtă hârtia cu dosul palmei. O mână enormă, puternică. O mână în stare să zdrobească încheieturi dintr-o mișcare, cu două degete.

— Am toată încrederea în judecata lui Nelly, răspunse el. Ți-a vorbit de „misiunea" dumitale? Te-a avertizat că e vorba de ceva cu totul deosebit?

— Nelly nu mi-a spus nimic.

Böhm tăcu și mă privi cu atenție. Părea să-mi pândească cea mai infimă reacție.

— La vârsta mea, lipsa de activitate duce la tot felul de ciudățenii. Atașamentul meu față de anumite ființe s-a aprofundat considerabil.

— La cine vă referiți? am întrebat.

— Nu la ființe umane.

Din nou, Böhm tăcu. Era limpede că-i plăcea suspansul. În sfârșit, murmură:

— E vorba de berze.

— De berze?

— Vezi dumneata, eu sunt un prieten al naturii. De patruzeci de ani, mă interesează păsările. Când eram tânăr, devoram cărțile de

ornitologie, petreceam ore întregi în pădure, cu binoclul la ochi, observând fiecare specie. Barza albă ocupa un loc aparte în inima mea. O iubeam mai presus de orice fiindcă e o pasăre migratoare fantastică, în stare să parcurgă peste douăzeci de mii de kilometri în fiecare an. La sfârșitul verii, când berzele își luau zborul spre Africa, plecam și eu, din tot sufletul, împreună cu ele. De altfel, mai târziu, mi-am ales o meserie care să-mi îngăduie să călătoresc și să urmăresc aceste păsări. Sunt inginer, domnule Antioche, specialist în lucrări publice, acum pensionar. Toată viața am făcut în așa fel încât să plec pe mari șantiere, în Orientul Mijlociu, în Africa, pe ruta păsărilor. Astăzi, nu mă mai deplasez, dar continuu să studiez migrația. Am scris mai multe cărți pe tema asta.

— Nu cunosc nimic despre berze. Ce așteptați de la mine?

— Am să-ți spun imediat. (Böhm bău o înghițitură de ceai.) De când sunt la pensie, aici, la Montreux, berzele o duc de minune. În fiecare primăvară, cuplurile mele se întorc și-și regăsesc, fără greș, cuibul. Totul se petrece cu precizie matematică. Întotdeauna. Or, anul ăsta, berzele din est nu s-au întors.

— Ce vreți să spuneți?

— Din cele șapte sute de perechi migratoare recenzate în Germania și în Polonia, abia dacă au fost semnalate vreo cincizeci, în martie și în aprilie. Am așteptat câteva săptămâni. M-am deplasat și pe teren. Dar n-am avut ce face. Păsările nu s-au întors.

Ornitologul mi s-a părut dintr-odată mai bătrân și mai singur. Am întrebat:

— Aveți vreo explicație?

— Poate că-i vorba de-o catastrofă ecologică. Sau de efectul unui nou insecticid. Dar astea nu-s decât presupuneri. Eu vreau certitudini.

— Cum aș putea să vă ajut?

— În august, zeci de pui de barză vor lua, ca în fiecare an, calea migrației. Vreau să-i urmărești. Zi de zi. Vreau să parcurgi, cu exactitate, itinerarul lor. Vreau să observi toate dificultățile pe care le vor întâmpina. Să interoghezi locuitorii, forțele de poliție, ornitologii din țările respective. Vreau să descoperi de ce au dispărut berzele mele.

Intențiile lui Max Böhm mă uluiau.

— N-ați fi, dumneavoastră, de o mie de ori mai calificat decât mine să…

— Am jurat să nu mai pun niciodată piciorul în Africa. În afară de asta, am cincizeci și șapte de ani. Inima mea e foarte fragilă. Nu mai pot face muncă de teren.

— N-aveți un asistent, vreun tânăr ornitolog care ar putea să întreprindă această anchetă?

— Nu-mi plac specialiștii. Vreau un om fără prejudecăți, fără

cunoștințe, o ființă deschisă, gata să meargă în întâmpinarea misterului. Accepți? Da sau nu?

— Da, am răspuns fără șovăială. Când trebuie să plec?

— Odată cu berzele, la sfârșitul lui august. Călătoria va dura aproximativ două luni. În octombrie, păsările vor fi în Sudan. Dacă e să se întâmple ceva, se va întâmpla, cred, înaintea acestei date. Dacă nu, te vei întoarce și enigma va rămâne nedezlegată. Salariul dumitale va fi de cincisprezece mii de franci pe lună, plus cheltuielile. Vei fi remunerat de asociația noastră, APBE: Asociația pentru Protecția Berzei Europene. Nu suntem prea bogați, dar am prevăzut cele mai bune condiții de voiaj: zboruri la clasa întâi, mașini de închiriat, hoteluri confortabile. O primă sumă îți va fi vărsată la jumătatea lui august, împreună cu biletele de avion și rezervările. Consideri propunerea mea rezonabilă?

— Sunt omul dumneavoastră. Dar mai întâi spuneți-mi un lucru. Cum ați cunoscut familia Braesler?

— În 1989, cu ocazia unui colocviu de ornitologie, organizat la Metz. Tema principală era „Barza în pericol, în Europa de Vest". Georges a prezentat, și el, o comunicare foarte interesantă referitoare la cocorii cenușii.

Mai târziu, Max Böhm m-a plimbat prin Elveția ca să-mi arate câteva dintre ocolurile unde creșteau berze domestice, ale căror pui deveneau păsări migratoare – chiar cele pe care aveam să le urmăresc. Pe parcurs, ornitologul mi-a explicat principiile călătoriei mele. Mai întâi, se cunoștea cu aproximație itinerarul păsărilor. Apoi, berzele nu parcurgeau decât vreo sută de kilometri pe zi. În sfârșit, Böhm deținea un mijloc sigur de reperare a berzelor europene: inelele. În fiecare primăvară, fixa pe labele lor un inel care indica data nașterii și numărul de identificare. Cu un binoclu, se puteau astfel repera, în fiecare seară, berzele „sale". Tuturor acestor argumente li se adăuga faptul că Böhm coresponda, în fiecare țară, cu ornitologi care aveau să mă ajute și să răspundă la întrebările mele. În aceste condiții, elvețianul nu se îndoia că voi descoperi ce se întâmplase, în primăvară, pe ruta păsărilor.

Trei luni mai târziu, în 17 august 1991, Max Böhm mi-a telefonat, extrem de surescitat. Se întorcea din Germania, unde constatase iminența plecării berzelor. Depusese în contul meu din bancă suma de cincizeci de mii de franci (două salarii în avans plus un credit pentru primele cheltuieli) și îmi expediase, prin DHL, biletele de avion, bonurile pentru mașinile de închiriat și lista hotelurilor rezervate. Ornitologul adăugase un zbor Paris-Lausanne. Dorea să avem o ultimă întrevedere, ca să verificăm împreună datele proiectului.

Astfel, în 19 august, la șapte dimineața, am pornit la drum, înarmat cu ghiduri, vise și medicamente. Îmi limitasem bagajul la strictul

necesar. Toate lucrurile mele – inclusiv calculatorul – se aflau într-o geantă de mărime mijlocie, la care se adăuga un mic rucsac. Totul, în ordine. Doar inima mea era pradă unui haos de nedescris: speranță, emoție, teamă se amestecau într-un clocot fierbinte.

3.

Astăzi, însă, totul se terminase. Înainte chiar de-a începe. Max Böhm n-avea să știe niciodată de ce dispăruseră berzele sale. Și nici eu, de altfel. Fiindcă, odată cu moartea lui, ancheta mea se încheia. Aveam să înapoiez asociației banii și să mă întorc la cărțile mele. Cariera mea de călător fusese fulgerătoare. Și nu mă mira această încheiere avortată. La urma urmei, nu fusesem niciodată altceva decât un student leneș. Nu exista niciun motiv să mă transform peste noapte într-un aventurier îndrăcit.

Dar așteptam încă. Aici, la spital. Sosirea inspectorului federal și rezultatul autopsiei. Pentru că se făcea o autopsie. Medicul de gardă trecuse la efectuarea ei de îndată ce primise autorizația poliției – după toate aparențele, Max Böhm nu mai avea nicio rudă. Ce i se întâmplase bătrânului Max? O criză de inimă? Un atac al berzelor? Întrebarea necesita un răspuns și, de bună seamă, de aceea era disecat acum corpul ornitologului.

— Sunteți Louis Antioche?

Cufundat în gânduri, nu-l observasem pe bărbatul care se așezase lângă mine. Glasul îi era blând, chipul de asemenea. O față prelungă, cu trăsături șlefuite, sub o șuviță de păr rebelă. Omul mă privea cu ochi meditativi, încă împăienjeniți de somn. Nu era bărbierit și se simțea că faptul constituia o excepție. Purta pantaloni de doc, ușori, bine croiți, și o bluză Lacoste de culoarea levănțicii. Practic, eram îmbrăcați la fel, doar că bluza mea era neagră, iar în locul crocodilului era tricotat un cap de mort. Am răspuns:

— Da. Sunteți de la poliție?

El încuviință din cap și își împreună mâinile, ca pentru rugăciune.

— Inspector Dumaz. De gardă, în noaptea asta. Urâtă treabă. Dumneavoastră l-ați găsit?

— Da.

— Cum era?

— Mort.

Dumaz ridică din umeri și scoase un carnețel.

— În ce împrejurări l-ați descoperit?

I-am relatat investigațiile mele din ajun. Dumaz lua notițe, pe îndelete.

— Sunteți francez? mă întrebă.

— Da. Locuiesc la Paris.

Inspectorul notă adresa mea exactă.

— Îl cunoașteți de mult pe Max Böhm?

— Nu.

— Care era natura relațiilor dumneavoastră?

Am hotărât să mint:

— Sunt ornitolog amator. Prevăzusem să organizăm împreună un program educativ despre diferite păsări.

— Ce păsări?

— Berzele albe, îndeosebi.

— Ce profesie aveți?

— Abia mi-am terminat studiile.

— Ce fel de studii? Ornitologie?

— Nu. Istorie, filosofie.

— Și ce vârstă aveți?

— Treizeci și doi de ani.

Inspectorul fluieră ușor.

— Ați avut noroc să puteți consacra atât de mult timp pasiunii dumneavoastră. Am aceeași vârstă și lucrez în poliție de treisprezece ani.

— Istoria nu mă pasionează, am rostit pe un ton sec.

Dumaz privi fix peretele din față. Un zâmbet meditativ îi trecu peste buze.

— Nici pe mine nu mă pasionează ceea ce fac, vă asigur.

Își întoarse din nou privirea spre mine:

— După părerea dumneavoastră, de când era mort Max Böhm?

— Din ajun. Paznicul l-a văzut urcând în cuib în seara zilei de 17, dar nu l-a văzut coborând.

— De ce a murit, în opinia dumneavoastră?

— Habar n-am. Stop cardiac, poate. Berzele începuseră să-l… ciugulească.

— Am văzut corpul înainte de autopsie. Aveți ceva de adăugat?

— Nu.

— Va trebui să vă semnați depoziția la comisariatul din centru. Totul va fi pregătit spre sfârșitul dimineții. Iată adresa. (Dumaz oftă.) Decesul ăsta va stârni vâlvă. Böhm era o celebritate. Știți, probabil, că el a reintrodus berzele în Elveția. E genul de lucru la care ținem, pe-aici.

Se opri, apoi scoase un râs scurt:

— Ciudată bluză purtați… Oarecum, de circumstanță, nu-i așa?

Așteptasem această remarcă de la început. O femeie brună, mică de statură și îndesată, apăru și mă scoase din încurcătură. Halatul ei alb era pătat de sânge, fața ei, atinsă de cuperoză și străbătută de riduri. Genul de persoană care a văzut multe și nu se mai miră de nimic.

Lucru ieșit din comun în acest univers vătuit, purta pantofi cu tocuri înalte, care țăcăneau la flecare pas. Femeia se apropie. Respirația îi mirosea puternic a tutun.

— Sunteți aici pentru Böhm? întrebă ea cu o voce aspră.

Ne-am ridicat în picioare. Dumaz făcu prezentările:

— Domnul Louis Antioche, student, prieten cu Max Böhm. (Am perceput o notă ironică în glasul său.) Dumnealui e cel care a descoperit corpul, aseară. Sunt inspectorul Dumaz, de la Poliția federală.

— Catherine Warel, chirurg cardiolog. Autopsia a durat mult, spuse ea, ștergându-și fruntea îmbrobonată de sudoare. Cazul s-a dovedit mai complicat decât s-a crezut inițial. Mai ales din cauza rănilor. Lovituri de cioc, în carne vie. Am înțeles că a fost găsit într-un cuib de berze. Ce naiba făcea acolo?

— Max Böhm era ornitolog, răspunse Dumaz pe un ton înțepat. Mă mir că n-ați auzit de el. Era o celebritate. Se ocupa de protecția berzelor, în Elveția.

— Da? făcu ea, fără convingere.

Scoase un pachet de țigări maro și își aprinse una. Am observat afișul care interzicea fumatul și mi-am dat seama că femeia nu era elvețiancă. După ce suflă un nor lung de fum, spuse:

— În legătură cu autopsia. În pofida numeroaselor plăgi de pe corpul său – veți primi un raport dactilografiat chiar în dimineața asta –, e limpede că omul a murit din cauza unei crize cardiace, în seara zilei de 17 august, în jurul orei douăzeci. (Se întoarse spre mine.) Dacă nu l-ați fi găsit dumneavoastră, până la urmă mirosul ar fi atras atenția vizitatorilor. Un lucru însă este surprinzător. Știați că Böhm avea un transplant cardiac?

Dumaz îmi aruncă o privire întrebătoare. Doctorița continuă:

— Când echipa a descoperit cicatricea lungă de la nivelul sternului, m-a chemat pentru a superviza autopsia. Transplantarea nu lasă loc de îndoială: e vorba, în primul rând, de cicatricea caracteristică unei sternotomii, apoi de aderențe anormale în cavitatea pericardică, semn al unei vechi intervenții. Am descoperit și suturile grefei, realizate cu fire neresorbabile, la nivelul aortei, al arterei pulmonare și al auriculelor stâng și drept.

Dr. Warel trase din țigară.

— Operația datează, în mod evident, de mai mulți ani, reluă ea, dar organul a fost tolerat de o manieră cu totul remarcabilă – de obicei se descoperă, pe inima transplantată, o mulțime de cicatrice albicioase, corespunzătoare punctelor de rejecție, adică unor celule musculare necrozate. Transplantul lui Böhm este, deci, foarte interesant. Și, după cum am putut să-mi dau seama, operația a fost practicată de cineva care știa meserie. Or, m-am interesat deja: Max Böhm nu se afla sub

observația nici unui medic de la noi. Iată un mic mister care ar trebui elucidat, domnilor. Voi întreprinde eu însămi propria-mi anchetă. Cât despre cauza decesului, nimic deosebit. Un banal infarct miocardic, survenit în urmă cu circa cincizeci de ore. De bună seamă, consecința efortului depus la cățărare. Dacă asta vă poate consola, Böhm n-a suferit.

— Ce vreți să spuneți? am întrebat.

Warel suflă un nor de fum în spațiul aseptizat.

— O inimă grefată este independentă de sistemul nervos al receptorului. Ca atare, o criză cardiacă nu provoacă nicio durere deosebită. Max Böhm nu a simțit că moare. Asta e, domnilor. (Se întoarse spre mine.) O să vă ocupați dumneavoastră de înmormântare?

Am ezitat o clipă.

— Din nefericire, trebuie să plec într-o călătorie…

— Bine, tranșă ea. Vom rezolva noi. Certificatul de deces va fi gata în dimineața aceasta. Apoi i se adresă lui Dumaz: Pot să vă vorbesc un minut?

Inspectorul și doctorița mă salutară. Dumaz adăugă:

— Nu uitați să veniți să vă semnați depoziția, înainte de ora prânzului.

Mă abandonară pe coridor, el, cu aerul său blajin, ea, cu tocurile ce țăcăneau. Nu însă destul de tare pentru a nu mă lăsa să deslușesc primele ei cuvinte: „E o problemă…”

4.

Afară, zorii proiectau umbre de metal, învăluind într-o lumină cenușie străzile adormite. Am traversat orașul fără să respect semafoarele, ducându-mă direct la casa lui Böhm. Nu știu de ce, perspectiva unei anchete în legătură cu moartea ornitologului mă făcea să mă tem. Doream să distrug orice document referitor la mine și să restitui banii pe ascuns APBE-ul, fără a amesteca poliția în afacere. Dacă nu existau urme, n-aveau să existe nici necazuri.

Am parcat discret, la o sută de metri de vilă. M-am asigurat mai întâi că ușa casei nu era sigilată, apoi m-am întors la mașină și am luat din rucsac o folie din plastic. Am introdus folia între ușă și canat. Am zgândărit în fel și chip broasca, încercând să strecor foaia de plastic sub limbă. În sfârșit, cu un ghiont din umăr, ușa s-a deschis fără zgomot. Am intrat la răposatul domn Böhm. În penumbră, interiorul vilei părea mai strâmt, mai izolat ca oricând. Era, deja, casa unui mort.

Am coborât în biroul de la subsol. Nu mi-a fost deloc greu să dau de

dosarul „Louis Antioche”, așezat la vedere. Erau acolo chitanța viramentului bancar, facturile biletelor de avion, contractele de locație. Am citit și ceea ce notase Böhm despre mine, din spusele lui Nelly Braesler:

„Louis Antioche. Treizeci și doi de ani. Adoptat de soții Braesler la vârsta de zece ani. Inteligent, perspicace, sensibil. Dar indolent și deziluzionat. De manevrat cu prudență. Prezintă încă traumatisme de pe urma accidentului suferit. Amnezie parțială”.

Așadar, pentru Braesleri rămâneam încă, după atâția ani, un caz critic – un detracat. Am întors foaia, asta era tot. Nelly nu dăduse nicio precizare despre drama originilor mele. Cu atât mai bine. Am luat dosarul și mi-am continuat cercetările. Într-un sertar, am descoperit un dosar „Berze”, asemănător celui pe care Böhm mi-l pregătise în prima zi, conținând coordonatele persoanelor de contact și o mulțime de informații. L-am luat și pe acesta.

Era timpul să plec. Totuși, mânat de o curiozitate nedefinită, am continuat să cotrobăiesc la întâmplare. Într-un dulăpior de fier, înalt cam de-un stat de om, am găsit mii de fișe consacrate păsărilor. Presate în poziție verticală, muchiile lor prezentau diverse culori. Böhm îmi explicase acest cod de culori. Fiecărui eveniment, fiecărei informații îi era atribuită o nuanță – roșu: femelă; albastru: mascul; verde: migratoare; roz: accident prin electrocutare; galben: boală; negru: deces… Astfel, dintr-o singură privire asupra muchiilor, Böhm putea să selecționeze, în funcție de tema cercetărilor sale, fișele care-l interesau.

Mi-a venit o idee: am consultat lista berzelor dispărute, apoi am căutat câteva dintre fișele lor. Böhm folosea un limbaj cifrat incomprehensibil. Am constatat doar că dispărutele erau toate adulte în vârstă de peste șapte ani. Am subtilizat fișele. Începeam să mă încadrez la furt calificat. Încă mânat de-un imbold de nestăvilit, am scotocit biroul de sus până jos. Căutam acum un dosar medical. „Böhm e un caz de școală”, spusese Dr. Warel. Unde fusese supus operației? Cine o efectuase? N-am găsit nimic.

În disperare de cauză, m-am înverșunat pe o odăiță învecinată. Era locul în care Max Böhm își confecționa el însuși inelele și-și păstra echipamentul de ornitolog. Deasupra bancului de lucru erau depozitate binocluri, filtre fotografice, nenumărate inele de tot felul și din tot soiul de materiale. Am descoperit și instrumente chirurgicale, seringi hipodermice, pansamente, ațele, produse aseptice. Pesemne că, din când în când, Max Böhm se juca și de-a veterinarul amator. Universul bătrânului îmi apărea din ce în ce mai solitar, centrat în jurul unor obsesii de neînțeles. În cele din urmă, am urcat înapoi la parter, după ce pusesem totul la loc.

Am traversat repede încăperea principală, salonul și bucătăria. Nu

conțineau decât bibelouri elvețiene, hârțoage, ziare vechi. Am urcat în camerele de la etaj. Erau trei. Cea în care dormisem prima oară era la fel de neutră, cu patul ei mic și mobilierul înghesuit. Cea a lui Böhm mirosea a stătut și-a tristețe. Culorile erau spălăcite, mobilele se îngrămădeau fără vreun motiv evident. Am cotrobăit peste tot: în șifonier, în scrin, în comode. Toate erau aproape goale. M-am uitat sub pat, sub covoare. Am dezlipit câteva colțuri de tapet. Nimic. Cu excepția câtorva fotografii vechi ale unei femei, într-o cutie de carton uzată, pe raftul de jos al unui dulap. Am studiat un moment pozele. Înfățișau o femeie scundă, cu trăsături șterse și o siluetă plăpândă, pe un fundal de peisaje tropicale. Fără-ndoială, doamna Böhm. În fotografiile mai recente – culori lipsite de strălucire, de prin anii șaptezeci –, părea de vreo patruzeci de ani. Am trecut în ultima odaie. Am regăsit aceeași atmosferă desuetă, dar nimic în plus. Am coborât pe scara îngustă, scuturând praful care mi se depusese pe haine.

Dincolo de ferestre, răsărea soarele. Un firicel auriu mângâia spatele mobilelor și muchiile numeroaselor estrade ce se înălțau, fără vreun rost anume, de la un capăt la altul al încăperii principale. M-am așezat pe una din ele. Lipseau, categoric, lucruri, în casa aceasta: dosarul medical al lui Max Böhm (un transplantat cardiac trebuia să posede o grămadă de rețete, analize, cardiograme…), suvenirurile clasice ale unei experiențe de călător (obiecte de artizanat africane, covoare orientale, trofee de vânătoare…), urmele unui trecut profesional – nu găsisem nici măcar un dosar de pensionare, și nici extrase de conturi în bancă sau formulare fiscale. Dacă Böhm ar fi vrut să tragă o linie definitivă peste trecutul său, nu ar fi procedat astfel. Și totuși, trebuia să existe pe-aici, undeva, o ascunzătoare.

M-am uitat la ceas: șapte și-un sfert. În cazul declanșării unei anchete judiciare, poliția nu va întârzia să se înființeze chiar dacă numai pentru a sigila locuința. Cu părere de rău, m-am ridicat și m-am îndreptat spre ușă. Am deschis-o, apoi, deodată, m-am gândit la estrade. În camera mare, puteau fi ascunzători ideale. Am făcut cale întoarsă și le-am ciocănit laturile. Sunau a gol. M-am repezit jos, în odăiță, am înșfăcat câteva unelte și-am revenit imediat la parter. În douăzeci de minute, deschisesem șapte trepte din salonul lui Böhm, cu un minimum de stricăciuni. Aveam în față trei plicuri de hârtie groasă, sigilate, prăfuite și anonime.

M-am întors la mașină și am pornit drept spre colinele de deasupra orașului, în căutarea unui loc liniștit. După vreo zece kilometri, cotind pe un drumeag izolat, m-am oprit într-o pădurice scăldată încă de rouă. Mâinile îmi tremurau când am deschis primul plic.

Conținea dosarul medical al lui Irène Böhm, născută Irène Fogel, la Geneva, în 1942. Decedată în august 1977, la spitalul Bellevue din Lausanne, ca urmare a unui cancer generalizat. Dosarul cuprindea

doar câteva radiografii, diagrame și rețete, terminându-se cu un certificat de deces, la care erau anexate o telegramă adresată lui Max Böhm și o scrisoare de condoleanțe din partea doctorului Lierbaum, medicul curant al lui Irène. Am privit plicul scrisorii. Purta adresa lui Max Böhm, din 1977: Bulevardul Bokassa nr. 66, Bangui, Imperiul Centrafrican. Inima mea o luă la galop. Centrafrica fusese ultima adresă africană a lui Böhm. Această țară de tristă faimă pentru nebunia tiranului ei efemer, împăratul Bokassa. Această bucățică de junglă, toridă și umedă, îngropată în inima Africii – îngropată și în adâncurile trecutului meu.

Am deschis geamul și am respirat aerul de afară, apoi am continuat să frunzăresc mapa. Am găsit noi fotografii ale firavei soții, dar și altele, în care apăreau Max Böhm și un băiat de vreo treisprezece ani, a cărui asemănare cu ornitologul era izbitoare. La fel de bondoc, cu păr blond tuns perie, ochi căprui și gât musculos. În privirea lui însă, părea să plutească o reverie, o apatie care nu se potriveau cu asprimea lui Böhm. Pozele datau, în mod vizibil, din aceeași epocă – anii șaptezeci. Era toată familia: tatăl, mama, fiul. Dar de ce ascundea Böhm aceste imagini banale sub podea? Și unde era, azi, acest fiu?

Al doilea plic nu conținea decât o radiografie toracică, fără dată, fără nume, fără adnotații. O singură certitudine: pe imaginea opacă se contura o inimă. Și, în centrul organului, se distingea o minusculă pată albă, cu contururi precise, despre care n-aș fi putut spune dacă era o imperfecțiune a clișeului sau un cheag de sânge „în” organ. M-am gândit la grefa lui Max Böhm. Radiografia înfățișa, neîndoielnic, una dintre cele două inimi ale elvețianului. Prima sau a doua? Am pus la loc documentul, cu băgare de seamă.

În fine, am deschis ultimul plic – și am rămas încremenit. Aveam în față cel mai atroce spectacol care s-ar putea închipui. Fotografii alb-negru, reprezentând un soi de abator uman, cu cadavre de copii agățate în cârlige – paiațe de carne, cu rozete de sânge în locul brațelor sau al sexului; fețe cu buze sfârtecate, cu orbite goale; brațe, picioare, membre răzlețe, îngrămădite la capătul unui butuc de măcelărie; capete acoperite de cruste întunecate, aruncate de-a valma pe mese lungi, privind fix, cu ochii larg deschiși. Toate cadavrele, fără excepție, aparțineau rasei negre.

Acest loc macabru nu era un simplu depozit de carne. Pereții erau placați cu faianță albă, asemenea celor dintr-o clinică sau o morgă, ici și colo sclipeau instrumente chirurgicale. Era vorba, mai degrabă, de un laborator sinistru sau de o înfiorătoare cameră de tortură. Sălașul secret al unui monstru care se deda la practici oribile. Am coborât din mașină. Pieptul îmi era chinuit de repulsie și greață. Minute lungi se scurseră astfel, în răcoarea matinală. Din când în când, îmi aruncam privirea asupra imaginilor. Încercam să mă pătrund de realitatea lor,

să le îmblânzesc, pentru a le înțelege mai bine. Cu neputință. Claritatea clișeelor, granulația hârtiei fotografice confereau acestei armate de cadavre o prezență halucinantă. Cine să fi comis asemenea orori, și de ce?

Am intrat din nou în mașină, am închis cele trei plicuri și am jurat să nu le redeschid prea curând. Am răsucit cheia în contact și am coborât spre Montreux, cu lacrimi în ochi.

5.

M-m îndreptat către centru, apoi am luat-o pe bulevardul ce merge de-a lungul lacului. Am oprit în parcarea magnificului Hôtel de la Terrasse. Soarele își revărsa deja lumina asupra undelor liniștite ale lacului Léman. Peisajul părea învăluit într-un halo auriu. M-am instalat în grădina hotelului, cu fața spre lac și munții încețoșați ce încadrau priveliștea.

După câteva minute, chelnerul își făcu apariția. Am comandat un ceai chinezesc tare. Am încercat să reflectez. Moartea lui Böhm. Misterele legate de inima sa. Percheziția din zorii zilei și terifiantele ei descoperiri. Erau cam mult pentru un biet student în căutare de berze.

— Ultima plimbare înaintea plecării?

M-am întors. Inspectorul Dumaz, proaspăt ras, stătea în fața mea. Era îmbrăcat într-o haină ușoară din doc cafeniu și pantaloni crem din pânză de in

— Cum m-ați găsit?

— N-am niciun merit. Veniți cu toții aici. De parcă toate străzile din Montreux ar duce spre lac.

— Care „cu toții”?

— Vizitatorii. Turiștii. Arătă cu bărbia spre cei dintâi oameni care-și făceau plimbarea de dimineață pe malul lacului. Locul acesta e foarte romantic, desigur. Îl învăluie un aer de eternitate, cum se zice. Te-ai crede în *La Nouvelle Héloïse* de Jean-Jacques Rousseau. Am să vă mărturisesc un secret: toate clișeele astea mă plictisesc de moarte. Și cred că mai toți elvețienii simt ca mine.

Am schițat un zâmbet:

— Sunteți, deodată, extrem de cinic. Beți ceva?

— O cafea. Concentrată.

Am chemat chelnerul și am comandat un espresso. Dumaz se așeză lângă mine. Își puse ochelarii de soare și așteptă în tăcere. Scruta peisajul cu un interes grav. Când sosi cafeaua, o bău dintr-o înghițitură, apoi suspină:

— N-am avut o clipă de răgaz de când ne-am despărțit. Mai întâi a fost discuția aceea cu doctor Warel. Vă amintiți, măruntica aia

tabagică, cu halatul plin de sânge. E nou-venită aici. Nu cred că se aștepta la una ca asta. (Dumaz scoase un râset scurt.) Nu-s nici două săptămâni de când a sosit la Montreux și i se aduce un ornitolog, descoperit într-un cuib de berze, pe jumătate devorat de propriile sale păsări! Bun. După ce am plecat de la spital, m-am dus acasă să mă schimb. Pe urmă am mers la comisariat, pentru a transcrie declarațiile dumneavoastră. (Se bătu ușor cu palma peste buzunarul hainei.) Am aici depoziția. Veți putea s-o semnați. Nu mai e nevoie să vă deplasați. După aceea, m-am gândit să dau o raită la domiciliul lui Max Böhm. Ceea ce am descoperit acolo m-a îndemnat să dau câteva telefoane. Într-o jumătate de oră, aveam toate răspunsurile la întrebările mele. Și iată-mă!

— Concluzia?

— Tocmai. Nu există concluzie.

— Nu înțeleg.

Dumaz își împreună mâinile, sprijinindu-se de tăblia mesei, apoi se întoarse spre mine:

— V-am spus: Max Böhm era o celebritate! Ca atare, avem nevoie de o dispariție fără probleme, senină. Ceva limpede și neechivoc.

— Și nu e cazul?

— Da și nu. Decesul, în afara locului ieșit din comun, nu pune, practic, nicio problemă. O criză de inimă. Indiscutabil. Dar, în rest, nimic nu se potrivește. N-aș vrea să fiu pus în situația de a păta reputația unui mare om, înțelegeți?

— Sunteți dispus să mă lămuriți și pe mine ce anume nu e în regulă?

Dumaz mă fixă din spatele lentilelor fumurii.

— Mai degrabă dumneavoastră ar trebui să mă lămuriți.

— Ce vreți să spuneți?

— Care a fost adevăratul motiv al vizitei dumneavoastră la Max Böhm?

— V-am spus totul azi-noapte.

— Ați mințit. Am verificat câteva elemente. Am dovada faptului că spusele dumneavoastră nu sunt adevărate.

N-am replicat nimic. Dumaz continuă:

— Când am cercetat vila lui Böhm, am constatat că altcineva trecuse deja pe acolo. Aș zice chiar că se scotocise cu doar câteva minute înaintea sosirii mele. Am sunat imediat la Ecomuzeu, unde Böhm are un alt birou. Un om ca el nu putea să nu păstreze anumite dosare în dublu exemplar. Secretara sa, destul de matinală, a acceptat să arunce o privire și a descoperit în sertarele lui un dosar ciudat, în legătură cu niște berze dispărute. Mi-a trimis prin fax numaidecât piesele principale ale acestui document. E nevoie să continui?

Era rândul meu să scrutez apele lacului. Iole minuscule se profilau

pe orizontul învăpăiat.

— Apoi, a urmat banca. Am telefonat la agenția lui Böhm. Ornitologul efectuase de curând un virament important. Am numele, adresa și numărul de cont al destinatarului.

Tăcerea dintre noi se înăspri. O tăcere cristalină, ca aerul dimineții, și care, acum, se putea sparge în mai multe direcții. Am luat inițiativa:

— De data asta, există o concluzie.

Dumaz surâse, apoi își scoase ochelarii.

— Mi-am făcut o părere. Cred că ați intrat în panică. Moartea lui Böhm nu e o afacere chiar atât de simplă. Va începe o anchetă. Or, dumneavoastră tocmai ați încasat un cec important din partea lui, pentru o anumită misiune, și, în mod inexplicabil, vi s-a făcut frică. V-ați furișat la el ca să vă subtilizați dosarul și să ștergeți orice urmă a relațiilor dumneavoastră. Nu vă bănuiesc că ați fi vrut să păstrați banii. N-am nicio îndoială că îi veți înapoia. Dar această efracție e gravă…

M-am gândit la cele trei plicuri. Am răspuns, pe un ton precipitat:

— Domnule inspector, treaba pe care mi-o propusese Max Böhm se referea numai la berze. Nu văd nimic suspect în asta. Voi înapoia banii asociației care…

— Nu există nicio asociație.

— Poftim?

— Nu există asociație, în sensul în care credeți dumneavoastră. Böhm lucra singur, și era unicul membru al APBE. Plătea câțiva funcționari, furniza materialul, închiria birourile. Böhm n-avea nevoie de banii altora. Era putred de bogat.

Stupefacția mă făcu să amuțesc. Dumaz reluă:

— Contul său personal se ridică la peste o sută de mii de franci elvețieni. Nu mă îndoiesc că Böhm deținea și câteva conturi numerotate, în unele dintre băncile noastre. La un moment dat al existenței sale, ornitologul a avut o activitate extrem de rentabilă.

— Ce veți face?

— Deocamdată, nimic. Omul e mort. Nu are nicio rudă care să ridice pretenții. Sunt sigur că a lăsat moștenire averea sa unui organism internațional de protecție a naturii, gen WWF sau Green Peace. Incidentul e deci închis. Cu toate astea, aș vrea să aprofundez puțin această afacere. Și am nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— De ajutorul meu?

— Ați găsit ceva la Böhm acasă, azi-dimineață?

Cele trei plicuri se iviră în cugetul meu, ca niște meteori de foc.

— În afară de dosarul meu, nimic.

Dumaz zâmbi, neîncrezător. Se ridică.

— Să ne plimbăm puțin, de acord?

L-am însoțit, de-a lungul malului.

— Să admitem că n-ați găsit nimic, reluă el. În definitiv, omul era suspicios. Eu însumi am anchetat un pic în dimineața asta. N-am aflat mare lucru. Nici despre trecutul lui, nici despre misterioasa lui operație. Știți la ce mă refer: la acel transplant de cord. Altă enigmă. Știți ce mi-a dezvăluit doctorița Warel? Inima transplantată a lui Böhm comportă un element bizar. Ceva care n-ar avea ce să caute acolo. O minusculă capsulă de titan – un metal din care se confecționează anumite proteze –, suturată în vârful organului. De obicei, pe o inimă grefată se fixează un clips pentru facilitarea realizării biopsiilor. La Böhm însă, nu despre așa ceva e vorba. După părerea lui Warel, piesa asta n-are nicio utilitate specifică.

Am păstrat tăcerea. Mă gândeam la pata albă de pe radiografie. Clișeul meu era, așadar, al celei de a doua inimi. În cele din urmă, am întrebat:

— Cum aș putea să vă ajut, domnule inspector?

— Böhm v-a plătit ca să urmăriți migrația berzelor. Veți pleca?

— Nu. Voi returna banii. Dacă berzele au ales să părăsească Elveția sau Germania, ori dacă au fost înghițite de un taifun gigantic, n-am ce face. Și nici nu-mi pasă.

— Păcat. Voiajul acesta ar fi fost extrem de util. Am început, în linii mari, să reconstitui cariera inginerului Max Bolim. Călătoria dumneavoastră ar fi permis, fără doar și poate, descoperirea trecutului său din Africa sau Orientul Apropiat.

— La ce vă gândiți?

— O acțiune conjugată. Eu, aici. Dumneavoastră, acolo. Eu investighez în legătură cu averea sa, cu operația sa. Aflu locurile și datele diferitelor lui misiuni. Dumneavoastră mergeți pe urmele lui, pe teren – parcurgând ruta berzelor. Comunicăm cu regularitate. În câteva săptămâni, vom fi scos la lumină toată viața lui Max Böhm. Misterele lui, faptele lui bune și traficurile lui.

— Traficurile lui?

— E un cuvânt pe care-l folosesc la întâmplare.

— Ce aș avea de câștigat din toate astea?

— O minunată călătorie. Și proverbiala neutralitate a Elveției. (Dumaz lovi din nou cu palma peste buzunarul hainei.) Semnăm amândoi depoziția dumneavoastră. Și-o dăm uitării.

— Și dumneavoastră ce-ați avea de câștigat?

— Mult. Mai mult, în orice caz, decât descoperirea unor cecuri de călătorie furate sau a unor canişi pierduți. Rutina unei luni de august la Montreux nu-i deloc atractivă, domnule Antioche, credeți-mă. Azi-noapte nu v-am crezut în legătură cu studiile dumneavoastră. Nu-ți petreci zece ani din viață studiind o materie care nu te entuziasmează. Și eu am mințit: meseria mă pasionează. Dar ea nu răspunde la apel. Zilele trec și plictiseala se instalează încetul cu încetul. Vreau să lucrez

la ceva interesant. Destinul lui Böhm ne oferă un obiect de anchetă senzațional, pe care-l putem elucida lucrând în colaborare. O astfel de enigmă ar trebui să exercite atracție asupra spiritului dumneavoastră de intelectual. Gândiți-vă.

— Mă întorc în Franța. Am să telefonez mâine. Depoziția mea poate s-aștepte o zi sau două, nu-i așa?

Inspectorul încuviință, zâmbind. Mă însoți până la mașină și îmi întinse mâna pentru a-și lua la revedere. Am evitat gestul, urcând în automobil. Dumaz zâmbi din nou, apoi blocă portiera întredeschisă. După un moment de tăcere, spuse:

— Pot să vă pun o întrebare indiscretă?

Mi-am dat acordul cu o mișcare scurtă a capului.

— Ce s-a întâmplat cu mâinile dumneavoastră?

Întrebarea mă dezarmă. Mi-am privit degetele, diforme de atâția ani, cu pielea brăzdată de cicatrice minuscule, apoi am ridicat din umeri:

— Un accident, pe când eram copil. Doica mea, la care locuiam, se ocupa de boiangerie. Într-o zi, una din cuvele cu acid s-a vărsat peste mâinile mele. Altceva nu mai știu. Șocul și durerea au șters orice amintire.

Dumaz îmi privea mâinile. Remarcase, de bună seamă, încă din noaptea trecută infirmitatea mea și putea în sfârșit să-și satisfacă dorința de a observa de aproape semnele vechilor arsuri. Cu un gest brusc, am închis portiera. Dumaz mă privi țintă, apoi adăugă cu voce blajină:

— Cicatricele astea n-au nicio legătură cu accidentul părinților dumneavoastră?

— De unde știți că părinții mei au avut un accident?

— Dosarul lui Böhm e foarte bine documentat.

Am demarat, fără a arunca vreo privire în oglinda retrovizoare. După câțiva kilometri, uitasem indiscreția inspectorului. Conduceam în liniște către Lausanne.

Curând, de-a lungul unui câmp însorit, am observat un pâlc de pete albe și negre. Am tras pe dreapta, am coborât din mașină și m-am apropiat cu prudență. Am dus binoclul la ochi. Erau berze. Liniștite, cu ciocul în pământ, își luau micul dejun. M-am apropiat și mai mult. În lumina aurie, penajul lor moale părea de catifea: Lucios, des, mătăsos. N-aveam nicio predispoziție pentru animale, dar pasărea aceasta, cu privirile ei de ducesă ofuscată, era într-adevăr deosebită.

Îl revedeam pe Böhm, pe câmpul de la Wessembach. Părea fericit să-mi prezinte mica sa lume. Traversând terenurile cultivate, înainta în tăcere, în direcția ocolurilor. În ciuda corpului său butucănos, se deplasa cu suplețe și ușurință. Cu cămașa lui cu mâneci scurte, pantalonii de doc și binoclul agățat de gât, semăna cu un colonel în

rezervă dedându-se la cine știe ce manevră imaginară. Când intrase în țarc, le vorbise berzelor cu un glas molcom, plin de tandrețe. La început, păsările se retrăseseră, aruncându-ne priviri bănuitoare.

Apoi Böhm se apropiase de un cuib, amplasat la un metru înălțime. Era o coroană de crengi și pământ, cu diametrul de peste un metru, a cărei suprafață era plată, curată, bine delimitată. Barza își părăsise cu reticență locul și Böhm îmi arătase puii care se aflau în mijloc. „Șase puișori, îți dai seama?” Puii, minusculi, aveau un puf sur, bătând spre verde. Căscau ochișori rotunzi și se îngrămădeau unii într-alții. Descopeream aici o curioasă intimitate, inima unui cămin liniștit. Lumina înserării dădea o dimensiune stranie, fantomatică, acestui spectacol. Brusc, Böhm murmurase: „Te-au cucerit, așa-i?” Îl privisem în ochi și încuviințasem tăcut.

A doua zi dimineață, după ce îmi dăduse un dosar gros conținând adrese, hărți, fotografii, și în timp ce urcam scara dinspre biroul său, elvețianul mă oprise și spusese cu brutalitate: „Sper că m-ai înțeles bine, Louis. Afacerea asta are, pentru mine, o importanță covârșitoare. Trebuie, neapărat, să dai de urma berzelor mele și să afli de ce dispar. E o problemă de viață și de moarte!” În lumina difuză de pe ultimele trepte, surprinsesem pe chipul său o expresie care mă speriase și pe mine. O mască albă, rigidă, parcă pe punctul de a se fisura. Fără nicio urmă de îndoială, Böhm era stăpânit de o spaimă cumplită.

În depărtare, păsările își luau zborul, cu încetineală. Am urmărit cu privirea mișcarea lor lungă ce sfâșia lumina dimineții. Cu zâmbetul pe buze, le-am urat drum bun și am pornit mai departe.

Am ajuns în gara din Lausanne la douăsprezece și jumătate. Un TGV pleca spre Paris peste douăzeci de minute. Din reflex, am căutat o cabină de telefon și mi-am sunat robotul de acasă. Aveam un apel din partea lui Ulrich Wagner, un biolog german pe care-l cunoscusem cu o lună în urmă, cu ocazia pregătirii mele într-ale ornitologiei. Ulrich și echipa lui se pregăteau să urmărească prin satelit migrația berzelor. Echipaseră vreo douăzeci de specimene cu balize miniaturale japoneze și aveau să repereze astfel păsările, zi de zi, cu toată precizia, grație coordonatelor de la Argos. Îmi propuseseră să consult datele lor, primite prin satelit. Procedura mi-ar fi fost de mare ajutor, cruțându-mă de alergătura după inele minuscule, greu reperabile. Or, mesajul telefonic al lui Wagner spunea: „Gata, Louis! Au plecat! Sistemul funcționează de minune. Telefonează-mi. O să-ți dau numerele berzelor și localizările lor. Baltă!”

Așadar, păsările puneau din nou stăpânire pe mine. Am ieșit din cabină. Pe peroane se plimbau încolo și încoace familii, cu obrajii îmbujorați, cu genți mari de voiaj lovindu-li-se de picioare. Se perindau turiști, aruncând priviri curioase și blajine. M-am uitat la ceas și m-am întors în stația de taxiuri. De data aceasta, am luat-o în

direcția aeroportului.

II. SOFIA, VREMEA RĂZBOIULUI

6.

După ce primisem un zbor Lausanne-Viena și apoi închiriasem o mașină la aeroport, am intrat, la sfârșitul zilei, în Bratislava.

Max Böhm îmi spusese că orașul acesta va fi prima mea etapă. Berzele din Germania și din Polonia treceau în fiecare an prin această regiune. De aici, puteam să mă orientez cum credeam eu de cuviință, să le descopăr și să le supraveghez, conform informațiilor lui Wagner. În plus, dispuneam de numele și adresa unui ornitolog slovac, Joro Grybinski, care vorbea franceza. Avansam, deci, pe teren cunoscut.

Bratislava era un mare oraș cenușiu și neutru, plin de blocuri paralelipipedice și de bulevarde lungi, unde circulau mașinuțe roșii sau albastru-pastel, care păreau a vrea să asfixieze urbea cu norii groși de fum negru. Atmosfera sufocantă era sporită de o zăpușeală apăsătoare. Totuși, gustam fiecare imagine, fiecare detaliu al acestui nou context. Moartea lui Böhm, temerile din cursul dimineții mi se păreau deja la distanță de ani-lumină.

În notele sale, Max Böhm menționa că Joro Grybinski era șofer de taxi la gara centrală din Bratislava. Am găsit stația fără dificultate. Șoferii de Skode și de Trabanturi mă informară că Joro își termina programul la ora nouăsprezece. Mă sfătuiră să-l aștept într-o cafenea mică, din fața gării. M-am instalat pe terasa plină ochi de turiști germani și secretare drăguțe. Am luat un ceai, l-am rugat pe chelner să mă anunțe când va apărea Joro, apoi am continuat să scrutez tot ce se afla în raza mea vizuală. Savuram distanța care mă separa dintr-odată de vechea mea viață. La Paris, locuiam într-un apartament spațios, situat la etajul al patrulea al unui imobil burghez, pe bulevardul Raspail. Dintre cele șase camere disponibile, nu foloseam decât trei: salon, dormitor, birou. Dar îmi plăcea să mă mișc în acel spațiu vast, neînchipuit de gol și de liniștit. Apartamentul era un cadou din partea părinților mei adoptivi. Încă unul din actele lor de generozitate care-mi ușurau existența, fără a-mi trezi nici cel mai mic sentiment de recunoștință. Îi detestam pe cei doi bătrâni.

Pentru mine, nu erau decât niște burghezi anonimi, care vegheaseră asupra mea, dar de la distanță. În douăzeci și cinci de ani, nu-mi scriseseră decât câteva scrisori și nu mă vizitaseră mai mult de patru sau cinci ori. Totul se petrecea de parcă le făcuseră părinților mei dispăruți o promisiune vagă, de care se achitau cu circumspecție, prin daruri și cecuri. Trăsesem o linie peste aceste două personaje, continuând să profit de banii lor – cu o nemărturisită amărăciune.

Îi întâlnisem pentru prima oară pe soții Braesler în 1982 – când îmi dăduseră cheile apartamentului. Bătrâna pereche nu oferea o imagine prea strălucită. Nelly avea cincizeci de ani. Mică de statură și stafidită, purta peruci albăstrite și scotea tot timpul chicote ce semănau cu sunetele unor păsări de colivie. Era beată de dimineața până seara. Cât despre Georges, nici el nu era mai breaz. Acest fost ambasador al Franței, prieten cu André Gide și cu Valéry Larbaud, părea să prefere, în ziua de azi, tovărășiei contemporanilor săi pe cea a cocorilor lui cenușii. De altfel, nu se mai exprima decât prin monosilabe și clătinări ale capului.

Eu însumi duceam o viață cât se poate de retrasă. Fără femei, puțini prieteni, nicio ieșire în societate. Consideram că epuizasem subiectul. La vârsta la care, de obicei, îți consumi anii în petreceri și excese, mă cufundasem în singurătate, ascetism și studiu. Timp de aproape un deceniu, colindasem bibliotecile, conspectasem, scrisesem, clocisem peste o mie de pagini de reflecții. Mă consacrasem măreției, total abstracte, a lumii cugetului, și solitudinii concrete, a traiului meu zilnic, în fața ecranului pâlpâitor al calculatorului.

Singura fantezie pe care mi-o îngăduiam era dandismul. Fizic, mi-a fost întotdeauna greu să mă descriu. Chipul meu e un amestec. Pe de o parte, o oarecare finețe; trăsături cizelate de riduri precoce, pomeți ascuțiți, o frunte înaltă. Pe de alta, pleoape căzute, o bărbie grea, un nas bolovănos. Corpul meu prezintă aceeași ambivalență. În pofida staturii înalte și a unei anumite eleganțe, trupul mi-e îndesat și musculos. Iată de ce acordam o atenție deosebită îmbrăcămintei mele. Purtam întotdeauna haine de o croială pretențioasă, pantaloni cu dungă impecabilă. În același timp, apreciam unele cutezanțe în culori, motive, mici detalii. Eram dintre aceia care cred că a purta o cămașă roșie sau o haină cu cinci nasturi constituie un veritabil act existențial. Cât de departe mi se păreau acum toate astea!

Soarele asfințea deasupra Bratislavei, iar eu profitam de fiecare minut ce trecea, ascultând sunetele unei limbi necunoscute, respirând aerul poluat de mașini bolnave.

La nouăsprezece și treizeci, un bărbat scund se înființă în fața mea și spuse:

— Louis Antioche?

M-am ridicat să-l salut, înfundându-mi numaidecât mâinile în buzunare. Joro nu mi-o întinsese pe a sa.

— Joro Grybinski, presupun?

Omul încuviință din cap, cu un aer încruntat. Semăna cu o vijelie. Cârlionți suri îi biciuiau fruntea. Ochii îi scânteiau în adâncul orbitelor. Gura îi era amară, orgolioasă. Joro părea în jur de vreo cincizeci de ani. Era prost îmbrăcat, dar nimic n-ar fi putut altera noblețea trăsăturilor, a gesturilor sale.

I-am explicat motivul venirii mele la Bratislava și mi-am exprimat dorința de a descoperi păsările migratoare. Fața i se lumină. Îmi declară imediat că observa berzele albe de peste douăzeci de ani și că, în regiune, cunoștea toate ascunzișurile lor. Frazele sale, rostite într-o franceză sacadată, cădeau ca niște sentințe. I-am vorbit, la rându-mi, de principiul experienței cu satelitul și de localizările precise pe care aveam să le obțin. După ce mă ascultă cu atenție, un zâmbet îi flutură pe buze.

— Nu-i nevoie de satelit ca să găsești berzele. Haideți!

Am luat mașina lui – o Skoda bine lustruită. La ieșirea din Bratislava, am trecut pe lângă platforme industriale, unde se înălțau coșuri de cărămidă, de genul celor care se văd în tablourile socialiste. Mirosuri violente ne urmăreau în căldura înăbușitoare: izuri acide, grețoase, alarmante. Urmară apoi imense cariere, în care sălășluiau monștri metalici. În sfârșit, apăru câmpia, pustie și golașă. Miasme de îngrășăminte luară locul mirosurilor industriale. Peisajele acestea păreau puse în slujba unei producții excesive – menită, parcă, să istovească inima pământului.

Trecurăm pe lângă lanuri de grâu, de rapiță, de porumb. În depărtare, tractoare grele ridicau nori de pleavă și de praf. Soarele devenea mai blând, atmosfera, mai profundă. În timp ce conducea, Joro scruta orizontul, văzând ceea ce nu vedeam zăbovind cu privirea acolo unde nimic nu părea diferit.

În fine, se angajă pe un drumeag accidentat, unde liniștea și pacea erau stăpâne absolute. Oprirăm la marginea unei întinderi de apă, verde și nemișcată. Numeroase păsări zburau de colo-colo. Bâtlani, cocori, gâi, stârci de cireadă săgetând în tir grupat. Dar nu și păsări alb cu negru. Joro se încruntă. Absența berzelor părea neobișnuită. Așteptarăm. Joro, impasibil ca o statuie, cu binoclul la ochi. Eu, lângă el, așezat pe pământul pârjolit. Am profitat ca să-l descos:

— Le puneți inele berzelor?

Joro lăsă jos binoclul.

— Ce rost ar avea? Păsările vin, pleacă. De ce să le numerotez? Știu unde cuibăresc, mi-ajunge. An de an, fiecare barză revine la propriul ei cuib. E ceva matematic.

— În perioada migrației, vedeți trecând berze cu inele?

— Bineînțeles. Le țin și socoteala.

— Socoteala?

— Notez toate numerele pe care le observ. Locul, ziua, ora. Primesc bani pentru asta. De la un elvețian.

— Max Böhm?

— Exact.

Ornitologul nu mă informase că Joro era una dintre „santinelele” lui.

— De cât timp vă plătește?
— De vreo zece ani.
— De ce credeți că face asta?
— Fiindcă e nebun.
Joro repetă: „E nebun", răsucindu-și arătătorul la tâmplă:
— Primăvara, când se întorc berzele, Böhm îmi telefonează în fiecare zi: „Ai văzut trecând cutare număr? Dar cutare altul? Dar cutare altul?" Nu pare în toate mințile, în momentele alea. În mai, după ce au trecut toate păsările, se potolește în sfârșit și nu mă mai sună. Anul ăsta, însă, a fost groaznic. Aproape niciuna dintre păsările lui nu s-a întors. Am crezut c-o să-și dea duhul. Dar, mă rog, el plătește, eu îmi fac treaba.
Joro îmi inspira încredere. I-am explicat că și eu lucram pentru Max Böhm – fără însă a-i spune că elvețianul murise. Situația avu darul de a întări complicitatea noastră. În ochii lui Joro, eram un francez, adică un occidental, bogat și demn de dispreț. Cunoașterea faptului că lucram amândoi pentru același om îi alungă dintr-odată orice complexe. Începu numaidecât să mă tutuiască. Am scos fotografiile berzelor, apoi am trecut la atac:
— Ai vreo idee în legătură cu dispariția berzelor?
— Doar o anumită categorie de berze a dispărut.
— Ce vrei să zici?
— Numai berzele cu inele nu s-au întors. Îndeosebi cele care purtau două inele.
Informația aceasta era capitală. Joro luă fotografiile.
— Uite, rosti, întinzându-mi câteva dintre ele. Majoritatea berzelor poartă două inele. Două inele, insistă el. Amândouă pe piciorul drept, deasupra articulației. Asta înseamnă că, la un moment dat, au fost imobilizate la sol.
— Adică?
— În Europa, primul inel se fixează când puii de barză încă n-au învățat să zboare. Pentru a-l plasa pe al doilea, trebuie ca pasărea să fie imobilizată ulterior, într-un fel sau altul – să fie bolnavă ori rănită. În momentul acela i se fixează al doilea inel. Cu data exactă a îngrijirilor. Se vede foarte bine, aici.
Joro îmi întinse poza. Se distingeau, într-adevăr, datele înscrise pe cele două inele: aprilie 1984 și iulie 1987. La trei ani de la naștere, această barză fusese deci îngrijită de Böhm.
— Mi-am făcut însemnări, adăugă Joro. În proporție de șaptezeci la sută, berzele dispărute sunt specimene care poartă două inele. Schiloade.
— Care-i părerea ta? l-am întrebat.
Joro dădu din umeri:
— Poate că bântuie vreo molimă în Africa, în Israel sau în Turcia.

Poate că berzele astea au fost mai puțin rezistente decât celelalte. Poate că inelele duble le împiedică să vâneze în deplină libertate, în savană. Nu știu.

— Ai vorbit despre asta cu Böhm?

Joro nu mă mai asculta. Dusese din nou binoclul la ochi și murmura printre buze: „Iată. Iată. Acolo…"

După câteva secunde, am văzut ivindu-se pe cerul încă luminos un stol de păsări, suplu și unduitor. Înainta. Joro înjură în limba slovacă. Se înșelase: nu erau berze. Doar niște găi, care trecură pe deasupra noastră, la mare înălțime. Cu toate astea, Joro continuă să le urmărească, din pură plăcere. Am privit și eu răpitoarele, în liniștea tulburătoare a serii de vară. M-a izbit dintr-odată extraordinara lor supleţe, virtute necunoscută omului. Privind ființele înaripate, am înțeles că nu exista nimic mai magic ca această lume a păsărilor, ca această grație naturală, înaripată ca și vântul.

În cele din urmă, Joro se așeză lângă mine, lăsând jos binoclul. Începu să-și răsucească o țigară. I-am privit mâinile și am înțeles de ce nu-mi întinsese dreapta. Deformate de reumatism, degetele erau strâmbe chiar de la primele falange. Ca ale lui Jules Berry, care le folosea cu atâta iscusință în filmele din perioada antebelică. Sau ca mâinile lui John Carradine, actor de filme de groază, care nu mai putea nici măcar să miște acea pereche de castaniete petrificate. Totuși, Joro își răsuci țigara în câteva secunde. Înainte de-a o aprinde, mă întrebă:

— Câți ani ai?

— Treizeci și doi.

— Unde locuiești, în Franța?

— La Paris.

— Ah, Parisul, Parisul…

Exprimare banală care, în gura acestui om vârstnic, căpăta o rezonanță ciudată, profundă. Joro își aprinse țigara, privind în zare.

— Și zici că Böhm te-a plătit ca să urmărești berzele?

— Exact.

— Faină treabă. Crezi că vei descoperi ce li s-a întâmplat?

— Sper.

— Sper și eu. Pentru Böhm. Altminteri, o s-o mierlească.

Am așteptat câteva clipe, apoi i-am destăinuit:

— Max Böhm e mort, Joro.

— Mort? Băiete, află că nu mă miră.

I-am explicat împrejurările morții lui Böhm. Joro nu părea prea afectat. Mai puțin, firește, în privința salariului său. Am simțit că nu-i era simpatic elvețianul și, în general, nici ornitologii. Îi disprețuia pe acești oameni care considerau berzele drept proprietatea lor, aproape drept niște orătănii. Fără nimic de-a face cu miile de zburătoare ce

brăzdează cerul estului, în deplină libertate.

În chip de epitaf, Joro îmi povesti cum venise Max Böhm la Bratislava, în 1982, pentru a-i propune această misiune de încredere. Elvețianul îi oferise câteva mii de coroane cehe, doar pentru a observa, în fiecare an, trecerea berzelor. Joro îl considerase țicnit, dar acceptase fără nicio ezitare.

— E ciudat, rosti el, trăgând din țigară, că ai venit să mă descoși despre păsările astea.

— De ce?

— Pentru că nu ești primul. În aprilie, m-au căutat doi inși care mi-au pus aceleași întrebări.

— Cine erau?

— Nu știu. Nu semănau cu tine, băiete. Erau bulgari, cred. Două brute, unul înalt și celălalt bondoc, cărora nu le-aș fi dat niciun capăt de ață. Bulgarii sunt niște ticăloși, o știe toată lumea.

— De ce se interesau de berze? Erau ornitologi?

— Mi-au spus că erau membrii unei organizații internaționale, Lumea Unică. Și că efectuau o anchetă ecologică. N-am crezut nicio vorbă. Indivizii aveau mai degrabă mutre de spioni.

Lumea Unică. Denumirea evoca în mintea mea o vagă amintire. Această asociație internațională conducea acțiuni umanitare pe tot cuprinsul planetei, îndeosebi în țările aflate în război.

— Ce le-ai spus?

— Nimic, răspunse zâmbitor Joro. Și-au luat tălpășița. Asta a fost tot.

— Ți-au vorbit de Max Böhm?

— Nu. Nu păreau să cunoască lumea ornitologiei. Spioni, îți spun eu.

La nouă și jumătate se întunecă. Nu văzusem nici urmă de barză, dar aflasem o mulțime de lucruri. Seara se termină la Sarovar, satul lui Joro, pe fond de bere Budweiser și de discuții zgomotoase, în limba slovacă. Bărbații purtau șepci de pâslă, iar femeile erau înfășurate în șorturi lungi. Fiecare vorbea cât îl ținea gura, în frunte cu Joro, care-și uitase indiferența obișnuită. Noaptea era plăcută și, în ciuda mirosurilor de grăsime prăjită, m-am bucurat de aceste ore petrecute alături de niște oameni veseli, care mă primiseră cu simpatie și căldură. Mai târziu, Joro m-a condus la hotelul Hilton din Bratislava, unde mă aștepta o cameră rezervată de Böhm. I-am propus lui Joro să-i plătesc pentru câteva zile, ca să putem căuta berzele. Slovacul acceptă, cu un zâmbet. Nu-mi rămânea decât să sper că păsările aveau să se prezinte la întâlnire în zilele următoare.

7.

În fiecare dimineață la ora cinci, Joro venea să mă ia, apoi ne beam ceaiul în mica piață din Sarovar, fluorescentă în albastrul crepusculului. Plecam imediat după aceea. Mai întâi, pe dealurile care dominau Bratislava și miasmele ei acide. Apoi, de-a lungul câmpurilor, în vârtejurile de praf și de îngrășăminte chimice. Berzele erau rare. Uneori, pe la ora unsprezece, câte un stol mare se ivea, atât de sus pe cer, încât abia putea fi văzut. Cinci sute de zburătoare negru cu alb, care se roteau în azur, ghidate de instinctul lor infailibil. Mișcarea lor în spirală era uimitoare – mă așteptam la un zbor rectiliniu, cu aripile oblice și ciocul drept. Dar îmi aminteam cuvintele lui Böhm: „Barza albă nu zboară activ în cursul migrației, ea planează, folosind curenții de aer cald, care o poartă. Un fel de canale invizibile, născute dintr-o chimie specială a atmosferei...” Astfel, păsările zburau direct spre sud, alunecând în văpaia aerului.

Seara, consultam datele de la satelit. Primeam poziția exactă a fiecărei berze, în grade și minute de latitudine și longitudine. Cu ajutorul unei hărți rutiere, nu-mi era deloc greu să urmăresc parcursul păsărilor. Pe microcalculatorul meu, localizările se plasau pe o hartă numerizată a Europei și Africii. Aveam astfel plăcerea de a vedea berzele deplasându-se pe ecranul meu.

Se distingeau două categorii. Berzele din Europa de Vest traversau Spania și strâmtoarea Gibraltar pentru a ajunge în Africa de Nord. Stolurile lor se îmbogățeau cu mii de indivizi până în Mali, Senegal, Republica Centrafricană sau Congo. Berzele din est, de zece ori mai numeroase, plecau din Polonia, din Rusia, din Germania. Traversau Bosforul, ajungeau în Orientul Apropiat și treceau în Egipt, apoi în Africa de Sud. O astfel de călătorie putea atinge douăzeci de mii de kilometri.

Din cele douăzeci de specimene echipate cu balize, douăsprezece apucaseră pe ruta de est, celelalte, pe cea de vest. Berzele răsăritene își urmau calea: de la Berlin, traversaseră Germania de Est, trecuseră peste Dresda, apoi de-a lungul Poloniei pentru a intra în Cehoslovacia și a ajunge la Bratislava, unde le așteptam. Urmărirea prin satelit funcționa de minune. Ulrich Wagner era entuziasmat. „E fantastic”, îmi spuse el la telefon în cea de-a treia seară. „Zeci de ani au fost necesari pentru a trasa, prin intermediul inelelor, o rută aproximativă. Grație balizelor, într-o lună vom cunoaște itinerarul exact al berzelor!”

În cursul acestor zile, mi se părea că Elveția și misterele ei nu au existat niciodată. Totuși, în seara de 23 august, am primit la hotel un fax de la Hervé Dumaz – îi anunțasem plecarea mea, atrăgându-i totodată atenția că, pentru moment, mă preocupau doar berzele, nu trecutul lui Max Böhm. Inspectorul federal, dimpotrivă, făcuse o pasiune pentru bătrânul elvețian. Primul său fax era un adevărat roman, scris într-un stil plin de nerv și brutal, contrastând cu

moliciunea sa visătoare. Folosea și un ton amical cu totul diferit de cel de la ultima noastră întâlnire:

From: Hervé Dumaz
To: Louis Antioche
Hôtel Hilton, Bratislava

Montreux, 23 august 1991, ora 20

Dragă Louis,

Cum se desfășoară călătoria dumitale? În ceea ce mă privește, avansez cu pași mari. Patru zile de anchetă mi-au permis să stabilesc cele ce urmează.

Max Böhm s-a născut în 1934, la Montreux. Fiu unic al unui cuplu de anticari, își face studiile la Lausanne și obține diploma de inginer la douăzeci și șase de ani. Trei ani mai târziu, în 1963, pleacă în Mali, ca angajat al societății de proiectări SOGEP. Participă la studiul unui proiect de îndiguiri, în delta Nigerului. Tulburările politice îl silesc să revină în Elveția, în 1964. Böhm se îmbarcă atunci spre Egipt, tot din însărcinarea firmei SOGEP, pe șantierul barajului de la Assuan. În 1967, Războiul de Șase Zile îl obligă, încă o dată, să se întoarcă în țară. După un an petrecut în Elveția, pleacă din nou, în 1969, în Africa de Sud, unde rămâne doi ani. De data asta lucrează pentru compania De Beers, imperiul mondial al diamantelor. Supervizează construcția unor infrastructuri miniere. Apoi, se instalează în RCA (Republica Centrafricană), în august 1972. Țara se află sub stăpânirea lui Jean-Bedel Bokassa.

Böhm devine consilierul tehnic al președintelui. Lucrează simultan pe mai multe fronturi: construcții, plantații de cafea, mine de diamante. În 1977, ancheta se împiedică într-o zonă de umbră, de aproximativ un an. Urma lui Max Böhm nu se regăsește decât la începutul lui 1979, în Elveția, la Montreux. Omul e uzat, vlăguit de anii petrecuți în Africa. La patruzeci și cinci de ani, se ocupă numai de berzele sale. Toate persoanele cu care am stabilit legătura, foști colegi care l-au cunoscut pe teren, îi fac un portret unanim: Böhm era un om intransigent, sever și crud. Mi s-a vorbit deseori de pasiunea lui pentru păsări, care tindea să devină obsesie.

În ceea ce privește familia, am făcut descoperiri interesante. Max Böhm o cunoaște pe viitoarea lui soție, Irène, la vârsta de douăzeci și opt de ani, în 1962. Se căsătoresc imediat. Câteva luni mai târziu, li se naște un băiețel, Philippe. Inginerul se dedică trup și suflet familiei, care-l urmează pretutindeni, adaptându-se la condiții climaterice și culturi diferite. Totuși, Irène bate pasul pe loc la începutul anilor ’70. Revine des în Elveția, rărindu-și din ce în ce mai mult călătoriile în Africa, dar scriindu-le cu regularitate soțului și fiului ei. În 1976, se întoarce definitiv la Montreux.

În anul următor, moare de un cancer generalizat – Max dispare cam în această epocă. Din acest moment, pierd și urma fiului, Philippe, care are cincisprezece ani. De atunci, nicio veste. Philippe Böhm nu s-a manifestat la moartea tatălui său. Este și el decedat? Trăiește în străinătate? Mister.

Despre averea lui Max Böhm n-am noutăți. Analiza conturilor lui personale și a asociației sale demonstrează că inginerul poseda aproape opt sute de mii de franci elvețieni. Nu s-a dat de urma vreunui cont numerotat (deși există, sunt sigur). Când și cum a adunat Böhm atâția bani? În cursul existenței sale de călător, s-a dedat, fără doar și poate, la unul sau mai multe traficuri. Cu siguranță că ocaziile nu au lipsit. Înclin, firește, pentru o combinație cu Bokassa – aur, diamante, fildeș… Aștept, în momentul de față, sinteza celor două procese intentate dictatorului. Poate că numele lui Max Böhm va apărea pe undeva.

Deocamdată, marea enigmă rămâne transplantul de inimă. Dr. Catherine Warel îmi promisese să întreprindă o anchetă în clinicile și spitalele elvețiene. Nu a găsit nimic. N-a găsit nimic nici în Franța, nici altundeva în Europa. Atunci, unde și când? În Africa? E mai puțin absurd decât ar putea să pară: prima grefă cardiacă la om a fost realizată în 1967, de Christian Barnard, la Cape Town, în Africa de Sud. În 1968, Barnard a reușit un al doilea transplant de cord. Böhm a sosit în Africa de Sud în 1969. Să fi fost operat de Barnard? Am verificat: elvețianul nu figurează în arhivele spitalului Groote Schuur.

Alt aspect straniu: s-ar zice că Max Böhm era sănătos tun. I-am scotocit din nou vila, în căutarea vreunei rețete, a vreunei analize, a vreunei fișe medicale. Nimic. I-am studiat conturile din bancă, facturile telefonice: niciun cec, niciun contact care să aibă vreo legătură, mai mult sau mai puțin, cu un cardiolog sau vreo clinică. Un om care a făcut un transplant cardiac nu este, totuși, un bolnav obișnuit. Trebuie să-și consulte regulat medicul, să i se facă electrocardiograme, biopsii, analize. Se ducea să-și facă examenele în străinătate? Böhm călătorea deseori prin Europa, dar berzele îi dădeau motive excelente pentru a merge în Belgia, Franța, Germania etc. Și în privința asta sunt în impas.

Asta e. După cum vezi, Max Böhm este omul tuturor misterelor. Crede-mă, Louis: afacerea Böhm există. Aici, la comisariatul din Montreux, dosarul este clasat. Ziarele sunt în doliu și scriu pe larg despre „omul cu berzele". Ce ironie! Înmormântarea a avut loc la cimitirul din Montreux. Au venit toate oficialitățile, „personalitățile" orașului, rivalizând în alocuțiuni găunoase.

Ultima știre: Böhm a lăsat, prin testament, întreaga sa avere unei organizații umanitare celebre în Elveția: Lumea Unică. Faptul acesta constituie, poate, o nouă pistă. Voi continua ancheta.

Dă-mi vești despre dumneata.

Hervé Dumaz

Inspectorul mă lăsa iarăși cu gura căscată. În câteva zile, recoltase informații solide. I-am faxat numaidecât un mesaj de răspuns. N-am pomenit nimic despre documentele lui Böhm. M-au încercat unele remușcări, însă o stranie pudoare era mai puternică. O presimțire mă avertiza că trebuie să ignor aparențele, să tratez cu circumspecție aceste documente de o violență mult prea evidentă.

Era două noaptea. Am stins lumina și am rămas așa, privind umbrele ce se conturau în clarobscur. Care era adevărul ascuns al lui Max Böhm? Și ce rol jucau în această afacere berzele, care păreau să intereseze atâta lume? Nu cumva ascundeau ele secrete a căror violență mă depășea? Mai mult ca oricând, eram hotărât să le urmăresc. Până la capătul misterului lor.

8.

A doua zi m-am trezit cu întârziere și cu o migrenă puternică. Joro mă aștepta în hol. Am plecat imediat. În cursul zilei, slovacul mă descusu despre viața mea pariziană, despre trecutul meu, despre studiile mele. Stăteam așezați, la mică distanță unul de altul, pe coasta unei coline. Pământul sfârâia de căldură și câteva oi pășteau iarba uscată.

— Și femeile, Louis? Ai vreuna, la Paris?

— Am avut. Câteva. Dar sunt mai degrabă un tip singuratic. Iar fetele nu par să regrete asta.

— Zău? Credeam că, șic cum te îmbraci, le placi parizienceelor.

— Chestie de contact, am glumit, și i-am arătat mâinile – acele mâini monstruoase, cu unghii de corn, aparținând neantului din trecutul meu.

Joro se apropie și-mi examină atent cicatricele. Scoase printre dinți un șuierat ușor, între admirație și compasiune.

— Cum ți-ai făcut asta, băiete? murmură.

— Eram mic copil, la țară, am mințit. O lampă cu petrol mi-a explodat în mâini.

Joro se așeză lângă mine, rostind: „Dumnezeule!” Îmi luasem obiceiul să diversific minciunile despre accidentul meu. Această atitudine devenise un tic, un mod de a răspunde la curiozitatea altora și de a-mi disimula propria stânjeneală. Joro însă adăugă, cu voce înfundată:

— Așa și eu cicatricele mele.

Își întoarse, atunci, mâinile țepene. Umflături groaznice îi brăzdau palmele. Cu greutate, își descheie primii nasturi de la cămașă. Aceleași urme cumplite îi dungau pieptul – ca niște filamente ale suferinței,

întrerupte din loc în loc de puncte mai mari, albe-roz. L-am privit întrebător pe slovac. Mi-am dat seama că se hotărâse să-mi dezvăluie povestea lui – taina cărnii sale. O depănă cu voce stinsă, într-o franceză perfectă, pe care părea s-o fi aprofundat cu unicul scop de a-și istorisi destinul.

— Când trupele Tratatului de la Varșovia au invadat țara, în 1968, aveam treizeci și doi de ani. Ca tine. Această invazie însemna pentru mine sfârșitul unei speranțe – cea a socialismului cu față umană. Pe vremea aceea locuiam cu părinții, la Praga. Îmi amintesc și-acum de vibrațiile solului când au intrat în oraș tancurile. Un zornăit înfricoșător, de parcă rădăcini de fier înaintau pe sub pământ. Îmi amintesc de primele detunături, de loviturile cu patul puștii, de arestări. Nu-mi venea să cred. Orașul nostru, viața noastră, toate astea, dintr-odată, nu mai aveau niciun sens. Oamenii se ascundeau în casă. Moartea, groaza pătrunseseră pe străzile noastre, în mințile noastre. Am început prin a opune rezistență – mai ales tinerii. Dar tancurile au strivit trupurile noastre, revolta noastră. Atunci, într-o noapte, am hotărât cu toată familia să fugim în Occident, prin Bratislava. Ni se părea cu putință. Îți dai seama, Austria era atât de aproape! Cele două surori ale mele au fost împușcate după ce au trecut pe sub gardul de sârmă ghimpată al frontierei. Tatăl meu a încasat o rafală în cap. Jumătate din față i-a zburat odată cu șapca. Mama a rămas prinsă în sârma ghimpată. Am încercat s-o eliberez. Dar nu era chip. Urla, se zvârcolea ca smintită. Și, cu cât se zbătea mai mult, cu atât mai adânc i se înfigeau ghimpii în palton, în carne – în timp ce gloanțele șuierau deasupra capetelor noastre. Eram plin de sânge, trăgeam de sârmele alea împuțite cu mâinile goale. Țipetele mamei or să-mi răsune în minte până la moarte.

Joro își aprinse o țigară. De mult nu mai răscolise aceste orori.

— Rușii ne-au arestat. Pe mama n-am mai revăzut-o niciodată. Eu am stat patru ani într-un lagăr de muncă, la Piodv. Patru ani am trudit, în frig și-n noroi, cu un târnăcop sudat de mâini. Mă gândeam tot timpul la mama, la sârmele ghimpate. Le dădeam târcoale celor care împrejmuiau lagărul, atingeam cu degetele ghimpii de fier care-o schingiuiseră pe mama. E vina mea, gândeam. Vina mea. Și-mi încleștam mâinile de vârfurile ascuțite, până ce sângele începea să se prelingă printre degetele strânse. Într-o zi, ara furat niște bucăți de sârmă ghimpată. Mi-am făcut o brasardă, pe care-o purtam sub haină. Fiecare lovitură de târnăcop, fiecare gest îmi sfâșia mușchii. Vedeam în asta un fel de ispășire. După câteva luni, mă încinsesem cu sârmă ghimpată pe tot corpul. Nu mai puteam să lucrez. Orice mișcare era un chin cumplit și plăgile se infectau. Până la urmă, m-am prăbușit. Eram tot, numai o rană, o cangrenă, mustind de sânge și puroi.

M-am trezit peste câteva zile, la infirmerie. Mâinile și picioarele

mele nu mai erau decât dureri sfredelitoare, trupul meu, o lungă spintecătură. Atunci, le-am zărit. Într-o stare de semiconștiență, am văzut păsări albe, în spatele geamurilor murdare. Am crezut că erau îngeri. Mi-am spus: sunt în rai, îngerii mi-au ieșit în întâmpinare. Dar nu, mă aflam tot în același iad. Doar că era primăvară și se întorseseră berzele. Cât am stat în convalescență, le-am observat. Erau mai multe perechi, instalate în vârful miradoarelor. Cum să-ți spun? Păsările acelea de un alb strălucitor, deasupra unui loc plin de atâta mizerie, de atâta cruzime! Priveliștea aceea mi-a dat curaj. Le-am studiat comportamentul, felul în care, pe rând, fiecare pasăre ședea pe ouă, micile ciocuri negre ale puilor, primele lor încercări de zbor, apoi, în august, marea plecare... Timp de patru ani, în fiecare primăvară, berzele mi-au dat forța de a trăi. Coșmarurile mele erau tot acolo, înăuntrul meu, dar păsările, albe pe albastrul cerului, reprezentau frânghia de care mă agățam. Cruntă frânghie, poți să mă crezi. Dar mi-am purtat jugul până la capăt. Muncind pe brânci, sub cizma rușilor, ascultând urletele celor torturați, înghițind glod și dârdâind în ger. Atunci am învățat franceza, de la un militant comunist care ajunsese acolo nu se știe cum. Când am ieșit, mi-am luat carnetul de partid și mi-am cumpărat un binoclu.

Se înnoptase. Berzele nu veniseră, decât în destinul lui Joro. Ne-am întors la mașină și am plecat, în tăcere. De-a lungul lanurilor, sârme ghimpate se legănau între pari strâmbi, alcătuind arabescuri fantastice.

•••

La 25 august, primele berze balizate ajunseră la Bratislava. Spre sfârșitul după-amiezii am consultat datele Argos și am tras concluzia că două păsări se aflau la cincisprezece kilometri vest de Sarovar. Joro era sceptic, dar acceptă să arunce o privire pe hartă. Cunoștea locul: o vale unde, după părerea lui, nu călcase niciodată vreo barză. Pe la șapte seara, am ajuns la bălți. Conduceam, scrutând cerul și împrejurimile. Nu se zărea nici umbra vreunei păsări. Joro nu-și putu reține un zâmbet. De cinci zile, de când pândeam zburătoarele, nu observasem decât câteva stoluri, atât de îndepărtate și nedeslușite, încât ar fi putut să fie găi sau alte păsări de pradă. A da, în seara asta, de berze, grație calculatorului meu, ar fi însemnat un adevărat afront pentru Joro Grybinski.

Și totuși, el murmură deodată: „Uite-le!” Am ridicat ochii. Pe cerul de purpură se rotea un stol. Vreo sută de păsări coborau domol spre smârcuri. Joro îmi dădu binoclul lui. Am privit îndelung păsările care planau, cu ciocul întins, atente la azur. Era un spectacol minunat. Aveam, în sfârșit, măsura călătoriei înaripate care avea să le ducă până în Africa. În acest stol sălbatic se aflau, deci, două berze cu echipament electronic. Un val de bucurie făcu să-mi fremete sângele

în vine. Sistemul transmițătoarelor funcționa. Cu precizie de ceasornic.

La 27 august am primit un nou fax de la Hervé Dumaz. Nu avansa. Trebuise să-și reia rutina de zi cu zi la comisariat, dar nu contenea să contacteze telefonic Franța, în căutarea unor veterani care să-l fi cunoscut pe Max Böhm în Centrafrica. Dumaz se încăpățâna în această direcție, convins că Böhm se dedase, acolo, la traficuri obscure. În încheiere, pomenea de un inginer agronom din Poitiers, care, pare-se, lucrase în RCA din 1973 până în 1977. Inspectorul intenționa să meargă în Franța și să-l caute, de îndată ce omul avea să se întoarcă din vacanță.

Ziua de 28 august sună, pentru mine, ora plecării. Zece berze depășiseră Bratislava și cele mai iuți – care țineau o cadență de o sută cincizeci de kilometri pe zi – se apropiau deja de Bulgaria. Problema, acum, era să le urmăresc cu mașina, conformându-mă întocmai traseului lor; traversau fosta Iugoslavie, unde izbucniseră recent primele tulburări. Am studiat harta și am decis să ocolesc butoiul cu pulbere, mergând de-a lungul frontierei, prin România – în definitiv, dispuneam de o viză românească. După aceea, urma să intru în Bulgaria, printr-un orășel numit Calafat, și să mă îndrept țintă spre Sofia. Aveam de parcurs vreo mie de kilometri. Socoteam să acopăr această distanță într-o zi și jumătate, ținând cont de frontiere și de starea drumurilor.

De dimineață, am rezervat deci, pentru seara zilei următoare, o cameră la hotelul Sheraton din Sofia, apoi am format numărul de telefon al unui oarecare Marcel Minaüs, un alt nume de pe lista lui Böhm. Minaüs nu era ornitolog, ci lingvist: trebuia să mă ajute să iau legătura cu specialistul bulgar în materie de berze, Rajko Nicolici. După mai multe încercări infructuoase, am obținut firul și am vorbit cu francezul stabilit la Sofia. Mi-a răspuns cu multă căldură. I-am dat întâlnire pentru a doua zi, după ora douăzeci și două, în holul hotelului din Sofia. Am închis, i-am faxat lui Dumaz noile mele coordonate, apoi mi-am făcut bagajul. Peste cinci minute, după ce-mi achitasem nota la hotel, goneam spre Sarovar, pentru a-mi lua rămas bun de la Joro Grybinski. Despărțirea se petrecu fără efuziuni. Am făcut schimb de adrese. I-am promis să-i trimit o invitație, fără de care n-ar fi putut veni niciodată în Franța.

Câteva ore mai târziu, m-am apropiat de Budapesta, în Ungaria. La prânz, am oprit într-o stație de pe autostradă și am mâncat o salată infectă, la umbra unei pompe de benzină. Niște fete blonde, unduitoare ca niște spice de grâu copt, mă priveau cu o trufie îmbujorată. Sprâncene groase, maxilare late, plete bălaie: aceste adolescente erau aidoma arhetipului pe care mi-l făurisem despre frumusețile estului. Iar această coincidență mă descumpănea. Fusesem

întotdeauna un dușman neîmpăcat al ideilor preconcepute, al locurilor comune. Nu știam că lumea este adesea mai limpede decât s-ar crede și că adevărurile ei, deși banale, nu sunt mai puțin transparente și vii. În mod curios, constatarea m-a făcut să simt o tresărire, un freamăt de bucurie profundă.

La ora unu, am pornit din nou la drum.

9.

Am în ajuns la Sofia a doua zi, pe o ploaie torențială. Clădiri din cărămidă, murdare și vetuste, încadrau bulevardele prost pavate. Automobile Lada derapau și se hurducau pe caldarâm, ca niște jucării demodate, evitând la milimetru voltele tramvaielor. Tramvaiele acestea erau adevărații eroi ai Sofiei. Se iveau din senin, într-un vacarm asurzitor și scuipau fulgere albastre sub șiroaiele ce se revărsau din cer. Îndărătul geamurilor, o lumină gălbuie pâlpâia și se stingea pe fețele abătute ale pasagerilor. Aceste vagoane stranii păreau să facă obiectul unei experiențe inedite – un electroșoc generalizat, pal și lugubru, pe niște cobai cadaverici.

Am luat-o la întâmplare, fără să știu încotro merg. Toate indicatoarele erau în alfabetul chirilic. Cu mâna dreaptă, am pescuit din geantă ghidul cumpărat la Paris. Nici n-am apucat bine să frunzăresc cărțulia și am nimerit în Piața Lenin. Am ridicat ochii. Arhitectura semăna cu un imn închinat furtunii. Clădiri austere, impunătoare, presărate cu ferestre înguste, se înălțau din toate părțile. Turnuri pătrate, avântându-se spre vârfurile lor ascuțite, etalau o infinitate de ambrazuri. Culorile lor sobre radiau tulbure în noaptea care deja mă împresura. În dreapta, o biserică întunecată își rotunjea spinarea. În stânga, Sheraton Sofia Hotel Balkan trona, în toată măreția lui. Ca un avanpost al capitalismului cuceritor. Aici trăgeau toți oamenii de afaceri americani, europeni sau japonezi, adăpostindu-se de tristețea socialistă ca de-o molimă.

În mijlocul holului, sub candelabre enorme, mă aștepta Marcel Minaüs. L-am recunoscut imediat. Îmi spusese: „Port barbă și am craniul țuguiat”. Dar Marcel era mult mai mult decât atât. Era o icoană ambulantă. Uriaș, masiv, stătea ca un urs, adus de spate, cu picioarele arcuite și brațele bălăngănindu-se. Un adevărat munte, încununat cu un cap de patriarh ortodox, cu barbă lungă și nas regesc. Ochii, numai ei, erau un poem: verzi, vioi, tiviți cu umbră, înflăcărați parcă de cine știe ce străveche credință balcanică. Și-apoi, precum o mitră, craniul: cu totul pleșuv și înălțat spre cer, ca o rugăciune.

— Ai călătorit bine?

— Să zicem, am răspuns, evitând să-i strâng mâna. Plouă de când

am trecut frontiera. M-am străduit să menţin o oarecare medie, dar, cu trecătorile şi drumurile desfundate, a trebuit să reduc viteza şi…

— Eu, unul, nu călătoresc decât cu autobuzul.

Mi-am lăsat bagajul la recepţie şi am intrat, cu tovarăşul meu, în restaurantul hotelului. Marcel cinase deja, dar se reaşeză la masă cu dragă inimă.

De cetăţenie franceză în paşaport, Marcel Minaüs, patruzeci de ani, era un fel de intelectual nomad, un lingvist poliglot, care stăpânea la fel de bine polona, bulgara, maghiara, ceha, sârba, croata, macedoneana, albaneza, greaca… şi, bineînţeles, romani, limba ţiganilor. Romani era specialitatea sa. Scrisese mai multe cărţi pe această temă şi elaborase un manual pentru copii, manual de care era foarte mândru. Membru eminent al multor asociaţii, din Finlanda până în Turcia, rătăcea din colocviu în colocviu şi îşi ducea astfel viaţa, ca un parazit, în oraşe ca Varşovia sau Bucureşti.

Cina se termină pe la unsprezece şi jumătate. Practic, nu vorbiserăm despre berze. Minaüs îmi ceruse doar câteva precizări referitoare la experienţa cu satelitul. Era străin de subiect, dar îmi făgădui să mi-l prezinte chiar în ziua următoare pe Rajko Nicolici – „cel mai bun ornitolog din Balcani”, după cum susţinea el.

Bătu miezul nopţii. Am stabilit cu Marcel să ne întâlnim a doua zi dimineaţă, la ora şapte, în holul hotelului. Aveam să închiriem o maşină şi să plecăm imediat la Sliven, unde locuia Rajko Nicolici. Minaüs se arătă încântat de ideea acestei plimbări. Am urcat în camera mea. Strecurat pe sub uşă, mă aştepta un mesaj. Era un fax de la Dumaz.

From: *Hervé Dumaz*
To: *Louis Antioche*
Sheraton Sofia Hotel Balkan

Montreux, 29 august 1991, ora 22

Dragă Louis,

Am petrecut o zi obositoare în Franţa, dar voiajul a meritat osteneala. L-am întâlnit în sfârşit pe omul pe care-l căutam. Michel Guillard, inginer agronom, cincizeci şi şase de ani. Patru ani bătuţi pe muchie în Centrafrica. Patru ani de pădure tropicală, de plantaţii de cafea, şi de… Max Böhm! *L-am găsit pe Guillard la Poitiers, acasă la el, unde tocmai se întorsese, cu familia, din vacanţă. Cu ajutorul lui, am reuşit să reconstitui în amănunţime perioada africană a lui Böhm. Iată faptele*:

– August 1972. Max Böhm debarcă la Bangui, capitala Republicii Centrafricane. Însoţit de soţie şi de fiul său, pare indiferent la contextul

politic al țării, aflată sub dominația lui Bokassa care s-a proclamat „președinte pe viață”. Böhm a văzut deja destule la viața lui. Vine de la exploatările diamantifere din Africa de Sud, unde oamenii lucrează în pielea goală și sunt radiografiați când ies din mină, pentru a se verifica dacă n-au înghițit vreun diamant. Max Böhm se instalează într-o locuință colonială și începe să lucreze. Mai întâi, conduce lucrările unui mare imobil, un proiect al lui Bokassa intitulat „Pacifique 2”. Impresionat, Bokassa îi propune alte însărcinări. Böhm acceptă.

– 1973. Timp de câteva luni, Böhm instruiește un detașament de securitate menit să supravegheze plantațiile de cafea din Lobaye – provincie la limita sudică, în plină pădure ecuatorială –, flagelul culturilor fiind, pare-se, furtul boabelor de cafea, de către săteni, înaintea recoltării. În această epocă îl întâlnește Guillard pe Böhm, francezul lucrând în cadrul unui program agrar din regiune. Păstrează amintirea unui om brutal, cu o purtare milităroasă, dar onest și sincer. Ulterior, Böhm joacă rolul de purtător de cuvânt al RCA pe lângă guvernul sud-african (pe care-l cunoaște bine) în vederea obținerii unui împrumut pentru construirea a două sute de vile. Böhm obține împrumutul. Bokassa îi propune apoi o altă muncă, legată de filoanele diamantifere. Diamantele sunt obsesia dictatorului. Cea mai mare parte a averii sale a fost realizată grație pietrelor prețioase (cunoști, de bună seamă, anecdotele: faimosul „borcan de dulceață” în care își ținea Bokassa nestematele și pe care îl arăta, încântat, tuturor oaspeților săi; fantasticul diamant „Catherine Bokassa”, în formă de fruct de manghier, montat în coroana imperială; scandalul „cadourilor” oferite președintelui francez Valéry Giscard d’Estaing…). Pe scurt, Bokassa îi propune lui Böhm să se deplaseze pe terenurile de exploatare și să supervizeze prospectările, în nord, în savana semideșertică, și în sud, în inima pădurii. Se bizuie pe inginer pentru a raționaliza activitatea și pentru a pune capăt prospecțiunilor clandestine.

Böhm străbate în lung și-n lat toate filoanele, în praful din nord și în junglele din sud. Îi îngrozește pe mineri prin cruzimea sa și devine celebru pentru o pedeapsă inventată de el. În Africa de Sud, hoții sunt pedepsiți rupându-li-se gleznele și fiind siliți să lucreze în continuare. Böhm născocește altă metodă: cu un clește de tăiat sârmă, le secționează hoților tendonul lui Ahile. Metoda e rapidă, eficace, dar, în pădure, rănile se infectează. Guillard a văzut mulți oameni murind din această cauză.

La vremea aceea, Böhm controlează activitățile mai multor societăți, printre care Centramines, SCAD, Diadème și Sicamine, toate, întreprinderi oficiale care disimulează traficurile, nu mai puțin oficiale, ale lui Bokassa. Max Böhm, emisar al dictatorului, nu se amestecă în fraude. După părerea lui Guillard, inginerul are ce are mai ales cu escrocii și lingușitorii care-l înconjoară pe tiran. Böhm n-a fost niciodată asociat la societățile lui Bokassa. De aceea numele său nu apare – am verificat – cu ocazia celor două procese ale dictatorului.

– 1974. Böhm îi ține piept lui Bokassa, care își înmulțește afacerile ilicite, escrocheriile, furturile directe din vistieria statului. Una dintre aceste escrocherii îl afectează direct pe Max Böhm. După obținerea împrumutului sud-african, Bokassa construiește mai puțin de jumătate din vilele prevăzute, preia tranzacția mobilării lor, apoi pretinde să fie plătit pentru două sute de vile. Böhm, implicat în acest împrumut, își declară cu voce tare revolta. Este imediat întemnițat, apoi eliberat. Bokassa are nevoie de el: de când supervizează exploatarea minelor de diamante, randamentul este net superior.

Ceva mai târziu, Böhm se ridică încă o dată împotriva lui Bokassa, în legătură cu uriașul trafic de fildeș al tiranului și cu masacrul împotriva elefanților. Contrar tuturor așteptărilor, obține câștig de cauză. Dictatorul își continuă comerțul, dar acceptă înființarea unui parc natural protejat, la Bayanga, în apropiere de Nola, la extremitatea sud-vestică a RCA. Această rezervație există și astăzi. Pot fi văzuți acolo ultimii elefanți de pădure din Centrafrica.

În opinia lui Guillard, personalitatea lui Böhm este paradoxală. Omul se arată foarte crud față de africani (ucide cu mâinile sale mai mulți prospectori clandestini), dar, în același timp, preferă să trăiască în preajma negrilor. Detestă societatea europeană din Bangui, recepțiile diplomatice, seratele în cluburi. Böhm este un mizantrop, care nu se îmblânzește decât la contactul cu pădurea, cu animalele și, bineînțeles, cu berzele.

În octombrie 1974, în savana din est, Guillard dă de Max Böhm care campează printre ierburi, în tovărășia călăuzei sale. Elvețianul, cu binoclul în mână, așteaptă berzele. Îi povestește, cu acest prilej, tânărului inginer cum a salvat berzele din Elveția și cum revine, în fiecare an, în țara sa pentru a admira întoarcerea lor din migrație. „Ce vă încântă atât de mult la ele?" îl întreabă Guillard. Böhm răspunde simplu: „Mă liniștesc".

Despre familia Böhm, Guillard nu știe mare lucru. În 1974, Irène Böhm deja nu mai trăiește în Africa. Guillard și-o amintește ca pe-o femeie măruntă, ștearsă, cu tenul gălbejit, care stătea mai mult singură în casa colonială. În schimb, agronomul l-a cunoscut mai bine pe Philippe, fiul, care își însoțește uneori tatăl în expedițiile sale. Asemănarea dintre tată și fiu este, pare-se, stupefiantă: aceeași corpolență, aceeași față rotundă, aceiași păr țepos, tuns perie. Cu toate astea, Philippe a moștenit caracterul mamei sale: timid, indolent, distrat, trăiește sub autoritatea tatălui și-i suportă în tăcere educația brutală. Böhm vrea să facă din el un „bărbat". Îl obligă să-l însoțească în ținuturi ostile, îl învață mânuirea armelor, îi încredințează tot felul de misiuni, cu scopul de a-l oțeli.

– 1977. În luna august, Böhm pleacă în prospecțiune dincolo de M'Baïki, în adâncul pădurii, către marea fabrică de cherestea a companiei SCAD. Acolo începe teritoriul pigmeilor. Elvețianul își instalează tabăra în pădure. E însoțit de un geolog belgian, pe nume Niels van Dötten, două călăuze (un „negru mare" și un pigmeu) și mai mulți hamali. Într-o

dimineață, Böhm primește o telegramă, adusă de un curier pigmeu. E vestea morții soției sale. Or, Böhm habar n-avea că soția lui era bolnavă de cancer. Omul se prăbușește.

Max Böhm suferă pe loc un atac de cord. Van Dötten încearcă o reanimare cu mijloacele disponibile – masaj cardiac, respirație gură la gură, medicamente de prim ajutor etc. Le ordonă imediat oamenilor să-l transporte pe elvețian la spitalul din M'Baïki, la câteva zile de mers. Dar Böhm își revine. Bolborosește că știe de existența unei misiuni mai apropiate, la sud, dincolo de frontiera congoleză (aici, limita teritorială nu-i decât o linie invizibilă, în pădure). Vrea să fie dus acolo, pentru a primi alte îngrijiri. Van Dötten șovăie. Böhm își impune decizia și-i cere geologului să se întoarcă la Bangui pentru a aduce ajutoare: „Totul va fi bine", îl asigură el. Năucit, van Dötten face cale întoarsă și ajunge în capitală șase zile mai târziu. Imediat, un elicopter e pus la dispoziție de armata franceză și își ia zborul, călăuzit de geolog. Dar, când se ajunge la locul cu pricina, nici urmă de misiune sau Böhm. Totul a dispărut. Ori n-a existat niciodată. Ornitologul e dat dispărut, iar belgianul nu mai zăbovește la Bangui.

Trece un an, apoi Max Böhm, în carne și oase, își face apariția la Bangui. Relatează că elicopterul unei societăți forestiere congoleze l-a dus la Brazaville, de unde s-a întors în Elveția cu avionul, supraviețuind ca prin minune. În țară, îngrijirile atente ale unei clinici din Geneva i-au îngăduit să se restabilească. Nu mai e însă decât umbra celui care a fost și vorbește mult despre soția lui. Suntem în octombrie 1978. La puțin timp după aceea, Max Böhm pleacă din RCA, unde nu va mai reveni niciodată. De atunci, cel care-l înlocuiește pe elvețian la conducerea minelor este un ceh, un fost mercenar, cu numele Otto Kiefer.

Iată întreaga poveste, Louis. Întrevederea asta ne lămurește în privința anumitor puncte. Întărește însă și zonele de umbră. Astfel, din momentul morții lui Irène Böhm, pierdem orice urmă a fiului. Misterul transplantului de inimă rămâne deplin, exceptând, poate, perioada în care a fost evacuat. Grefa probabil că datează din toamna lui 1977. Dar convalescența lui Böhm la Geneva e o minciună: Böhm nu figurează în niciun registru elvețian din ultimii douăzeci de ani.

Rămâne pista diamantelor. Sunt încredințat că Böhm și-a clădit averea de pe urma pietrelor prețioase. Și regret amarnic că voiajul dumitale nu te duce în RCA, pentru a lămuri toate aceste miracole. Poate că vei descoperi ceva în Egipt sau în Sudan? În ceea ce mă privește, îmi iau o săptămână de vacanță începând din 7 septembrie. Am de gând să merg la Anvers și să fac investigații la Bursele de diamante. Sunt sigur că voi regăsi urma lui Max Böhm. Îți servesc toate aceste informații, calde. Să chibzuim asupra lor și să luăm legătura cât mai curând.

Până la noi vești, Hervé.

În timpul lecturii, gândurile îmi zburau în toate direcțiile. Încercam să potrivesc propriile-mi piese în acest puzzle: imaginile lui Irène și ale lui Philippe Böhm, radiografia inimii lui Max Böhm și, mai cu seamă, fotografiile înspăimântătoare ale trupurilor negre mutilate.

Dumaz nu știa un lucru: cunoșteam la perfecție istoria Republicii Centrafricane – aveam motive personale să o cunosc. Astfel, numele lui Otto Kiefer, locotenent al lui Bokassa, nu-mi era necunoscut. Acest refugiat ceh, de o violență neîndurătoare, era vestit pentru metodele lui de intimidare. Obișnuia să vâre o grenadă în gura prizonierilor și s-o lase să explodeze atunci când refuzau să vorbească. Tehnica asta îi adusese grotesca poreclă de „Nea Grenadă". Böhm și Kiefer ofereau, deci, cele două fețe ale unei aceleiași cruzimi: cleștele de tăiat sârmă și grenada.

Am stins lampa. În ciuda oboselii, somnul nu voia să vină. În cele din urmă, fără a aprinde lumina, am chemat Centrul Argos. Liniile telefonice din Sofia, mai puțin aglomerate la această oră târzie, îmi oferiră o legătură perfectă. În penumbra din cameră, traiectoria berzelor se afișă încă o dată, negru pe alb, pe harta numerizată a Europei de Est. Nu exista decât o singură noutate interesantă: o barză ajunsese în Bulgaria. Poposise pe o mare câmpie, nu departe de Sliven, orașul lui Rajko Nicolici.

10.

Totul e în schimbare la Sofia. E ora „marelui vis american". În lipsa unui viitor european palpabil, bulgarii se întorc spre Statele Unite. Acum, la Sofia, dacă vorbești engleza, ți se deschid toate ușile. Se zice chiar că americanilor nu li se mai cere viză. Culmea! Cu numai doi ani în urmă, Bulgaria era considerată a șaisprezecea republică a Uniunii Sovietice.

Marcel Minaüs vorbea tare, oscilând între iritare și ironie. Era zece dimineața. Goneam de-a lungul munților Balcani, sub un soare strălucitor. Pământurile etalau culori neașteptate – galben-scânteietor, albastru-șters, verde-pal – fremătând sub mângâierea luminii. Satele se perindau, cretoase și aparent precare, cu zidurile lor de tencuială nedrișcuită.

Conduceam după indicațiile lui Marcel. O adusese cu el pe Yeta, „logodnica" lui, o țigancă bizară, îmbrăcată într-un fals taior Chanel din stofă de bumbac cadrilată. Scundă și plinuță, trecută de prima tinerețe, arbora o enormă claie de păr sur, de sub care se ițea o mutrișoară ascuțită, cu ochi negri. Asemănarea cu un arici era izbitoare. Femeia nu vorbea decât romani și stătea pe bancheta din

spate, foarte cuminte.

Marcel lăuda acum meritele lui Rajko Nicolici.

— Venirea ta cade cum nu se poate mai bine, repeta el, tutuindu-mă în treacăt. Rajko e foarte tânăr, dar posedă calități deosebite. De altfel, începe să participe la colocvii internaționale. Bulgarii fierb de mânie. Rajko a refuzat să se prezinte sub culorile țării.

— Rajko Nicolici nu e bulgar? m-am mirat eu.

Marcel râse înăbușit.

— Nu, Louis. E rom – țigan. Și nu dintre cei mai comozi. Aparține unei familii de culegători. Când vine primăvara, romii părăsesc ghetoul lor din Sliven și se duc în pădurile din jurul câmpiei. Culeg flori de tei, mușețel, coarne, cozi de cireșe… Văzând că fac ochii mari, Marcel se miră: Cum, nu știi? Păi, cozile de cireșe sunt un diuretic bine cunoscut! Numai romii – „oamenii", cum își spun ei – cunosc locurile în care cresc aceste plante sălbatice. Sunt furnizorii industriei farmaceutice bulgare, cea mai importantă din țările estice. Ai să vezi: sunt nemaipomeniți. Se hrănesc cu arici, vidre, broaște, cu urzici și măcriș… Tot ce le oferă, la îndemână, natura. Marcel părea exaltat. Sunt cel puțin șase luni de când nu l-am mai văzut pe Rajko!

Însoțitorul meu îmi servi apoi un sfert de oră de bancuri cu albanezi. În Balcani, albanezii sunt ca belgienii Europei noastre occidentale; subiectul preferat al unor glume pe seama naivității lor, a lipsei lor de mijloace sau de idei. Minaüs se dădea în vânt după ele.

— Da' pe-asta o știi? Cică într-o dimineață apare un comunicat de presă în Pravda: „În cursul unor manevre maritime, un grav accident a nimicit jumătate din flota albaneză. S-a rupt vâsla stângă". Marcel nechează în barbă. Alta: Albanezii inițiază un program spațial, în colaborare cu rușii – lansarea unei nave cosmice cu un animal la bord. Și transmit sovieticilor o telegramă: „Avem câine. Trimiteți rachetă".

Mă pufni râsul. Marcel adăugă:

— Sigur, în vremurile de azi, și-au pierdut mult din farmec. Dar bancurile cu albanezi rămân preferatele mele.

Lingvistul începu apoi un lung ditiramb închinat bucătăriei țigănești (nutrea proiectul de a deschide un restaurant de specialități, la Paris). „Atracția principală" a acestei gastronomii o constituia ariciul. Era vânat seara, cu un băț, apoi era umflat pentru a i se smulge ușor țepii. Gătit cu *zumi,* o făină specifică, apoi tăiat în șase bucăți egale, animalul era, după părerea lui Marcel, un adevărat deliciu.

— Păi, atunci să căscăm ochii la șosea.

— Nicio șansă, replică Marcel pe un ton doctoral. Ariciul nu iese niciodată la plimbare în timpul zilei.

Deodată, parcă anume pentru a-l contrazice, animalul țepos se ivi pe marginea drumului. Marcel afișă o mină perplexă:

— Trebuie să fie un arici bolnav. Sau o femelă borțoasă.

Din nou, mă pufni râsul. Unde erau atmosfera glacială a țărilor din est, regimurile tiranice, cenușiul și posomoreala? Marcel părea să posede farmecul aparte de a transforma Balcanii într-o destinație ideală, un loc al fanteziei și-al încântării, plin de umor și de căldură umană.

Dar pătrundeam pe meleagurile Slivenului. Drumurile deveneau mai înguste, mai întortocheate. Păduri întunecoase se închideau de jur-împrejurul nostru. Treceam acum pe lângă căruțe cu coviltir – „rulotele” țiganilor nomazi. Din aceste care hodorogite, familii ne scrutau cu ochi adumbriți. Fețe tuciurii, păr vâlvoi, siluete în zdrențe. Țiganii aceștia nu semănau cu Yeta. Venise iar vremea romilor. A celor adevărați – cei care umblă haihui și te buzunăresc la repezeală, disprețuitori și indiferenți.

Curând, Marcel îmi indică un drumeag, la dreapta. Era o cărare ce cobora de la nivelul șoselei înspre cursul unui pârâu. Am dat de un luminiș înconjurat de hățișuri. Printre copaci se întrevedea o tabără: patru corturi în culori țipătoare, câțiva cai și niște femei care ședeau pe iarbă și împleteau șiraguri de flori albe.

Marcel coborî din mașină și le strigă ceva, pe un ton melodios. Femeile îi aruncară o privire glacială. Marcel se întoarse spre noi: „Ceva nu-i în regulă. Așteptați-mă aici”. I-am văzut craniul plutind pe deasupra tufișurilor, apoi trupul mătăhălos apărând din nou, lângă femei. Una dintre ele se ridicase și-i vorbea cu însuflețire. Purta un tricou de lână, de culoarea turnesolului, care i se mula peste sânii lăsați. Fața ei era brună și aspră, parcă cioplită din scoarță de copac. Sub basmaua bălțată, părea să nu aibă vârstă: doar un aer aprig, o violență gata să se dezlănțuie. Lângă ea, o altă țigancă, mai mică de statură, dădea din cap. Se ridicase și ea. Avea un nas încovoiat și strâmb, ca spart de o lovitură de pumn. Cercei grei de argint îi atârnau de urechi. Puloverul ei turcoaz era găurit în coate. Ultima rămânea așezată, cu un prunc în poală. Arăta de vreo cincisprezece sau șaisprezece ani și se uita spre mine, cu ochi scăpărători sub o cascadă de păr negru și lucios.

M-am apropiat. Femeia-turnesol zbiera, arătând când spre adâncurile pădurii, când spre tânăra mamă așezată pe iarbă. Eram la câțiva pași de grup. Țiganca se întrerupse și mă privi lung. Marcel era palid.

— Nu înțeleg, Louis… nu înțeleg nimic. Rajko a murit. Astă-primăvară. A… a fost asasinat. Trebuie să mergem să vorbim cu șeful, Marin, în pădure.

Am dat din cap, simțindu-mi inima bătând sacadat. Femeile o luară înainte. Le urmarăm, printre copaci.

În pădure, aerul era mai rece. Vârfurile molizilor se legănau în vânt, tufișurile foșneau la trecerea noastră. Pe alocuri, razele soarelui

pătrundeau cu blândețe. Milioane de particule infime le dădeau aspectul catifelat al cojii de piersică. Urmam un fel de potecă, de curând croită. Țigăncile pășeau fără șovăială. Brusc, din înaltul bolții de smarald răsunară voci. Glasuri de bărbați, care se interpelau la mare distanță. Femeia-turnesol se întoarse și-i spuse ceva lui Marcel, care înainta încuviințând din cap.

Prima persoană pe care o întâlnirăm fu un tânăr rom, îmbrăcat într-un costum de doc albastru – mai curând niște cârpe înnădite cu sfoară groasă. Omul se lupta cu o tufă încâlcită din care rupea rămurele minuscule în vârful cărora creștea o floare alburie. Schimbă câteva vorbe cu Marcel, apoi mă privi. „Costa”, se prezentă. Chipul său negricios era juvenil, dar, la cel mai ușor surâs, expresia lui căpăta frumusețea echivocă a unui cuțit. Costa se luă după noi. Curând, un luminiș se deschise în fața noastră. Bărbații erau acolo. Unii dormeau, sau păreau că dorm, cu pălăria trasă pe ochi. Alții jucau cărți. Unul trona pe o buturugă. Fețe tăbăcite, scânteieri de argint la centuri sau la pălării, forță gata să erupă la primul semn de atac. La rădăcina copacilor zăceau saci de pânză plini cu plante proaspăt culese.

Marcel se adresă omului de pe buturugă. Păreau cunoștințe vechi. După o lungă pălăvrăgeală, Minaüs mă prezentă, apoi spuse, în franceză:

— El e Marin, tatăl Marianei, cea cu bebelușul. Mariana a fost nevasta lui Rajko.

Fata rămăsese retrasă, printre tufișuri. Marin se uita la mine. Pielea întunecată a feței sale era ciuruită de găurele fine ca de ac, de parcă fusese străpunsă de-o mască de cuie. Ochii erau înguști, părul, ondulat. O mustăcioară subțire îi marca figura. Purta o jachetă ruptă sub care se întrezărea un tricou murdar.

L-am salutat, apoi am dat din cap către ceilalți bărbați. Am fost răsplătit cu niște semne cu ochiul. Marin mi se adresă, în romani. Marcel traduse:

— Te întreabă ce vrei.

— Explică-i că fac o anchetă în legătură cu berzele. Că încerc să descopăr de ce au dispărut, anul trecut. Spune-i că mă bizuiam pe ajutorul lui Rajko. Împrejurările morții sale nu mă privesc. Dar dispariția păsărilor ascunde alte enigme. Poate că Rajko Nicolici cunoștea oameni din Occident, interesați de berze. Cred că avea legătură cu un oarecare Max Böhm.

În timp ce vorbeam, Marcel mă fixa cu un aer neîncrezător. Nu pricepea nimic din tot ce spuneam. Traducea, totuși, iar Marin înclina ușor din cap, fără a-și lua de la mine privirea, cu ochii lui ca două fante. Se făcu tăcere. Marin continuă să mă scruteze, mai bine de un minut. Apoi vorbi. Îndelung. Cu acea voce caracteristică sufletelor ostenite, prea tocite de cruzimea celorlalți oameni.

— Rajko își băga nasul în toate, spuse Marin. Dar mi-era ca un fiu. Nu lucra, însă asta nu era grav. Mai grav era că nu se ocupa de familie. Dar nu-i purtam pică. Asta era firea lui. Lumea nu-i dădea pace. (Marin pescui dintr-un sac o floricică.) Vezi floarea asta? Pentru noi, e doar un mijloc de-a câștiga câteva leva. Pentru el, o întrebare, un mister. Așa că studia, citea, observa. Rajko era un adevărat savant. Cunoștea numele, puterea tuturor plantelor, ale tuturor arborilor. La fel și cu păsările. Mai ales cu cele care călătoresc toamna și primăvara. Cu berzele tale. Ținea socoteli. Le scria unor *gagii,* în Europa. Mi se pare că omul de care ai pomenit, Böhm, se număra printre ei.

Rajko era, așadar, o altă santinelă a lui Böhm. Elvețianul nu-mi spusese nimic. Înaintam orbește. Marin continuă:

— De-asta îți povestesc totul. Și tu ești ca Rajko – dintre cei care-și frământă mintea. (Mă uitam, printre ramuri, la Mariana. Continua să stea la o distanță considerabilă de tatăl ei.) Dar moartea ginerelui meu n-are nimic de-a face cu păsările tale. E o crimă rasistă, care ține de altă lume. Cea a urii față de romi.

Totul s-a petrecut în primăvară, la sfârșitul lunii aprilie, când porneam din nou la drum. Rajko, însă, avea obiceiurile lui. Încă din martie o lua din loc, călare, și venea aici, la marginea câmpiei, ca să pândească berzele. Trăia, de unul singur, în pădure. Se hrănea cu rădăcini, dormea sub cerul liber. Apoi aștepta sosirea noastră. Anul ăsta, însă, nu ne-a mai ieșit în întâmpinare. Am bătut în lung și-n lat câmpia, am colindat crângurile, apoi unul dintre noi l-a găsit pe Rajko, în adâncul pădurii. Corpul era deja rece. Gângăniile începuseră să-l mănânce. Nu mai văzusem niciodată așa ceva. Rajko era gol. Avea pieptul crăpat în două, trupul hăcuit peste tot, un braț și sexul practic retezate, răni de-a valma. Mariana, retrasă în umbra frunzișului, își făcu semnul crucii.

Ca să înțelegi o asemenea atrocitate, omule, trebuie să te întorci în trecutul îndepărtat. Aș putea să-ți povestesc câte în lună și-n stele. Se zice că venim din India, că ne tragem dintr-o castă de dansatori sau mai știu eu ce. Astea-s nerozii înfrumusețate. Am să-ți spun eu de unde venim: din vânătorile de oameni din Bavaria, din târgurile de robi din România, din lagărele de concentrare din Polonia, unde naziștii au făcut experiențe pe noi ca pe niște nenorociți de cobai. Îți spun eu, omule! Cunosc o țigancă bătrână care a suferit mult în timpul războiului. Naziștii au sterilizat-o. Femeia a supraviețuit. Acum câțiva ani, a aflat că guvernul german dădea bani victimelor supraviețuitoare din lagărele morții. Ca să capeți pensia, trebuia doar să treci printr-o vizită medicală – să-ți dovedești, cumva, suferințele. Femeia s-a dus la dispensarul cel mai apropiat, pentru a i se face vizita medicală și a i se acorda certificatul. Acolo, când s-a deschis ușa, pe cine a văzut? Pe doctorul care-o operase în lagăr. Întâmplarea-i adevărată, omule. S-a

petrecut la Leipzig, acum patru ani. Femeia era mama mea. A murit la puțin timp după aceea, fără să fi primit un ban.

— Dar, am întrebat, ce legătură are cu moartea lui Rajko?

Marcel traduse.

— Ce legătură? replică Marin, fixându-mă prin ochii lui scrutători. Legătura e că Răul s-a întors, omule. Îndreptă un deget spre sol. Pe pământul ăsta, Răul s-a întors.

Apoi Marin i se adresă lui Marcel, lovindu-se cu palma în piept. Marcel ezită să traducă. Îi ceru lui Marin să repete. Tonul urcă. Marcel nu înțelegea ultimele cuvinte. În sfârșit, se întoarse spre mine, cu ochii împăienjeniți, și murmură:

— Ucigașii, Louis… Ucigașii i-au furat inima lui Rajko.

11.

În drum spre Sliven nu vorbi cu nimeni. Marin ne dăduse și alte amănunte: după ce descoperiseră cadavrul, țiganii îl anunțaseră pe doctorul Djuric, un medic rom care făcea un „turneu” prin mahalalele Slivenului. Milan Djuric se adresase spitalului din localitate, cerând să i se acorde o sală pentru a efectua o autopsie. Fusese refuzat. Nu era loc pentru un țigan. Nici chiar dacă era mort. Rulota mersese apoi la un dispensar. Alt refuz. În cele din urmă, convoiul se dusese până la o sală de sport dărăpănată, rezervată romilor. Acolo, sub panourile de baschet, în mirosul acru al sălii murdare, făcuse Djuric autopsia. Acolo descoperise furtul inimii. Întocmise un raport detaliat și informase poliția, care clasase cazul. În rândul romilor, nimeni nu fusese revoltat de această indiferență. Țiganii s-au obișnuit. Nu, ceea ce-l preocupa pe Marin era de-a afla „cine” îi omorâse ginerele. Iar în ziua în care va afla numele ucigașilor… în aceea, soarele va dezmierda lamele cuțitelor.

La plecarea noastră, se întâmplase ceva neașteptat. Mariana se apropiase de mine și-mi strecurase în mână un caiet cu scoarțe tari. Nu-mi spusese nimic, dar îmi fusese de ajuns să arunc o privire asupra obiectului, ca să înțeleg despre ce era vorba: caietul personal al lui Rajko. Paginile unde nota observațiile, teoriile sale referitoare la berze. Ascunsesem imediat documentul în torpedoul mașinii.

La ora prânzului, am ajuns la Sliven. Era un oraș industrial, cum nu se poate mai banal. Mărime medie, construcții medii, tristețe medie. Această mediocritate părea să plutească pe străzi, așternându-se pe fațade și pe fețe. Marcel avea întâlnire cu Markus Lazarevici, o personalitate a lumii țigănești. Trebuia să luăm masa cu el și, în ciuda evenimentelor, era prea târziu pentru a mai putea anula întâlnirea.

Fu un prânz fără poftă de mâncare, fără dorința de a zăbovi la masă.

Markus Lazarevici era un fante de un metru nouăzeci, cu tenul foarte întunecat, care purta lănțișoare și brățară de aur. Imaginea perfectă a romului care s-a ajuns, învârtind afaceri necurate și milioane de leva. Un om insidios, parcă înveșmântat în viclenie și catifea.

— Vă dați seama, spuse el în engleză, în timp ce trăgea dintr-o țigară lungă cu filtrul aurit, că am fost profund mâhnit de moartea lui Rajko. Dar așa n-o s-o scoatem la capăt niciodată. Mereu aceeași violență, aceleași povești tulburi.

— Sunteți de părere, am întrebat eu, că a fost vorba de o răfuială între țigani?

— N-am spus asta. Poate că-i mâna bulgarilor. Dar la romi domnește totdeauna legea vendetelor, a vechilor vrăjmași. Mereu e câte-o casă de incendiat, câte-o poliță de plătit. O spun cu toată sinceritatea: sunt eu însumi rom.

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum poți să vorbești așa? interveni Marcel. Știi în ce condiții a murit Rajko?

— Tocmai, Marcel dragă. Markus scutură din țigară un vârf de scrum cenușiu. Un golan bulgar ar fi fost descoperit în fundul unei străduțe, cu un cuțit în burtă. Punct. Un rom, însă, nu. Trebuie să fie găsit în mijlocul codrului, cu inima smulsă. Pe meleagurile noastre, încă puternic ancorate în superstiție și vrăjitorie, moartea asta a tulburat în mod periculos spiritele.

— Rajko nu era un golan, replică Marcel.

„Salatele asortate” sosiră – crudități presărate cu brânză dată pe răzătoare. Nu le atinse nimeni. Eram într-o sală mare și goală, cu o mochetă cafenie, unde tronau mese așternute cu alb, fără tacâmuri și ornamente. Lustre de cristal fals spânzurau trist, aruncând luciri teme soarelui de afară. Totul părea pregătit pentru un zaiafet care, fără îndoială, n-avea să aibă loc niciodată. Markus reluă:

— În jurul cadavrului nu era nicio urmă, niciun indiciu. Doar furtul organului a fost confirmat. Ziarele locale s-au repezit asupra afacerii. Au scris vrute și nevrute. Povești despre farmece, despre vrăjitorie. Ba chiar și mai rău. Markus strivi țigara. Îl privi pe Marcel drept în ochi. Știi la ce mă refer.

N-am înțeles aluzia. Marcel deschise o paranteză în limba franceză, explicându-mi că, de secole, romii au o reputație de canibali.

— Nu-i decât o veche fantasmă, zise Marcel. Cea a căpcăunului, a ucigașului de copii, aplicată țiganilor. Dar dispariția inimii lui Rajko probabil că i-a făcut pe mulți să tremure de groază, prin maghernițe.

I-am aruncat o privire lui Markus. Ședea neclintit. Își aprinsese altă țigară.

— De ani de zile, reluă el, mă zbat să îmbunătățesc imaginea noastră. Și iată-ne reîntorși în Evul Mediu! Toată lumea e vinovată, de altfel. Înțelegeți-mă, domnule Antioche. Nu e cinism. Mă gândesc, pur

și simplu, la viitor. Își răsfiră degetele pe fața de masă albă. Lupt pentru îmbunătățirea condițiilor noastre de viață, pentru dreptul nostru la muncă.

În regiunea Slivenului, Markus Lazarevici era o figură politică. Era candidatul, *unicul* candidat, al romilor – ceea ce-i conferea o putere considerabilă. Marcel îmi povestise cum Lazarevici se umfla în pene, înveșmântat în costum cadrilat, prin mahalalele Slivenului, urmat de o șleahtă de tuciurii nespălați care se agățau, fericiți, de țoalele lui elegante. Îmi imaginam mâna lui crispată în fața acestor potențiali alegători, murdari și puțind. Dar, în pofida reținerii lui, Markus trebuia să-i flateze pe romi. Acesta era prețul ambițiilor sale politice – iar moartea lui Rajko reprezenta o povară serioasă pe umerii lui. Lazarevici prezenta situația în felul său:

— Moartea aceasta anihilează multe dintre eforturile noastre, mai cu seamă pe plan social. Reușisem să înființez, în ghetouri, centre de îngrijiri medicale, cu sprijinul unei organizații umanitare.

— Ce organizație? am întrebat, nervos.

— Lumea Unică. Markus pronunțase numele în franceză; și-l repetă, în engleză: *Only World.*

Lumea Unică. Era pentru a treia oară, în câteva zile și la sute de kilometri distanță, când auzeam acest nume.

— Apoi medicii aceia tineri au plecat, reluă Markus. O misiune urgentă, mi-au spus. Dar nu m-ar mira să se fi săturat de veșnicele noastre încăierări, de refuzul nostru de a ne adapta, de disprețul nostru pentru *gagii.* După părerea mea, asasinarea lui Rajko i-a descurajat definitiv.

— Doctorii au plecat imediat după moartea lui Nicolici?

— Nu chiar. Au părăsit Bulgaria în iulie.

— În ce consta activitatea lor?

— Tratau bolnavii, vaccinau copiii, distribuiau medicamente. Dispuneau de un laborator de analize și de ceva material pentru mici intervenții chirurgicale. Markus își frecă degetul mare și arătătorul, cu subînțeles. Sunt o grămadă de bani în spatele Lumii Unice. O grămadă.

Markus achită nota și evocă puciul ratat de la Moscova, cu zece zile în urmă. În mintea lui, totul părea să aparțină unui vast și unic program politic, în care fiecare element juca un rol specific. Mizeria romilor, asasinarea lui Rajko, decăderea socialismului formau, în opinia sa, un ansamblu logic, care sfârșea, bineînțeles, cu alegerea persoanei sale.

În încheiere, pe treptele restaurantului, îmi pipăi reverul hainei, apoi mă întrebă care era prețul Volkswagenului, în dolari. Am mințit, menționând o sumă exorbitantă, doar de plăcerea de a-l vedea simțind lovitura. Fu pentru prima oară când tresări. Am trântit portiera.

Markus ne salută o ultimă dată, aplecându-se până la nivelul geamului meu. Spuse: „N-am prea înțeles. De fapt, de ce ați venit în Bulgaria?” Răsucind cheia în contact, i-am rezumat în două cuvinte afacerea berzelor. „Oh, serios?” comentă el cu un accent american, plin de condescendență. Am demarat brusc.

12.

La ora șase seara eram înapoi la Sofia. I-am telefonat de îndată doctorului Milan Djuric. Dădea consultații la Podliv, până a doua zi la amiază. Soția sa vorbea puțintel engleza. M-am prezentat și mi-am anunțat vizita pentru ziua următoare, spre seară. Am adăugat că era foarte important pentru mine să stau de vorbă cu soțul ei. După o clipă de ezitare, femeia îmi dădu adresa și câteva precizări asupra itinerarului de urmat. Am închis și m-am ocupat apoi de următoarea mea destinație: Istanbul.

Plicul de la Max Böhm conținea un bilet de tren Sofia-Istanbul, cu lista orarelor. În fiecare seară, un tren pleca spre Turcia, în jurul orei unsprezece. Elvețianul se gândise la toate. Am reflectat câteva minute asupra personajului. Știam pe cineva care ar fi putut să-mi dea informații despre el: Nelly Braesler. În definitiv, ea mă recomandase lui Böhm. Am ridicat receptorul și am format numărul mamei mele adoptive, în Franța.

După vreo zece încercări, am obținut legătura. Am auzit soneria, îndepărtată, apoi vocea acră a lui Nelly, încă și mai îndepărtată.

— Alo?

— Sunt Louis, am zis, cu răceală.

— Louis? Dragul meu Louis, unde ești?

Am recunoscut imediat tonul mieros, fals amical, și am simțit cum mi se încordează nervii pe sub piele.

— În Bulgaria.

— În Bulgaria! Ce faci acolo?

— Lucrez pentru Max Böhm.

— Bietul Max. Am aflat vestea. Nu credeam că ai mai plecat…

— Böhm m-a plătit ca să fac o treabă. Îmi respect angajamentul. Cu titlu postum.

— Ai fi putut să ne anunți și pe noi.

— Tu, Nelly, ești cea care ar fi trebuit să mă avertizezi. O tutuiam pe Nelly, care făcea eforturi să-mi spună „dumneata”. Cine era Max Böhm? Ce știai despre treaba pe care voia să mi-o propună?

— Dragul meu Louis, tonul dumitale mă sperie. Max Böhm era un simplu ornitolog. L-am cunoscut la un colocviu de specialitate. Știi doar că Georges se interesează de chestiile astea. Max ni s-a părut

foarte simpatic. În plus, călătorise mult. Cunoscusem, și el, și noi, aceleași țări și…

— Ca, de pildă, Centrafrica? am întrerupt-o.

Nelly făcu o pauză, apoi răspunse cu glas mai scăzut:

— Centrafrica, da…

— Ce știai despre misiunea pe care voia să mi-o încredințeze?

— Nimic sau aproape nimic. În mai, Max ne-a scris că era în căutarea unui student pentru o scurtă misiune în străinătate. Ne-am gândit imediat, firește, la dumneata.

— Știai că această misiune era în legătură cu berzele?

— Cred că-mi amintesc despre asta.

— Știai că această misiune era riscantă?

— Riscantă? Dumnezeule, nu…

Am schimbat direcția:

— Ce știi despre Max Böhm, familia sa, trecutul său?

— Nimic. Max era un om foarte retras.

— Ți-a vorbit vreodată de soția lui?

Pârâituri năpădiră linia.

— Foarte puțin, răspunse Nelly cu o voce înfundată.

— N-a amintit niciodată de fiul său?

— Fiul său? Nici n-am știut că are un fiu. Nu înțeleg întrebările dumitale, Louis…

Pârâiturile reveniră, în rafale. Am strigat:

— O ultimă întrebare, Nelly: știai că Max Böhm avea un transplant de inimă?

— Nu! Glasul lui Nelly tremura. Știam doar că suferea cu inima. A murit de infarct, nu? Louis, voiajul dumitale nu mai are niciun rost. Totul s-a terminat…

— Nu, Nelly. Dimpotrivă, totul abia începe. O să te mai sun peste câtva timp.

— Louis, dragul meu Louis… când te întorci?

Interferențele se revărsară din nou.

— Nu știu, Nelly. Salută-l pe Georges. Ai grijă de tine.

Am închis. Eram descumpănit, ca de fiecare dată când vorbeam cu mama mea adoptivă. Nelly nu știa nimic. Braeslerii erau, categoric, prea bogați pentru a fi necinstiți.

Se făcuse ora opt. Am redactat rapid un fax în atenția lui Hervé Dumaz, relatând ce aflasem în cursul zilei. Am încheiat promițându-i să întreprind, în continuare, propria mea anchetă asupra trecutului lui Max Bolim.

În seara aceea, Marcel hotărî să ne ducă, pe Yeta și pe mine, la restaurant. Era o idee stranie, după cele câteva ore pe care le petrecuserăm cu puțin timp înainte. Dar Minaüs era adeptul contrastelor – și susținea că aveam nevoie de relaxare.

Restaurantul se afla pe bulevardul Ruski. Marcel făcu pe maestrul de ceremonii și-l întrebă pe omul de la intrare – încins într-un smoking alb și murdar – dacă puteam să ne instalăm pe terasă. Omul răspunse afirmativ și ne indică scara. Terasa se afla la etajul întâi.

Era o încăpere îngustă și lungă, cu ferestre deschise, care dădeau spre largul bulevard. Mirosurile care-și croiau drum până la noi mă îndemnau la prudență: carne prăjită, cârnați, slănină afumată… Ne-am instalat. Am privit într-o doară decorul: imitație de lambriuri, o mochetă cafenie, plafoniere din cupru. La mese, familii care discutau cu voce joasă. Frânturi mai zgomotoase răzbăteau doar dintr-un colț întunecat – bulgari care abuzau de arkhi, vodca locală. Am deschis o listă de bucate tradusă în engleză, în vreme ce Marcel alcătuia meniul Yetei, pe un ton doctoral. Îi priveam cu coada ochiului. El, cu barba sa lungă și craniul țuguiat. Ea, șezând dreaptă și aruncând priviri speriate. Profilul ei de mic mamifer se ițea cu mefiență din claia de păr cenușiu. Nu reușeam să ghicesc legăturile care uneau aceste două specimene. De azi-dimineață și până acum, țiganca nu scosese o vorbă.

Chelnerul își făcu apariția. Dificultățile începură imediat. Nu mai erau „salate asortate”. Nici salată de vinete. Nici măcar *turșia* (un preparat pe bază de legume). Pește, cu atât mai puțin. La capătul răbdării, l-am întrebat pe chelner ce mai rămăsese în bucătărie. „Numai carne”, răspunse el în bulgară, cu un surâs antipatic pe buze. M-am mulțumit doar cu garnitura unui biftec – fasole verde și cartofi –, specificând că nu doream carne. Marcel mă dojeni pentru lipsa mea de apetit, lansându-se în considerații fiziologice foarte precise.

O jumătate de oră mai târziu, legumele mele sosiră. Lângă ele zăcea o halcă de carne însângerată, abia perpelită. Un val de scârbă îmi umplu gâtlejul. L-am înhățat pe chelner de haină și i-am ordonat să ia farfuria numaidecât. Omul se smuci. Tacâmurile zburară, un pahar se sparse. Chelnerul mă insultă și mă înșfăcă de haină, la rândul său. Eram deja amândoi în picioare, gata să ne luăm la bătaie, când Marcel reuși să ne despartă. Chelnerul luă farfuria, bodogănind insulte, în timp ce bețivanii din fundul sălii mă încurajau înălțându-și paharele. Eram ca nebun, tremurând din cap până în picioare. Mi-am aranjat cămașa și am ieșit pe balcon pentru a-mi recăpăta calmul.

Răcoarea învăluia acum Sofia. Balconul domina piața Narodno-Sabranie, unde tronează clădirea Adunării Naționale. De aici, puteam să admir o bună parte a orașului, ușor luminată.

Sofia e construită în căușul unei depresiuni. În jur, când se lasă seara, munții capătă o tandră culoare albastră. Orașul, dimpotrivă, roșu și brun, pare să se concentreze asupra lui însuși. Mândră, zbuciumată, capricioasă, cu edificiile ei sângerii și zidurile cretoase, Sofia îmi apărea ca o cetate trufașă în inima Balcanilor. Eram surprins de vivacitatea sa, de diversitatea sa, care nu coincideau cu

stereotipiile mizerabiliste ale țărilor din est. Orașul își avea, firește, porția de clădiri cenușii, de benzinării aglomerate, de magazine goale, însă era, în același timp, luminos și aerisit, plin de blândețe și de nebunie. Relieful său imprevizibil, tramvaiele lui portocalii, prăvăliile pestrițe îi dădeau un aer de Luna-Park straniu, unde atracțiile oscilau între râs și neliniște.

Marcel ieși pe balcon, lângă mine.

— Te-ai mai liniștit? întrebă, bătându-mă pe umăr.

— Da.

Izbucni într-un râs nervos:

— În orice caz, nu cu tine mi-aș înființa restaurantul țigănesc.

— Îmi pare rău, Marcel, am răspuns. Ar fi trebuit să te previn. Cea mai mică bucățică de carne friptă mă face să-mi iau catrafusele.

— Ești vegetarian?

— Mai degrabă da.

— Nu-i nimic. Își roti privirea peste orașul luminat, apoi repetă: Nu-i nimic. Nici mie nu-mi era foame. Restaurantul ăsta n-a fost o idee bună.

Rămase tăcut câteva clipe.

— Rajko mi-era prieten, Louis. Prieten adevărat. Un tânăr minunat, care cunoștea mai bine ca oricine pădurea și știa să descopere locurile prielnice pentru fiecare plantă. Era creierul familiei Nicolici. Juca un rol esențial în activitatea lor de culegători.

— De ce nu te-ai mai întâlnit cu Rajko de șase luni? De ce nu te-a anunțat nimeni de dispariția lui?

— Astă-primăvară eram în Albania. O foamete cumplită amenința acea țară. Încerc să sensibilizez oficialitățile franceze. Cât despre Marin și ceilalți, de ce m-ar fi anunțat? Erau îngroziți. Și, în fond, eu nu sunt decât un *gagiu.*

— În privința morții lui Rajko, ți-ai făcut vreo idee?

Marcel ridică din umeri. Făcu o pauză, ca pentru a-și aduna mai bine gândurile.

— N-am nicio explicație. Universul romilor e un univers al violenței. Mai întâi, între ei. Lovesc repede cu cuțitul, iar cu pumnul și mai repede. Au o mentalitate de pungași. Dar cea mai teribilă violență vine din exterior. E cea a *gagiilor.* Perseverentă, insidioasă. O violență care îi urmărește pretutindeni, îi prigonește de secole. Am văzut nenumărate mahalale în împrejurimile marilor orașe din Bulgaria, din Iugoslavia, din Turcia. Cocioabe înghesuite, înecate în noroi, unde supraviețuiesc familii fără nicio meserie, fără viitor, luptând împotriva unui rasism neostenit. Uneori sunt atacuri directe, brutale. Alteori, sistemul este mai rafinat. E vorba de legi și de măsuri legale. Dar rezultatul e întotdeauna același: romii, afară! Dacă ai ști la câte eliminări am asistat… Cu ajutorul poliției, al buldozerelor, al

incendiilor… Am văzut copii murind astfel, Louis, în dărâmăturile maghernițelor, în flăcările caravanelor. Romii sunt ciuma, flagelul care trebuie expus oprobriului public. Atunci, ce s-a întâmplat cu Rajko? Sincer, nu știu. Poate că-i o crimă rasistă. Sau un avertisment, pentru a-i alunga pe romi din regiune. Ori chiar o strategie vizând discreditarea lor. În orice caz, Rajko a fost victima nevinovată a unei povești murdare.

Am înregistrat aceste informații. În definitiv, se putea ca această „poveste murdară" să nu aibă nicio legătură cu Max Böhm și enigmele sale. Am schimbat subiectul:

— Ce părere ai despre Lumea Unică?

— Vracii ghetourilor? Sunt ireproșabili. Înțelegători și devotați. E pentru prima oară când se vine cu adevărat în ajutorul romilor din Bulgaria. Marcel își întoarse fața spre mine. Dar tu, Louis, ce faci tu în povestea asta? Ești într-adevăr ornitolog? Care-i acea afacere enigmatică despre care i-ai vorbit lui Marin? Și ce au de-a face berzele cu toate astea?

— Nu știu nici eu mare lucru. Ți-am ascuns ceva, Marcel: Max Böhm e cel care m-a plătit ca să urmăresc berzele. Între timp a murit și, de la dispariția lui, misterele se acumulează. Nu pot să-ți spun mai mult, dar un lucru e sigur: ornitologul nu era în regulă.

— De ce ai acceptat slujba asta?

— Sunt după zece ani de studii îndârjite, care m-au scârbit definitiv de orice preocupare intelectuală. Timp de zece ani n-am văzut nimic, n-am trăit nimic. Voiam să termin cu această masturbație a spiritului, care-ți lasă în pântece un gol cumplit, o foame de existență, de-ți vine să te dai cu capul de toți pereții. Chestia asta devenise pentru mine o obsesie. Să ies din izolarea mea, să cunosc necunoscutul, Marcel. Când bătrânul Max mi-a propus să traversez Europa, Orientul Apropiat, Africa, pentru a urmări niște berze, n-am ezitat nicio clipă.

Yeta veni după noi. Era nervoasă. Chelnerul refuza s-o servească. Până la urmă, niciunul dintre noi nu cinase. În întunericul care se îndesea, cerul frământa adâncuri de lână neagră.

— Să plecăm, spuse Marcel. Vine o furtună.

•••

Camera mea era anonimă, luminată anemic. Afară, tunetele se succedau, dar ploaia nu catadicsea să vină. Căldura era înăbuși toate și în odaie nu exista aer condiționat. Această temperatură era o surpriză. Îmi imaginasem întotdeauna țările din est într-un frig lugubru, ducând lipsă de încălzire și de căciuli.

La zece și jumătate am consultat datele Argos. Primele două berze de la Sliven porniseră deja în direcția Bosforului. Localizările indicau că poposiseră chiar în după-amiaza aceasta, la ora optsprezece și cincisprezece, la Svilengrad, în apropierea graniței turcești. O altă

barză ajunsese la Sliven în cursul serii. Celelalte, imperturbabil, le urmau. Am examinat și cealaltă rută, cea de la vest: cele opt berze care luaseră calea Spaniei, a Marocului… Cele mai multe dintre ele depășiseră deja strâmtoarea Gibraltar și zburau spre Sahara.

Furtuna continua să bubuie. M-am întins pe pat, am stins lumina și am aprins veioza. Apoi, în sfârșit, am deschis caietul lui Rajko.

Era un adevărat imn închinat berzei. Rajko nota totul: trecerile păsărilor, numărul cuiburilor, al puilor, al accidentelor… Calcula medii, se străduia să sistematizeze datele. Caietul său era plin de tabele, de arabescuri cifrate, care nu i-ar fi displăcut lui Max Böhm. Nota, de asemenea, pe margine, comentariile sale, într-o engleză stângace. Reflecții serioase, amicale, umoristice. Dăduse nume cuplurilor ce cuibăreau la Sliven, oferind explicațiile într-un index. Am descoperit astfel perechile „Cenușa de argint”, care își avea cuibul pe un covor de mușchi, „Cioc fermecat”, al cărei mascul avea pliscul asimetric, „Primăvara purpurie”, care se instalase în cursul unui amurg învăpăiat.

Rajko își mai puncta observațiile și cu scheme tehnice, cu studii anatomice. Alte schițe înfățișau diferite modele de inele: franceze, germane, olandeze și, bineînțeles, cele ale lui Böhm. Lângă fiecare desen, Rajko înscrisese data și locul observației. Un amănunt îmi sări în ochi: berzele dotate cu două inele purtau două modele diferite. Inelul care indica data nașterii era subțire și dintr-o singură bucată. Cel pe care Böhm îl fixase ulterior era mai gros și părea să se deschidă ca un clește. Am scos din geantă fotografiile și am examinat picioarele zburătoarelor. Rajko văzuse bine. Inelele se deosebeau. Am meditat asupra acestui detaliu. Inscripțiile de pe inele erau însă identice: data și locul montării, nimic altceva.

Afară se pornise în sfârșit ploaia. Am deschis ferestrele și am lăsat să intre lungi suspine de prospețime. În depărtare, Sofia își răspândea luminile, ca o galaxie pierdută într-o furtună de argint. M-am întors la lectura mea.

Ultimele pagini erau consacrate berzelor din 1991. Era primăvara de pe urmă a lui Rajko Nicolici. În cursul lunilor februarie și martie, Rajko remarcase, ca și Joro Grybinski, că berzele lui Böhm nu se întorceau. Tot ca și Joro, presupusese că această absență se datora faptului că păsările fuseseră rănite sau bolnave. Rajko nu avea să-mi spună nimic în plus. Am urmărit ultimele sale zile după notițele din jurnal. La 22 aprilie, pagina era albă.

13.

— Nomadismul țiganilor, în decursul istoriei, apare mai degrabă ca o

consecință a persecuțiilor, a rasismului necontenit al *gagiilor*.

La șase dimineața, în zorii scămoși ai câmpiei bulgare, Marcel perora deja, în timp ce eu conduceam.

— Țiganii care au rămas călători sunt cei mai săraci, cei mai nefericiți. În fiecare primăvară, pornesc la drum, visând la o casă mare și bine încălzită. Concomitent, și în asta constă paradoxul, acest nomadism rămâne ancorat în cultura țigănească. Chiar și romii sedentari continuă să călătorească în mod regulat. Așa își întâlnesc bărbații viitoarele lor neveste, așa se asociază familiile. Această tradiție transcende însă deplasarea fizică. E o stare de spirit, un mod de viață. Casa unui rom este concepută întotdeauna ca un cort: o încăpere mare, element esențial al vieții comunitare, unde amenajările, ornamentele, obiectele amintesc de decorația unei rulote sau a unei căruțe cu coviltir.

În spate, Yeta dormea. Era 31 august. Nu-mi mai rămâneau decât șaisprezece ore de petrecut în Bulgaria. Țineam să mai merg o dată la Sliven ca să-i mai pun câteva întrebări lui Marin și să consult ziarele locale din 23 și 24 aprilie 1991. Dacă poliția clasase afacerea, poate că, la momentul respectiv, descoperiseră jurnaliștii detalii interesante. Nu-mi puneam prea multe speranțe în aceste demersuri, dar ele îmi ofereau o ocupație până la întâlnirea dinspre seară cu doctorul Djuric. Pe de altă parte, voiam să surprind și deșteptarea berzelor, pe întinsul câmpiei.

Vizita noastră la redacțiile ziarelor nu-mi oferi nicio informație. Articolele referitoare la cazul Rajko Nicolici nu erau decât un șuvoi de comentarii rasiste. Markus Lazarevici avea dreptate: moartea lui Rajko tulburase spiritele.

Atkitno susținea teza răfuielii între romi. Conform articolului, două clanuri de țigani culegători se încăieraseră pentru un teritoriu. Textul se încheia sub formă de rechizitoriu împotriva romilor, reamintind mai multe scandaluri care zguduiseră Slivenul în ultimele luni și în care țiganii jucau un rol central. Asasinarea lui Rajko era, deci, o apoteoză. Pădurile nu puteau fi lăsate să devină zone de război, periculoase pentru țiganii bulgari și, mai cu seamă, pentru copiii lor, care hălăduiau prin ele. În timp ce traducea articolul, Marcel spumega de furie.

Kutba, principalul ziar al UDF-ului – partidul de opoziție – exploata mai degrabă filonul superstiției. Articolul insista asupra absenței indiciilor. Și se lansa într-o sarabandă de supoziții întemeiate pe magie și vrăjitorie. Pesemne că Rajko săvârșise o „greșeală”. Drept pedeapsă, inima îi fusese smulsă din piept și oferită cruzimii cine știe cărei păsări de pradă. Articolul sfârșea printr-un avertisment cu accente apocaliptice, adresat locuitorilor din Sliven, contra țiganilor, adevărat flagel diabolic.

Cât despre *Uniunea vânătorilor,* articolul, destul de scurt, se mulțumea să prezinte un istoric al barbariei romilor. Incendieri, crime, jafuri, bătăi și alte fărădelegi erau descrise pe un ton indiferent, până la afirmarea canibalismului. În sprijinul acestei aserțiuni, redactorul invoca un fapt divers petrecut în Ungaria, în secolul al XIX-lea, când niște țigani fuseseră acuzați de antropofagie.

— Ceea ce însă au grijă să nu spună ăștia, tună Marcel, este că romii au fost scoși de sub acuzație. Prea târziu, de altfel, căci peste o sută de țigani fuseseră linșați în fundul unei mlaștini.

Era prea mult. Minaüs începu să vocifereze în sala vechii tipografii. Ceru vehement să vină redactorul-șef, răsturnă niște teancuri de hârtii, vărsă cerneala, îl luă de guler pe bătrânul care ne lăsase să consultăm arhiva. Cu chiu, cu vai, am reușit să-l potolesc oarecum pe Marcel și să-l conving să plecăm. Yeta se luă cu pași mărunți după noi, neînțelegând nimic.

În apropierea gării Sliven, am ochit un bufet din prefabricate și am propus să luăm o cafea turcească. Vreme de o jumătate de oră, Marcel bombăni în romani, apoi, în sfârșit, se calmă. În spatele nostru, niște țigani ronțăiau semințe, într-o tăcere de fiare sălbatice. Minaüs nu putu să reziste. Li se adresă, într-o romani de zile mari. Buna sa dispoziție învingea din nou. Era ora zece. I-am propus tovarășului meu să schimbăm decorul și să dăm o raită prin împrejurimi, în căutarea berzelor. Marcel acceptă voios. Începeam să-i înțeleg mai bine personalitatea: Minaüs era un nomad, în spațiu, dar și în timp. Trăia exclusiv în prezent. De la o clipă la alta, starea sa de spirit se putea schimba net, radical.

Traversarăm, mai întâi, niște podgorii. Grupuri de romi culegeau struguri, cu spinările încovoiate printre plantațiile șerpuitoare. Aroma îmbătătoare a fructului plutea în aer. La trecerea noastră, femeile se îndreptau de spate și ne făceau semn cu mâna. Mereu aceleași fețe, oacheșe și mate. Mereu aceleași veșminte, împestrițate și viu colorate. Multe țigănci aveau unghiile lăcuite în roșu aprins. Urmă apoi șesul imens și pustiu, unde se ivea, când și când, câte un pom izolat. Cel mai adesea însă, se distingeau doar bălți mocirloase, negre și sclipitoare, printre ierburile sălbatice.

Brusc, o lungă creastă albicioasă se contură în peisaj. „Iată-le”, am murmurat. Marcel luă binoclul meu și privi în direcția stolului. Aproape imediat, spuse: „Ia-o pe-acolo”, arătându-mi un drumeag, la dreapta. Am cotit și m-am angajat pe poteca înglodată. Am înaintat încet către berze. Erau câteva sute. Amorțite, tăcute, unele stând nemișcate, într-un picior. Câteva păsări se urniră, bătură din aripi, apoi se înălțară. Ne oprirăm. Treizeci de secunde. Un minut. Păsările coborâră și își reluară activitatea, ciugulind pământul, avansând cu mersul lor delicat. Făcurăm din nou câțiva pași. Zburătoarele erau la

treizeci de metri. Marcel spuse: „Să rămânem aici. Mai aproape nu se poate". Am dus binoclul la ochi și am observat berzele: niciuna nu purta inel.

Dimineața se încheie în luminișul lui Marin. Romii se arătară mai primitori. Am aflat numele femeilor: Sultana, nevasta lui Marin, zdrahoana cu tricou turnesol; Zaïnepo, cea cu nasul rupt, consoarta lui Mermet; Katio, cu mâinile în șold și plete roșcate, soția lui Costa. Mariana, văduva lui Rajko, îl legăna pe Denke, sugarul ei de trei luni. Soarele se înălțase. Din iarbă urca un freamăt orchestrat de roiul insectelor.

— Aș vrea să vorbesc cu cel care a descoperit cadavrul, am spus în cele din urmă.

Marcel se strâmbă. Traduse, totuși, cererea mea. Marin, la rândul său, mă privi chiorâș, apoi îl chemă pe Mermet, un vlăjgan cu o față ascuțită, îngropată în șuvițe de păr gras, lucios. Romul n-avea deloc chef de vorbă. Rupse un fir de iarbă pe care se apucă să-l mestece cu un aer absent, mormăind câteva fraze.

— Nu e nimic de spus, traduse Marcel. Mermet l-a găsit pe Rajko în pădure. Toată familia răscolea ținutul, în căutarea lui. Mermet s-a aventurat într-un loc unde nu merge nimeni niciodată. Se zice că pe-acolo sunt urși. Și a dat de cadavru.

— Unde anume? În hățișuri? Într-un luminiș?

Marcel traduse întrebarea. Mermet răspunse. Minaüs luă din nou cuvântul:

— Într-un luminiș. Iarba era culcată la pământ, ca strivită.

— Și-n iarbă nu era nicio urmă?

— Niciuna.

— Dar prin preajmă? Nu erau urme? De pași? De pneuri?

— Nu. Luminișul e departe, în adâncul pădurii. Nu se poate ajunge cu mașina.

— Și corpul? am insistat. Cum arăta corpul? Rajko părea să se fi luptat?

— Greu de spus, răspunse Marcel după ce-l ascultase pe Mermet. Era culcat pe spate, cu brațele întinse pe lângă trup. Pielea era plină de tăieturi. Măruntaiele îi ieșeau printr-o gaură maronie, care începea aici (Mermet se lovea cu pumnul în dreptul inimii). Ciudățenia, însă, era chipul său. Fața părea împărțită în două. Ochii, larg deschiși, plini de groază. Gura, închisă, senină, cu buze calme.

— Atâta tot? Nimic altceva izbitor?

— Nu.

Mermet tăcu preț de câteva clipe, continuând să mestece firicelul de iarbă, înainte de a adăuga:

— În ajun, pesemne că fusese o furtună afurisită. Fiindcă, în locul acela, crengile copacilor erau îndoite, iar frunzișul răvășit în toate

părțile.

— Încă o întrebare: mai înainte, Rajko nu ți-a spus nimic, nu ți-a vorbit despre vreo descoperire pe care-o făcuse? Nu părea să se teamă de ceva?

Mermet, prin glasul lui Marcel, încheie:

— Nimeni nu-l mai văzuse de două luni.

Mi-am notat aceste amănunte în carnețel, apoi i-am mulțumit lui Mermet. Romul dădu ușor din cap. Avea aerul unui lup căruia i s-a întins o farfurie cu lapte. Ne întoarserăm, cu toții, în tabără. Copiii ținură morțiș să pună la casetofonul mașinii câteva dintre casetele lor. Într-o clipită, Volkswagenul, cu portierele larg deschise, se metamorfoză într-un taraf țigănesc, unde clarinetul, acordeonul și tamburinele se întreceau într-o cursă trepidantă. Am rămas oarecum uimit. Ca toată lumea, credeam că muzica țigănească e o unduire de viori și melancolie. Această stridență avea însă, mai degrabă, caracterul obsedant al unui dans de derviși.

Sultana ne servi o cafea turcească: o licoare amară care plutea pe un strat de zaț. Am gustat băutura cu vârful buzelor. Marcel o bău cu sorbituri mici, de cunoscător, discutând aprins cu femeia-turnesol. Mi se păru că vorbeau despre cafea, despre rețete și metode. Apoi, Minaüs întoarse ceașca și așteptă câteva minute. În sfârșit, îi examină fundul cu un ochi de expert, apoi îl comentă, ajutat de Sultana. Mi-am dat seama că discutau cu privire la cel mai bun mod de a ghici în zațul cafelei.

Cât despre mine, aruncam zâmbete, cam la întâmplare, cu mintea preocupată. Pentru Marin și ceilalți, moartea lui Rajko aparținea trecutului (Marcel îmi explicase că, după trecerea unui an, numele mortului este eliberat: el poate fi apoi dat unui nou-născut, iar apropiații pot să organizeze un ospăț și să doarmă în pace, deoarece, din acel moment, spiritul decedatului încetează să mai chinuie visele fraților lui). Pentru mine, dimpotrivă, acest deces pulveriza prezentul. Și, fără îndoială, cu atât mai mult viitorul.

La ora paisprezece, norii acoperiră din nou cerul. Trebuia să plecăm, ca să pot ajunge la Milan Djuric, în Sofia, până spre seară. Am salutat *kumpania* și am luat-o din loc, după o grămadă de zâmbete și îmbrățișări.

Pe drum, am traversat suburbiile Slivenului. Mahalale înecate în praf, străbătute de ulițe de pământ, unde zăceau, ici și colo, carcase de mașini. Am încetinit. „Am o mulțime de prieteni pe aici”, spuse Marcel. „Dar prefer să te scutesc de asta. Mergi mai departe”. Pe marginea șoselei, copii salutau trecerea noastră: „*Gagii, gagii, gagii*!” Erau în picioarele goale. Aveau fețe murdare și cruste de jeg le încleiau părul. Am accelerat. După câteva clipe, am rupt tăcerea:

— Marcel, spune-mi un lucru: de ce copiii romi sunt atât de

murdari?

— Nu-i vorba de neglijență, Louis. E o veche tradiție. Pentru romi, un copil e atât de frumos, încât poate atrage invidia adulților, oricând gata să-l deoache. De aceea, copiii nu sunt spălați niciodată. E un soi de camuflaj. Pentru a le ascunde frumusețea și puritatea în ochii celorlalți.

14.

Pe drumul spre Sofia, Marcel îmi vorbi despre Milan Djuric.

— E un tip ciudat, spuse el. Un țigan singuratic. Nimeni nu știe precis de unde vine. Vorbește la perfecție franceza. Se zice că și-ar fi făcut studiile de medicină la Paris. A apărut în Balcani prin anii șaptezeci. De atunci, cutreieră Bulgaria, Iugoslavia, România, Albania și dă consultații gratuite. Îi tratează pe romi cu mijloacele la îndemână. A salvat astfel mai multe femei cu hemoragii grave. Fuseseră sterilizate în Ungaria sau în Cehoslovacia. Cu toate astea, a fost acuzat că practică avorturi clandestine. Mi se pare că a și fost condamnat de vreo două ori din cauza asta. Minciuni ordinare. De cum a ieșit din închisoare, Djuric și-a reluat turneele. În lumea romilor, Djuric e o celebritate, aproape un mit. I se atribuie puteri magice. Părerea mea este să te duci la el numai tu. Poate că unui singur *gagiu* i se va destăinui. Doi ar fi prea mult.

O oră mai târziu, pe la șase, ajungeam în împrejurimile Sofiei. Traversarăm mai întâi cartiere dărăpănate, mărginite de șanțuri adânci, apoi trecurăm pe lângă terenuri virane, unde campau și se înverșunau să trăiască țigani. Corturile lor decolorate păreau gata să dispară în aluviuni. Imagine derizorie: fetițe de romi, în șalvari de pânză, după portul oriental, agățau rufe proaspăt spălate, în acest apocalips de ploaie și de noroi. Priviri sfredelitoare. Zâmbete furișe. Încă o dată, frumusețea și mândria poporului rom mă loveau în inimă.

Am luat-o pe bulevardul Lenin și i-am lăsat pe Marcel și pe Yeta în piața Narodno-Sabranie. Cei doi posedau un apartament de două camere, în apropiere. Marcel insistă să-mi explice unde locuia Milan Djuric. Scoase un carnețel jerpelit și înnegri o pagină întreagă cu schițe, adăugând inscripții în chirilice. „N-ai cum să te rătăcești”, spuse el, potopindu-mă cu nume de străzi și intersecții, cu detalii inutile. În sfârșit, scrise adresa exactă a lui Djuric, cu litere latinești. Marcel și Yeta țineau neapărat să mă conducă la gară. Am convenit să ne întâlnim în același loc, la ora opt seara.

M-am întors la Sheraton, mi-am făcut bagajul și am achitat nota, cu câteva teancuri de leva. M-am interesat dacă nu primisem vreun mesaj. La ora șase și jumătate, conduceam din nou pe străzile blândei

Sofii.

Am apucat, încă o dată, pe bulevardul Lenin, apoi am cotit la stânga pentru a intra pe magistrala General Vladimir Zaimov. Firmele luminoase șerpuiau în băltoace. Am ajuns în vârful unei coline. Dedesubt se întindea un adevărat codru. „Traversezi parcul”, spusese Marcel. Am parcurs astfel vreo doi kilometri, printr-o pădure deasă. Am descoperit apoi niște cartiere muncitorești mohorâte, de-a lungul unui bulevard cenușiu. În cele din urmă, am reperat strada pe care-o căutam. Am dat colțul, am ezitat, lovindu-mi șasiul de carosabilul desfundat, apoi am rătăcit încolo și încoace printre clădiri anonime. Doctorul locuia în blocul 3C. N-am văzut nicăieri numărul. Le-am arătat carnetul meu unor copii de romi care se jucau în ploaie. Îmi indicară, râzând, imobilul aflat chiar în fața mea.

În interior, căldura era de două ori mai apăsătoare. Mirosuri de prăjit, de varză și de gunoi înăbușeau atmosfera. În fundul coridorului, doi inși chinuiau ușa liftului. Niște coloși transpirați, ai căror mușchi luceau în lumina vie a unei lămpi electrice. „Doctorul Djuric?” am întrebat. Îmi arătară cifra 2. Am escaladat în viteză etajele și am văzut plăcuța medicului. Un vacarm infernal răsuna din spatele ușii. Am sunat. De mai multe ori. Ușa se deschise. Muzica mă izbi în timpane. O femeie, foarte rotofeie și foarte oacheșă, stătea în fața mea. Am repetat de câteva ori numele meu și cel al lui Djuric. Femeia sfârși prin a mă lăsa să intru, apoi mă abandonă într-un culoar îngust, printre mirosuri grele de usturoi și o armată de pantofi. Mi-am descălțat pantofii Deckside și am așteptat, cu fața scăldată în sudoare.

Niște uși se trântiră, zgomotul crescu, apoi scăzu. După câteva secunde, am recunoscut, prin hărmălaia unor voci, muzica pe care Marin și șatra lui o ascultaseră la casetofonul mașinii mele; aceleași trepidații, aceeași învârtejire nebună de clarinet și acordeon. Aici însă, intrau în luptă și accentele unui glas. Un glas de femeie – răgușit și sfâșietor.

— Frumoasă voce, nu-i așa?

Am strâns din pleoape, privind în direcția penumbrei. La capătul culoarului, un om stătea nemișcat: doctorul Milan Djuric. Fidel extravaganțelor sale, Marcel nu-mi spusese principalul: Milan Djuric era un pitic. Nu un pitic minuscul (măsura vreun metru și jumătate), dar cu unele trăsături caracteristice ale infirmității sale. Capul părea enorm, trunchiul era îndesat, iar picioarele mici, arcuite, i se conturau în umbră ca niște clești. Nu-i vedeam fața. Djuric reluă, cu o voce gravă, într-o franceză impecabilă:

— E Esma. Diva romilor. În Albania, primele tulburări au început la concertele ei. Cine sunteți dumneavoastră, domnule?

— Mă numesc Louis Antioche, am răspuns. Sunt francez. Vin la îndemnul lui Marcel Minaüs. Puteți să-mi acordați câteva minute?

— Urmați-mă.

Doctorul se răsuci pe călcâie și dispăru în dreapta. M-am luat după el. Am trecut printr-o cameră mare, unde răgea un televizor. Pe ecran, o femeie enormă, cu părul roșu, deghizată în țărancă, cânta și se învârtea ca o sfârlează în roșu și alb, acompaniată de un bătrân penibil îmbrăcat în mujic. Spectacolul era mai degrabă penibil, muzica însă, splendidă. În cameră, niște romi răcneau încă și mai tare. Beau și mâncau, gesticulând frenetic și scoțând hohote de râs. Femeile purtau cercei cu reflexe adânci și cozi lungi, negre ca pana corbului. Bărbații aveau pe cap pălărioare de fetru.

Am intrat în cabinetul lui Djuric. Doctorul închise ușa și trase o draperie grea, care atenuă zgomotul muzicii. Am făcut ochii roată prin încăpere. Mocheta era roasă, mobilele păreau de carton. Într-un colț se afla un pat de fier, prevăzut cu chingi. Alături, pe niște etajere de sticlă, erau dispuse instrumente chirurgicale ruginite. Pentru o clipă, am avut impresia că pătrunsesem la un practicant de avorturi clandestine sau la vreun tămăduitor. Imediat, mi-a fost rușine de gândul acesta. Djuric făcuse închisoare din cauza acestui gen de prejudecăți. Milan Djuric era, pur și simplu, un medic rom, care îngrijea alți romi.

— Luați loc, spuse el.

Am ales un fotoliu roșu, cu furnirul brațelor crăpat. Djuric rămase un moment în picioare, în fața mea, dându-mi răgaz să-l observ. Chipul său era fascinant. O față tăbăcită, cu trăsături suple și regulate. Ochii verzi ieșeau în evidență, încadrați de ochelari mari, cu ramă de baga. Djuric era un bărbat de vreo patruzeci de ani, îmbătrânit înainte de vreme. Puteai să-i urmărești cu ușurință, săpate în pielea închisă la culoare, urmele ridurilor, iar părul, foarte des, era de un gri-metalic. Cu toate astea, anumite detalii trădau, în ființa lui, o forță, un dinamism neașteptate. Brațele-i musculoase întindeau țesătura cămășii, iar, la o privire mai atentă, partea superioară a corpului avea dimensiuni normale. Milan Djuric se așeză la biroul lui. Afară, ploaia se întețise. Am început prin a-l felicita pe medic pentru calitatea francezei sale.

— Mi-am făcut studiile la Paris. La Facultate, pe *rue des Saints-Pères.*

Tăcu, apoi reluă imediat:

— Să lăsăm amabilitățile, domnule Antioche. Ce doriți?

— Am venit să discut cu dumneavoastră despre Rajko Nicolici, țiganul care a fost omorât în aprilie, în pădurea de lângă Sliven. Știu că ați efectuat autopsia. Aș vrea să vă pun câteva întrebări.

— Sunteți de la poliția franceză?

— Nu. Dar s-ar putea ca acest caz să aibă legătură cu o anchetă pe care o întreprind în clipa de față. Nimic nu vă obligă să-mi răspundeți. Permiteți-mi, totuși, să vă spun povestea mea. Veți judeca singur dacă

demersul meu merită sau nu atenție.

— Vă ascult.

I-am relatat aventura mea: misiunea inițială pe care mi-o încredințase Max Böhm, moartea ornitologului, misterele care-i înconjurau trecutul, amănuntele ciudate ce jalonau ruta mea – cei doi bulgari care se interesau, și ei, de berze, prezența aproape ritmică a Lumii Unice…

Pe toată durata discursului meu, piticul nu scoase nicio vorbă. Apoi întrebă:

— Care e legătura cu moartea lui Rajko?

— Rajko era ornitolog. Urmărea trecerea berzelor. Sunt încredințat că aceste păsări ascund un secret. Un secret pe care Rajko, grație observațiilor sale, poate că îl descoperise. Un secret care, poate, l-a costat viața. Bănuiesc, domnule doctor Djuric, că presupunerile mele vi s-ar putea părea neîntemeiate. Dar dumneavoastră ați făcut autopsia corpului. Sunteți în măsură să-mi aduceți noi precizări. În zece zile, am parcurs trei mii de kilometri. Îmi mai rămân de parcurs circa zece mii. În seara asta, la ora unsprezece, voi fi în trenul de Istanbul. La Sofia, dumneavoastră sunteți singura persoană care mai poate să-mi ofere vreo informație.

Djuric mă privi țintă câteva clipe, scoase un pachet de țigări. După ce-mi oferi una (pe care am refuzat-o), și-o aprinse pe a sa cu o brichetă mare, cromată, care degaja un miros pătrunzător de benzină. Un nor de fum albastru ne separă pentru un moment, apoi doctorul întrebă scurt, pe un ton neutru:

— Asta-i tot?

Am simțit cum mă năpădește un val de mânie.

— Nu, doctore Djuric. Există în această afacere o altă coincidență, care nu pare a avea legătură cu păsările, dar care nu este mai puțin tulburătoare: Max Böhm era un transplantat cardiac. Un transplantat fără dosar medical și fără arhivă.

— Aha! făcu Djuric, scuturând scrumul într-o cupă mare. Asta era. Ați auzit, fără îndoială, de furtul inimii lui Rajko și ați tras concluzia că ar putea fi vorba de un trafic de organe sau nu știu ce.

— Ei bine…

— Prostii. Uitați ce e, domnule Antioche. Nu țin să vă ajut. N-am să ajut niciodată un *gagiu.* Dar anumite explicații îmi vor ușura conștiința. Djuric deschise un sertar și scoase pe birou niște foi agrafate. Iată raportul autopsiei, pe care l-am întocmit la 23 aprilie anul acesta, în sala de sport de la Sliven, după patru ore de lucru și de observații pe corpul lui Rajko Nicolici. La vârsta mea, amintirile de acest fel contează îndoit. Mi-am dat silința să redactez acest raport în limba bulgară. Aș fi putut, tot așa de bine, să-l scriu în romani. Sau în esperanto. Nimeni nu l-a citit vreodată. Nu înțelegeți bulgara, nu-i

așa? Am să vă fac, deci, un rezumat.

Apucă foile și-și scoase ochelarii. Ca prin minune, ochii săi se reduseră la jumătate.

— Mai întâi, să stabilim contextul. În dimineața zilei de 23 aprilie făceam un drum de rutină în ghetoul din Sliven. Costa și Mermet Nicolici, doi culegători pe care-i cunosc bine, au venit să mă caute. Tocmai descoperiseră cadavrul lui Rajko și erau încredințați că vărul lor fusese atacat de un urs. Când am văzut corpul, în pădure, mi-am dat seama că nu era deloc așa. Rănile cumplite care acopereau trupul lui Rajko erau de două tipuri distincte. Existau, într-adevăr, mușcături de animale, dar ele erau ulterioare altor plăgi, făcute cu ajutorul unor instrumente chirurgicale. Pe de altă parte, era prea puțin sânge împrejur. Ținând cont de răni, Rajko ar fi trebuit să zacă într-o baltă de hemoglobină. Nu era cazul. În sfârșit, corpul era gol și mă îndoiesc că o fiară sălbatică își dă osteneala să-și dezbrace victima. Le-am cerut celor doi Nicolici să transporte cadavrul până la Sliven, pentru a proceda la autopsie. Am căutat un spital. În zadar. Până la urmă am ajuns în sala de sport, unde am putut să lucrez și, în final, să reconstitui în linii mari ultimele ore ale lui Rajko. Ascultați: „*Raport de autopsie din 23/4/91*. Subiectul: Rajko Nicolici. Sexul: masculin. Corpul gol. Născut circa 1963. Iskenderum, Turcia. Decedat, după toate probabilitățile, în 22/4/91, în pădurea zisă «cu ape limpezi», lângă Sliven, Bulgaria, între orele 20 și 23, ca urmare a unei răni adânci în regiunea inimii".

Djuric ridică ochii, apoi zise:

— Trec peste prezentarea generală a subiectului. Ascultați descrierea plăgilor: „Partea superioară a corpului. Fața intactă, cu excepția unor urme de căluș în jurul buzelor. Limba secționată (probabil că victima și-a mușcat-o, aproape retezând-o cu totul). Fără semne vizibile de echimoze pe ceafă. Examenul feței anterioare a toracelui evidențiază o plagă longitudinală, rectilinie, pornind de la clavicule și ajungând la ombilic. Este o incizie perfectă, realizată cu un instrument tăios, de tip chirurgical – posibil un bisturiu electric, deoarece marginile plăgii au sângerat foarte puțin. Se observă, de asemenea, numeroase crestături adânci, efectuate cu un alt instrument tăios, pe gât, pe fața anterioară a toracelui, pe brațe. Amputare subtotală a brațului drept, la nivelul umărului. Multiple urme de gheare, la marginile plăgii toraco-abdominale. La prima vedere, gheare de urs și de linx. Se disting circa douăzeci și cinci de leziuni ovale care prezintă, toate, la periferie, urme de dinți, dar carnea este prea sfârtecată pentru a se putea preleva amprente. Spatele intact. Urme de legături pe brațe și la încheieturile mâinilor".

Djuric se opri, trase un fum, apoi reluă:

— „Examenul jumătății superioare a cavității toracice dezvăluie

absența inimii. Arterele și venele învecinate au fost secționate cu precauție, la maximum de distanță posibil față de organul prelevat – metodă clasică pentru evitarea unui traumatism al inimii. Alte organe sunt mutilate: plămânii, ficatul, stomacul, vezica biliară. Ele sunt pe jumătate devorate, cu siguranță de către animale sălbatice. Fragmentele de țesuturi uscate, aflate în interiorul și în exteriorul corpului, nu permit nicio prelevare de amprente. Niciun semn de hemoragie în cavitatea toracică.

Partea inferioară a corpului. Plăgi profunde în regiunea inghinală dreaptă, cu dezvelirea arterei femurale. Multiple crestături pe organele genitale și pe partea superioară a coapselor. Instrumentul tăios pare să fi atacat cu insistență această regiune. Penisul nu se mai ține decât în câteva fâșii. Numeroase urme de gheare pe coapse. Semne de mușcături de animal pe ambele picioare. Fața internă a coapsei drepte sfâșiată de mușcături repetate. Urme de legături pe coapse, genunchi și glezne".

Djuric înălță privirea și zise:

— Acestea sunt rezultatele autopsiei, domnule Antioche. Am efectuat câteva teste toxicologice, apoi am predat familiei cadavrul, curățat cum se cuvine. Știam destul despre moartea unui rom, care, oricum, n-avea să declanșeze nicio anchetă.

Aveam trupul înghețat, respiram cu intermitențe. Djuric își puse din nou ochelarii și aprinse altă țigară. Chipul său părea să unduiască în spatele norilor de fum.

— Iată, după părerea mea, ce s-a întâmplat: Rajko a fost atacat în seara de 22 aprilie, în plină pădure. A fost legat, apoi redus la tăcere. Pe urmă s-a practicat o incizie lungă în toracele său. Prelevarea inimii a fost efectuată perfect, de către un chirurg de meserie. Aș zice că aceasta a fost faza întâi a omorului. Rajko a murit în cursul acestei etape – în privința asta nu încape nicio îndoială. În stadiul acesta, totul s-a petrecut foarte calm. În mod profesional. Ucigașul a extras organul, cu răbdare și îndemânare. Apoi, însă, lucrurile s-au precipitat. Ucigașul (sau altcineva, dotat cu un instrument chirurgical) s-a înverșunat asupra cadavrului, crestând carnea într-o parte și-n alta, zăbovind în regiunea pubisului, scormonind cu lama, mânuind-o încolo și-ncoace pe penis, ca pe un ferăstrău. A fost faza a doua a măcelului. În sfârșit, au urmat fiarele pădurii, care și-au adus propria lor contribuție. Din acest punct de vedere, corpul era într-o stare relativ bună, ținând cont de noaptea petrecută printre animale de pradă. Explic acest fapt prin prezența substanței de aseptizare cu care ucigașul sau ucigașii au badijonat toracele înainte de operație. Probabil că mirosul a ținut la distanță animalele timp de mai multe ore.

Cam ăsta ar fi rezumatul faptelor, domnule Antioche. În privința

locului crimei, aș zice că totul s-a petrecut în luminișul unde a fost găsit corpul, pe o prelată sau ceva de genul acesta. Absența urmelor în împrejurimi confirmă această ipoteză. E inutil să vă semnalez că-i vorba de crima cea mai oribilă pe care-am văzut-o vreodată. Familiei Nicolici i-am spus adevărul. Trebuia să-l cunoască. Vestea acestei atrocități s-a întins apoi ca o dâră de sânge prin tot ținutul, ducând la balivernele pe care probabil că le veți fi citit în presa locală. În ceea ce mă privește, n-am nimic de comentat. Încerc, pur și simplu, să uit acest coșmar.

Un zgomot de ușă. Din nou, glasurile țiganilor, vacarmul muzicii, izul de usturoi. Femeia care îmi deschisese intră, purtând o tavă pe care se aflau o sticlă de vodcă și niște răcoritoare. Cerceii îi zăngăniră când depuse tava pe o măsuță, în apropierea fotoliului meu. Am refuzat alcoolul. Ea mă servi cu un lichid gălbui, de nuanța urinei. Djuric luă un păhărel de vodcă. Gâtlejul mi-era uscat ca iasca. Am băut dintr-o înghițitură băutura gazoasă. Am așteptat ca femeia să reînchidă ușa, apoi am întrebat:

— În ciuda barbariei omorului, sunteți de acord că ar putea fi vorba de o operație chirurgicală având drept scop prelevarea inimii lui Rajko?

— Da și nu. Da, pentru că procedura chirurgicală și o relativă asepsie par să fi fost respectate. Nu, pentru că unele lucruri sunt incompatibile. Totul s-a petrecut în pădure. Or, ablațiunea unui cord necesită condiții de antisepsie extrem de riguroase. Imposibil de obținut în mijlocul naturii. Dar, mai cu seamă, ar fi trebuit ca „pacientul” să fie anesteziat. Rajko însă a fost conștient.

— Ce vreți să spuneți?

— Am efectuat o analiză a sângelui. N-am descoperit nicio urmă de sedativ. Sternotomia a fost executată pe viu. Rajko a murit de durere.

Am simțit cum mi se scurge sudoarea pe șira spinării. Ochii lui Djuric, ca ieșiți din orbite, mă fixau din spatele ochelarilor. Medicul părea să savureze efectele ultimei sale fraze.

— Vă rog, domnule doctor. Fiți mai explicit.

— În afara absenței anestezicelor din sânge, existau semne care nu lăsau loc de îndoială. Am menționat urmele de legături, vizibile pe brațe, încheieturile mâinilor, coapse și glezne. Au fost chingi sau curele de cauciuc. Atât de strânse, încât au intrat în carne, pe măsură ce trupul se zvârcolea de durere. Și călușul a fost deosebit, iar banda adezivă – foarte puternică. Când am făcut autopsia, la circa optsprezece ore după moartea lui Rajko, barba lui crescuse deja (sistemul pilos continuă să crească timp de aproximativ trei zile după deces). Nu și pe pielea din jurul buzelor, care a rămas netedă. De ce? Fiindcă, smulgând banda adezivă, ucigașii au epilat cu brutalitate această parte a feței. Corpul a fost, deci, redus la imobilitate perfectă

și la o tăcere totală. Ca și când asasinii ar fi vrut să se bucure de această suferință pipăind-o cu mâinile goale, scotocind în voie prin carnea care palpita. În fine, v-aș putea spune ceva și despre gura lui Rajko. Din cauza durerii, omul și-a tot mușcat limba până ce aproape că a retezat-o cu totul. S-a sufocat cu zdrențele ei și cu sângele care-i țâșnea în gâtlejul astupat. Iată adevărul, domnule Antioche. Operația asta este o aberație, o monstruozitate, care nu se putea naște decât în niște creiere îmbătate de demență sau de rasism.

Am insistat:

— Faptul că donatorul a fost conștient n-a făcut ca inima să devină inutilizabilă? Vreau să spun: spasmele suferinței ar fi putut să anihileze funcțiile organului?

— Sunteți tenace, domnule Antioche. Răspunsul este, paradoxal, nu. Durerea, chiar și insuportabilă, nu distruge inima. Într-un asemenea caz, organul pulsează foarte repede, pierde măsura și nu mai irigă corpul. Rămâne, totuși, în bună stare. Aici, în afară de sadismul actului, absurditatea tehnică este de neînțeles. De ce să operezi un trup care palpită, care zvâcnește, când o anestezie conferă imobilitatea cerută?

Am schimbat direcția:

— Credeți că o asemenea crimă ar fi putut să fie comisă de un bulgar?

— În niciun caz.

— Dar ipoteza unei răfuieli între romi, cum am citit în ziare?

Djuric dădu din umeri. Fumul țigării sale plutea între noi.

— Ridicolă. A fost o treabă mult prea sofisticată pentru niște romi. În toată Bulgaria, sunt singurul lor doctor. Pe de altă parte, nu există niciun mobil. Îl cunoșteam pe Rajko. Trăia în deplină corectitudine.

— Corectitudine?

— Trăia „ca un rom”. Exact în modul în care trebuie să trăiască un rom. În cultura noastră, existența de zi cu zi este guvernată de un ansamblu de legi, un cod de atitudini foarte strict. În cadrul acestei rețele de reguli și interdicții, corectitudinea este o noțiune centrală. Rajko respecta cu sfințenie legile noastre.

— Nu exista, deci, niciun motiv să fie ucis?

— Niciunul.

— Nu s-ar putea ca Rajko să fi descoperit ceva periculos?

— Ce-ar fi putut să descopere? Pe Rajko nu-l interesau decât plantele și păsările.

— Tocmai.

— Faceți aluzie la berzele dumneavoastră? Prostii. În nicio țară nu s-ar ucide un om pentru niște amărâte de păsări. Și, mai ales, nu în acest fel.

Djuric avea dreptate. Această violență sălbatică nu se armoniza cu

berzele. Era, mai degrabă, în registrul fotografiilor lui Max Böhm sau al misterului inimii sale. Piticul își trecu mâna prin păr. Șuvițele lui argintii semănau cu părul sintetic al unei păpuși. Tâmplele îi luceau de sudoare. Își goli paharul, apoi îl puse jos cu brutalitate, în semn de concluzie. Am strecurat o ultimă întrebare:

— Echipele de la Lumea Unică se aflau în regiune, în luna aprilie?

— Cred că da.

— Oamenii aceia dispuneau de materiale de felul celor despre care vorbeați.

— Bateți câmpii, domnule Antioche. Cei de la Lumea Unică sunt oameni de treabă. Nu-i înțeleg nici cât negru sub unghie pe romi, dar sunt devotați. Nu vă mai plimbați bănuielile de colo până colo. N-o să vă alegeți cu nimic.

— Care e punctul dumneavoastră de vedere?

— Asasinarea lui Rajko este o enigmă totală. Niciun martor, nicio urmă, niciun mobil. Fără a mai pune la socoteală perfecțiunea tehnicii. După autopsie, m-am gândit la tot ce putea fi mai rău. Am crezut într-o mașinație rasistă îndreptată anume împotriva țiganilor. Mi-am spus: s-au întors vremurile nazismului. Alte crime vor fi comise. Dar nu. Din aprilie, nu s-a mai întâmplat nimic. Nici aici, nici altundeva în Balcani. Asta m-a liniștit. Și am decis să trec acest omor la rubrica noastră de pierderi și profituri.

Probabil că vă par cinic. Dar dumneavoastră nu cunoașteți nimic despre traiul de zi cu zi al romilor. Trecutul nostru, prezentul nostru, viitorul nostru nu înseamnă decât persecuții, manifestări ostile, refuz. Am călătorit mult, domnule Antioche. Pretutindeni am întâlnit aceeași teamă de nomad. Lupt contra acestor lucruri. Încerc să ușurez, în măsura posibilului, suferințele poporului meu. În mod paradoxal, faptul că sunt infirm mi-a dat o forță teribilă. În lumea dumneavoastră, un pitic nu e decât un monstru, care se pleacă sub povara deosebirii sale. Eu însă eram, înainte de toate, un rom. Originea mea a fost ca un har, o a doua șansă, înțelegeți? Lupta deosebirii mele s-a fortificat cu o altă cauză, mult mai vastă, mai nobilă. Cea a poporului meu. Așa că lăsați-mă să-mi urmez calea mea. Dacă niște sadici au hotărât să-și eviscereze victimele… n-au decât s-o facă de acum înainte *gagiilor* – puțin îmi pasă.

M-am ridicat. Djuric se smuci din fotoliul său pentru a coborî cu picioarele pe podea. O luă înainte, cu mersul lui strâmb. Pe culoarul răsunând încă de muzică, mi-am încălțat pantofii Dockside fără să scot o vorbă. În momentul în care eram pe punctul de a-mi spune adio, în penumbra înăbușitoare, Djuric mă privi țintă preț de câteva clipe.

— Ciudat. Figura dumneavoastră mi se pare cunoscută. Să fi întâlnit pe cineva din familia dumneavoastră când eram în Franța?

— Mă îndoiesc. Familia mea n-a locuit niciodată în metropolă. În

plus, părinții mei au murit când aveam șase ani. Nu știu să am alte rude.

Djuric nu păru să-mi asculte răspunsul. Ochii săi bulbucați rămăseseră ațintiți asupra feței mele, ca fasciculul unui proiector. În sfârșit, lăsă capul în jos și, frecându-și ceafa, murmură:

— Stranie această impresie.

Am deschis ușa pentru a evita să-i strâng mâna. Djuric încheie:

— Vă urez noroc, domnule Antioche. Dar mulțumiți-vă să studiați berzele. Oamenii nu merită atenția dumneavoastră. Fie ei romi sau *gagii.*

15.

La ora nouă și jumătate seara am intrat în gara Sofia, însoțit de Marcel și de Yeta. Plutea, în acest loc, un soi de pâclă – aurie, instabilă, bizară. Fixat la mare înălțime, un orologiu de metal, în formă de spirală, domina imensa incintă. Acele lui se mișcau sacadat, pe măsura plecărilor și-a sosirilor. Dedesubt era îmbulzeală. Turiști își trambalau valizele, înaintând în grupuri buimace. Muncitori, plini de noroi sau slinoși, arborau o privire pierdută. Mame, cu capetele înfășurate în baticuri colorate, târau după ele liote de copii șlampeți, în pantaloni scurți și sandale. Militari în uniforme kaki se împleticeau și râdeau, beți criță. Dar, mai cu seamă, peste tot erau romi. Pe bănci, adormiți. Pe peroane, adunați grămadă. Pe șine, mâncând cârnați sau bând vodcă. Pretutindeni, femei cu șaluri brodate cu aur, bărbați cu tenul ca trunchiul de stejar, copii pe jumătate goi – indiferenți la orare, la trenuri și la toți cei care se agitau preocupați de itinerarul lor, de visul sau slujba lor.

Mai discret, apăreau alte detalii. Culori strălucitoare, tichii de fetru, melodii tânguite, difuzate de radiocasetofoane, arahide, vândute direct pe peroane. Gara din Sofia era, deja, Orientul. Aici începea lumea abundentă a Bizanțului. Cea a băilor turcești, a domurilor aurite, a cizelurilor și a arabescurilor. Aici începeau miresmele de tămâie și pântecele suplu al dansatoarelor. Aici începeau islamul, minaretele înalte și chemările neostenite ale muezinului. Dinspre Veneția, dinspre Belgrad, se trecea prin Sofia pentru a se ajunge în Turcia. Aici era marea cotitură – virajul decisiv al Orient-Expresului.

— Antioche… Antioche… ciudat nume pentru o familie franceză. E numele unui oraș antic din Turcia, spunea Marcel, ținându-se după mine cu pași repezi.

Am răspuns, abia ascultând:

— Obârșia mea e destul de obscură.

— Antioche… Antiohia… Dacă tot mergi în Turcia, dă o fugă până

acolo, aproape de frontiera siriană. Orașul se numește acum Antakya. În antichitate, era un oraș imens, al treilea ca mărime din Imperiul Roman, după Roma și Alexandria! Astăzi și-a pierdut strălucirea, dar tot mai sunt de văzut lucruri interesante…

N-am răspuns. Marcel devenea obositor. Am căutat linia 18, în direcția Istanbul. Se afla la capătul gării, dincolo de incinta centrală.

— Trebuie să-ți dau ție cheile, i-am spus lui Marcel. O să predai tu mașina.

— Nicio problemă, voi folosi prilejul ca s-o plimb pe Yeta prin Sofia *by night*!

Linia 18 era pustie. Trenul meu nu trăsese încă pe peron. Aveam un avans de peste o oră. Trenuri vechi, pe liniile învecinate, ne închideau orice perspectivă. În dreapta, totuși, în spatele unor vagoane năclăite de praf, am observat doi oameni. Păreau să meargă în aceeași direcție cu noi, dar nu aveau bagaje. Marcel spuse: „O să ne revedem, desigur, la Paris, în octombrie, când o să vin în Franța". Apoi i se adresă unei țigănci care aștepta acolo, cu pruncul ei. Am lăsat jos geanta de voiaj. Cu vorbele lui Djuric răsunându-mi în minte, abia așteptam să mă văd în tren – să fiu singur, pentru a reflecta la tot ce aflasem.

Dincolo de vagoanele adormite, i-am zărit din nou pe cei doi bărbați. Cel mai înalt purta un trening albastru-închis, din material supraelastic. Părul lui zbârlit aducea cu niște cioburi de sticlă. Celălalt era un fel de colos: bondoc, cu o mască palidă, năpădită de o barbă de trei zile. Două mutre dubioase, cum întâlnești în toate gările. Marcel continua să discute cu țiganca. În sfârșit, se întoarse spre mine și-mi explică:

— Ar vrea să călătorească în compartimentul tău. E pentru prima oară când merge cu trenul. Se duce la Istanbul, unde se află deja familia ei…

I-am privit pe cei doi inși, aflați la mai puțin de cincizeci de metri, chiar în fața noastră, în despărțirea dintre două vagoane. Bondocul se întoarse cu spatele. Părea să caute ceva în impermeabilul cu care era îmbrăcat. O dâră lungă de transpirație îi întuneca spinarea. Cel înalt se uita țintă la noi, cu o privire încordată. Marcel, pus pe glume, continuă: „Dar vezi ce faci, nu te da la ea până n-ai ieșit din Bulgaria! Știi cum sunt romii!" Bondocul se răsuci. Am spus: „Să nu stăm aici". M-am aplecat să-mi iau geanta. Mâna mea apucase cureaua, când răsună o pocnitură înfundată. În secunda următoare eram la pământ și-mi răsuceam capul pentru a urla: „Marcel!" Prea târziu: craniul lui Minaüs explodase.

Un alt „plop!" se făcu auzit, sub o ploaie de sânge. Țipătul ascuțit al Yetei sfâșie aerul – era prima dată când îi auzeam glasul. Una, două, trei, patru detunături surde se succedară. Am văzut-o pe Yeta propulsată în gol. Un punct luminos, roșu-închis, alerga în toate

părțile. Am gândit „ochire cu laser" și m-am târât prin sângele care se răspândea pe asfalt. Am aruncat o privire în dreapta – țiganca își strângea copilul la piept, cu mâinile negre de sânge. O privire în stânga: ucigașii alergau, îndoiți de mijloc pentru a mă repera printre roțile de oțel – omul în impermeabil avea un pistol-mitralieră prevăzut cu amortizor de zgomot. M-am strecurat în fosa de pe partea opusă a agresorilor. M-am poticnit în corpul Yetei – viscere roz și roșii zvâcneau între cutele jachetei sale –, apoi am luat-o la fugă, lovindu-mi gleznele de șine.

Am ajuns la capătul liniei, rămânând la adăpost, în fosă. Am privit spre sala gării. Mulțimea era acolo, nepăsătoare. Orologiul de sus arăta 21:55. După ce am examinat fețele din apropiere, m-am ridicat și am mers prin mulțime, dând din coate, strângând la piept geanta stropită de sânge. În sfârșit, am ajuns la ieșire. Nici urmă de ucigași.

Am alergat până în parcare și m-am aruncat în mașină. Noroc că mai aveam cheile. Am demarat în trombă, patinând și derapând pe asfaltul ud. Nu știam încotro s-o iau, dar am țâșnit, apăsând pe accelerator până la refuz. Imaginile îmi explodau în creier: fața lui Marcel dezintegrându-se în fragmente însângerate, corpul Yetei prăvălindu-se între șine, țiganca strângându-și în brațe copilul. Roșu, roșu, roșu.

Conduceam de vreo cinci minute, când un fior îmi electriză ceafa. Pe urmele mele, o mașină nu se mai dezlipea – o berlină neagră. Am accelerat, am virat la stânga, apoi la dreapta. Berlina se ținea după mine. Rula cu farurile stinse, cu o viteză halucinantă. Un lampadar lumină pe furiș interiorul mașinii. Ucigașii apărură. Uriașul, la volan, bondocul, fără a-și mai ascunde arma – un automat mic, cu țeava groasă. Amândoi purtau amplificatoare de lumină, fixate pe craniu.

Am cotit la stânga, pe o arteră lungă și pustie, și am apăsat pe accelerator. Berlina mă urmă. Cramponat de volan, am încercat să-mi adun gândurile. Avansul meu rezista. Apoi asasinii profitară de linia dreaptă pentru a mă înghesui, aripă contra aripă. Caroseriile se atinseră, alunecând cu un șuierat umed. Am răsucit volanul la dreapta, atât de brutal, încât berlina continuă drept înainte. Aveam două sute de kilometri la oră. Pe magistrală, lămpile cu sodiu tremurau în ploaia torențială. Brusc, mașina sări peste un pasaj de nivel. Șasiul izbi asfaltul, cu un trosnet de metal. De la două benzi, artera se reducea la una.

Faza mare a farurilor îmi dezvălui o nouă intersecție. M-am aventurat la dreapta și, în clipa aceea, un fulger negru mi-a barat calea: berlina, de-a curmezișul drumului. Am auzit primele gloanțe ștergându-mi capota. Ploaia juca în favoarea mea. La prima stradă perpendiculară, am dat înapoi la stânga – doar cât să văd berlina trecând în viteză prin fața mea –, apoi am țâșnit drept înainte, pe

strada în pantă. Goneam, pierzând însă elanul pe măsură ce mă înfundam într-o încâlceală de străzi desfundate, pavilioane negre și trenuri trase pe linie moartă. Pătrunsesem într-o zonă de antrepozite, neluminată. Am stins farurile și am părăsit carosabilul, sărind peste niște taluzuri. M-am strecurat printre două șiruri de vagoane, hurducându-mă, patinând, până ce am oprit de-a lungul unei căi ferate. Am abandonat mașina. Ploaia încetase. La trei sute de metri, un depozit părăsit se înălța în întuneric. Cu pași de linx, am intrat în clădire.

Ferestrele erau găuri căscate, pereții erau plini de spărturi, cabluri smulse se răsuceau din toate părțile. Orice prezență umană abandonase locurile acestea de multă vreme. Solul nu era decât un lung uguit – un strat mișcător de pene și găinaț. Mii de porumbei își stabiliseră domiciliul aici. Am riscat câțiva pași. Parcă se sparse noaptea – un miriad de corpuri bătând din aripi și piuindu-mi în timpane. Nori de puf și pene se înălțară, dimpreună cu un miros înțepător. M-am strecurat într-un coridor. Exalații de petrol și de unsoare umpleau aerul umed. Ochii începură să se adapteze la obscuritate. În dreapta se întindea un șir de birouri cu geamurile sparte. Podeaua era presărată cu cioburi. Am mers de-a lungul culoarului, călcând peste scaune rupte, dulapuri răsturnate, telefoane făcute țăndări. La capăt, am dat de o scară.

Am urcat treptele, sub o boltă înălbită de excremente de păsări. Mi s-a părut că pătrund în anusul unui porumbel monstruos. La etajul întâi am descoperit o sală imensă. Patru sute de metri pătrați absolut goi, deschiși tuturor vânturilor. Doar un șir de stâlpi paralelipipedici traversa, la intervale regulate, spațiul. Și aici, pe jos era o infinitate de cioburi de sticlă, sclipind în noapte. Am tras cu urechea. Niciun zgomot, niciun foșnet. Încet, am străbătut sala și am ajuns la o ușă de fier, zăvorâtă cu lanțuri grele. Eram blocat, dar nimeni n-avea să vină să mă caute aici. Am hotărât să aștept ivirea zorilor. În spatele ultimului stâlp, am măturat cu piciorul cioburile și m-am așezat. Trupul îmi era frânt de oboseală, dar nu mai simțeam nicio teamă. Am rămas așa, ghemuit la baza coloanei, și, fără să-mi dau seama când, am adormit.

Scrâșnetele sticlei mă treziră. Am deschis ochii și m-am uitat la ceas: 2:45. Le trebuise peste patru ore ticăloșilor ca să-mi dea de urmă. La celălalt capăt al sălii le auzeam pașii călcând pe cioburi. Îmi reperaseră, fără îndoială, mașina și acum adulmecau după mine – ca două fiare la pândă. Câteva bătăi de aripi răsunară. Sus, foarte sus, se auzea răpăitul ploii care reîncepuse. M-am încumetat să arunc o privire. N-am văzut nimic. Cei doi ucigași nu foloseau nici torță, nici vreo altă sursă luminoasă – doar amplificatoare de lumină. M-am înfiorat dintr-odată: echipamente de acest gen sunt uneori prevăzute

cu un detector termic. Dacă așa stăteau lucrurile, căldura corpului meu avea să provoace o frumoasă umbră roșie în spatele stâlpului. Ușa din fața mea era zăvorâtă. Ucigașii blocau cealaltă ieșire.

Scrâșnetele avansau într-o cadență regulată. Mai întâi o serie de pași, o pauză – zece, cincisprezece secunde –, apoi din nou o serie de pași. Urmăritorii mei se deplasau împreună, stâlp după stâlp. Nu-mi bănuiau prezența – înaintau cu pași discreți, dar fără vreo precauție deosebită. Era limpede că aveau să mă ia ca din găleată, în spatele ultimului pilon. Câți stâlpi să fi rămas între noi? Zece? Doisprezece? Ucigașii mergeau de-a lungul coloanelor prin stânga. Am șters picăturile de sudoare care-mi stânjeneau ochii. Încet, m-am descălțat, am înnodat șireturile pantofilor, apoi i-am agățat în jurul gâtului. Și mai încet, mi-am scos cămașa, am sfâșiat-o cu dinții, centimetru cu centimetru, și mi-am înfășat labele picioarelor cu zdrențele. Pașii se apropiau.

Eram la bustul gol, buimac, transpirând de frică. Am aruncat o privire pe după stâlp, apoi am sărit prin dreapta, adăpostindu-mă în spatele pilonului următor. Nu pusesem piciorul pe podea decât o singură dată, apăsând pe cioburile de sticlă cu talpa mea înfășată. Niciun zgomot, niciun foșnet. Din față, auzeam din nou scrâșnetele sticlei sparte. Imediat, am trecut în spatele următoarei coloane. Între noi mai erau cinci sau șase stâlpi. Pașii răsunară iar. Am sărit îndărătul stâlpului următor. Planul meu era simplu. În câteva secunde, ucigașii și cu mine aveam să ne aflăm de o parte și de cealaltă a aceleiași coloane. Trebuia, atunci, să mă strecor prin dreapta, în timp ce ei aveau să treacă prin stânga. Era un proiect smintit, aproape copilăresc. Dar era cel al ultimei șanse. Tiptil, m-am aplecat și am cules cu două degete o bandă de ghips în care era înfipt un ciob mare de sticlă. Am depășit, pe rând, trei piloni. Zgomotul unei respirații mă făcu să încremenesc. Erau acolo, de partea cealaltă. Am numărat zece secunde, apoi, la primul scrâșnet, am trecut în dreapta, lipindu-mi de stâlp spatele înfierbântat.

Stupoarea îmi săgetă inima. În fața mea stătea uriașul în trening, cu o scânteiere metalică în mână. Îi trebui o zecime de secundă ca să înțeleagă ce se întâmplă. În zecimea următoare, avea ciobul de sticlă înfipt în gât. Sângele țâșni, gâlgâi printre degetele mele strânse. Am lăsat arma, am deschis brațele și am prins corpul care se prăbușea. Am îndoit picioarele, apoi am trecut colosul în spinarea mea. Cumplita manevră fu destul de ușoară, parcă lubrifiată de sângele care șiroia. M-am lăsat în genunchi, cu mâinile pe podea. Palmele mele arse și insensibile se sprijiniră pe sticla spartă fără a-mi provoca nici cea mai mică durere; era pentru prima oară când infirmitatea mea îmi salva viața. Corpul pe care-l țineam în spinare continua să-și reverse sângele fierbinte. Cu ochii holbați, cu gura căscată într-un țipăt șters, îl

auzeam pe celălalt ucigaș care înainta mai departe, fără să bănuiască nimic. Am lăsat cadavrul să-mi alunece încetișor de-a lungul umerilor, fără niciun zgomot, apoi l-am lăsat în urmă, laolaltă cu spaima. Abia în timp ce coboram treptele, albe de găinaț, am realizat care era arma ucigașului: un bisturiu de înaltă frecvență, conectat la o baterie electrică prinsă de centură.

Am alergat până la mașină, am demarat numaidecât și am manevrat printre tufișurile ude până am dat de drumul asfaltat. După o jumătate de oră de sensuri unice și de străzi întunecate, am intrat pe autostrada spre Istanbul. Am gonit vreme îndelungată, cu peste două sute treizeci de kilometri pe oră, cu farurile pe faza mare, străpungând bezna.

Curând, m-am apropiat de frontieră. Fața trebuie că mi-era împroșcată cu sânge, degetele, năclăite de asemenea. Am oprit. În oglinda retrovizoare, am descoperit crustele coagulate de pe pleoapele mele, părul încleiat de sângele asasinului. Mâinile începură să-mi tremure. Tremurul mi se transmise în brațe, în maxilare, spasmodic. Am coborât din mașină. Ploaia se întețea. M-am dezbrăcat și am rămas în picioare, la marginea șoselei, drept și gol în aversă, simțind noroiul rece care-mi stropea gleznele. Am stat așa cinci, zece, douăzeci de minute, lăsând ploaia să mă spele, să mă curețe de urmele crimei mele. Apoi am reintrat în mașină, am scos rufe curate și m-am îmbrăcat. Rănile mele erau superficiale. Am găsit pansamente în trusa de prim ajutor și mi-am bandajat repede palmele, după ce le-am dezinfectat.

Am trecut granița fără probleme, în pofida întârzierii mele față de cele patruzeci și opt de ore autorizate. Apoi am gonit mai departe. Se crăpa de ziuă. Un panou indica: Istanbul, 80 km. Am încetinit. Trei sferturi de oră mai târziu mă apropiam de periferia orașului și, continuând să conduc, căutam în documentația mea un anumit punct. Harta era clară. Încă de la Paris, după o mulțime de telefoane și de investigații, localizasem acest loc „strategic”. În sfârșit, după câteva ocolișuri, am ajuns pe crestele colinelor Büyük Küçük Çanlica, deasupra Bosforului.

De la această înălțime; strâmtoarea semăna cu un uriaș de cenușă, împotmolit și imobil. În depărtare, Istanbulul se ivea din ceață, cu minaretele semețite și domurile odihnindu-se. Am oprit. Era ora șase și jumătate. Liniștea era vastă, curată, plină de amănuntele care mi-s dragi: țipete de păsări, behăituri îndepărtate, foșnet de vânt în iarba înaltă, vălurită. Treptat, aurul soarelui veni să incendieze apele. Am rămas cu ochii ațintiți la cer, cu binoclul în mâini. Nicio pasăre. Nicio umbră. Trecu încă un ceas, apoi, deodată, prinse contur un nor, forfotitor, unduitor. Când negru, când alb. Ele erau. Un stol de o mie de berze se pregătea să traverseze strâmtoarea. Nu contemplasem niciodată un astfel de spectacol. O somptuoasă farandolă înaripată, cu

ciocuri ațintite drept înainte, mânată de aceeași putere, de aceeași tenacitate. Un val întins și ușor, a cărui spumă era formată din pene, a cărui singură forță era vântul în stare pură…

Sub ochii mei, în cerul perfect senin, berzele se înălțară mai sus, până ce deveniră infime. Apoi, dintr-odată, fură dincolo de strâmtoare. M-am gândit la acele berze tinere care își luaseră zborul din Germania, ghidate doar de instinctul lor. Pentru prima oară de când ieșiseră din găoace, biruiau marea. Brusc, am lăsat jos binoclul și am privit apele Bosforului.

Pentru prima oară în viața mea, omorâsem un om.

III. KIBBUTZUL CU BERZE

16.

De la Istanbul, am mers cu mașina până la Izmir, în sud-vestul Turciei. Acolo, am predat Volkswagenul concesionarului local. Agenții făcură mutre la vederea stării vehiculului, dar, așa cum promiteau broșurile publicitare, se arătară destul de înțelegători. Am luat apoi un taxi până la Kușadasi, un port micuț care propunea un feribot spre insula Rhodos. Era întâi septembrie. M-am îmbarcat la ora nouăsprezece și treizeci, după ce făcusem un duș și mă schimbasem, într-o cameră de hotel. Alesesem acum o ținută anonimă – tricou, pantaloni de doc și sahariană bej –, hotărât să nu-mi mai părăsesc cascheta din *Gore-tex* și ochelarii de soare – două garanții suplimentare ale anonimatului. Geanta mea de voiaj nu suferise nicio stricăciune, și nici microcalculatorul. Cât despre mâinile mele, rănile se cicatrizau deja. La ora douăzeci fix, am părăsit coasta turcească. A doua zi dimineață, în zori, la poalele fortăreței Rhodos, am urcat la bordul unui alt vas, cu destinația Haifa, Israel. Traversarea Mediteranei avea să dureze aproximativ douăzeci și patru de ore. Pe toată durata acestei croaziere forțate, m-am mulțumit să beau ceai negru.

Fața lui Marcel, sfărâmată de prima împușcătură, corpul Yetei, ciuruit, cel al copilului de țigan, cu siguranță ucis de unul din gloanțele ce-mi erau destinate – toate aceste imagini nu încetau să-mi chinuiască memoria. Trei nevinovați muriseră din cauza mea. Iar eu eram încă în viață. Nedreptatea aceasta mă obseda. Eram chinuit de gândul răzbunării. Curios, în această logică, faptul că omorâsem deja o ființă umană nu conta prea mult pentru mine. Eram un „om ce trebuie lichidat”, care înainta spre necunoscut, pregătit să ucidă sau să fie ucis.

Aveam de gând să urmăresc berzele până la capăt. Migrația păsărilor putea să pară de-a dreptul frivolă în comparație cu evenimentele care surveniseră. Dar, în definitiv, păsările erau cele care mă plasaseră pe această cale a violenței. Și eram convins mai mult ca oricând că berzele jucau un rol esențial în această poveste. Cei doi inși care încercaseră să mă ucidă nu erau, oare, bulgarii despre care pomenise Joro? Iar arma victimei mele – un bisturiu de înaltă frecvență – nu sugera o legătură directă cu asasinarea lui Rajko?

Înainte de îmbarcare, telefonasem de la hotel Centrului Argos. Berzele își continuau drumul – un pluton fruntaș ajunsese la Dörtyol, în golful Iskenderun, la granița dintre Turcia și Siria. Media lor nu mai

avea nimic de-a face cu evaluările ornitologilor – berzele acestea depășeau cu mult cei două sute de kilometri pe zi. Epuizate, aveau, de bună seamă, să se odihnească în împrejurimile Damascului, înainte de a porni în direcția punctului lor de trecere obligatoriu: iazurile de la Beit Shean, în Galileea, unde se hrăneau din heleșteiele piscicole. Aceasta era destinația mea.

În cursul traversării, alte întrebări se precipitară. Ce anume descoperisem pentru a merita moartea? Și cine mă vânduse ucigașilor? Milan Djuric? Markus Lazarevici? Țiganii din Sliven? Fusesem urmărit încă de la plecare? Și ce avea de-a face cu toate astea organizația Lumea Unică? Când această spirală de întrebări îmi acorda un pic de răgaz, mă străduiam să dorm. În sunetul valurilor fremătătoare, ațipeam pe punte, dar mă trezeam aproape imediat și, din nou, întrebările reveneau, obsedante.

La nouă dimineața, pe 3 septembrie, Haifa apăru din pâclă. Portul oscila între centrul industrial și zona rezidențială – orașul de sus se contura pe versanții muntelui Carmel, luminos și senin. În arșița de cuptor a cheiului, unde mulțimea se vânzolea zgomotoasă, croindu-și drum cu coatele, am perceput acea agitație incandescentă, vie și parfumată, care ducea cu gândul la bazarurile orientale din romanele de aventuri. De fapt, realitatea era mai puțin romantică.

Israelul se afla în stare de război. Un război al nervilor, de uzură, tensionat și ascuns. Un război necontenit, punctat de izbucniri furioase și de acte de violență. De cum am pus piciorul pe pământ, această tensiune m-a izbit drept în față. Mai întâi, am fost percheziționat. Bagajele mi-au fost inspectate cu de-amănuntul. Apoi am fost supus unui interogatoriu în toată regula, într-o cabină mascată cu o perdea albă. O femeie în uniformă se apucă să mă bombardeze cu întrebări, în engleză. Mereu aceleași. Într-o anumită ordine. Apoi în alta. „De ce ați venit în Israel?” „Cu cine vă veți întâlni?” „Ce aveți de gând să faceți aici?” „Ați mai fost vreodată?” „Ce ați adus cu dumneavoastră?” „Cunoașteți israelieni?”... Cazul meu ridica o problemă. Femeia nu credea în povestea cu berzele. Nu știa că Israelul se afla pe ruta păsărilor. În plus, n-aveam bilet de întoarcere. „De ce ați trecut prin Turcia?” întreba ea, din ce în ce mai nervoasă. „Pe ce cale intenționați să plecați?” supralicita o altă femeie, în picioare, venită în ajutor.

După trei ore de socoteli stăruitoare și de întrebări repetate, am reușit să trec de vamă și să pătrund pe teritoriul Israelului. Am schimbat 500 de dolari în shekeli și am închiriat o mașină, în Rover mic. Am folosit încă o dată facturile lui Böhm. Funcționara îmi indică itinerarul de urmat pentru a ajunge la Beit Shean și îmi atrase cu toată seriozitatea atenția să nu mă abat de la el. „Să știți că e periculos să circulați în teritoriile ocupate, cu placă de înmatriculare israeliană. Copiii palestinieni bombardează cu pietre și agresează toate mașinile”.

I-am mulțumit femeii pentru solicitudine și i-am promis să evit orice deviere.

Afară, departe de briza marii, căldura era înăbușitoare. Parcarea dogorea, sub un soare torid. Totul părea împietrit în canicula dimineții. Soldați înarmați, cu căști de oțel și haine de camuflaj, împovărați cu talkie-walkie-uri și muniții, patrulau pe trotuare. Am arătat contractul de închiriere, am traversat aria de staționare și am reperat mașina. Volanul și scaunele frigeau. Am închis geamurile și am pus în funcțiune aparatul de climatizare. Am verificat itinerarul într-un ghid redactat în franceză. Haifa era la vest, Beit Shean la est, aproape de frontiera iordaniană: trebuia deci să traversez toată Galileea – o distanță de vreo sută de kilometri. Galileea... În alte împrejurări, numele acesta m-ar fi cufundat în lungi meditații. Aș fi gustat din plin farmecul acestor locuri de legendă, al acestui ținut mitic, leagăn al Bibliei. Am demarat și am luat-o spre est.

Dispuneam de două relații: Iddo Gabbor, un tânăr ornitolog care îngrijea berzele accidentate, în kibbutzul Newe-Eitan, pe lângă Beit Shean, și Yosse Lenfeld, directorul de la Nature Protection Society, un vast laborator aflat lângă aeroportul Ben-Gurion.

În jurul meu, peisajul alterna ariditatea deșertului cu ospitalitatea artificială a unor orășele prea noi. Din când în când, zăream câte un păstor cu turma lui de cămile. În lumina strălucitoare, îmbrăcămintea lui cafenie se confunda cu pielea animalelor. Alteori treceam prin localități luminoase și moderne, care răneau ochii de atâta albeață. Pentru moment, priveliștea nu mă încânta. Ceea ce mă uimea cel mai mult era lumina. Atotcuprinzătoare, pură și fluctuantă, semăna cu un suflu imens, care părea să pârjolească peisajul, menținându-l totodată la un grad de fuziune extraordinar, orbitor, fremătător.

Pe la amiază am oprit la un birt. Instalat la umbră, am băut ceai, am gustat niște plăcințele prea dulci și i-am telefonat de mai multe ori lui Gabbor – fără răspuns. La unu și jumătate, am hotărât să-mi continuu drumul și să-mi încerc norocul la fața locului.

O oră mai târziu, soseam la kibbutzurile de la Beit Shean. Trei sate, perfect ordonate, încadrau, vaste terenuri agricole. Ghidul meu trata pe larg despre kibbutzuri, explicând că era vorba de „colectivități întemeiate pe proprietatea comună a mijloacelor de producție și pe un consum colectiv, remunerația neavând legătură directă cu munca". „Tehnica agricolă a kibbutzurilor, conchidea capitolul, este admirată și studiată pretutindeni în lume, datorită eficacității sale". Am condus, cam la întâmplare, de-a lungul ogoarelor înverzite.

În sfârșit, am găsit kibbutzul Newe-Eitan. L-am recunoscut după *fishpond*{1}-urile sale, iazuri de piscicultura a căror suprafață leșioasă arunca, ici și colo, scânteieri de soare. Era ora trei după-amiaza. Căldura era neînduplecată. Am pătruns într-un sat alcătuit din case

albe, perfect aliniate. Străzile erau înveselite de răzoare de flori. În spatele gărduleţelor se întrezăreau suprafeţele albăstrii ale câtorva piscine. Dar totul era pustiu. Niciun suflet de om. Nici măcar un câine vagabond.

Am decis să dau o raită pe lângă iazurile piscicole. Am urmat un drumeag de pe costişa unei văi înguste. Dedesubt, heleşteiele îşi etalau apele întunecate. Bărbaţi şi femei lucrau sub văpaia soarelui. Am coborât pe jos. Mirosul amar şi ademenitor al peştilor, amestecat cu arome vagi de arbuşti uscaţi, îmi ieşi în întâmpinare. Zgomotul asurzitor al unui motor zguduia văzduhul. Doi bărbaţi încărcau lăzi pline cu peşte în remorca unui tractor.

„Shalom!" am strigat, cu un zâmbet pe buze. Oamenii mă fixară cu ochii lor albaştri, fără să spună nimic. Unul dintre ei purta la şold un toc de piele din care ieşea patul cafeniu al unui revolver. M-am prezentat, în engleză, şi i-am întrebat dacă îl cunoşteau pe Iddo Gabbor. Feţele lor se înăspriră mai mult, mâna dreaptă a celui cu revolverul coborî spre armă. Nicio vorbă. Strigând pentru a acoperi duduitul tractorului, le-am explicat motivul vizitei. Eram un pasionat al berzelor, parcursesem trei mii de kilometri pentru a le observa în ţinutul acesta şi voiam ca Iddo să mă conducă la ascunzişurile lor. Cei doi se priviră, la fel de tăcuţi. În fine, bărbatul neînarmat arătă cu degetul către o femeie care lucra pe malul unui iaz, la vreo două sute de metri distanţă. Le-am mulţumit şi m-am îndreptat spre siluetă. Am simţit privirea lor urmărindu-mă, ca vizorul unei arme automate.

M-am apropiat şi-am repetat: „Shalom". Femeia se ridică. Era tânără, de vreo treizeci de ani. Măsura peste un metru şaptezeci şi cinci. Silueta ei era uscată şi dură, ca o curea de piele tăbăcită de soare. Şuviţe lungi de păr blond îi fluturau în jurul feţei înguste, bronzate. Ochii ei mă priviră cu o expresie de dispreţ şi teamă. N-aş fi putut spune ce culoare aveau, dar conturul sprâncenelor le dădea o strălucire tulburătoare – era arsura soarelui pe umerii valurilor, scânteierea de cristal a apei din urcioarele ce adapă pământul în amurgurile calde. Purta cizme de cauciuc şi un tricou stropit cu noroi.

„Ce doriţi?" mă întrebă ea în engleză. Am repetat povestea cu berzele, cu voiajul, cu Iddo. Brusc, ea îşi reluă lucrul, fără să răspundă, scufundând o plasă grea în apele întunecate. Avea gesturi stângace – o osatură de pasăre, care mă făcu să freamăt din cap până în picioare. Am aşteptat câteva secunde, apoi am întrebat: „Ce nu-i în regulă?" Femeia se îndreptă, apoi spuse, de această dată în franceză:

— Iddo e mort.

Drumul berzelor era un drum al sângelui. Cu un gol în inimă, am îngăimat:

— Mort? De când?

— De vreo patru luni. Berzele se întorseseră.

— Cum a murit?
— A fost omorât. Nu vreau să vorbesc despre asta.
— Îmi pare rău. Sunteți soția lui?
— Sora.
Femeia se aplecă din nou, urmărind peștii cu plasa. Iddo Gabbor fusese asasinat, la puțin timp după Rajko. Încă un cadavru. Încă o enigmă. Și certitudinea faptului că drumul berzelor însemna o călătorie, fără bilet de întoarcere, spre infern. M-am uitat la israeliană; vântul i se juca în păr. De data aceasta, ea fu aceea care se opri, apoi întrebă:
— Vreți să vedeți berzele?
— Sincer vorbind… Pretenția mea părea aberantă, în mijlocul acestei hecatombe. Aș vrea, da…
— Iddo avea grijă de berze.
— Știu, de aceea…
— Vin seara, dincolo de dealuri.
Privi orizontul, apoi adăugă cu voce scăzută:
— Așteptați-mă în kibbutz, la șase. O să vă conduc.
— Nu cunosc kibbutzul.
— În mica piață din centru. E o fântână. *Birdwatcher*{2}-ii locuiesc în cartierul acela.
— Vă mulțumesc…
— Sarah.
— Mulțumesc, Sarah. Numele meu e Louis. Louis Antioche.
— Shalom, Louis.
Am făcut cale întoarsă, sub privirile ostile ale celor doi bărbați. Mergeam ca un somnambul, orbit de soare, năucit de știrea acestei noi morți. Și totuși, în clipa aceasta, nu mă gândeam decât la un lucru: la șuvițele de păr însorite ale lui Sarah, pe care le simțeam în sânge, ca o arsură.

•

Țăcănitul armei mă trezi brusc. Am deschis ochii. Adormisem la volanul mașinii, în mica piață din kibbutz. Împrejur, bărbați în haine civile aținteau asupra mea un adevărat arsenal. Erau coloși cu bărbi roșcate, blonzi cu obraji trandafirii. Vorbeau între ei o limbă orientală, lipsită de sonorități guturale – ivrit, ebraica modernă – și cei mai mulți purtau pe creștetul capului kippa. Aruncau priviri sfredelitoare în interiorul mașinii. Strigară, în engleză: „Cine ești? Ce cauți aici?” Unul dintre coloși lovi cu pumnul în geam și răcni: „Deschide fereastra! Pașaportul!” Ca pentru a-și întări cuvintele, încărcă un cartuș pe țeava puștii. Cu mișcări domoale, am coborât geamul și i-am întins pașaportul. Omul mi-l smulse din mână și-l pasă unuia dintre tovarășii săi, fără a înceta să mă țină în bătaia armei. Pașaportul meu circula, din mână în mână. Deodată, o voce interveni, o voce de

femeie, subțire și răstită. Grupul se depărta. Am văzut-o pe Sarah care dădea din coate pentru a-și face loc printre uriași. Îi îmbrâncea, țipând, lovind cu ambele mâini peste armele lor, provocând strigăte, insulte, mârâieli. Înșfăcă pașaportul și mi-l înapoie imediat, fără a conteni să-i invectiveze pe agresorii mei. În cele din urmă, bărbații se retraseră, bombănind și târșâindu-și picioarele. Sarah se întoarse și-mi spuse în franceză:

— Toată lumea e cam nervoasă, pe-aici. Acum o săptămână, patru arabi au omorât trei de-ai noștri, într-o tabără militară din apropierea kibbutzului. I-au străpuns cu furcile, în timp ce dormeau. Pot să urc?

Am mers timp de vreo zece minute. Peisajul oferea alte iazuri cu ape negre, ascunse printre ierburi înalte, de un verde de orezărie. Brusc, am ajuns la marginea unei alte văi și a trebuit să mă frec la ochi ca să mă conving de realitatea spectacolului din fața mea.

Valea era o întindere nesfârșită de smârcuri, pe de-a-ntregul acoperită de berze. Pretutindeni, pene albe și ciocuri lungi – berze forfotind, tăvălindu-se în apă, luându-și zborul. Erau cu zecile de mii. Crengile copacilor se îndoiau sub greutatea lor. Bălțile nu erau decât corpuri ude, gâturi aplecate, activitate de furnicar, unde fiecare zburătoare se hrănea cu aviditate. Berzele pășeau cu aripile pe jumătate deschise, cu mișcări iuți, precise, prinzând peștii în ciocurile lor ascuțite. Nu semănau cu păsările din Alsacia. Erau jigărite, pline de noroi. Nici vorbă să-și curețe penele sau să finiseze contururi de cuiburi. Nu le interesa decât un lucru: să ajungă la timp în Africa. Sub aspectul științific, mă aflam, aici, în fața unei adevărate excepții, deoarece ornitologii europeni îmi afirmaseră mereu că berzele nu pescuiau niciodată, că se hrăneau numai și numai cu carne.

Mașina începea să patineze în urmele pneurilor. Am coborât. Sarah spuse cu simplitate:

— Kibbutzul cu berzele. În fiecare zi, sosesc aici cu miile. Își refac forțele, înainte de a înfrunta deșertul Neghev.

Am observat îndelung păsările, cu binoclul. Era cu neputință de spus dacă vreuna dintre ele avea inel. Deasupra noastră, am perceput un șuier, în același timp ușor și insistent. Am ridicat privirea. Stoluri întregi treceau la mică altitudine, fără încetare. Fiecare barză, ca aureolată cu azur, își urma traiectoria. Eram în inima teritoriului berzelor. Ne-am așezat pe un petic de iarbă uscată. Sarah își înlănțui cu brațele picioarele îndoite, apoi își sprijini bărbia pe genunchi. Era mai puțin drăguță decât mi se păruse prima dată. Fața ei, prea aspră, părea scofâlcită, uscată de soare. Pomeții i se reliefau ca niște țăndări de piatră. Dar privirea ei era ca o pasăre, ale cărei pene te mângâiau în adâncul inimii.

— În fiecare seară, reluă Sarah, Iddo venea aici. Pleca pe jos și cutreiera smârcurile. Aduna berzele rănite și epuizate, le dădea

îngrijiri pe loc sau le aducea acasă. Amenajase un loc special în magazie. Un fel de spital pentru păsări.

— Toate berzele trec prin regiunea asta?

— Toate, fără excepție. Fac un ocol anume pentru a se hrăni la *fishpond-uri.*

— Iddo v-a vorbit de vreo dispariție a berzelor, astă-primăvară?

Sarah mă tutui brusc:

— Ce vrei să spui?

— Anul acesta, când s-au întors din Africa, berzele erau mai puțin numeroase decât de obicei. Iddo trebuie să fi remarcat acest fenomen.

— Nu mi-a spus nimic.

Mă întrebam dacă Iddo, asemenea lui Rajko, ținea un jurnal. Și dacă lucra, și el, pentru Max Böhm.

— Vorbești perfect franceza.

— Bunicii mei s-au născut în țara ta. După război, n-au vrut să se reîntoarcă în Franța. Ei sunt cei care-au înființat kibbutzurile de la Beit Shean.

— E o regiune superbă.

— Depinde. Am locuit întotdeauna aici, cu excepția perioadei în care mi-am făcut studiile, la Tel-Aviv. Vorbesc ebraica, franceza și engleza. Am obținut un masterat în fizică, în 1987. Toate astea, ca să ajung din nou în rahatul ăsta, să mă scol la trei dimineața, să mă bălăcesc în ape împuțite șase zile pe săptămână.

— Vrei să pleci?

— Cu ce bani? Suntem într-un sistem comunitar, aici. Toată lumea câștigă același lucru. Adică nimic.

Sarah ridică ochii spre păsările care treceau pe cerul înroșit, ținând mâna streașină ca să se apere de ultimele văpăi ale soarelui. Sub umbra mâinii, ochii ei străluceau ca scânteierea apei în fundul unui puț.

— La noi, barza aparține unei tradiții străvechi. Ieremia, în Biblie, a spus, pentru a îndemna poporul lui Israel să plece: *Fiecare se întoarce la calea sa, ca un cal ce se aruncă în bătălie. Până și barza își știe vremea sa hotărâtă sub cer; și turturica, și rândunica, și cocorul iau aminte la timpul când trebuie să vină.*

— Ce înseamnă asta?

Sarah ridică din umeri, fără a înceta să scruteze păsările:

— Înseamnă că și eu îmi aștept vremea mea.

17.

Cina fu încântătoare. Sarah mă invitase la ea. Nu mă mai gândeam la nimic, lăsându-mă legănat de pacea acestor clipe neașteptate.

Mâncam în grădina casei, având în față panglicile roșii și trandafirii ale amurgului. Sarah mă îmbia cu noi și noi *pite*, niște turte rotunde, extraplate, umplute cu delicii imprevizibile. Acceptam de fiecare dată, cu gura plină. Am mâncat ca un căpcăun. Regimul alimentar israelian avea tot ce se putea pentru a mă seduce. Carnea era, aici, foarte scumpă și, de aceea, lumea mânca mai degrabă legume și produse lactate. Dar, mai cu seamă, Sarah îmi preparase ceai aromat, chinezesc, de cea mai pură esență.

Sarah avea douăzeci și opt de ani, idei violente și un comportament de zână. Îmi vorbi despre Israel. Glasul său blând era în contrast cu dezgustul ei. Sarah nu dădea doi bani pe marele vis al Pământului Făgăduinței, ea denunța excesele poporului evreu, atitudinea sa pătimașă față de teritoriu, față de dreptul legitim, care ducea la atâtea nedreptăți, la atâtea violențe, într-o țară sfâșiată. Îmi explică ororile comise de ambele părți: mădularele rupte ale arabilor, copiii evrei înjunghiați, înfruntările Intifadei. Îmi schiță și un straniu portret al Israelului. După spusele ei, statul israelian era un adevărat laborator de război: mereu în avans cu o metodă de spionaj, o armă tehnologică sau un mijloc de oprimare.

Îmi vorbi de viața ei în kibbutz, de munca istovitoare, de mesele în comun, de întrunirile de sâmbătă seara unde se luau decizii „în interesul tuturor". Despre toată această existență colectivă, unde fiecare zi semăna cu cea din ajun și încă și mai mult cu cea care avea să urmeze. Evocă invidiile, plictiseala, ipocrizia ascunsă a vieții comunitare. Sarah era bolnavă de singurătate.

Pe de altă parte, recunoștea eficacitatea agriculturii kibbutzului, îi elogia pe bunicii ei, acei pionieri de origine sefardă care întemeiaseră primele comunități, după cel de-al doilea război mondial. Vorbea despre curajul părinților ei, care nu încetaseră să muncească până în ultima zi a vieții, despre ardoarea lor, despre voința lor. În aceste momente, Sarah se exprima ca și când, înăuntrul ei, evreica lupta contra femeii – idealul contra individualității. Și mâinile ei lungi gesticulau brusc în aerul serii, pentru a exterioriza toate aceste gânduri ce clocoteau în ființa ei.

Într-un târziu, mă întrebă despre activitățile mele, trecutul meu, existența mea pariziană. I-am rezumat anii mei lungi de studii, apoi i-am explicat că acum mă consacrasem ornitologiei. Am descris călătoria mea și mi-am reafirmat dorința de a observa berzele la trecerea lor prin Israel. Această idee fixă nu o mira: kibbutzurile de la Beit Shean constituiau un loc de adunare pentru numeroși *birdwatchers* – pasionați de păsări, veniți din toate colțurile Europei și din Statele Unite, care se instalau aici în perioada migrației și, înarmați cu binocluri, lunete și teleobiective, își petreceau zilele observând zboruri inaccesibile.

Se făcuse ora unsprezece. M-am încumetat, în sfârșit, să vorbesc de moartea lui Iddo. Sarah mă îngheță cu privirea, apoi spuse, cu o voce lipsită de inflexiuni:

— Iddo a fost ucis acum patru luni. A fost asasinat pe când îngrijea berzele, în mlaștini. L-au atacat niște arabi. L-au legat de un copac și l-au schingiuit. L-au lovit cu pietre, până i-au spart maxilarele. Gâtlejul îi era plin de țăndări de dinți și oase sfărâmate. I-au zdrobit degetele și i-au rupt gleznele. L-au dezbrăcat și l-au hăcuit cu un foarfece de tuns oile. Când a fost descoperit corpul, mai rămăsese doar epiderma feței, care semăna cu o mască pusă strâmb. Viscerele îi atârnau până la picioare. Păsările începuseră să devoreze cadavrul.

Noaptea era amuțită.

— Vorbești de arabi. Au fost găsiți vinovații?

— Se crede că au fost cei patru arabi de care ți-am spus. Cei care au omorât soldații.

— Au fost arestați?

— Sunt morți. Pe pământurile noastre, ne rezolvăm singuri problemele.

— Arabii atacă adesea civili?

— Nu în regiunea noastră. Sau doar dacă-i vorba de militanți activi, cum sunt coloniștii pe care i-ai văzut astă-seară.

— Iddo era militant?

— Nici pomeneală. Totuși, în ultima vreme se schimbase. Își procurase arme – pistoale-mitralieră, revolvere și, mai ciudat, amortizoare de zgomot. Dispărea cu armele lui zile întregi. Nu mai mergea să lucreze la iazuri. Devenise violent, irascibil. Se înflăcăra dintr-odată sau rămânea tăcut ore în șir.

— Lui Iddo îi plăcea viața de kibbutz?

Sarah emise un râs acru și mohorât.

— Iddo nu era ca mine, Louis. Iubea peștii, heleșteiele. Iubea mlaștinile și berzele… Îi plăcea să se întoarcă acasă noaptea, plin de noroi, pentru a se închide în infirmeria lui, cu câteva păsări jumulite. Sarah râse din nou, fără veselie. Dar și mai mult mă iubea pe mine. Și căuta un mijloc pentru a ne scoate pe amândoi din iadul ăsta infect.

Sarah făcu o pauză, ridică din umeri, apoi se apucă să strângă farfuriile și tacâmurile.

— De fapt, reluă ea, cred că Iddo n-ar fi plecat niciodată. Era cum nu se poate mai fericit aici. Cerul, berzele și-apoi, eu. Din punctul lui de vedere, asta era forța supremă a kibbutzului: mă avea la dispoziție.

— Ce vrei să spui?

— Ce am spus: mă avea la dispoziție.

Sarah intră în casă, cu brațele încărcate. Am ajutat-o să strângă masa. În timp ce termina de aranjat în bucătărie, am făcut câțiva pași prin camera principală. Casa lui Sarah era mică și albă. Din câte

puteam să-mi dau seama, exista o singură încăpere mare, apoi, de-a lungul unui culoar, două odăi – a lui Sarah și a lui Iddo. Pe un scrin, am văzut fotografia unui tânăr lat în umeri. Chipul său era vioi, ars de soare, iar fizionomia sa radia de sănătate și blândețe. Iddo semăna cu Sarah: același contur al sprâncenelor, aceiași pometi, însă acolo unde sora lui nu însemna decât subțirime și tensiune, Iddo radia mai degrabă vitalitate. În această imagine, Iddo părea mai tânăr decât Sarah, cam de douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani.

Sarah ieși din bucătărie. Ne întoarserăm pe terasă. Ea deschise o cutiuță de tablă pe care o adusese.

— Fumezi?

— Țigări?

— Nu, hașiș.

— Nu, deloc.

— Nu mă miră. Ești un tip ciudat, Louis.

— Dar nu te sfii din cauza mea, dacă vrei…

— Nu merită decât dacă-i împărtășit, hotărî Sarah, închizând cutiuța.

Tăcu, apoi mă privi lung, preț de o clipă.

— Și acum, Louis, ai să-mi explici ce cauți tu cu adevărat aici. Nu semeni a *birdwatcher*. Îi cunosc bine. Sunt maniaci, care nu vorbesc decât despre păsări și trăiesc cu ochii pe cer. Tu nu știi nimic despre păsări, decât în materie de berze. Și ai privirea unuia care urmărește, fiind la rândul lui urmărit. Ce ești tu, Louis? Polițist? Jurnalist? Aici, îi tratăm cu suspiciune pe orice *goy*{3}. Sarah coborî glasul. Dar sunt dispusă să te ajut. Spune-mi ce cauți.

Am chibzuit câteva clipe, apoi, fără șovăială, am povestit tot. Ce-aveam de pierdut? Faptul de a-mi deschide astfel inima îmi aducea o ușurare. I-am explicat curioasa misiune pe care Max Böhm mi-o încredințase cu puțin timp înainte de a muri. I-am vorbit despre berze, despre acea căutare plină de puritate, în suflarea vântului, sub cerul azuriu, căutare transformată dintr-odată în coșmar. I-am povestit ultimele patruzeci și opt de ore pe care le petrecusem în Bulgaria. I-am spus cum pierise Rajko Nicolici. Cum fuseseră uciși Marcel, Yeta și, în mod cert, un copil. Apoi, cum îi retezasem unui necunoscut beregata, cu un ciob de sticlă, într-un antrepozit părăsit. Am declarat intenția mea de a da de urma celuilalt ticălos și a celor care-i plătiseră. În sfârșit, am vorbit de Lumea Unică, de Dumaz, de Djuric, de Joro. Bisturiul de înaltă frecvență, furtul inimii lui Rajko, transplantul misterios al lui Max Böhm, totul se învârtejea în mintea mea.

— Lucrul poate părea straniu, am încheiat, dar sunt convins că berzele dețin cheia întregii afaceri. De la bun început, am avut presimțirea că Böhm avea alt motiv pentru a vrea să-și regăsească

berzele. Și crimele jalonează, kilometru după kilometru, ruta păsărilor.

— Moartea fratelui meu are vreo legătură cu această poveste?

— Poate. Ar trebui să știu ceva mai multe despre împrejurările în care a avut loc.

— Dosarul se află în mâinile Shin-bet-ului. Nu ai nicio șansă să-l vezi.

— Și cei care au descoperit corpul?

— Nu-ți vor spune nimic.

— Iartă-mă, Sarah, dar tu ai văzut cadavrul?

— Nu.

— Știi cumva… Am ezitat un moment. Știi cumva dacă lipseau anumite organe?

— Cum adică?

— Interiorul toracelui era intact?

Chipul lui Sarah se întunecă.

— Măruntaiele îi fuseseră în mare parte mâncate de păsări. Asta e tot ce știu. Cadavrul a fost găsit în zori. În data de 16 mai.

M-am ridicat și am tăcut câțiva pași prin grădină. Moartea lui Iddo era, fără nicio îndoială, o nouă verigă în lanțul misterelor, o nouă treaptă în escalada terorii – dar, mai mult ca oricând, mă aflam în beznă. O beznă totală.

— Nu înțeleg nimic din ce-mi povestești, Louis, dar cred că trebuie să-ți spun niște lucruri.

M-am așezat din nou și mi-am scos carnețelul din buzunarul de la spate.

— În primul rând, Iddo descoperise ceva. Nu știu ce anume, dar m-a asigurat, în mai multe rânduri, că vom fi bogați, că vom pleca în Europa. La început, n-am dat atenție aiurelilor lui. Mi-am spus că inventase asta ca să-mi facă plăcere.

— Când a început să facă asemenea afirmații?

— Pe la începutul lui martie, cred. Într-o seară s-a întors de-a dreptul surescitat. M-a strâns în brațe și mi-a spus că pot să pregătesc bagajele. L-am scuipat în față. Nu-mi place să-și bată nimeni joc de mine.

— De unde se întorsese?

Sarah dădu din umeri:

— De la smârcuri, ca de obicei.

— Iddo n-a lăsat niciun document, nicio notiță?

— Totul se află în locul amenajat de el, în fundul grădinii. Altceva: organizația Lumea Unică e foarte activă aici. Membrii ei îi însoțesc pe cei de la Națiunile Unite și lucrează în taberele palestiniene.

— Ce fac acolo?

— Tratează copiii arabi, distribuie alimente, medicamente. Se spun

multe lucruri bune despre organizația asta, în Israel. Este una din rarele care se bucură de aprecieri unanime.

Am notat fiecare amănunt. Sarah mă privi din nou, înclinând capul.

— Louis. Pentru ce faci toate astea? De ce nu anunți poliția?

— Care poliție? Din ce țară? Și pentru ce delict? N-am nicio dovadă. De altfel, există deja un polițist în această anchetă: Hervé Dumaz. Un polițist cam ciudat, ale cărui adevărate motivații încă n-am reușit să le înțeleg. Dar pe teren, sunt singur. Singur și hotărât.

Brusc, Sarah îmi apucă mâinile, fără a-mi da timp să-i evit gestul. Nu am simțit nimic. Nici silă, nici teamă. După cum n-am simțit nici atingerea ei blândă pe extremitățile mele moarte. Îmi desfăcu pansamentele și își plimbă degetele de-a lungul cicatricelor mele. Avu un surâs straniu, în care se amesteca un fel de perversitate, apoi îmi aruncă o privire lungă, parcă strecurată sub gândurile noastre, care arăta că vremea vorbelor se încheiase.

18.

Eram în inima întunericului, dar totul căpătă deodată o turnură solară. Ceva aspru, brutal, neînduplecat. Mișcările noastre deveniră sacadate. Săruturile noastre se făcură lungi, sinuoase, pătimașe. Corpul lui Sarah semăna cu un corp de bărbat. Fără sâni, cu șolduri înguste. Mușchi lungi, întinși ca niște cabluri. Gurile noastre rămâneau mute, concentrate la răsuflarea lor. Mi-am plimbat limba pe toată pielea ei, fără a-mi folosi nicio clipă mâinile, nefolositoare mai mult ca oricând. Am urcat, am coborât, am înaintat în spirală, până ce i-am atins centrul – arzător ca un crater. În clipa aceea, m-am ridicat în coate și m-am aventurat în trupul său. Sarah se zvârcoli ca o flacără. Gemu cu glas înfundat și se încleștă de umerii mei. Am rămas de cremene, pe jumătate înălțat. Sarah mă lovi în piept și accentuă mișcarea șoldurilor noastre. Eram la antipozii blândeții sau ai afecțiunii. Două fiare solitare, sudate într-o îmbrățișare de moarte. Șocuri. Nervi. Absențe. Stânci de care îți zdrelești degetele. Săruturi care se ucid reciproc. Între două clipiri, am întrezărit șuvițele ei blonde, ude de sudoare, cutele cearșafului, mușcate de unghiile ei, zvâcnetul venelor care-i umflau pielea. Deodată, Sarah murmură ceva în ivrit. Un horcăit țâșni din gâtlejul ei, apoi un vulcan înghețat erupse din pântecele meu. Am rămas nemișcați. Ca orbiți de noapte, năuciți de violența actului. Nu existase nici plăcere, nici împărtășire. Doar ușurarea solitară, bestială și egoistă, a două ființe în luptă cu propria lor carne. N-am simțit niciun regret pentru acest gol. Războiul simțurilor noastre avea, de bună seamă, să se tempereze, să se îmblânzească și să devină, în cele din urmă, „doi în unul”. Dar trebuia

să așteptăm. Noaptea asta. Încă o noapte, poate. Apoi dragostea avea să devină plăcere.

O oră se scurse. Primele licăriri ale zorilor apărură. Vocea lui Sarah se făcu auzită:

— Mâinile tale, Louis. Povestește-mi.

Puteam s-o mint pe Sarah, după ceea ce se întâmplase? Fețele noastre erau încă învăluite în umbră și, pentru prima oară în viața mea, puteam să relatez în amănunțime acea tragedie, fără teamă și fără pudoare.

— M-am născut în Africa. În Niger, în Mali, nu știu precis. Părinții mei au plecat pe continentul negru în anii cincizeci. Tatăl meu era medic. Îngrijea oamenii de culoare. În 1963, Paul și Marthe Antioche s-au stabilit în Republica Centrafricană. Una dintre țările cele mai înapoiate ale continentului african. Acolo, și-au continuat, neobosiți, opera. Fratele meu mai mare și cu mine creșteam, împărțindu-ne timpul între sălile de clasă cu aer condiționat și căldura hățișurilor tropicale.

Pe vremea aceea, RCA era condusă de David Dacko, care primise puterea, în entuziasmul popular, chiar din mâinile lui André Malraux. Situația nu era strălucită, dar nici catastrofală. În niciun caz, poporul centrafrican nu dorea o schimbare de regim. Cu toate astea, în 1965, un om decide că totul trebuie să se schimbe: colonelul Jean Bedel Bokassa.

Bokassa nu era, pe atunci, decât un militar oarecare, totuși singurul ofițer superior din Centrafrica, și aparținea familiei președintelui, din etnia m'baka. Firește, i se încredințează conducerea armatei, constituită dintr-un mic batalion de infanterie. Devenit șef de Stat-Major general al armatei centrafricane, Bokassa nu contenește să se înfrupte de pe urma puterii. La paradele oficiale, dă din coate, se ține tot timpul în spatele lui Dacko, îi depășește pe miniștri umflându-și pieptul împănat cu medalii. Trâmbițează pretutindeni că autoritatea îi revine de drept, că este mai vârstnic decât președintele. Nimeni nu-i dă importanță, deoarece i se subestimează inteligența. Se consideră că nu-i decât un bețivan mărginit și ranchiunos. Totuși, la sfârșitul anului 1965, ajutat de locotenentul Banza – cu care și-a amestecat sângele pentru a-și pecetlui prietenia –, Bokassa hotărăște să acționeze. Exact în ajunul Anului Nou.

În 31 decembrie, la ora cincisprezece, își adună batalionul, câteva sute de oameni, și anunță un exercițiu de luptă chiar pentru acea seară. Militarii sunt mirați: o asemenea manevră, în noaptea de revelion, e cel puțin bizară. Bokassa nu admite discuție. La ora nouăsprezece, trupele din campamentul Kassai se adună. Câțiva oameni descoperă că lăzile cu muniții conțin gloanțe de război și cer explicații. Banza îi amenință cu pistolul și le ordonă să-și țină gura.

Toată lumea se pregătește. La Bangui, încep petrecerile.

Imaginează-ți scena, Sarah. În orașul ăla, plămădit din lut roșu, prost luminat, plin de clădiri-fantomă, muzicile încep să răsune, alcoolul să curgă. În sediul jandarmeriei, aliații președintelui nu bănuiesc nimic. Dansează, beau, se distrează. La opt și jumătate seara, Bokassa și Banza îl atrag într-o capcană pe șeful brigăzii de jandarmi, Henri Izamo. Omul se duce de unul singur la campamentul Roux, un alt punct strategic. Bokassa îl întâmpină cu entuziasm și-i explică proiectul său de puci. Tremură de nerăbdare. Izamo nu pricepe, apoi, brusc, izbucnește în râs. Numaidecât, Bokassa îi crestează ceafa cu o sabie. Cei doi complici îi pun cătușe, apoi îl închid într-un beci. Înfrigurarea sporește. Acum, trebuie găsit David Dacko.

Coloana militară se pune în mișcare: patruzeci de vehicule în culori de camuflaj, înțesate cu soldați buimaci care abia dacă încep să înțeleagă ce se petrece. În fruntea acestei defilări macabre se află Bokassa și Banza, într-un Peugeot 404 alb. În seara aceea, plouă pe pământul sângeriu. O ploaie ușoară, sezonieră, supranumită „ploaia manghierilor”, deoarece se zice că îndulcește fructele acestor pomi. Pe drum, camioanele îl întâlnesc pe comandantul Sana, alt partizan al lui Dacko, care își conducea părinții acasă. Sana rămâne încremenit. „De data asta”, murmură el, „e o lovitură de stat”. Ajunși la Palatul Renașterii, soldații îl caută zadarnic pe președinte. Dacko nu-i de găsit. Bokassa se neliniștește. Nervos, aleargă, urlă, ordonă să se verifice dacă nu există tuneluri, ascunzători. Se pleacă din nou. De această dată, trupele se dispersează în diferite puncte strategice: postul de radio Bangui, închisoarea, reședințele miniștrilor…

În oraș domnește un haos total. Bărbații și femeile, veseli și amețiți, aud primele focuri de armă. Izbucnește panica. Toată lumea fuge să se pună la adăpost. Străzile sunt blocate, cad primii morți. Bokassa parcă a înnebunit, lovește prizonierii, urlă la oamenii săi, apoi cade într-o stare de apatie, la campamentul Roux. Groaza a pus stăpânire pe el. Totul poate încă să se răstoarne. Nu l-a arestat pe Dacko, nici pe consilierii cei mai periculoși ai acestuia.

Președintele însă nu bănuiește nimic. Când se întoarce la Bangui, către unu dimineața, întâlnește la kilometrul 17 primele grupuri îngrozite, care-i anunță lovitura de stat și propria lui moarte. O jumătate de oră mai târziu, este arestat. La sosirea sa, Bokassa i se aruncă în brațe, îl sărută, spunându-i: „Te-am avertizat, trebuia să se termine”.

Mica trupă pornește imediat în direcția închisorii Ngaragba. Bokassa îl trezește pe director, care-l întâmpină cu grenade în mână, crezând că-i vorba de un atac al congolezilor. Bokassa îi ordonă să deschidă porțile închisorii, să elibereze toți deținuții. Omul refuză. Banza scoate atunci arma și directorul îl observă pe Dacko, în fundul mașinii, cu un

pistol în ceafă. „E o lovitură de stat”, șoptește Bokassa. „Am nevoie de această amnistie pentru popularitatea mea. Pricepi?” Directorul se execută. Hoții, escrocii, asasinii dau buzna în oraș, strigând: „Slavă lui Bokassa!” Printre ei se află un grup de criminali foarte periculoși. Membri ai etniei kara, ce urmau să fie executați în câteva zile. Ucigași însetați de sânge. Ei sunt cei care izbesc în poarta proprietății noastre de pe bulevardul Franța, pe la două dimineața.

Intendentul nostru, abia trezit din somn, vine să deschidă, cu pușca în mână. Dar turbații ăia au spart deja poarta. Îl doboară pe Mohamed și-i iau arma. Kara-ii îl dezbracă și-l țin culcat la pământ. Lovindu-l cu ciomege, cu patul puștii, îi rup nasul, fălcile, coastele. Azzora, soția lui, vine în fugă și descoperă scena. Copiii apar și ei. Ea îi trage deoparte. Când corpul lui Mohamed rămâne întins într-o băltoacă, oamenii continuă să se înverșuneze asupra lui. Cu târnăcoape și cu topoare. Nici măcar o dată Mohamed n-a țipat. Nici măcar o dată n-a cerșit îndurare. Profitând de această nebunie, Azzora încearcă să dispară, împreună cu pruncii ei. Se refugiază cu toții într-o conductă de beton, pe jumătate scufundată în apă. Unul dintre oameni, cel care a păstrat pușca, intră după ei. Împușcăturile abia dacă se aud din tubul plin cu apă. Când asasinul reapare, sângele și ploaia se amestecă pe fața lui răvășită. După câteva secunde, din apa neagră ies la iveală micile trupuri și cămașa *boubou* a Azzorei, pe atunci însărcinată.

Oare de cât timp observă tatăl meu scena? Se repede în casă și își încarcă pușca, un Mauser de calibru greu. Se postează în spatele unei ferestre, așteptându-i pe agresori. Mama mea s-a trezit și urcă scara spre camerele noastre, cu mintea încă încețoșată de la șampania de revelion. Dar casa este deja în flăcări. Oamenii au pătruns pe ușa din dos, devastând fiecare odaie, răsturnând mobilele, lămpile, și, în nebunia lor, provocând incendiul.

Despre masacrarea familiei mele nu există o versiune sigură. Se crede că tata a fost împușcat cu propria lui armă, de foarte aproape. Mama probabil că a fost surprinsă la capătul de sus al scării. A fost, fără doar și poate, ucisă cu lovituri de topor, la câțiva pași de odăile noastre. I s-au găsit, în cenușă, membrele împrăștiate și calcinate. Cât despre fratele meu, cu doi ani mai mare ca mine, a pierit în flăcări, prizonier al plasei contra țânțarilor, care se aprinsese. Cei mai mulți dintre agresori au ars și ei. Surprinși de incendiul pe care îl provocaseră.

Nu știu prin ce miracol am supraviețuit. Am alergat prin ploaie, cu mâinile arse, urlând, împiedicându-mă, până ce am căzut, fără cunoștință, în fața porții ambasadei franceze, unde locuiau niște prieteni ai părinților mei, Nelly și Georges Braesler. Când m-au descoperit, când și-au dat seama de oroarea genocidului și au înțeles că Bokassa luase puterea, s-au îmbarcat numaidecât, pe micul

aeroport din Bangui, într-un biplan, proprietate a armatei franceze. Am decolat în furtună, lăsând Republica Centrafricană pradă nebuniei unui singur om.

În zilele care au urmat, s-a vorbit foarte puțin despre această „greșeală cu urmări supărătoare”. Guvernul francez era mai curând stingherit în legătură cu noua situație. Luați pe nepregătite, francezii au sfârșit prin a-l recunoaște pe noul conducător. S-au întocmit dosare referitoare la victimele din noaptea de revelion. O indemnizație substanțială a fost acordată micului Louis Antioche. La rândul lor, soții Braesler s-au făcut luntre și punte pentru a se face dreptate. Dar despre ce dreptate putea fi vorba? Ucigașii erau morți, iar principalul responsabil devenise șeful statului centrafrican.

Cuvintele mele rămaseră suspendate în liniștea zorilor. Sarah murmură:

— Îmi pare rău.

— N-are de ce să-ți pară rău, Sarah. Aveam șapte ani. Nu păstrez nicio amintire despre toate astea. E o lungă pagină albă în existența mea. De altfel, cine își amintește de primii săi cinci ani? Tot ce știu am aflat de la Braesleri.

Trupurile noastre se înlănțuiră din nou. Roz, roșu, mov, revărsatul zorilor atenuă violența și furia noastră. Nici de această dată plăcerea nu vru să vină. Niciunul dintre noi nu vorbi. Cuvintele nu pot face nimic pentru corp.

Mai târziu, Sarah se așeză în fața mea, goală ca o vrajă, și-mi luă mâinile. Le examină cu de-amănuntul, urmărind cu degetul rănile, încă trandafirii, de la depozitul de sticlă.

— Te dor mâinile?

— Dimpotrivă. Sunt total insensibile.

Ea le mângâia încă.

— Ești primul meu *goy,* Louis.

— Pot să mă convertesc la iudaism.

Sarah ridică din umeri. Îmi studia palmele.

— Nu, nu poți.

— O mică tăietură unde trebuie și…

— Nu poți deveni cetățean al Israelului.

— De ce?

Sarah îmi lăsă mâinile, cu un aer proaspăt, apoi privi pe fereastră.

— Tu nu ai identitate. Louis. Nu ai amprente digitale.

19.

A doua zi m-am trezit târziu. M-am silit să deschid ochii și mi-am concentrat atenția asupra camerei lui Sarah: pereții albi, scăldați de

lumina soarelui, micul scrin de lemn, fotografia lui Einstein scoțând limba și cea a lui Hawking în scaunul lui cu rotile, prinse în piuneze. Cărți în ediții de format mic, stivuite pe podea. O cameră de femeie tânără și singură.

M-am uitat la ceas: unsprezece și douăzeci, 4 septembrie. Sarah plecase la *fishpond*-uri. M-am sculat și am făcut un duș. În oglinda de deasupra chiuvetei, mi-am scrutat îndelung chipul. Trăsăturile mi se adânciseră. Fruntea mea avea un luciu mat, iar ochii, sub pleoapele leneșe, jucau în nuanța lor sinilie. Poate că nu era decât o impresie, dar mi s-a părut că fața mea îmbătrânise – și căpătase o expresie crudă. În câteva minute, m-am bărbierit, apoi m-am îmbrăcat.

În bucătărie, pe jumătate vârât sub o cutie de ceai, am găsit un mesaj de la Sarah:

Louis,
Peștii nu așteaptă.
Mă întorc la sfârșitul zilei.
Ceai, telefon, mașină de spălat:
Totul este la dispoziția ta.
Ai grijă de tine și așteaptă-mă.
Îți urez o zi bună, dragul meu goy.
Sarah.

Mi-am făcut un ceai, apoi am băut primele înghițituri în fața ferestrei, contemplând Pământul Făgăduinței. Priveliștea oferea aici un curios amestec de ariditate și fertilitate, de petice uscate și întinderi înverzite. Sub lumina puternică, suprafețele scânteietoare ale *fishpond*-urilor zgâriau pământul.

Am luat ceainicul și m-am instalat afară, sub umbrar. După ce am tras lângă mine telefonul, mi-am sunat robotul. Legătura era proastă, dar am deslușit toate mesajele. Dumaz, serios și grav, cerea vești. Wagner, nerăbdător, mă ruga să-i telefonez. Al treilea apel era mai surprinzător: venea de la Nelly Braesler. O preocupa soarta mea: „Dragul meu Louis, sunt Nelly. Telefonul dumitale m-a neliniștit foarte tare. Cum îți merge? Te rog să mă suni”.

Am format numărul lui Hervé Dumaz. Comisariatul din Montreux. Nouă dimineața, ora locală. După mai multe încercări, mi s-a răspuns și mi s-a dat legătura cu inspectorul.

— Dumaz? Antioche la telefon.

— În sfârșit! Unde ești? La Istanbul?

— N-am putut să mă opresc în Turcia. Sunt în Israel. Pot să-ți vorbesc?

— Te ascult.

— Vreau să spun: nu ascultă nimeni conversația noastră?

Dumaz emise unul din râsetele sale înfundate:
— Ce se întâmplă?
— Am fost victima unei tentative de omor.
Am simțit cum mintea lui Dumaz se face țăndări.
— Ce?
— Doi inși. În gara din Sofia, acum patru zile. Erau înarmați cu pistoale-mitralieră și purtau ochelari cu infraroșii.
— Cum le-ai scăpat?
— Printr-o minune. Dar au fost uciși trei nevinovați.
Dumaz tăcea. Am adăugat:
— L-am omorât pe unul dintre asasini, Hervé. Am ajuns la Istanbul cu mașina, apoi am trecut în Israel cu feribotul.
— Ce naiba ai descoperit?
— Habar n-am. Dar berzele se află în centrul acestei afaceri. Mai întâi Rajko Nicolici – ornitologul ucis cu sălbăticie. Apoi eu: se încearcă eliminarea mea, în timp ce fac investigații în legătură cu păsările. Iar acum, o a treia victimă. Tocmai am aflat că un ornitolog israelian a fost omorât, în urmă cu patru luni. Crima aparține aceleiași serii, sunt sigur. Iddo Gabbor descoperise ceva, ca și Rajko.
— Cine erau cei care te-au atacat?
— Poate cei doi bulgari care l-au interogat pe Joro Grybinski, în aprilie.
— Ce-ai de gând?
— Să continui.
Dumaz se agită:
— Să continui! Dar trebuie luată legătura cu poliția israeliană, cu Interpolul!
— În niciun caz. Aici, asasinarea lui Gabbor e o afacere clasată. La Sofia, moartea lui Rajko a trecut neobservată. Cea a lui Marcel Minaüs va face mai mult zgomot, pentru că e francez. Dar toate astea țin de haosul general. Nicio dovadă, fapte disparate – e prea devreme pentru a preveni instanțe internaționale. Singura mea șansă e să avansez de unul singur.
Inspectorul oftă:
— Ești înarmat?
— Nu. Dar aici, în Israel, nu-i greu de procurat genul ăsta de material.
Dumaz nu spunea nimic – îi auzeam doar răsuflarea precipitată.
— Dar dumneata, ai vreo noutate?
— Nimic solid. Sap în continuare la povestea lui Böhm. Deocamdată nu văd decât o legătură: minele de diamante. Mai întâi în Africa de Sud, apoi în RCA. Caut. Pe celelalte planuri, n-am obținut niciun rezultat.
— Ce ai aflat despre Lumea Unică?

— Nimic dubios. Lumea Unică e fără cusur. Gestiunea ei este fără pată, iar acțiunile ei sunt eficiente și recunoscute.
— Care-i originea acestei organizații?
— Lumea Unică a fost fondată la sfârșitul anilor șaptezeci de Pierre Doisneau, un medic francez stabilit la Calcutta, în nordul Indiei. Se ocupa de dezmoșteniții sorții, de copiii bolnavi, de leproși… Doisneau s-a organizat. A înființat dispensare, instalate direct pe trotuar, care au căpătat o importanță considerabilă. A început să se vorbească despre el. Faima lui s-a răspândit peste hotare. I s-au alăturat medici din Occident, i-au parvenit fonduri, mii de oameni au putut beneficia astfel de îngrijiri.
— Și?
— Mai târziu, Pierre Doisneau a creat Lumea Unică, apoi a întemeiat Clubul celor 1001, cuprinzând vreo mie de membri – întreprinderi, personalități etc. –, care au contribuit, fiecare, cu zece mii de dolari. Fondul (peste zece milioane de dolari) a fost investit în totalitate, pentru a aduce, anual, venituri importante.
— Care-i interesul manevrei?
— Beneficiile respective sunt suficiente pentru a finanța birourile administrative ale Lumii Unice. În felul acesta, organizația poate dovedi donatorilor ei că banii lor slujesc într-adevăr nevoiașilor și nu vreunui sediu social luxos. Această transparență a jucat un rol primordial în succesul Lumii Unice. Astăzi, centre LU de tratament și îngrijiri medicale sunt răspândite pe toată planeta. Lumea Unică administrează o adevărată armată umanitară. În domeniu, este un nume de referință.
O serie de pârâituri invadă linia.
— Poți să-mi obții lista acestor centre din lume?
— Bineînțeles, dar nu văd ce…
— Și lista membrilor Clubului?
— Apuci pe o cale greșită, Louis. Pierre Doisneau e o celebritate. N-a lipsit mult să ia premiul Nobel pentru pace anul trecut și…
— Poți să faci rost de ea?
— O să-ncerc.
O nouă rafală de pârâituri.
— Mă bizui pe dumneata, Hervé. Îți voi telefona din nou, mâine sau poimâine.
— Unde pot să te găsesc?
— Te sun eu.
Dumaz părea depășit. Am ridicat din nou receptorul și am format numărul lui Wagner. Germanul fu bucuros să mă audă.
— Unde ești? exclamă el.
— În Israel.
— Foarte bine. Ai văzut berzele noastre?

— Le aștept aici. Mă aflu la răscrucea rutei lor, la Beit Shean.

— La *fishpond*-uri?

— Exact.

— Le-ai văzut în Bulgaria și la strâmtoarea Bosfor?

— Nu-s sigur. Am văzut câteva stoluri traversând strâmtoarea. A fost fantastic. Ulrich, nu pot rămâne prea mult pe fir. Avem localizări noi?

— Sunt chiar sub ochii mei.

— Dă-i drumul.

— Cel mai important este plutonul fruntaș. Păsările au depășit ieri Damascul și se îndreaptă spre Beit Shean. Cred că vei putea să le vezi mâine.

Ulrich îmi dădu imediat localizările lor. Mi le-am notat pe hartă.

— Și cele din vest?

— Cele din vest? O clipă… Cele mai rapide traversează în momentul de față Sahara. Vor fi curând în Mali, în delta Nigerului.

Am notat și aceste informații.

— Foarte bine, am încheiat. O să-ți telefonez peste două zile.

— Unde anume ești, Louis? Am putea, eventual, să-ți transmitem un fax: am realizat câteva statistici și…

— Îmi pare rău, Ulrich. Nu e niciun fax aici.

— Ai o voce cam ciudată. Totu-i în regulă?

— Totu-i în regulă, Ulrich. Mi-a făcut plăcere să stăm de vorbă.

În sfârșit, i-am telefonat lui Yosse Lenfeld, la Nature Protection Society. Directorul vorbea o engleză cu un accent năstrușnic și striga atât de tare, încât receptorul meu vibra. Am presimțit că ornitologul era încă un „specimen". Am stabilit o întâlnire: a doua zi, la opt și treizeci dimineața, la aeroportul Ben-Gurion.

M-am ridicat, am ronțăit câteva *pite* în bucătărie și m-am dus să cotrobăiesc în atelierul lui Iddo, din grădină. Nu lăsase nicio însemnare, nicio statistică, nicio informație – doar instrumente și pansamente de genul celor pe care le văzusem și în casa lui Böhm.

În schimb, am dat de mașina de spălat. În timp ce tamburul îmi învârtea rufele, am continuat calm mica mea percheziție. N-am găsit nimic în plus, cu excepția altor pansamente, vechi, cu pene lipite de ele. Nu era deloc o zi rodnică. Dar, pentru moment, nu aveam decât o dorință: s-o revăd pe Sarah.

O oră mai târziu, pe când îmi întindeam rufăria la soare, ea își vârî capul printre două cămăși.

— Gata cu slujba?

Drept răspuns, Sarah îmi făcu semn cu ochiul și mă prinse de braț.

20.

Dincolo de fereastră, ziua scădea încetul cu încetul. Sarah se desprinse de mine, cu pieptul șiroind de sudoare. Rămase întinsă, cu ochii la ventilatorul care se rotea sub tavan, zumzăind. I-am privit trupul lung și ferm, cu pielea închisă la culoare, arsă, uscată. La fiecare mișcare, i se vedeau mușchii zvâcnind ca niște fiare încolțite, gata de atac.

— Bei un ceai?

— Cu plăcere, am răspuns.

Sarah se ridică și se duse să prepare infuzia. Picioarele ei erau ușor arcuite. Am simțit un nou val de excitare. Dorința mea față de Sarah era de nestins. Două ore de îmbrățișări nu fuseseră de ajuns pentru a mă domoli. Nu era vorba nici de juisare, nici de plăcere, ci de o alchimie a corpurilor, atrase, ațâțate, hărăzite parcă să ardă unul pentru celălalt. Veșnic.

Sarah reveni cu o tavă îngustă de cupru pe care se aflau un ceainic de metal, două ceșcuțe și niște fursecuri. Se așeză pe marginea patului, apoi turnă ceaiul în stil oriental – ridicând foarte sus ceainicul deasupra fiecărei cești.

— Louis, spuse ea, m-am tot gândit astăzi. Cred că mergi pe o cale greșită.

— Ce vrei să zici?

— Păsările, migrația, ornitologii. E vorba de crime. Și nimeni nu face moarte de om pentru niște păsări.

Mi se mai spusese asta. Am replicat:

— În povestea asta, Sarah, nu există decât o singură legătură: berzele. Nu știu unde mă vor duce aceste păsări. Nu știu nici de ce drumul acesta e presărat cu morți. Dar această violență fără margini trebuie să aibă o logică.

— Dedesubt se ascund bani. Un trafic între toate aceste țări.

— Cu siguranță, am răspuns. Max Böhm făcea comerț ilicit.

— Cu ce?

— Încă nu știu. Diamante, fildeș, aur? Bogății africane, în orice caz. Dumaz, inspectorul elvețian care lucrează la această afacere, e convins că-i vorba de pietre prețioase. Și cred că are dreptate. Böhm nu putea să se ocupe de contrabanda cu fildeș – protestase în mod vehement împotriva masacrării elefanților din RCA. Cât despre aur, nu se găsește prea mult pe ruta berzelor. Rămân diamantele – în Republica Centrafricană sau în Africa de Sud… Max Böhm era inginer și lucrase în domeniul ăsta. Dar misterul rămâne de nepătruns. Elvețianul a ieșit la pensie în 1977. N-a mai revenit niciodată în Africa. Nu se mai ocupa decât de berze. Zău, Sarah, habar n-am.

Sarah aprinse o țigară și ridică din umeri.

— Sunt sigură că ai tu vreo idee.

Am zâmbit:

— E adevărat. Cred că traficul continuă și că berzele sunt curierii. Mesageri, dacă vrei. De genul porumbeilor călători. Transportă mesajele cu ajutorul inelelor.

— Ce inele?

— În Europa, ornitologii fixează pe labele păsărilor inele indicând data nașterii lor, proveniența sau data și locul capturării, în cazul păsărilor sălbatice. Cred că inelele berzelor lui Böhm indică altceva…

— Ce?

— Ceva pentru care merită să se facă moarte de om. Rajko descoperise ce. Și fratele tău, cred. Pesemne că Iddo descifrase chiar semnificația mesajelor. De unde înflăcărarea și speranțele sale de îmbogățire.

O scânteie scăpără din ochii lui Sarah, care suflă un nou nor de fum, dar nu zise nimic. O clipă, mi se păru că uitase cu totul de mine. Apoi se ridică.

— Louis, pentru moment, problemele tale nu sunt în cer. Mai degrabă, uită-te pe pământ. Dacă vei continua să te complaci în visare, o să te pomenești împușcat ca un șacal.

Își trase pe ea blugii și tricoul.

— Vino cu mine.

Afară, soarele bătea în retragere. Dealurile, la orizont, fremătau în blândețea aerului. Sarah intră în grădină, apoi se opri, la jumătatea distanței dintre casă și magazie. Dădu în lături niște crengi de măslin și mătură praful. Dedesubt apăru o prelată. Sarah o prinse cu amândouă mâinile, spunându-mi: „Ajută-mă”. Ridicarăm pânza. Sub ea se afla o trapă. În cursul zilei, trecusem pe lângă locul acesta de cel puțin zece ori. Sarah ridică scândura și dădu la iveală un adevărat arsenal. Automate, pistoale, cutii cu muniții. „Rezerva familiei Gabbor”, spuse ea. „Am avut întotdeauna arme, dar Iddo își procurase și altele. Pistoale-mitralieră prevăzute cu amortizoare de zgomot”. Îngenunche și scoase afară un sac de golf prăfuit. Îl deschise, îl scutură de praf și îndesă în el arme și muniții. „Să mergem!” spuse apoi.

Luarăm mașina mea și traversarăm zona heleșteielor. O jumătate de oră mai târziu, ajungeam într-un deșert presărat cu stânci negre și arbuști pipernciți. Gunoaie, mii de resturi ni se încurcau printre picioare, miasme grețoase se ridicau în bătaia vântului. Ne aflam pe terenul de descărcare a gunoaielor din kibbutzuri. Un țăcănit mă făcu să întorc capul. Sarah stătea în genunchi. Verifica armele, etalate în fața ei.

Îmi zâmbi și începu:

— Aceste două automate sunt arme israeliene. Pistol-mitralieră Uzi, pistol-mitralieră Galil. Clasice. Nu există material de calitate mai bună în lume. Depășesc de departe mitralierele Kalașnikov și alte M16. Sarah deschisese o cutie de muniții și scoase câteva cartușe lungi și

ascuțite. Automatele astea trag cu gloanțe de 22, ca tradiționalele puști de vânătoare ghintuite 22. Numai că gloanțele conțin mai multă pulbere și au cămașă de oțel. Sarah înfipse un încărcător curb în Galil și-mi arătă latura armei. Aici, ai două poziții: normal și automat. În poziția foc automat, poți să scuipi cincizeci cu o rafală. Să trecem la pistoale. Cei doi monștri pe care-i vezi aici sunt cele mai mari calibre automate existente: 37 Magnum și 44 Magnum.

Sarah apucă pistolul de culoare argintie și introduse un încărcător în patul placat cu fildeș. Arma era aproape la fel de lungă ca antebrațul ei.

— Pistolul de 44 trage șaisprezece lovituri Magnum. E cel mai puternic din lume. Cu ăsta, oprești o mașină care gonește cu o sută de kilometri pe oră. Întinse brațul și ochi un punct imaginar, fără nicio dificultate; forța ei fizică mă uluia. Problema e că se blochează tot timpul. Pistoalele celelalte sunt mult mai ușor de mânuit. Beretta 9 mm este pistolul automat al majorității polițiștilor americani. Sarah descărcă încărcătorul unei arme negre, de proporții perfecte, care părea să se muleze pe mână. Pistolașul ăsta italian a înlocuit, acolo, faimosul 38 Smith & Wesson. E de referință. Precis, ușor, rapid. Pistolul de 38 trăgea șase focuri, Beretta trage șaisprezece. Sărută patul armei. Un adevărat tovarăș de arme. Dar iată-le pe cele mai bune: Glock 17 și Glock 21, de fabricație austriacă. Armele viitorului, care s-ar putea să scoată din cursă chiar și pistoalele Beretta. Apucă un pistol care semăna cu Beretta, dar într-o variantă rasolită, prost finisată. În proporție de 70% din polimeri. Incredibil de ușor. Mi-l dădu să-l cântăresc în mână – nu era mai greu decât o grămăjoară de pene. Un vizor fosforescent, pentru a putea trage noaptea, un trăgaci care oferă siguranță absolută, un încărcător cu șaisprezece cartușe. Isteții îl critică fiindcă nu-i prea frumos. Pentru mine însă, „jucăria” asta e tot ce poate fi mai bun. Glock-ul 17 trage gloanțe de 9 mm Parabellum, pe când cel de 21, gloanțe de 45 mm. 21-ul e mai puțin precis, dar cu genul ăsta de gloanțe îți anihilezi adversarul – oriunde l-ai atinge.

Sarah îmi întinse un pumn de gloanțe. Grele, îndesate, amenințătoare.

— Glock-urile sunt ale mele, reluă ea. Îți dau ție pistolul de 21. Ai grijă cu el. Trăgaciul a fost special reglat pentru arătătorul meu. O să fie un pic prea rapid pentru tine.

Am privit arma, neîncrezător, apoi am ridicat ochii spre Sarah.

— De unde știi toate astea, Sarah?

Un nou zâmbet:

— Noi suntem în război, Louis. Nu uita nicio clipă asta. În caz de alarmă, la *fishpond*-uri, fiecare dintre noi are la dispoziție douăzeci de minute pentru a ajunge într-un punct de adunare secret. Toți

muncitorii din kibbutz sunt combatanți virtuali. Suntem instruiți, pregătiți, gata de luptă în orice moment. La începutul anului, Scud-urile șuierau încă deasupra capetelor noastre. Sarah luă pistolul de 9 mm, îl lipi de ureche și încărcă un glonț pe țeavă. Dar degeaba holbezi ochii la mine: la ora actuală, tu ești, fără îndoială, mai în pericol decât tot Israelul.

Am strâns din dinți, am luat Glock-ul, apoi am întrebat:

— Ucigașii care m-au atacat în Bulgaria dispuneau de arme sofisticate. Un pistol-mitralieră cu ochire cu laser, amplificatoare de lumină… Ce crezi despre asta?

— Nimic. Materialul de care vorbești n-are nimic sofisticat. Toate armatele țărilor dezvoltate dispun de acest gen de echipament.

— Vrei să spui că ucigașii ăia puteau fi militari în civil?

— Militari. Sau mercenari.

Sarah se depărtă, într-un nor de praf, pentru a amplasa ținte improvizate. Bucăți de plastic agățate de arbuști, bidoane de fier vechi așezate pe rădăcini. Se întoarse, aplecându-se în bătaia vântului, și-mi explică detaliile tirului.

— Picioarele bine proptite, brațul întins, arătătorul sprijinit lateral, de-a lungul țevii. Ochești, cu privirea în crestătura vizorului. La fiecare foc pe care îl tragi, sprijini patul armei de încheietura mânii din față spre spate. În niciun caz de jos în sus, cum ai avea tendința să faci. Altminteri, capătul chiulasei poate să-ți lovească încheietura. Și în plus, cu timpul, îți blochezi arma. Înțelegi, dragul meu *goy*?

Am încuviințat și am luat poziție de tragere, imitând fiecare gest al lui Sarah. „OK, Sarah. Sunt gata”. Ea întinse ambele mâini, încleștate pe armă, trase cocoșul, așteptă câteva secunde, apoi strigă: „Foc!”

Vacarmul începu. Sarah era o trăgătoare fără pereche. Chiar și eu îmi atingeam țintele. Liniștea reveni, îngreunată de mirosul de cordită. Treizeci și două de focuri sfâșiaseră aerul serii.

„Reîncarcă!” strigă Sarah. La unison, descărcarăm încărcătoarele goale și reîncepurăm tirul. Noi rafale. Noi fiare vechi găurite. „Reîncarcă!” repetă Sarah. Totul se acceleră: gloanțele împinse în arcul încărcătorului, țăcănitul chiulasei în momentul armării, vizorul pe mijlocul crestăturii. Unul, două, trei, patru încărcătoare se goliră astfel. Tuburile goale zburau pe lângă fețele noastre. Nu mai auzeam nimic. Glock-ul meu fumega și mi-am dat seama că se înfierbântase – dar mâinile mele insensibile îmi îngăduiau să trag în voie, fără teamă de arsură.

„Reîncarcă!” urla Sarah. Fiecare senzație devenea o juisare surdă. Arma care tresare, saltă, zvâcnește în mână. Detunătura care răsună, în același timp scurtă, rotundă, asurzitoare. Focul, albăstrui, compact, degajând un fum înecăcios. Și ravagiile, terifiante, ireale, provocate de armele noastre la zeci de metri distanță. „Reîncarcă!” Sarah tremura

din cap până în picioare. Gloanțe îi scăpau din mână. Orizontul ei nu mai era decât un câmp devastat. Am simțit deodată un teribil val de tandrețe pentru această femeie. Am coborât pistolul și m-am apropiat de ea. Mi se părea mai singură ca oricând, beată de violență, pierdută în mijlocul fumului și-al tuburilor goale.

Atunci, dintr-odată, trei berze apărură deasupra noastră. Le-am văzut, frumoase și strălucitoare în sfârșitul de zi. Apoi am văzut-o pe Sarah întorcându-se brusc, cu ochii scăpărând, cu pletele în vânt. Și am înțeles. Sarah vârî imediat un încărcător, armă și-și aținti Glock-ul spre cer. Trei detunături răsunară, urmate de o liniște desăvârșită. Am văzut, ca într-o filmare cu încetinitorul, păsările lovite plutind prin aer, apoi prăbușindu-se un pic mai departe, cu mici bufnituri discrete și triste. Am privit-o pe Sarah, fără să pot spune nimic. Ea îmi întoarse privirea, apoi izbucni în râs, dând capul pe spate. Un râs prea puternic, prea apăsat, prea înfricoșător.

— Inelele! strigă ea.

Am alergat în direcția berzelor doborâte. O sută de metri mai departe, le-am găsit corpurile. Nisipul le înghițise deja sângele. Le-am examinat labele. N-aveau inele. Erau niște păsări oarecare. Când m-am întors cu pași lenți, Sarah stătea chircită, plângând și gemând, ca o stâncă a durerii în nisipul deșertului.

În noaptea aceea, am făcut din nou dragoste. Mâinile noastre miroseau a praf de pușcă și clocotea în noi o dorință patetică de a găsi plăcerea. Și atunci, în adâncul nopții, plăcerea erupse. Ne înălță ca un val de nestăvilit, într-un tunet de talaz în care simțurile noastre se rătăciră și dispărură.

21.

Ne-am sculat la trei dimineața. Am băut ceaiul fără să schimbăm nicio vorbă. Afară se auzeau pașii grăbiți ai locuitorilor din kibbutz. Sarah refuză s-o conduc la *fishpond*-uri. Tânăra evreică nu putea să se afișeze chiar așa ușor cu un *goy*. Am îmbrățișat-o și am pornit în direcție opusă, spre aeroportul Ben-Gurion.

Aveam de parcurs vreo trei sute de kilometri. În timp ce se lumina de ziuă, am condus cu toată viteza. În împrejurimile Nablusului m-am confruntat cu cealaltă realitate a Israelului. Un baraj militar m-a oprit din drum. Pașaport. Întrebări. La câțiva centimetri de țevile pistoalelor-mitralieră, am explicat încă o dată motivul călătoriei mele. „Berze? Ce vreți să spuneți?” A trebuit să răspund la un nou interogatoriu, într-o colibă prost luminată. Câțiva soldați picoteau sub căștile și vestele lor antiglonț. Ceilalți îmi aruncau priviri suspicioase. În cele din urmă am scos fotografiile lui Böhm și le-am arătat păsările

alb cu negru. Soldații izbucniră în râs. Am râs și eu. Îmi oferiră un ceai. L-am băut repede și am luat-o din loc imediat, cu o sudoare înghețată pe șira spinării.

La opt, am pătruns în zona vastelor antrepozite ale aeroportului Ben-Gurion, unde se aflau laboratoarele lui Yosse Lenfeld. Ornitologul mă aștepta deja, nerăbdător, plimbându-se de colo-colo în fața porții de tablă ondulată.

Directorul Societății pentru Protecția Naturii era un fenomen. Unul în plus. Dar, deși vorbea strigând cât îl ținea gura (fără îndoială pentru a acoperi vacarmul avioanelor care treceau pe deasupra capetelor noastre), deși folosea o engleză sacadată, pronunțată cu o viteză halucinantă, deși purta kippa pe-o parte și arbora ochelari de soare Ray-Ban de mafiot, Yosse Lenfeld nu mă impresiona. Nimic nu mă mai impresiona. Din punctul meu de vedere, acest omuleț cu părul cărunt, concentrat asupra ideilor sale ca un jongler asupra bilelor lui, trebuia, în primul rând, să răspundă la întrebările mele – mă dădusem drept jurnalist. Punct.

Yosse îmi explică mai întâi problema „ornitologică" a Israelului. În fiecare an, cincisprezece milioane de păsări migratoare, de două sute optzeci de specii diferite, treceau pe deasupra țării, transformând cerul într-un loc de trafic forfotitor. În ultimii ani, numeroase accidente surveniseră în urma unor coliziuni între păsări și aeronave civile sau militare. Mai mulți piloți își pierduseră viața, câteva avioane fuseseră total distruse. Prețul pagubelor pentru fiecare accident era estimat la cinci sute de mii de dolari. IAF (Israel Air Force) hotărâse să ia măsuri și apelase la el, în 1986. Yosse dispunea astăzi de mijloace nelimitate pentru a conduce un „cartier general împotriva păsărilor" și a permite traficului aerian să se desfășoare fără riscuri.

Vizita începu cu o cabină de supraveghere, instalată în turnul de control al aeroportului civil. Lângă radarele tradiționale, două femei în uniformă militară supravegheau un alt radar, specializat în migrația zburătoarelor. Pe acest ecran apăreau cu regularitate lungi valuri de păsări.

— Aici se evită situațiile cele mai periculoase, îmi explică Yosse. În cazul unui zbor neprevăzut, putem să evităm catastrofa. Aceste treceri ale păsărilor capătă uneori dimensiuni incredibile.

Lenfeld se aplecă deasupra unui calculator, apăsă pe câteva taste și făcu să apară o hartă a Israelului, unde se vedeau deslușit imense grupări de păsări acoperind aproape tot teritoriul țării.

— Ce păsări? am întrebat.

— Berze, răspunse Lenfeld. De la Beit Shean până în Neghev, pot traversa Israelul în mai puțin de șase ore. În altă ordine de idei, împrejurimile aeroportului sunt împânzite cu difuzoare care reproduc țipătul anumitor păsări de pradă, pentru a evita orice concentrare

deasupra pistelor. La o adică, posedăm și răpitoare dresate – așa-numita „brigadă de șoc” – cărora le putem da drumul *in extremis.*

Continuând să vorbească, Lenfeld porni mai departe. Traversarăm pistele de aterizare, în vuietul reactoarelor, mergând aplecați pe sub aripile uriașe. Ornitologul mă copleșea cu explicații, oscilând între catastrofă și subtila mândrie de a-și prezenta țara drept „prima, după Panama, în privința trecerii păsărilor migratoare”.

Ajunserăm la laboratoare. Cu ajutorul unei cartele magnetice, Lenfeld deschise o ușă de metal. Am pătruns într-un tel de cușcă de sticlă, echipată cu ceas informatizat tronând deasupra unui imens atelier aeronautic.

— Aici recreăm condițiile exacte ale accidentelor, îmi explică Lenfeld. Proiectăm contra prototipurilor noastre corpuri de păsări, cu o viteză care depășește o mie de kilometri pe oră. Apoi analizăm punctele de impact, rezistența, avariile.

— Păsări?

Lenfeld izbucni în râs, cu glasul său de granit:

— Pui de găină, domnule Antioche. Pui de la magazin!

Dala următoare era plină de calculatoare, ale căror ecrane afișau coloane de cifre, hărți cu diverse caroiaje, curbe și grafice.

— Acesta e departamentul nostru de cercetare, spuse ornitologul. Aici determinăm traiectoriile fiecărei specii de păsări. Integrăm miile de observații și notițe obținute de la *birdwatchers.* În schimbul acestor informații, le oferim o serie de avantaje: cazare pe durata șederii, autorizația de a observa păsările în anumite zone strategice…

Datele acestea mă interesau.

— Așadar, știți cu exactitate pe unde trec berzele, pe tot teritoriul Israelului?

Ornitologul zâmbi și mă trase către un calculator liber. Harta Israelului apăru din nou și pe ea se conturară itinerare eu linie punctată. Relativ apropiate unele de altele, toate se intersectau deasupra Beit Sheanului.

— Pentru fiecare specie, deținem traiectoriile și datele calendaristice ale trecerilor anuale. Pe cât posibil, avioanele noastre evită aceste culoare. Aici, cu roșu, vedeți principalele rute ale berzelor. Se constată că toate, fără excepție, trec pe la Beit Shean. E o regiune cu…

— Cunosc Beit Sheanul. Sunteți sigur că aceste itinerare rămân neschimbate?

— Absolut. Ceea ce vedeți aici este sinteza a sute de observații acumulate în decurs de cinci ani.

— Aveți date cantitative, statistici referitoare la numărul păsărilor?

— Bineînțeles. Patru sute cincizeci de mii de berze trec în fiecare an prin Israel, primăvara și toamna. Știm în ce ritm. Cunoaștem cu

precizie obiceiurile lor. Avem datele exacte, perioadele de concentrare, mediile – totul. Berzele sunt reglate ca niște ceasuri.

— Vă ocupați de berzele cu inele, venite din Europa?

— Nu în mod special. De ce?

— Se pare că numeroase berze cu inele au lipsit la apel, astă-primăvară.

Yosse Lenfeld mă observa din spatele ochelarilor să-i Ray-Ban. În pofida lentilelor fumurii, am deslușit privirea lui neîncrezătoare. După o clipă, spuse:

— Nu știam, însă în ceea ce privește numărul… Am impresia că nu sunteți în apele dumneavoastră. Ce-ar fi să mergem să luăm o răcoritoare?

L-am urmat printr-un labirint de coridoare. Aerul climatizat era glaciar. Ajunserăm la un distribuitor de băuturi. Am ales o apă minerală gazoasă și prospețimea bulelor mi-a dat o senzație binefăcătoare. După câteva minute, ne-am reluat vizita.

Am intrat într-un laborator de biologie, cu mese de lucru faianțate, eprubete și microscoape. Cercetătorii purtau, aici, halate albe și păreau să lucreze la materiale pentru un război bacteriologic. Lenfeld îmi dădea explicații:

— Ne aflăm în creierul programului. Studiem în cele mai mărunte detalii accidentele avioanelor și consecințele lor asupra echipamentelor noastre militare. Rămășițele sunt aduse în această sală și sunt analizate la microscop, până la observarea celui mai mic fir de puf, a celei mai infime urme de sânge, determinându-se viteza impactului, violența șocului. Aici sunt evaluate pericolele și sunt concepute adevăratele măsuri de securitate. N-o să vă vină să credeți, dar acest laborator este un departament care aparține în întregime forțelor noastre armate. Dintr-un anumit punct de vedere, păsările migratoare sunt inamicii cauzei israeliene.

— După războiul pietrelor, războiul păsărilor?

Yosse Lenfeld izbucni în râs:

— Chiar așa! Nu pot să vă arăt decât o parte din cercetările noastre. Restul este „secret de stat”. Dar cred că am aici ceva care v-ar putea interesa.

Trecurăm într-un mic studio video, ticsit cu magnetoscoape 3/4 și monitoare cu înaltă definiție. Lenfeld introduse o casetă într-unul din aparate. Pe ecran apăru un pilot militar israelian, cu casca pe cap, cu viziera coborâtă. De fapt, nu se vedea decât gura omului. Care spunea, în engleză: „Am simțit o explozie și ceva foarte puternic m-a izbit în umăr. După câteva secunde de buimăceală, mi-am revenit. Dar nu puteam să văd nimic. Casca era complet acoperită de sânge și bucățele de carne…”

Lenfeld comentă:

— E unul dintre piloții noștri. Aparatul său a intrat în coliziune cu o barză, acum doi ani, în plin zbor. Era în martie, când berzele se întorc în Europa. A avut un noroc incredibil: pasărea a lovit direct carlinga, care a explodat. Cu toate astea, omul a reușit să aterizeze. A fost nevoie de câteva ore pentru a i se extrage din carne așchiile de plexiglas și penele de pasăre.

— Pentru ce își păstrează casca, în această înregistrare?

— Pentru că identitatea piloților IAF trebuie să rămână secretă.

— Înseamnă că nu pot sta de vorbă cu omul acesta?

— Nu, zise Yosse. Dar vă propun ceva mai interesant.

Ieșirăm din studio. Lenfeld ridică receptorul unui telefon fixat în perete, formă un cod, apoi vorbi în ivrit. O clipă mai târziu își făcu apariția un bărbat scund, cu o față de broască. Pleoapele lui grele clipeau parcă printr-un declic deasupra ochilor bulbucați.

— Shalom Wilm, mi-l prezentă Lenfeld. Coordonatorul tuturor lucrărilor de analiză executate în acest laborator. A condus personal cercetările în legătură cu accidentul pe care l-am evocat.

Lenfeld îi explică în engleză lui Wilm motivele vizitei mele. Omul îmi adresă un zâmbet și mă invită să merg cu el în biroul său. Amănunt ciudat: îi ceru directorului să ne lase singuri.

M-am luat după Wilm. Noi coridoare. Noi uși. În cele din urmă pătrunserăm într-un fel de cabină mică, adevărat seif a cărui ușă metalică se deschidea prin intermediul unui cifru.

— Asta-i biroul dumneavoastră? m-am mirat eu.

— L-am mințit pe Yosse. Voiam să vă arăt ceva.

Wilm închise ușa și aprinse lumina. Mă privi timp de câteva clipe lungi, cu o mină gravă.

— Nu așa îmi imaginam că veți arăta.

— Ce vreți să spuneți?

— De la accidentul acela din 1989, vă așteptam.

— Mă așteptați?

— Pe dumneavoastră sau pe altcineva. Așteptam un vizitator interesat în mod special de berzele care se întorc în Europa.

Pauză. Sângele îmi zvâcnea în tâmple. Am rostit cu glas înfundat:

— Explicați-vă.

Wilm se apucă să scotocească prin cabină, un adevărat talmeș-balmeș de bucăți de metal, eșantioane de fibre sintetice și alte materiale. Descoperi o ușiță la înălțimea unui stat de om, apoi formă o combinație de cifre.

— Când am analizat diferitele fragmente ale avionului accidentat, am făcut o descoperire stranie. Am înțeles că această descoperire nu era o întâmplare, că era legată de o altă poveste, mult mai complexă, în care dumneavoastră reprezentați, fără doar și poate, una dintre verigi.

Shalom deschise ușița, își vârî capul în cofretul mural și continuă cu o voce care răsuna ca din fundul unei caverne:

— Intuiția îmi șoptește că pot să am încredere în dumneavoastră.

Wilm se întoarse. Ținea în mână două pungi transparente.

— În plus, de-abia aștept să mă descotorosesc de povara asta, adăugă el.

Mi-am pierdut stăpânirea de sine:

— Nu înțeleg nimic. Explicați-vă!

Wilm răspunse calm:

— Când am scotocit interiorul carlingii avionului accidentat, precum și echipamentul pilotului, îndeosebi casca sa, am recoltat, printre resturile coliziunii, diferite particule. Dintre acestea, am cules cioburile de plexiglas ale cupolei.

Wilm puse pe masă una din pungi, de care era agățată o etichetă cu inscripții în alfabetul ebraic. Punga conținea bucățele minuscule de sticlă fumurie.

— Am adunat și fragmente din viziera căștii. Depuse cealaltă pungă, în care se aflau cioburi mărunte, de culoare mai deschisă. Pilotul a avut un noroc extraordinar că a scăpat cu viață.

Wilm păstra acum pumnul strâns.

— Dar când am studiat aceste ultime rămășițe la microscop, am descoperit altceva. Wilm continua să țină degetele strânse. Un lucru a cărui prezență era cu totul ieșită din comun.

Cu un șoc de adrenalină, am înțeles deodată ce avea să-mi spună Wilm. Cu toate astea, am strigat:

— *Ce, pentru Dumnezeu*?

Wilm deschise încet palma și murmură:

— Un diamant.

22.

Am ieșit din laboratoarele lui Lenfeld total extenuat. Așadar, dezvăluirea lui Shalom Wilm ducea de-a dreptul acolo unde imaginația mea refuzase până atunci să se aventureze.

Max Böhm făcea trafic de diamante, folosind berzele drept curieri.

Strategia lui era excepțională, stupefiantă, implacabilă. Știam destul pentru a mi-o reprezenta cu precizie. Conform informațiilor lui Dumaz, bătrânul Max lucrase în două rânduri în domeniul diamantelor – din 1969 până în 1972 în Africa de Sud și din 1972 până în 1977 în Republica Centrafricană. În paralel, inginerul studiase și observase migrația berzelor care trasau o legătură aeriană cu Europa. În ce moment avusese ideea de a folosi aceste păsări drept comisionari? Mister, dar când Böhm părăsise RCA, în 1977, rețeaua sa

era deja organizată – cel puțin pe filiera vestică. Îi era de ajuns să aibă câțiva complici în Republica Centrafricană, care prelevau, fără știrea conducerii exploatațiilor diamantifere, cele mai frumoase diamante, apoi le fixau pe labele berzelor cu inele, la sfârșitul iernii. Pietrele „își luau zborul”, traversând granițele.

Ulterior, lui Böhm îi era cât se poate de ușor să recupereze diamantele. Deținea numerele inelelor și cunoștea cuibul fiecărei berze, în Elveția, Belgia, Olanda, Polonia și Germania. Primăvara, pleca la vânătoare, sub pretextul marcării cu inele a puilor, anestezia păsările adulte și culegea pietrele prețioase.

Sistemul prezenta unele deficiențe: accidentele berzelor provocau pierderi, dar, dată fiind cantitatea – câteva sute de păsări în fiecare an –, câștigurile rămâneau colosale, iar riscurile de a fi descoperit, ca și nule. Ornitologia era un paravan perfect. În plus, de bună seamă că, de-a lungul anilor, Böhm își alcătuise „detașamentele” sale de păsări, selecționându-le pe cele mai viguroase și mai experimentate. Precauție suplimentară: angajase, pe ruta berzelor, santinele care se asigurau că migrația decurgea conform prevederilor. Astfel, vreme de peste zece ani, traficul se desfășurase, atât în est, cât și în vest, fără nicio problemă.

Alte certitudini își făceau loc în mintea mea. Dată fiind încărcătura lor de excepție – milioane de franci elvețieni la fiecare migrațiune –, era logic ca Böhm să-și piardă cumpătul când berzele din est nu se mai întorseseră, în primăvară. Mai întâi îi trimisese pe ruta păsărilor pe cei doi bulgari, care îl interogaseră pe Joro Grybinski, considerat inofensiv, apoi pe Iddo, care părea un suspect mai serios și pe care îl omorâseră, lăsându-l în mijlocul smârcurilor.

Din cele spuse de Sarah, era limpede că tânărul ornitolog descoperise traficul. Pesemne că într-o seară, îngrijind una din berzele lui Böhm, dăduse de conținutul inelului acesteia: un diamant. Înțelegând sistemul, își făcuse vise de înavuțire. Își procurase pistoale-mitralieră, apoi, în fiecare seară, cutreierând mlaștinile, împușcase berzele cu inele și își însușise nestematele. Astfel, în primăvara lui 1991, Iddo intrase în posesia încărcăturii de diamante a păsărilor. Din acel moment, existau două ipoteze: fie că Iddo vorbise sub tortură și bulgarii recuperaseră diamantele; fie că tăcuse, iar „comoara” era ascunsă undeva. Înclinam pentru această ultimă versiune. Altminteri de ce m-ar fi trimis Böhm pe urmele berzelor?

Dar taina păsărilor nu lămurea totul. De când funcționa acest trafic? Cine erau complicii lui Max Böhm în Africa? Ce rol juca Lumea Unică în această relație? Și, mai cu seamă, care era relația dintre afacerea diamantelor și oribila operație de prelevare a inimii lui Rajko? Cei doi bulgari îl uciseseră și pe Rajko? Ei erau excelenții chirurgi despre care vorbise Milan Djuric? În afara acestor întrebări, mai era una, care mă

privea în cel mai înalt grad: de ce mă alesese Max Böhm pe mine pentru a efectua această anchetă? De ce eu, care nu cunoșteam nimic despre berze, nu aparțineam rețelei și, la o adică, aș fi putut să descopăr acest trafic?

Goneam cu cea mai mare viteză spre Beit Shean. Către ora șapte seara am traversat deșerturile teritoriilor ocupate. Am zărit în depărtare taberele militare, ale căror lumini pâlpâiau pe crestele colinelor. În apropiere de Nablus, un baraj militar mă opri din nou. Diamantul dat de Wilm era ascuns în fundul buzunarului meu, într-o hârtie împăturită. Glock-ul 21, la adăpost, sub covorul de pe podea. Am repetat iară discursul meu despre păsări. În fine, am fost lăsat să trec.

La ora zece am ajuns la Beit Shean. Miresmele nopții se înălțau, alimentând acea compasiune stranie, născută în căușul crepusculului când focul zilei se stinge. Am parcat și m-am îndreptat spre casa lui Sarah. Am scos Glock-ul, l-am armat – reflexele tirului se dobândesc repede –, am pătruns în încăperea centrală, dar n-am găsit pe nimeni. M-am repezit în grădină, am smuls prelata de deasupra trapei și am ridicat capacul: un Galil și Glock-ul 17 dispăruseră. Sarah plecase. În felul ei. Înarmată, ca un soldat pe picior de război. Ușoară, ca o pasăre de noapte.

23.

M-am trezit la ora trei, ca și în ajun. Eram în data de 6 septembrie. Mă prăbușisem pe patul lui Sarah și dormisem îmbrăcat. Kibbutzul se însuflețea. În noaptea purpurie, m-am amestecat cu bărbații și femeile care porneau spre *fishpond*-uri, am încercat să-i întreb de Sarah. Nu m-am ales decât cu priviri ostile și răspunsuri în doi peri.

M-am îndreptat către casele *birdwatcher*-ilor. Se sculau cu noaptea în cap, pentru a surprinde păsările chiar în clipa trezirii lor. La ora patru, își verificau deja materialul, aprovizionându-se cu filme și merinde pentru întreaga zi. Dând târcoale verandelor, am riscat câteva întrebări în engleză. După mai multe tentative, un tânăr olandez o recunoscu pe Sarah din descrierea pe care i-o făceam. Mă asigură că o văzuse pe tânăra femeie în ajun, pe la opt dimineața, pe o stradă din Newe-Eitan. Urca în autobuzul 133, către Netanya. Îi atrăsese atenția un amănunt: fata purta un sac de golf.

Câteva secunde mai târziu, conduceam, cu acceleratorul apăsat până la refuz, drept spre vest. La ora cinci, lumina scălda deja câmpiile Galileei. Am oprit la o benzinărie, lângă Cezareea, pentru a face plinul. Sorbind un ceai negru, am frunzărit ghidul, în căutare de informații despre Netanya, destinația lui Sarah. Ceea ce am citit

aproape că m-a făcut să scap din mână ceașca fierbinte: „Netanya. Populație: 107 200 de locuitori. Această stațiune balneară, vestită pentru frumusețea plajelor și liniștea ei, este și un mare centru industrial specializat în tăierea diamantelor. În cartierul din jurul străzii Herzl, se poate asista la operații artizanale de tăiere și de șlefuire…”

Am demarat făcând să scârțâie pneurile. Sarah descoperise întreaga afacere. Nu încăpea îndoială că poseda și diamantele.

La ora nouă, Netanya se ivi la orizont – vast oraș luminos, întins pe țărmul mării. Am urmat șoseaua ce mergea de-a lungul coastei într-o înșiruire de hoteluri și de clinici particulare, și am înțeles adevărata natură a Netanyei. În spatele aparențelor sale de stațiune balneară, localitatea era un refugiu pentru bătrâni bogați care se odihneau bronzându-se la soare. Siluete șovăielnice, fețe stafidite, mâini tremurătoare. La ce se gândeau oare toți acești bătrâni? La tinerețea lor, la numeroasele sărbători Yom Kippur care punctaseră, an după an, destinul lor de exilați? La războaiele repetate, la ororile lagărelor de concentrare, la această luptă înverșunată pentru a-și câștiga propriul pământ? Netanya, în Israel, era răgazul de pe urmă al celor vii – cimitirul amintirilor.

Curând, autostrada dădu, la dreapta, în Atzma’ut Square, de unde începea strada Herzl, fieful diamantarilor. Am parcat mașina și am luat-o pe jos. După vreo sută de metri, am pătruns într-un cartier mai populat, unde domnea o atmosferă de bazar, forfotitoare, zgomotoasă și înmiresmată. În umbra străduțelor răzbăteau, ici și colo, razele soarelui, care căutau să se strecoare printre tarabele vânzătorilor, pe sub storurile încinse de la ferestrele caselor. Mirosurile fructelor se amestecau cu cele de transpirație și de mirodenii, umerii se ciocneau într-un du-te-vino neîncetat și zorit. Kippa, ca tot atâția sori negri, săltau în marea de capete.

Scăldat în sudoare, nu puteam să-mi scot haina care ascundea Glock-ul 21, vârât în tocul *holster* închis cu bandă velcro pe care mi-l dăduse Sarah. Mi-am imaginat-o pe tânăra evreică trecând prin această mulțime, cu câteva ore mai înainte, având asupră-i diamante și arme de ultimul tip. La colțul străzii Smilaski, am găsit ce căutam: meșteșugarii diamantari.

Dughenele se încălecau, într-un iz de praf. Zumzetul prelung al strungurilor răsuna pretutindeni. Artizanatul își păstrase, aici, toate drepturile. În fața fiecărei uși ședea un om, răbdător și concentrat. Am început cu întrebările chiar de la prima prăvălioară: „Ați văzut cumva o femeie tânără, înaltă și blondă? V-a arătat cumva diamante brute, de o mare valoare? A încercat să obțină evaluarea acestor pietre sau să le vândă?” De fiecare dată, aceeași negație, aceeași privire bănuitoare, în spatele ochelarilor cu focar dublu sau al lupelor de ceasornicar.

Ostilitatea cartierului devenea vizibilă. Șlefuitorilor de diamante nu le plac întrebările. Nici poveștile. Rolul lor începe odată cu strălucirea pietrelor. Nu-i interesează ce s-a întâmplat înainte sau în jurul obiectului. La douăsprezece și jumătate, făcusem turul cartierului și nu culesesem nici cea mai mică informație. Mai rămâneau câteva dughene și vizita mea avea să se încheie. La unu fără un sfert, am pus, pentru ultima oară, întrebările mele unui bătrân care vorbea o franceză perfectă. Acesta își opri strungul și mă întrebă: „Cu un sac de golf, tânăra?”

Sarah fusese aici în seara precedentă. Pusese un diamant pe tejghea și întrebase: „Cât?” Isaac Knicklevitz examinase piatra în lumină, urmărindu-i reflexele pe o foaie de hârtie, apoi o studiase cu lupa. Comparând-o cu alte diamante, se încredințase că, în materie de albeață și de puritate, diamantul acela era o capodoperă. Bătrânul propusese un preț. Sarah acceptase fără să se tocmească. Isaac își golise casa de bani și făcuse, trebuia s-o recunoască, o afacere excelentă. Dar Isaac nu era naiv. Știa că această întrevedere nu constituia decât o primă etapă a aventurii. Știa că o asemenea piatră, vândută fără certificat, nu putea să aducă decât neplăceri. Știa că un om ca mine, sau un altul, mai oficial, va sfârși prin a bate la ușa sa. Știa și că, poate, va trebui să predea piatra – dacă nu apuca s-o taie.

Isaac era un om bătrân, cu profil de vultur și părul tuns perie. Craniul pătrat și umerii lați îi dădeau aerul unui tablou cubist. În cele din urmă se ridică – pe jumătate, deoarece dugheana era atât de joasă, încât eu însumi stăteam cocârjat de când intrasem – pentru a-mi propune să luăm împreună masa de prânz. Nu încăpea îndoială că Isaac mai avea încă multe lucruri să-mi spună. Iar Sarah era departe. Mi-am tamponat fața și l-am urmat pe diamantar prin labirintul străduțelor.

Nu după mult timp ajunserăm într-o piațetă acoperită de o boltă deasă de verdeață. Sub acest umbrar răcoros erau amplasate mesele mici ale unui restaurant. De jur-împrejur era în toi un târg. Vânzătorii răcneau din spatele tarabelor, trecătorii își croiau drum dând din coate. De-a lungul zidurilor de chirpici verde-deschis, ca încastrate în umbră, își desfășurau activitatea alte dughene, încercuind acest centru aglomerat cu o coroană încă și mai vânzolită. Isaac își croi drum prin mulțime și se instală la o masă. Din dreapta noastră, un miros îngrețoșător de sânge îmi asaltă nările. Printre cuști puturoase, într-un nor de fulgi, un om reteza metodic gâtul a sute de pui de găină. Sângele curgea în șiroaie. Lângă casap, un rabin uriaș, înveșmântat din cap până în picioare în negru, bolborosea înclinându-se fără încetare, cu Tora în mână. Isaac zâmbi:

— Nu pari prea familiarizat cu lumea iudaică, tinere. *Kascher* îți spune ceva? Toată mâncarea noastră este pregătită după acest ritual.

Dar spune-mi, mai bine, povestea dumitale.

I-am vorbit pe șleau:

— Isaac, nu pot să-ți spun nimic. Femeia pe care-ai văzut-o ieri e în pericol. Eu însumi sunt în pericol. Toată povestea asta e o amenințare pe termen lung pentru cel care-i dă târcoale. Ai încredere în mine, răspunde-mi la întrebări și ține-te departe de toate astea.

— O iubești pe tânăra aceea?

— N-aș fi început chiar cu asta, Isaac. Dar să zicem că da, o iubesc. Nebunește. Să zicem că toată această afacere e o poveste de dragoste, plină de haos, de pasiune și de violență. Așa-ți place?

Isaac zâmbi din nou și comandă, în ivrit, meniul zilei. În ceea ce mă privea, mirosul orătăniilor căsăpite făcuse să-mi piară orice poftă de mâncare. Am cerut un ceai.

Șlefuitorul întreabă:

— Ce pot face pentru dumneata?

— Vorbește-mi de diamantul fetei.

— E o piatră superbă. Nu prea mare – câteva carate, cel mult –, însă de o puritate și de o albeață excepționale. Valoarea unui diamant se stabilește după patru criterii invariabile: greutatea, puritatea, culoarea și forma. Diamantul prietenei dumitale este perfect incolor și de o puritate fără cusur. Nici cea mai mică incluziune, nimic. Un miracol.

— Dacă originea sa ți se pare suspectă, de ce l-ai cumpărat?

Chipul lui Isaac se lumină.

— Pentru că asta mi-e meseria: sunt șlefuitor de diamante. De peste patruzeci de ani, tai, clivez, șlefuiesc pietre. Piatra despre care vorbim constituie o adevărată provocare pentru un om ca mine. Rolul șlefuitorului este esențial în frumusețea unui diamant. O tăietură proastă, și totul se duce de râpă, comoara-i distrusă. Dimpotrivă, o tăietură meșteșugită poate s-o îmbunătățească, să-i confere măreție, s-o facă sublimă. Când am văzut diamantul acela, am înțeles că divinitatea îmi oferea o ocazie unică de a realiza o capodoperă.

— Înainte de a fi tăiată, cât valorează o piatră de o asemenea calitate?

Isaac strâmbă din nas:

— Nu-i o chestiune de bani.

— Răspunde-mi. Trebuie să cunosc valoarea acestui diamant.

— Greu de spus. Între cinci și zece mii de dolari americani, poate.

Mi-am imaginat berzele lui Böhm despicând cerul, încărcate cu marfa lor prețioasă. În fiecare an reveniseră în Europa, coborâseră la cuibul lor, pe vârfurile acoperișurilor din Germania, din Belgia, din Elveția. Milioane de dolari, în fiecare primăvară.

— Ai vreo idee despre obârșia unui astfel de diamant?

— An de an, la Bursă, diamante brute dintre cele mai frumoase se perindă în mici hârtiuțe împăturite. Nimeni n-ar putea spune de unde

vin. Sau măcar dacă au fost extrase din pământ sau din apă. Un diamant e un obiect perfect anonim.

— O piatră de calitatea asta e rară. Se cunosc minele capabile să producă asemenea diamante?

— Într-adevăr. Dar, în ziua de azi, filoanele s-au înmulțit. Există, firește, Africa de Sud și Africa Centrală. Dar și Angola, și Rusia, care sunt, în clipa de față, foarte „fertile”.

— O dată extrase, unde se pot vinde astfel de pietre brute?

— Într-un singur loc din lume: la Anvers. Tot ceea ce nu trece prin compania De Beers, adică 20 până la 30% din marfa de pe piață, se vinde la bursele de diamante de la Anvers.

— I-ai spus asta și fetei?

— Bineînțeles.

Frumoasa mea era deci în drum spre Anvers. Meniul zilei sosi: chifteluțe de boabe, cu pireu de năut și ulei de măsline. Isaac, cât se poate de liniștit, își atacă pitele.

L-am observat câteva clipe. Părea dispus să mă lumineze în toate privințele, fără a-mi cere nimic în schimb. În privirile lui piezișe, nu citeam altceva decât răbdare și atenție. Mi-am dat seama că nimic nu mai putea să-l mire. Experiența lui de diamantar era un adevărat butoi al Danaidelor. Văzuse, de bună seamă, destule capete înfierbântate, destule suflete pierdute sau lunatici în genul meu.

— Cum se petrec lucrurile la Anvers?

— E destul de impresionant. Bursele alea sunt la fel de bine protejate ca Pentagonul. Te simți observat din toate părțile de camere invizibile. Acolo nu există culoare politică sau rivalități. Singurul lucru care contează e calitatea pietrelor.

— Care sunt principalele obstacole în vânzarea unor asemenea diamante? S-ar putea organiza un trafic, o filieră?

— O filieră? Da, fără doar și poate. Dar lumea diamantelor brute e o lume aparte, domnule Antioche. Este, neîndoios, fortăreața cea mai bine apărată din lume. Oferta și cererea sunt reglementate în mod riguros de către De Beers. Sunt stabilite structuri de cumpărare, de triere și de stocare, există un sistem de vânzare unic, pentru cea mai mare parte a diamantelor de pe planetă. Rolul acestui sistem este de a distribui, la intervale regulate, o cantitate de pietre determinată. De a deschide și de a închide, dacă vrei, robinetul de diamante, la scară mondială, pentru a evita fluctuațiile incontrolabile.

— Vrei să spui că un trafic de pietre brute e imposibil, că De Beers controlează distribuția tuturor diamantelor?

— Rămân, întotdeauna, pietrele care se vând la Anvers. Dar termenul „filieră”, pe care l-ai folosit, mă face să zâmbesc. Apariția cu regularitate a unor piese foarte frumoase ar destabiliza piața și ar fi reperată imediat.

Am scos foaia de hârtie împăturită și am lăsat să alunece în podul palmei mele diamantul de la Wilm.

— Piese ca asta? am întrebat.

Isaac se șterse la gură, își coborî ochelarii și apropie ochii săi de expert. În jurul nostru, forfota târgului continua.

— Da, ca asta, încuviință Isaac, privindu-mă cu un aer neîncrezător. Un număr mare ar putea provoca un mic seism, o oscilație a prețurilor. Aruncă o nouă privire dubitativă asupra pietrei. De necrezut. De când sunt, n-am văzut cinci pietre de această calitate. Și acum, în decurs de două zile, am prilejul să contemplu două, de parcă ar fi la fel de banale ca niște bile pentru copii. Piatra asta e de vânzare?

— Nu. Altă întrebare: dacă am înțeles bine, un traficant are a se teme în primul rând de De Beers?

— Absolut. Dar nu trebuie subestimate nici vămile, care dispun de specialiști excelenți. Polițiile din întreaga lume supraveghează aceste pietricele atât de ușor de ascuns.

— Care e interesul unui trafic de diamante?

— Același ca al oricărui alt trafic: sustragerea de la taxele și legislația țărilor producătoare și distribuitoare.

Max Böhm știuse să dejoace această rețea de obstacole grație unui sistem pe care nimeni nu și-l putea imagina. Aveam nevoie de încă două confirmări. Am pus la loc piatra prețioasă și am scos din geantă câteva dintre fișele ornitologului – acele foi acoperite de cifre pe care nu le înțelesesem niciodată și a căror semnificație începeam s-o întrevăd acum.

— Poți să arunci o privire la cifrele astea și să-mi spui ce-ți sugerează?

Isaac își coborî din nou ochelarii și citi în tăcere.

— E cât se poate de clar, răspunse el. Este vorba de caracteristici referitoare la diamante. Ți-am pomenit de cele patru criterii: greutatea, culoarea, puritatea, forma. Ceea ce noi numim cei patru C – în engleză: *Carat, Colour, Clarity, Cut*... Fiecare rând, aici, corespunde unuia dintre aceste criterii. Uite, de pildă, paragraful acesta. Sub o dată, 13/4/87, e notat: „VVSI”, ceea ce înseamnă „Very Very Small Inclusions”. O piatră de o puritate excepțională, ale cărei incluziuni nu se observă cu o lupă cu grosismentul zece. Mai departe: „10 C”. Asta e greutatea: 10 carate (un carat este egal cu 0,2 grame). Apoi, litera D, care înseamnă: „Alb excepțional +”, cu alte cuvinte culoarea cea mai splendidă. Avem aici descrierea unei pietre fără seamăn. Dacă e să mă refer la celelalte rânduri și la celelalte date, pot să-ți spun că posesorul acestor comori dispune de o avere aberantă.

Gâtlejul mi-era la fel de uscat ca suprafața unui deșert. Averea despre care vorbea Isaac nu era decât „palmaresul” unei singure berze,

de-a lungul mai multor ani de migrație. Am simțit că mă ia amețeala când m-am gândit la numărul fișelor pe care le aveam în geantă. Câteva dintre livrările recepționate de Böhm. Barză după barză. An după an. Am trecut la ultima verificare:

— Și asta, Isaac, poți să-mi spui ce-i?

I-am întins o hartă a Europei și Africii, străbătură de săgeți cu linie punctată. El se aplecă încă o dată și, după câteva secunde, spuse:

— Ar putea fi vorba de itinerare de transport al diamantelor, de la locurile de extracție africane spre principalele țări din Europa, care cumpără sau șlefuiesc pietre prețioase. Ce-i asta? adăugă el pe un ton de zeflemea. „Filiera" dumitale?

— Filiera mea, da, într-un fel, am răspuns.

Îi arătasem o simplă hartă a migrației berzelor – o fotocopie făcută după o carte pentru copii, dată de Böhm. M-am ridicat. Călăul de orătănii se bălăcea încă în sânge.

Isaac se ridică la rândul său și reveni la atac:

— Ce ai de gând să faci cu piatra dumitale?

— Nu pot să ți-o vând, Isaac. Am nevoie de ea.

— Păcat. Pe de altă parte… pietrele astea sunt prea periculoase.

Am achitat nota și-am spus:

— Isaac, nu există decât două persoane care știu că diamantul acela e în mâinile dumitale: eu și fata care ți l-a vândut. Cu alte cuvinte, nu-ți fă probleme.

— Vom vedea, domnule Antioche. Oricum, nestematele acestea mi-au insuflat un avânt nesperat, ca o fulgerare venită din anii tinereții mele.

Isaac mă salută cu un gest vag, apoi rosti:

— Shalom, Louis.

M-am amestecat în aglomerație. Am apucat pe străduțe, la întâmplare, am mers pe lângă dughene și am încercat să mă adun. Gândurile mi se învârtejeau și îmi era greu să mă concentrez. În plus, un alt sentiment mă preocupa acum. O impresie, mai degrabă, care mă chinuia de când mergeam prin această mulțime: senzația că eram urmărit.

24.

Am regăsit strada Herzl și Atzma'ut Square. Nu eram prea departe de mașina mea, dar am hotărât să mai aștept un pic, la adăpostul mulțimii. M-am îndreptat spre malul mării. Vântul din larg sufla în lungi rafale sărate.

Întorceam capul încolo și încoace, observam trecătorii, scrutam fețele. Nu vedeam nimic care să mi se pară suspect. Automobile

răzlețe lunecau în lumina albă. Fațadele imobilelor se înălțau, la fel de limpezi ca o oglindă. De cealaltă parte a bulevardului, pe faleză, oameni în vârstă dârdâiau pe scaunele lor. Am privit șirul lung de spinări gârbovite, înțepenite, și am dat din umeri în fața absurdității veșmintelor care le acopereau. Tot felul de materiale grele și groase, când căldura probabil că depășea 35 de grade. Jerseuri de lână, pardesiuri, un impermeabil, jachete tricotate. Un impermeabil! Am rămas cu privirea ațintită la silueta care se deplasa încet de-a lungul balustradei ce mărginea faleza din fața plajei. Omul avea gulerul ridicat și pe spatele său se întindea o pată mare de transpirație. Am simțit că-mi stă mintea în loc: îl priveam pe unul dintre ucigașii de la Sofia.

Din câțiva pași, am traversat bulevardul.

Omul se întoarse. Deschise gura, apoi o rupse la fugă, făcând slalom printre bătrânii care contemplau marea. Am accelerat, răsturnând scaune și moșnegi. Dintr-un sprint, l-am ajuns pe asasin. El vârî mâna în impermeabil. L-am înșfăcat de guler și i-am trimis o directă în stomac. Urletul i se blocă în gâtlej. Un pistol-mitralieră Uzi căzu la picioarele lui. Am tras un șut în armă, iar pe el l-am apucat cu amândouă mâinile de ceafă și i-am pocnit fața de genunchiul meu. Nasul i se rupse cu un pocnet sec. În spatele meu auzeam gemetele bătrânilor năuciți, care se ridicau dintre scaunele dărâmate.

„Cine ești?” am răcnit în engleză. „Cine ești?” Și i-am ars o lovitură de cap între ochi. Omul căzu pe spate. Craniul i se izbi de asfalt. M-am aruncat asupra lui. Cartilajele și mucoasele amestecate cu sânge i se revărsau din nări. „Cine ești, fir-ai al dracului?” I-am descărcat o rafală de pumni în față. Falangele mele insensibile se zdreliră în oasele lui. Am continuat să-l lovesc, stâlcindu-i gura însângerată. „Cine te plătește, nemernicule?” am urlat, ținându-l cu mâna dreaptă în timp ce-i scotoceam buzunarele cu stânga. Am dat de portofelul său. Dintre alte acte, i-am pescuit pașaportul. Albastru-metalic, scânteind în soare. Am rămas cu gura căscată când am recunoscut sigla de pe copertă: *United Nations.* Ucigașul deținea un pașaport ONU.

Secunda mea de stupoare dură prea mult.

Bulgarul îmi plasă o lovitură de genunchi între picioare, apoi sări în sus ca un arc. M-am îndoit în două, cu răsuflarea tăiată. El mă îmbrânci și-mi expedie în falcă o lovitură cu cizma lui cu ținte. M-am eschivat în ultima clipă, dar am auzit buza rupându-mi-se. Un jet de sânge traversă soarele. Am dus mâinile la față, mi-am ținut buza sfârtecată cu stânga, în vreme ce, cu dreapta, mă chinuiam să scot din toc Glock-ul. Ucigașul fugea deja mâncând pământul.

Într-un alt oraș, aș fi beneficiat de câteva minute pentru a spăla putina. În Israel, dispuneam cel mult de câteva secunde înainte ca poliția sau armata să intervină. Am măturat spațiul cu arma pentru a-i

face pe bătrâni să dea înapoi, apoi am luat-o la fugă, clătinându-mă și icnind, îndreptându-mă spre mașina mea parcată în Atzma'ut Square.

Mâna îmi tremura când am introdus cheia în broască. Sângele curgea în șiroaie. Aveam ochii înlăcrimați și vintrele în flăcări. Am deschis portiera și m-am lăsat moale în scaun. Am simțit imediat o greață îngrozitoare, ca și când capul dădea să mi se crape în două. „Să demarez, am gândit. Să demarez până nu leșin". Când am răsucit cheile în contact, mi s-a ivit în minte chipul lui Sarah. Niciodată n-o dorisem atât de mult, niciodată nu mă simțisem atât de singur. Mașina demară, mușcând din asfalt.

Am condus astfel vreo treizeci de kilometri. Pierdeam mult sânge și vederea începea să mi se întunece. Aveam impresia că se cânta la talgere sub tâmplele mele, falca îmi răsuna ca o nicovală. Casele se răriră și peisajul se preschimbă curând în deșert. Mă așteptam dintr-o clipă în alta la un baraj al poliției sau al armatei. Am ochit o stâncă înaltă și am tras pe dreapta, la umbră. Mi-am privit fața în oglinda retrovizoare. Jumătatea de jos nu era decât un terci de sânge în care nu se mai distingea nimic. O zdreanță lungă de carne atârna chiar sub bărbie: buza mea inferioară. Am reușit să-mi stăvilesc un nou val de greață, apoi am scos trusa de prim ajutor. Am dezinfectat rana, am înghițit niște analgezice ca să domolesc durerea și am fixat o bandă elastică în jurul buzelor. Mi-am pus ochelarii negri și am aruncat iar o privire în retrovizor: sosia Omului Invizibil.

Câteva clipe, am stat cu ochii închiși, așteptând să-mi revin în fire. Așadar, fusesem urmărit din Bulgaria. Sau, dacă nu, itinerarul meu era cunoscut, astfel încât putusem fi depistat aici, în Israel. Acest ultim lucru nu mă mira; în definitiv, era suficient să se urmărească ruta berzelor pentru a mi se da de urmă. Ceea ce mă mira era pașaportul ONU. L-am scos din buzunar și l-am răsfoit. Titularul se numea Miklos Sikkov. Naționalitatea: bulgară. Vârsta: 38 de ani. Profesia: însoțitor. Ucigașul, dacă lucra într-adevăr pentru Lumea Unică, păzea transporturile de ajutoare umanitare – medicamente, alimente, echipamente. Cuvântul „însoțitor" avea însă și o altă semnificație: Sikkov era un angajat al lui Böhm, unul dintre cei care, de-a lungul întregului traseu al berzelor, le pândeau, le supravegheau sau împiedicau vânarea lor în Africa. M-am uitat peste paginile pentru vize. Bulgaria, Turcia, Israel, Egipt, Mali, RCA, Africa de Sud: ștampilele ofereau confirmarea deplină a ipotezei mele. De cinci ani, agentul Națiunilor Unite nu înceta să parcurgă rutele berzelor – est și vest. Am strecurat pașaportul lui Sikkov sub căptușeala ruptă a mapei mele de documente, apoi am demarat și mi-am reluat drumul în direcția Ierusalimului.

Vreme de o jumătate de oră am traversat un ținut stâncos. Durerea începea să mă lase. Răcoarea climatizării era binefăcătoare. N-aveam

decât o dorință: să urc într-un avion și să părăsesc acest pământ arzător.

În panica mea, nu apucasem pe drumul cel mai scurt, fiind acum nevoit să fac un lung ocol prin teritoriile ocupate. Astfel, pe la ora patru după-amiaza, am ajuns pentru a treia oară în împrejurimile Nablusului. Perspectiva de-a întâlni, în starea în care mă aflam, baraje ale armatei avea de ce să mă îngrijoreze. Ierusalimul era la peste o sută de kilometri. Am remarcat în clipa aceea o mașină neagră, care rula în spatele meu de o bucată de vreme. Am observat-o în retrovizor: părea să plutească în aerul fierbinte. Am încetinit. Mașina se apropie. Era un Renault 255, cu număr de înmatriculare israelian. Am încetinit și mai mult. Mi-am reprimat un fior de o mie de volți: Sikkov se încadra în oglinda mea retrovizoare, cu fața plină de sânge, ca un monstru stacojiu cramponat de volan. Am trecut într-a treia și am țâșnit ca din pușcă. În câteva secunde, am depășit două sute de kilometri la oră. Mașina neagră era tot pe urmele mele.

Gonirăm astfel timp de zece minute. Sikkov încerca să mă depășească. Mă așteptam dintr-o secundă în alta să recepționez o rafală în parbriz. Pusesem Glock-ul pe scaunul de lângă mine. Brusc, am văzut Nablusul ivindu-se în zare, cenușiu și estompat de praful din aer. Mult mai aproape, în dreapta, apăru o tabără palestiniană – un panou anunța: Balatakamp. M-am gândit la plăcile mele israeliene. Am cotit într-acolo, părăsind șoseaua principală. Praful îmi înghiți roțile. Am accelerat din nou. Nu mai eram decât la câțiva metri de tabără. Sikkov se ținea în continuare pe urma mea. Am văzut, pe un acoperiș, o santinelă israeliană cu binoclul la ochi. Pe celelalte terase, femei palestiniene se agitau și mă arătau cu degetul. Hoarde de copii alergau în toate părțile și culegeau pietre. Totul avea să se petreacă după cum speram.

M-am năpustit în gura infernului.

Primele pietre mă atinseră la intrarea pe strada principală. Parbrizul zbură în țăndări. În stânga mea, Sikkov încerca întruna să se strecoare între mine și zidul opus, acoperit cu graffiti. Un prim șoc. Mașinile noastre ricoșară în zidurile care ne încadrau. Din față, copii continuau să ne întâmpine cu pietre. Renaultul reveni la atac. Sikkov, însângerat, îmi azvârlea priviri veninoase. Pe toate acoperișurile din jur, femei țipau, țopăiau printre cearșafuri. Soldați israelieni alarmați alergau, încărcându-și puștile cu grenade lacrimogene și regrupându-se pe marginile teraselor.

Brusc, în față se deschise o mică piață. Am răsucit cu brutalitate volanul și am făcut o întoarcere de 180 de grade, cu șasiul greblând pământul, în timp ce o ploaie de pietre se abătea asupra mașinii. Geamurile laterale se făcură țăndări. Sikkov mă depăși, apoi îmi bară calea. L-am zărit îndreptând un pistol-mitralieră în direcția mea, m-am

aruncat pe scaunul de alături, apoi am auzit zgomotul surd al portierei cedând sub rafală. În același moment răsunară șuierele grenadelor lacrimogene. Am ridicat capul. Țeava armei bulgarului era ațintită spre mine. Mi-am căutat Glock-ul, care alunecase pe când căzusem: prea târziu. Dar Sikkov nu avu timp să apese pe trăgaci. Pe când mă ținttea, o piatră îl izbi în ceafă. Se încovoie, scoase un urlet, apoi dispăru. Gazele începură să se împrăștie, încețoșând vederea, arzând gâtlejurile. Vacarmul din jur era infernal.

M-am răsucit și m-am târât prin praf. Pe pipăite, am recuperat Glock-ul. Gazele șuierau, femei zbierau, bărbați alergau. Din toate colțurile pieței, luptătorii Intifadei nu conteneau să-și lanseze pietrele. Nu-i mai interesau mașinile noastre, acum se înverșunau doar împotriva soldaților care soseau în masă. Jeep-uri se intersectau în praf, oameni în verde săreau din ele, echipați cu măști de gaze. Unele puști scuipau otrava albicioasă, altele proiectau gloanțe de cauciuc, altele trăgeau din plin – cu gloanțe adevărate, în copii adevărați. Piața semăna cu un vulcan în erupție. Mă usturau ochii și gâtlejul mi-era în flăcări. Tropotul pașilor și detunăturile armelor făceau să se cutremure solul. Apoi, deodată, un val puternic se înălță parcă din pământ, asemenea unui vuiet de tunet, imens, grav, magnific. Un val de voci împletite. Adolescenții palestinieni, cățărați pe zidurile joase, intonau imnul revoltei lor, cu degetele ridicate în semnul V al victoriei.

În clipa imediat următoare, prin fața mea trecură cizmele ferecate ale lui Sikkov, care dispăru în norii de fum. Am sărit în picioare și m-am luat după el. Alergam pe străduțe, fugărindu-l pe ticălos după urme – pierdea sânge, pe care-l înghițea repede nisipul. După câteva minute l-am zărit. Mi-am smuls pansamentele și am tras înspre mine chiulasa Glock-ului. Continuam să fugim amândoi. Pereții văruiți în alb se perindau. Nici el, nici eu un puteam alerga prea repede, cu plămânii infectați de gaze. Sikkov era acum la doar câțiva pași în fața mea. Am dat să-l înșfac de impermeabil, când un reflex l-a avertizat. S-a întors, îndreptând spre mine un 44 Magnum. Sclipirea armei m-a orbit. Am lansat o lovitură de picior în direcția lui. Sikkov s-a retras, izbindu-se cu spatele de un zid, apoi și-a ațintit din nou arma. Am auzit prima detunătură. Am închis ochii și am descărcat cele șaisprezece gloanțe ale Glock-ului drept în față. Câteva secunde de veșnicie au rămas în suspensie. Când am deschis ochii, craniul lui Sikkov nu mai era decât o scorbură de sânge și carne. Țesuturi înnegrite înălțau mici gheizere stacojii. Zidul, împroșcat cu fărâmături de creier și oase, prezenta o gaură lată de cel puțin un metru. Mi-am vârât arma în toc, din pur reflex. De departe, răzbătea încă imnul copiilor palestinieni care înfruntau puștile israeliene.

25.

Doi soldați israelieni mă descoperiră în mica piață. Fața mea scuipa sânge, iar mintea mi-era în plină derută. N-aș fi putut spune unde anume mă aflam, nici ce eram pe cale să fac. Niște infirmieri mă luară numaidecât cu o targă. Îmi țineam Glock-ul strâns sub haină. Câteva minute mai târziu, eram sub perfuzie, lungit pe un pat de campanie, în interiorul unui cort supra-încălzit.

Doi doctori își făcură apariția, îmi examinară fața. Se exprimau în franceză și vorbiră de copci, de anestezie, de intervenție. Mă luau drept un turist nevinovat, victima unui atac al Intifadei. Am înțeles că mă găseam într-un dispensar al organizației Lumea Unică, situat la cinci sute de metri de Balatakamp. Dacă buzele mele ar fi fost altceva decât clei dislocat, aș fi zâmbit. Am strecurat pe furiș Glock-ul sub saltea și am închis ochii. Imediat, noaptea puse stăpânire pe mine.

Când m-am trezit, locul era cufundat în tăcere și întuneric. Nu deslușeam nici măcar mărimea cortului. Tremuram de frig și eram scăldat în sudoare. Am reînchis ochii și m-am întors la coșmarurile mele. Am visat un om cu brațe lungi, scheletice, care tranșa, cu sânge rece și o meticulozitate îngrozitoare, un corp de copil. Din când în când, își cufunda buzele negre în măruntaiele care palpitau. Nu-i vedeam niciodată fața, deoarece se afla într-o adevărată pădure de membre și torsuri, agățate de cârlige și având acea nuanță de ocru lucios a bucăților de carne lăcuită cum se văd în restaurantele chinezești.

Am visat o explozie de cărnuri într-un adăpost de pânză cu pereții umflați. Am visat chipul lui Rajko suferind până la moarte, cu pântecele despicat, cu intestinele zvâcnind. L-am visat pe Iddo, complet dezmembrat, cu viscerele la vedere, ca un Prometeu înfiorător, devorat de berze.

Se făcu ziuă. Vastul cort mirosea a camfor și era plin de paturi în care zăceau tineri palestinieni răniți. De undeva răzbătea zumzetul unor grupuri electrogene. De trei ori, în cursul zilei, mi se scoaseră pansamentele pentru a mi se da să mănânc un fel de terci de vinete însoțit de un ceai mai negru ca niciodată. Aveam gura ca un bloc de beton și trupul năpădit de dureri musculare. În fiecare moment, mă așteptam ca soldați ai Națiunilor Unite sau ai armatei israeliene să vină să mă smulgă din pat și să mă ia cu ei. Dar nu venea nimeni și, degeaba trăgeam cu urechea, nimeni nu pomenea de moartea lui Sikkov.

Încet, m-am trezit la realitatea înconjurătoare. Intifada era un război al copiilor și mă aflam într-un spital de copii. Pe paturile învecinate, adolescenți sufereau și agonizau într-o tăcere trufașă. Deasupra

paturilor, radiografii afișau dezastrele trupurilor lor zdrobite: membre fracturate, cărnuri ciuruite, plămâni infectați. Erau și mulți copii pur și simplu bolnavi – lipsa de salubritate a taberelor favoriza toate infecțiile.

La sfârșitul după-amiezii se declanșă un atac. Se auziră pocnetele armelor în depărtare, șuierăturile grenadelor lacrimogene și strigătele copiilor, dezlănțuiți, furioși, fugind și adăpostindu-se pe ulițele din Balatakamp. La puțin timp după aceea sosi cortegiul răniților. Mame în lacrimi, isterice sub vălul ce le acoperea fața, purtându-și copiii cu tenul violaceu, care tușeau și se sufocau. Puști plini de contuzii, cu hainele îmbibate de sânge, cu privirea pierdută, chirciți pe tărgi. Tați care plângeau în hohote, ținându-și de mână fiii, așteptând intervenția chirurgicală sau urlându-și, afară, în praf, setea de răzbunare.

În cea de-a treia zi, veni să mă ia o ambulanță israeliană. Urma să fiu instalat într-o cameră confortabilă, la Ierusalim, în așteptarea repatrierii. Am refuzat. O oră mai târziu, o delegație a oficiului de turism se prezentă pentru a-mi propune un regim alimentar ameliorat, o saltea mai bună și tot felul de avantaje. Am refuzat din nou. Nu din solidaritate cu arabii, ci pentru că acest cort era pentru mine singurul refugiu posibil – Glock-ul meu, cu încărcătorul plin, era încă ascuns sub saltea. Israelienii mă puseră să semnez un formular care menționa că tot ce mi se întâmplase sau mai putea încă să mi se întâmple în Cisiordania era pe răspunderea mea. Am semnat. În schimb, le-am cerut un nou vehicul de închiriat.

După plecarea lor, m-am spălat și mi-am examinat fața într-o oglindă murdară. Tenul meu se închisese și mai mult la culoare și slăbisem considerabil. Pomeții îmi întindeau pielea ca un scalp.

Cu băgare de seamă, am ridicat pansamentul care îmi astupa gura. Sub buza inferioară, o cicatrice lungă forma literalmente un al doilea surâs, parcă țesut cu sârmă ghimpată. M-am gândit la acest nou chip. Apoi m-am gândit la personalitatea mea, care nu înceta să evolueze. Concluzia a fost un bizar optimism, înfierbântat și sinucigaș. Mi se părea că plecarea mea din 19 august fusese ca un apocalips intim. În câteva săptămâni devenisem un Călător Anonim, nelegat de nimic, care se expunea unor pericole teribile, dar care se vedea recompensat, în fiece zi, de realitatea pe care o descoperea. De altfel, Sarah mi-o spusese: eu eram „nimeni”. Mâinile mele fără amprente deveniseră simbolul acestei noi libertăți.

În seara aceea, am reflectat asupra Lumii Unice. Bănuielile mele nu se mai țineau în picioare. În câteva clipe, putusem să evaluez organizația: nu exista nicio urmă de manipulări, de operații abuzive sau de vânători de organe. Personalul Lumii Unice era într-adevăr alcătuit din medici voluntari, care își exercitau meseria cu sârguință și conștiinciozitate Chiar dacă această organizație se aflase mereu pe

ruta parcursă de mine, chiar dacă Sikkov pretinsese că lucra pentru ea, chiar dacă Max Böhm, dintr-un motiv misterios, își lăsase moștenire averea asociației, ipoteza traficului de organe nu ducea nicăieri. Totuși, o legătură exista – asta era sigur.

26.

Pe 10 septembrie, Christian Lodemberg, unul dintre medicii elvețieni ai Lumii Unice, cu care făcusem cunoștință în tabără, îmi scoase copcile. Imediat, am articulat câteva silabe. Contrar tuturor așteptărilor, ele ieșiseră din gura mea încleiată, clare și inteligibile. Puteam din nou să vorbesc. Chiar în aceeași seară, i-am explicat lui Christian că eram un ornitolog în căutare de păsări. Christian mă privi cu un aer sceptic.

— Există berze pe-aici? l-am întrebat.

— Berze?

— Păsările cu pene albe și negre.

— Ah… Christian, cu ochii săi luminoși, căuta un dublu sens în cuvintele mele. Nu, nu există berze la Nablus. Trebuie să mergi la Beit Shean, în valea Iordanului.

I-am explicat voiajul meu și urmărirea prin satelit a migrației din Europa spre Africa.

— Îl cunoști pe un oarecare Miklos Sikkov? l-am descusut mai departe. Un tip de la Națiunile Unite.

— Numele nu-mi spune nimic.

I-am întins lui Christian pașaportul ucigașului.

— Îl cunosc pe individul ăsta, spuse el, privind fotografia. De unde ai documentul?

— Ce știi despre el?

— Nu mare lucru. Apărea din când în când pe aici. Era un tip dubios. Christian tăcu și mă privi. A fost ucis în ziua accidentului tău. Îmi înapoie pașaportul metalizat. Nu mai avea față. Recepționase în plină figură șaisprezece gloanțe de 45 mm, trase de aproape. N-am văzut în viața mea o asemenea priveliște. Un 45 nu-i o armă obișnuită pe-aici. De fapt, singurul 45 de care știu e cel pe care-l ascunzi tu sub saltea.

— De unde știi?

— Mică percheziție personală.

— Și pe Sikkov, am reluat, când l-ați descoperit?

— Imediat după tine, la distanță de câteva străzi. În debandada aia, nimeni n-a făcut apropierea între el și prezența ta. Mai întâi s-a crezut că fusese o răfuială între palestinieni. Pe urmă au fost identificate hainele, arma, totul. Analiza amprentelor – suntem cu toții

înregistrați, la Lumea Unică – a confirmat identitatea bulgarului. Medicii care au făcut autopsia au găsit mai multe gloanțe în cutia craniană. Am citit raportul, un document secret, fără nume și fără număr. Am înțeles imediat că era ceva dubios. În primul rând, omorul în sine rămânea un mister. Apoi, era vorba de acest bulgar, cu rolu-i nebulos. Le-am explicat celor de la Shin-bet că fusese un simplu accident, cadavrul depindea de organizația noastră, treaba nu privea poliția israeliană. Suntem protejați de Națiunile Unite. Israelienii închid gura. Nimeni n-a mai vorbit de crimă, nici de 45. Afacere clasată.

— Cine era Sikkov?

— Nu știu. Un fel de mercenar, trimis la Geneva, însărcinat să asigure supravegherea materialelor contra eventualelor jafuri. Sikkov era o figură ciudată. Anul trecut n-a venit decât de câteva ori, la date fixe.

— Când?

— Nu-mi mai amintesc. În septembrie, cred, și-n februarie.

Perioadele trecerii berzelor prin Israel. Nouă confirmare: Sikkov era într-adevăr un „pion” al lui Böhm.

— Ce-ați făcut cu leșul?

Christian dădu din umeri:

— L-am înhumat. Sikkov nu era genul de individ de care se interesează familia.

— Nu v-ați întrebat cine l-a omorât?

— Ți-am spus că era un tip dubios. Nu l-a regretat nimeni. Tu l-ai ucis?

— Da, am murmurat. Dar nu pot să-ți spun mai multe. Ți-am vorbit de călătoria mea pe urmele berzelor. Am convingerea că Sikkov le urmărea și el. La Sofia, bulgarul și un alt ins au încercat să mă asasineze. Au împușcat câțiva nevinovați. În înfruntare, l-am omorât pe acolitul lui și-am fugit. Apoi Sikkov mi-a dat de urmă aici. De fapt, cunoștea următoarea mea etapă.

— Cum putea s-o cunoască?

— Datorită berzelor. Chiar nu știi cu ce se ocupa Sikkov în tabără?

— Cu nimic de natură medicală, în orice caz. Anul ăsta, a venit acum cincisprezece zile. A plecat din nou, aproape imediat. Când a fost revăzut, era mort.

Așadar, Sikkov aștepta berzele în Israel, dar „fusese rechemat” în Bulgaria, doar pentru a mă ucide pe mine.

— Sikkov dispunea de arme sofisticate. Cum explici asta?

— Ai răspunsul în mână. (Țineam încă pașaportul metalizat.) Ca agent de securitate al Națiunilor Unite, Sikkov dispunea, desigur, de armele Căștilor Albastre.

— De ce avea bulgarul pașaport ONU?

— Un asemenea pașaport e foarte practic. Nu mai ai nevoie de vize pentru a traversa granițele, eviți toate controalele. Națiunile Unite acordă câteodată acest gen de facilități agenților noștri care călătoresc mult. O „favoare”, întrucâtva.

— Lumea Unică e în relații atât de strânse cu organizația internațională?

— Mai degrabă, da. Dar rămânem independenți.

— Numele Max Böhm îți spune ceva?

— E un german?

— Un ornitolog elvețian, destul de cunoscut în țara sa. Dar numele Iddo Gabbor?

— Nu.

Nici aceste nume, nici cele ale lui Milan Djuric și Markus Lazarevici nu-i evocau nimic lui Christian.

Am întrebat altceva:

— Echipele voastre realizează operații chirurgicale importante, de genul grefelor de organe?

Christian clătină din cap:

— Nu dispunem de echipamente atât de sofisticate.

— Nu efectuați nici măcar analize de țesuturi pentru a descoperi eventualele compatibilități între organe?

— Determinări HLA, vrei să spui? Am notat termenul în carnețelul meu. Nu, deloc. Adică… poate. Nu știu. Le facem o mulțime de analize pacienților noștri. Dar ce rost ar avea să efectuăm examene histologice? Nu avem materialul necesar pentru a opera.

Am pus ultima mea întrebare:

— În afara morții lui Sikkov, n-ai remarcat niciodată pe-aici violențe stranii, acte de cruzime care nu cadrau cu Intifada?

Christian scutură din nou capul.

— Asta ne-ar mai lipsi!

Mă fixă de parcă atunci mă vedea pentru prima oară, apoi spuse, cu un râs nervos:

— Privirea ta îmi dă fiori pe șira spinării. Pe cuvântul meu, te preferam când erai mut!

27.

Două zile după aceea, am plecat spre Ierusalim. Pe drum, mi-am făcut un nou plan. Eram mai hotărât ca oricând să urmăresc berzele. Dar aveam să schimb direcția: prezența lui Sikkov în Israel dovedea că dușmanii mei îmi cunoșteau firul conducător – ruta păsărilor. Am decis, deci, să contracarez această logică alăturându-mă berzelor din vest. Această schimbare de direcție prezenta două avantaje: pe de o

parte, aveam să mă descotorosesc de agresorii mei, cel puțin pentru moment; pe de altă parte, migratoarele din vest, de bună seamă ajunse în apropierea Republicii Centrafricane, aveau să mă ducă direct la traficanți.

Am sosit la aeroportul Ben-Gurion, cu totul pustiu, în jurul orei patru după-amiaza. Un avion pleca spre Paris la sfârșitul după-amiezii. M-am aprovizionat cu monede și am intrat într-o cabină de telefon.

Mi-am sunat mai întâi robotul. Dumaz telefonase de mai multe ori. Îngrijorat, își exprima intenția de a lansa un aviz de căutare internațional. Avea motive serioase să se frământe: cu o săptămână în urmă promisesem să-i telefonez numai după o zi. Prin intermediul mesajelor pe care mi le lăsase, am putut urmări evoluția anchetei sale. Dumaz, aflat la Anvers, vorbea de „descoperiri esențiale". Era limpede că inspectorul dăduse de urma lui Max Böhm la Bursele de diamante.

Wagner mă sunase și el de mai multe ori, descumpănit de tăcerea mea. Urmărea cu precizie itinerarul berzelor și-mi trimisese acasă, zicea el, un fax recapitulativ. În sfârșit, mai era și-un apel de la Nelly Braesler. Am format numărul direct al lui Dumaz. După opt sonerii, inspectorul răspunse și, la auzul vocii mele, izbucni:

— Louis, unde ești? Am crezut c-ai murit!

— N-a lipsit mult. Am fost refugiat într-o tabără palestiniană.

— Într-o tabără palestiniană?

— O să-ți povestesc totul mai târziu, de la Paris. Mă întorc în seara asta.

— Abandonezi ancheta?

— Dimpotrivă, continuu și mai și.

— Ce ai descoperit?

— O mulțime de lucruri.

— De pildă?

— Nu vreau să discut asta la telefon. Așteaptă-mi apelul, deseară, apoi trimite-mi numaidecât un fax. E-n regulă?

— Da, am să…

— Pe deseară.

Am închis, apoi l-am sunat pe Wagner. Cercetătorul mă anunță că berzele din est se îndreptau spre Sudan – majoritatea traversase Canalul Suez. L-am întrebat despre cele din vest, explicându-i intenția mea de a urmări, de acum încolo, această migrație. Am inventat noi motive: nerăbdarea de a le surprinde în savana africană, de a observa comportamentul și hrana lor. Ulrich își consultă programul și-mi dădu informațiile. Păsările traversau în prezent Sahara. Unele se îndreptau spre Mali și delta Nigerului, altele spre Nigeria, Senegal, Republica Centrafricană. L-am rugat pe Wagner să-mi transmită prin fax harta de satelit și lista localizărilor exacte.

Era timpul să-mi înregistrez bagajele – demontasem cu grijă Glock-

ul 21 și ascunsesem cele două piese metalice ale sale, țeava și chiulasa, într-un fel de minitrusă de scule unsuroase pe care mi-o dăduse Christian. În schimb, abandonasem toate cartușele. La tejgheaua de înregistrare mă aștepta un reprezentant al oficiului de turism israelian. Destul de afabil, nu-mi ascunse faptul că mă urmărea de când plecasem de la Balatakamp. M-a rugat să-l urmez și am avut plăcuta surpriză de a traversa birourile vamale și de control, cu bagajul în mână, fără niciun fel de percheziție sau interogatoriu. „Am dorit”, îmi explică ghidul meu, „să vă scutim de obișnuitele tracasări ale legislației israeliene”. Deplânse, încă o dată, „accidentul” de la Balatakamp și îmi ură drum brun. În sala de îmbarcare, m-am înjurat în gând că nu luasem gloanțele de 45.

Am decolat la șapte și jumătate seara. În avion, am deschis cartea pe care mi-o dăduse Christian, *Căile speranței,* în care Pierre Doisneau își istorisea povestea. Am parcurs în diagonală această cărămidă de șase sute de pagini. Era o carte plămădită din sentimente înălțătoare și scrisă cu o oarecare măiestrie. Astfel, se putea citi: „... Fețele bolnavilor erau palide. Radiau mohorât o lumină blândă, care avea culoarea stringentă și melancolică a sulfului. În acea dimineață, am înțeles că acești copii erau tot atâtea flori, flori bolnave, pe care trebuia să le ocrotesc și să le redau unei vieți sănătoase...”

Sau: „Musonul se apropia. Și, cu el, cohortele neiertătoare ale miasmelor și-ale bolilor. Orașul avea să se acopere de roșu, iar străzile sale aveau să cheme moartea. Indiferent de cartier, indiferent în ce fel. Spectacolul durerii umane avea să se împrăștie și să se sleiască, de-a lungul trotuarelor inundate. Până la hotarele tulburi ale omenirii, acolo unde întunericul cărnii se predă nopții sale oarbe...”

Și, mai departe: „... Fața lui Khalil era stacojie. Băiatul mușca pătura și-și reținea lacrimile. Nu voia să plângă în fața mea. Ba chiar, din adâncul mândriei sale, copilul se străduia să-mi zâmbească. Brusc, a scuipat sânge. Și am știut, în momentul acela, că aceasta era roua care precede uneori bezna nemărginită, întâmpinând astfel intrarea lui pe tărâmul celălalt...”

Stilul acesta era echivoc. Emana din aceste imagini, din această scriitură, o stranie fascinație. Doisneau transfigura suferința Calcuttei și, într-un anumit fel, îi conferea o frumusețe tulburătoare. Cu toate astea, bănuiam că succesul cărții era legat mai degrabă de destinul solitar al acestui doctor francez, care înfruntase nefericirea implacabilă a poporului indian. Doisneau povestea totul: oroarea mahalalelor, a milioanelor de ființe ce trăiau ca șobolanii, în gunoaie și molime, înjosirea celor ce supraviețuiau vânzându-și sângele sau ochii, ori trăgând ricșe...

Căile speranței era o carte maniheistă. Pe de o parte, durerea zilnică, insuportabilă, a mulțimii. Pe de cealaltă, un om singur, care striga

„nu” și reabilita această populație aflată în suferință. După părerea lui, bengalezii știuseră să păstreze o demnitate autentică în fața durerii. Publicului îi place acest gen de povești despre „orgoliul nefericirii”. Am închis cartea. Nu aflasem nimic din ea – decât, poate, faptul că Lumea Unică și fondatorul ei erau, în mod categoric, fără reproș.

Pe la miezul nopții, avionul ateriză. Am trecut prin vama de la Roissy-Charles-de-Gaulle, apoi am luat un taxi în noaptea senină. Mă întorsesem în țară.

28.

Era aproape unu când am intrat în apartamentul meu. M-am împiedicat de grămada de corespondență adunată sub ușă, am cules-o, apoi am cercetat fiecare cameră pentru a verifica dacă niciun intrus nu pătrunsese aici în absența mea. În cele din urmă am trecut în birou și l-am sunat pe Dumaz. Inspectorul îmi transmise imediat un fax de peste cinci pagini.

Am citit documentul de la un capăt la altul, fără a-mi da osteneala să mă așez. Dumaz dăduse de urma lui Max Böhm la Anvers. Arătase fotografia ornitologului în toate Bursele de diamante. Mai multe persoane îl recunoscuseră pe bătrânul Max și-și aminteau perfect de vizitele sale regulate. Din 1979, elvețianul venea să-și vândă diamantele în fiecare an, mereu în aceeași perioadă: între sfârșitul lui martie și începutul lui aprilie. Unii negustori îl luau în tărbacă din cauza asta. Întrebându-l dacă nu cumva avea un „arbore de diamante” care înflorea primăvara.

Al doilea capitol al faxului era și mai interesant. Înainte de a pleca în Olanda, Dumaz solicitase de la CSO – imensa centrală de cumpărare a diamantelor brute, cu sediul la Londra, care controlează 80 până la 85% din producția mondială de pietre brute – lista completă a conducătorilor, inginerilor, geologilor care lucraseră în minele africane, atât în est, cât și în vest, din 1969 până în prezent. La întoarcere, studiase cu răbdare această lungă listă și descoperise, pe lângă numele lui Max Böhm, cel puțin alte două nume pe care le cunoștea.

Primul era cel al lui Otto Kiefer. După datele CSO, „Nea Grenadă” conducea și acum mai multe mine de diamante din Republica Central ricană, îndeosebi Sicamine. Or, Dumaz era sigur că cehul juca un rol esențial în traficul nestematelor. Al doilea deschidea orizonturi de nebănuit. Pe lista referitoare la Africa australă, Dumaz remarcase un nume care îi amintea ceva: Niels van Dötten, un om care lucrase cu Max Böhm din 1969 până în 1972, în Africa de Sud, și care, astăzi, era unul dintre administratorii principali ai minelor din Kimberley. Niels van Dötten era același geolog belgian care îl însoțise pe Max Böhm în

pădurea virgină, în august 1977. Guillard, inginerul francez cu care stătuse de vorbă Dumaz, era cel care sugerase că van Dötten era flamand. Numele și accentul lui van Dötten îl induseseră în eroare. Omul nu era nici belgian, nici olandez. Era un afrikaner{4}, un alb din Africa de Sud.

Această descoperire esențială demonstra că Böhm păstrase, din anii șaptezeci, relații neîntrerupte, în Africa de Sud, cu un specialist în diamante. Mai mult, dintr-un motiv misterios, van Dötten i se alăturase lui Böhm în RCA, în august 1977. Era de presupus că, după „învierea" lui Böhm, în 1978, cei doi reluaseră legătura. Van Dötten era traficantul din est – cel care „echipa" berzele meridionale, prădând minele aflate în sarcina lui –, în timp ce Kiefer era omul din vest.

Sub faxul lui Dumaz se afla materialul de la Wagner, transmis în cursul după-amiezii. Mesajul cuprindea o hartă de satelit a Europei, Orientului Apropiat și Africii, pe care se distingeau itinerarele observate ale berzelor și traseele lor în continuare. În Europa, în vârful rețelei, am scris „Max Böhm", creierul sistemului. La jumătatea drumului, în centrul Africii, am notat: „Otto Kiefer". La sud-est, jos de tot: „Niels van Dötten". Între aceste nume, pe harta de satelit, se conturau traiectoriile berzelor, legând cele trei repere prin linii punctate. Sistemul era perfect. Infailibil.

Am format numărul lui Dumaz.

— Ei? făcu el chiar înainte de a-mi auzi vocea.

— E perfect, am zis. Informațiile dumitale confirmă propriile mele rezultate.

— E rândul dumitale să-mi spui ce-ai aflat.

I-am rezumat descoperirile mele: filiera berzelor, diamantele, Sikkov și acolitul său, implicarea misterioasă a Lumii Unice. În încheiere, i-am adus la cunoștință hotărârea mea de a mă duce în Centrafrica. Inspectorul rămase fără glas. După câteva clipe, întrebă totuși:

— Unde sunt diamantele?

— Care?

— Cele din est, care au dispărut cu păsările.

Întrebarea mă descumpăni. Nu vorbisem nici de Iddo, nici de Sarah. Dumaz părea foarte preocupat de această avere care se volatilizase. Am hotărât să mint.

— Nu știu, am răspuns laconic.

Dumaz oftă:

— Afacerea ia o amploare care ne depășește.

— Cum așa?

— Mi-am spus mereu că Max Böhm făcea contrabandă cu mărfuri africane. Dar mi-am închipuit că improviza. Anvergura sistemului mă lasă cu gura căscată.

— Ce vrei să spui?

— Am discutat cu cei de la CSO. Sunt ani de zile de când bănuiesc existența unui trafic de diamante, cu Max Böhm jucând un rol principal. Dar n-au reușit niciodată să-i depisteze rețeaua – filiera berzelor, descoperită de dumneata. Ai făcut treabă bună, Louis. Dar acum e mai bine să pasăm cartea. Să luăm legătura cu CS°.

— Îți propun un târg. Mai dă-mi zece zile, cât să merg în Republica Centrafricană și să mă întorc, apoi vom preda împreună dosarul la CSO și la Interpol. Până atunci, nicio vorbă.

Dumaz ezită, apoi spuse:

— De acord, zece zile.

— Altceva, am reluat. Am o misiune pentru dumneata. A apărut un personaj în afacerea asta. O femeie. Numele ei este Sarah Gabbor. E amestecată în toată povestea fără vrerea ei și posedă diamante pe care încearcă în prezent să le vândă la Anvers. Cred că ești în măsură să-i dai de urmă.

— E una dintre complicii lui Böhm?

— Nu. Vrea doar să plaseze niște pietre.

— Multe?

— Câteva.

Dintr-o mefiență nedefinită, îl mințisem din nou pe Dumaz.

— Cum arată femeia? întrebă el.

— Foarte înaltă, subțirică. Are douăzeci și opt de ani, dar pare mai vârstnică. Păr blond, până la nivelul umerilor, piele mată și ochi de o frumusețe desăvârșită. Față cam colțuroasă, mai degrabă neobișnuită. Crede-mă, Hervé: dacă cineva a văzut-o, își va aminti de ea.

— Pietrele ei sunt brute, nu?

— Da. Provin din filiera Böhm.

— De când încearcă să le vândă?

— De vreo patru sau cinci zile. Sarah este israeliană. Probabil că tratează cu negustori evrei. Discută cu cei pe care i-ai cunoscut.

— Și dacă dau de ea?

— O abordezi calm și-i explici că lucrezi cu mine. Nu pomenești de diamante. O convingi doar să se pună la adăpost până la întoarcerea mea. De acord?

— De acord. Dumaz păru să reflecteze câteva secunde, apoi zise: Să admitem că o găsesc pe această Sarah. Ce pot să-i spun ca s-o conving că noi doi colaborăm?

— Spune-i că port Glock-ul ei lângă inima mea.

— Ce porți?

— Glock-ul ei. G-L-O-C-K. O să-nțeleagă ea. Și mai e ceva, am adăugat. Nu te lăsa înșelat de înfățișarea lui Sarah. E frumoasă și delicată, dar e o femeie periculoasă. E o israeliană, înțelegi? O luptătoare instruită, expertă în arme de foc. Fii cu băgare de seamă la orice gest al ei.

— Am priceput, făcu Dumaz cu o voce neutră. Asta-i tot?

— Îți cerusem informații despre Lumea Unică. N-am găsit nimic în faxul dumitale.

— Am întâmpinat obstacole serioase.

— Adică?

— Lumea Unică mi-a pus la dispoziție o hartă amănunțită a centrelor sale de pe tot cuprinsul lumii. Dar organizația refuză să-mi furnizeze lista cu membrii Clubului celor 1001.

— Ca polițist, nu poți să…

— N-am nici mandat, nici vreun ordin oficial. Pe de altă parte, Lumea Unică este o adevărată instituție în Elveția. Nu s-ar vedea cu ochi buni faptul că un amărât de polițai se apucă să-i agaseze pentru o afacere care nu se bazează, în fond, pe nimic. Sincer, nu am destulă greutate.

Dumaz mă exaspera. Își pierduse orice eficacitate.

— Poți măcar să-mi faxezi harta aia?

— De cum am închis telefonul.

— Hervé, o să plec cât mai degrabă în Africa, mâine sau poimâine. Nu te voi mai căuta. E prea complicat. Peste vreo zece zile o să reapar, cu cheile finale ale acestei povești.

L-am salutat pe inspector și am închis. Faxul începu să bâzâie după câteva secunde. Era harta centrelor LU. La ora actuală existau în lume aproximativ șaizeci de tabere, dintre care aproape o treime erau permanente. Celelalte se deplasau, în funcție de urgențe. Erau centre instalate în Asia, Africa, America de Sud, Europa de Est. Se distingeau concentrări în țările bântuite de război, de foamete sau de mizerie. Astfel, în Cornul Africii se aflau peste douăzeci de tabere. Bangladeshul, Afghanistanul, Brazilia, Peru totalizau vreo alte douăzeci. În cadrul acestei dispersii, am deslușit două trasee, care mi s-au părut foarte clare. O linie „est”, trecând prin Balcani, Turcia, Israel, Sudan și Africa de Sud. Un traseu „vest”, mult mai scurt, pornind din sudul Marocului (frontul Polisario) și ramificându-se spre Mali, Niger, Nigeria și Republica Centrafricană. Am comparat această hartă cu cea a lui Wagner: taberele LU jalonau ruta berzelor și puteau sluji cu ușurință drept halte pentru santinelele păsărilor, de felul lui Sikkov.

În noaptea aceea, abia dacă am dormit. M-am informat despre zborurile în direcția Bangui: o cursă Air Afrique decola a doua zi, la 23:30. Am rezervat un loc la clasa întâi – tot din fondurile lui Böhm.

Menghina destinului meu se strângea cu încă un milimetru. Eram din nou singur. În drum spre miezul arzător al misterului – și cenușa vie a propriului meu trecut.

IV. PĂDUREA VIRGINĂ

29.

În seara de 13 septembrie, când ușile de la Roissy-Charles-de-Gaulle s-au deschis, sub panoul care afișa Air Afrique, am simțit că pătrundeam deja pe continentul negru. Femei înalte arborau *boubou*{5}-uri pestrițe, negri cu un aer grav, încorsetați în costume de diplomat, își supravegheau valizele de carton, uriași purtând turbane, în *djellaba*{6} albe și toiege de lemn așteptau răbdători sub ecranele orarelor. Multe curse spre Africa plecau noaptea – și în seara aceasta era o adevărată mulțime de-a lungul ghișeelor.

Mi-am înregistrat bagajul, apoi am urcat pe scara rulantă spre sala de îmbarcare. În cursul zilei îmi completasem echipamentul. Cumpărasem un mic rucsac impermeabil, un poncho din pânză cerată (anotimpul ploilor era în toi în RCA), un cearșaf-plic din bumbac fin, încălțăminte rezistentă, dintr-un material sintetic care se usca foarte repede, și un cuțit impozant, cu lamă zimțată. Îmi procurasem un cort ușor, de una sau două persoane, pentru cazul unor campări neprevăzute și îmi îmbogățisem trusa de prim ajutor cu medicamente antipaludice, preparate împotriva colicilor, spray-uri contra țânțarilor… Mă gândisem și la câteva alimente de supraviețuire – batoane de pastă de migdale, cereale, semipreparate în ambalaje autoîncălzite –, care să mă scutească de meniuri pe bază de maimuțe prăjite și antilope la proțap… În sfârșit, luasem un dictafon și casete de o sută douăzeci de minute – în vederea înregistrării unor eventuale interogatorii.

În jurul orei douăzeci și trei, m-am îmbarcat. Avionul era pe jumătate gol și toți pasagerii erau bărbați. Am constatat că eram singurul alb. Republica Centrafricană nu părea a fi o destinație turistică. Negrii se instalau, discutând într-o limbă necunoscută, plină de silabe apăsate și de intonații acute. Am dedus că vorbeau în sango, limba națională a țării. Uneori se exprimau în franceză, o franceză presărată cu suișuri și coborâșuri, cu „serrrrios”-uri afectate și *r*-uri răsunătoare. Am simțit numaidecât o dragoste fulgerătoare pentru acest limbaj neașteptat. Era pentru prima oară când constatam că o limbă „vorbea” la fel de mult prin sonoritățile ei, cât și prin cuvintele efectiv pronunțate.

La miezul nopții, avionul – un DC-10 – decolă. Vecinii mei își deschiseră gențile-diplomat și scoaseră sticle de gin și de whisky. Îmi oferiră un pahar. Am refuzat. Afară, noaptea radia și părea să ne împresoare cu o aureolă stranie. Conversațiile vecinilor mei mă

legănau încetișor. Nu după mult timp am adormit.

La două dimineața am făcut escală la N'Djamena, în Ciad. Prin hublou, n-am observat decât conturul vag al unei clădiri slab luminate, la capătul pistei. Ușa deschisă lăsa să pătrundă în avion o căldură insistentă, parcă înfometată. Afară, siluete albicioase pluteau în întuneric. Brusc, totul dispăru. Decolăm din nou. N'Djamena fusese la fel de trecătoare ca o iluzie.

La ora cinci m-am trezit brusc. Lumina zilei strălucea deasupra norilor. Era o lumină cenușie și vibrantă, un lac transparent de fier, ale cărui reflexe scânteiau ca mercurul. Avionul coborî în picaj de optzeci de grade, în inima norilor. Traversam straturi de negru, de albastru, de gri, care ne cufundară într-o obscuritate deplină.

Și, deodată, apăru Africa.

Pădurea nemărginită se desfășură sub ochii mei. Era o mare de smarald, imensă și unduitoare, care se preciza pe măsură ce coboram. Puțin câte puțin, verdele-închis se lumina, se nuanța. Am observat coame zburlite, creste presărate cu norișori albi, piscuri în efervescență. Râurile erau galbene, pământul, roșu ca sângele, iar copacii vibrau ca niște săbii de prospețime. Totul era intens, acut, luminos. Doar pe alocuri scăpau din acest clocot apatii mate, petice de tihnă, care aveau indolența nuferilor sau calmul pășunilor. Uneori apăreau colibe minuscule, plantate în junglă. Mi-am imaginat oamenii care trăiau acolo, locuitorii acestei lumi exuberante. Mi-am imaginat această existență diluată aceste dimineți de metal când glasurile animalelor îți răsună în urechi, când pământul ți se afundă sub tălpi, luând amprente lentei tale decrepitudini. Pe toată durata manevrei de aterizare am rămas așa, cufundat în visare.

Nu știu unde se situează exact Tropicul Cancerului, dar, când am coborât din avion, am înțeles că îl traversasem, aflându-mă acum aproape de ecuator. Aerul nu era decât o pală de foc. Cerul avea o lumină atonă și nemaipomenit de pură – de parcă fusese spălat și decolorat de aversele dimineții. Mirosuri explodau în toate părțile. Parfumuri lente și grele, remușcări persistente și crude, alcătuind un amestec straniu de exces de viață și de moarte, de ecloziune și de putrefacție.

Sala sosirilor nu era decât o incintă de beton brut, fără nicio finisare sau ornamentație. În mijloc se aflau două mici tejghele de lemn, în spatele cărora niște militari înarmați controlau pașapoartele și certificatele de vaccinare. Urma vama: o lungă bandă rulantă, defectă, unde trebuia deschis fiecare bagaj (Glock-ul meu era tot sub formă de piese disparate, repartizate în cele două genți de voiaj). Soldatul făcu o cruce cu o cretă umedă și mă lăsă să trec. M-am pomenit afară, printre familii gălăgioase venite să-și aștepte frații sau verii. Umiditatea era și mai pregnantă și am avut impresia că pătrund în

miezul unui burete infinit.

— Unde mergi, patroane?

Un negru înalt, cu un surâs dur, îmi aținea calea. Își oferea serviciile. Fără să stau pe gânduri, din sfidare poate, am spus:

— Sicamine. Du-mă la același hotel ca de obicei.

Numele minei – curată cacealma din partea mea – avu efectul unui „Sesam, deschide-te!” Omul șuieră printre degete și o ceată de puști se repezi numaidecât să-mi ia bagajele. El nu înceta să le repete „Sicamine, Sicamine”, pentru a-i face să iuțească pasul. Un minut mai târziu eram în drum spre Bangui, într-un taxi galben și prăfuit, al cărui șasiu râcâia pământul.

Bangui n-avea nimic dintr-un oraș. Era mai degrabă un sat lung, încropit de ici, de colo. Casele erau din chirpici, acoperite cu tablă ondulată. Strada era din pământ bătătorit și nenumărați pietoni circulau de-a lungul acestei ulițe de un roșu-aprins. Sub cerul lubrifiat, am sesizat dualitatea culorilor africane: negru și roșu – Carnea și Pământul. Ploile din zori îmbibaseră solul și drumul era plin de băltoace scânteietoare. Bărbații purtau, ca semn al eleganței, cămăși cu mâneci scurte și sandale. Mergeau cu pași indolenți, temerari în căldura născândă. Dar mai cu seamă atrăgeau atenția femeile. Lungi tije drepte, mlădii, de o frumusețe demnă de venerație, care-și purtau baloturile pe cap, precum niște flori petalele. Gâtul lor părea un colier de grație, chipul lor exprima blândețe și fermitate, iar picioarele lor lungi și negre, cu tălpile trandafirii, erau de o senzualitate care biciuia simțurile. Sub cerul ca de apocalips, aceste siluete zvelte și sălbatice ofereau cel mai frumos spectacol pe care-l contemplasem vreodată.

„Sicamine. Bani mulți!” glumi ghidul meu, așezat lângă șofer. Își freca arătătorul de degetul mare. Am zâmbit și am încuviințat din cap. Taxiul opri în fața unui Novotel. O construcție cu tencuiala cenușie nedrișcuită, arborând balcoane de lemn, dominată de arbori imenși. L-am plătit pe tânărul negru în franci francezi și am intrat în hotel. Am achitat în avans o noapte și am schimbat cinci mii de franci francezi în franci CFA – ca să am cu ce să-mi organizez expediția în junglă. Am fost condus spre camera mea, situată la parter, printr-o mare curte interioară în care se afla o piscină înconjurată de plante exotice. Am ridicat din umeri. În acest anotimp al ploilor, pătratul de apă turcoaz mi se părea o nerozie.

Camera era acceptabilă: spațioasă și luminoasă. Un decor oarecare, dar culorile – brun, ocru, alb – mi se păreau, nu știu de ce, caracteristice Africii. Instalația de aer condiționat bâzâia. Am făcut un duș și m-am schimbat. Apoi am hotărât să încep ancheta. Am căutat prin sertarele biroului și am găsit o carte de telefon a RCA – o broșură de vreo treizeci de pagini. Am format numărul sediului Sicamine.

Am vorbit cu un oarecare Jean-Claude Bonafé, director executiv. I-

am explicat că eram jurnalist și că voiam să realizez un reportaj despre pigmei. Or, remarcasem că unele dintre exploatațiile firmei sale se aflau pe teritoriul pigmeilor aka. Mă putea ajuta să ajung acolo? În Africa, solidaritatea dintre albi este o valoare sigură. Bonafé îmi propuse imediat să-mi împrumute o mașină care să mă ducă până la liziera pădurii și să-mi pună la dispoziție o călăuză pe care o cunoștea. Dar mă și puse în gardă: trebuia să ocolesc domeniile Sicamine. Directorul general, Otto Kiefer, care trăia acolo, era „un tip incomod"… Drept concluzie, Bonafé declară pe un ton de confidență: „De altfel, dacă Kiefer ar afla că v-am ajutat, aș avea neplăceri serioase…"

Bonafé mă invită să trec în cursul dimineții pe la biroul său, pentru a pune la punct aceste preparative. Am acceptat și-am închis. Am dat apoi câteva telefoane unor membri ai comunității franceze din Bangui. Era sâmbătă, dar toată lumea părea să lucreze. Am stat de vorbă cu directori de mine, cu responsabili de fabrici de cherestea, cu funcționari de la Ambasada Franței. Toți acești francezi dezrădăcinați, uzați, secătuiți de tropice, păreau fericiți să discute cu mine. Orientându-mi întrebările, am reușit să-mi fac o idee precisă despre situație și să încropesc un portret complet al lui Otto Kiefer.

Cehul conducea patru mine, răspândite în sudul extrem al RCA – acolo unde începe „marele verde", imensa pădure ecuatorială care se întinde spre Congo, Zair, Gabon. Kiefer lucra acum pentru statul centrafrican. Din nefericire, după părerea tuturor, filoanele erau epuizate. RCA nu mai producea diamante de bună calitate, dar săpăturile continuau – de formă. Personal, firește, aveam o altă idee în legătură cu absența pietrelor de valoare.

Toți interlocutorii mei, fără excepție, îmi confirmară violența și cruzimea lui Kiefer. Astăzi, era bătrân – în jur de șaizeci de ani –, dar mai periculos ca oricând. Se stabilise în inima pădurii, pentru a-și supraveghea mai bine oamenii. Nimeni nu bănuia că Otto Kiefer era căpetenia traficanților. Dacă rămânea în hățișurile junglei, era pentru a putea manevra mai bine, pentru a sustrage pietrele brute și a le expedia tovarășului său, Böhm, – prin intermediul berzelor.

Am decis să dau de Kiefer în adâncul pădurii, să-l înfrunt sau să-l urmăresc – în funcție de împrejurări – până ce va pleca în căutarea berzelor. Chiar dacă Böhm decedase, eram sigur că cehul nu va abandona sistemul curierilor. Berzele nu ajunseseră încă în Republica Centrafricană. Dispuneam, deci, de circa opt zile pentru a-l găsi pe Kiefer în ținutul minelor. Era ora unsprezece. Mi-am îmbrăcat sahariana și am plecat la întâlnirea cu Bonafé.

30.

Sediul social al companiei Sicamine era situat în partea de sud a orașului. Drumul cu taxiul dură vreo cincisprezece minute, de-a lungul unor artere roșietice care se întindeau la umbra copacilor gigantici. La Bangui, în plină stradă, puteai da de adevărate zone de junglă, brăzdată de făgașe adânci, sângerii, sau de clădiri în ruine, devorate de vegetație, peste care s-ar fi zis că trecuse o turmă de elefanți.

Birourile erau instalate într-un soi de *ranch*{7} de lemn, în fața căruia staționau mașini cu tracțiune integrală, pătate de laterit – pământul african. Mi-am anunțat prezența la biroul de primire. O negresă trupeșă se înduplecă să mă conducă de-a lungul unei verande finisate grosolan. I-am urmat mersul legănat și lasciv.

Jean-Claude Bonafé era un alb mic de statură, cu o constituție robustă, la vreo cincizeci de ani. Purta o cămașă bleu și pantaloni de pânză nealbită. La prima vedere, nimic nu-l deosebea de oricare alt șef de întreprindere francez. Nimic, în afara unui licăr de nebunie în privire. Omul părea răvășit dinlăuntru, bântuit de o vijelie plină de explozii de ilaritate și de gânduri dureroase. Ochii îi străluceau ca niște vitrine, iar dinții, lungi și oblici, i se sprijineau pe buza inferioară, într-un surâs perpetuu. Individul, în luptă cu tropicele, nu se recunoștea învins. Se împotrivea degenerescenței tropicale, cu preocupări pentru amănunte, cu mici prețiozități, cu parfum parizian.

— Sunt realmente încântat de cunoștință, atacă el. Am lucrat deja la proiectul dumneavoastră. V-am găsit o călăuză de încredere: vărul unuia dintre angajații mei, originar din Lobaye.

Se așeză la biroul său, un bloc de lemn brut pe care tronau, singuratice, niște statuete africane, și întinse o mână cu unghiile îngrijite înspre o hartă a Centrafricii, fixată pe perete, în spatele lui.

— De fapt, continuă el, partea cea mai cunoscută a RCA este sudul. Pentru că aici se află Bangui, capitala. Pentru că aici începe pădurea deasă, sursa tuturor bogățiilor. Precum și teritoriul m'baka-ilor, adevărații stăpâni ai Centrafricii – Bokassa aparținea acestei etnii. Regiunea care vă interesează e și mai jos, în extremul sud, dincolo de M'Baïki.

Bonafé indica pe hartă o imensă porțiune de culoare verde. Nu exista nici urmă de drumuri, poteci sau sate. Nimic, decât verde. Pădure la nesfârșit.

— Aici, urmă el, se află minele noastre. Chiar deasupra frontierei cu statul Congo. Teritoriul pigmeilor aka. „Negrii mari" nu merg niciodată acolo. Le e o frică de moarte.

O imagine se cristaliză în mintea mea. Kiefer, Stăpânul Tenebrelor, era apărat de ținutul acela mai bine decât o întreagă armată. Copacii, animalele, legendele erau santinelele lui. M-am dezbrăcat de haină. În birou era o căldură ucigătoare. Climatizarea nu funcționa. I-am aruncat o privire lui Bonafé. Cămașa îi era leoarcă de transpirație. El

continuă:

— În ceea ce mă privește, îi ador pe pigmei. Sunt un popor extraordinar, plin de veselie, de mister. Dar și mai extraordinară e pădurea. Ochii săi exprimau extazul, dinții lui ca niște cioburi de sticlă se întredeschideau, în semn de beatitudine. Știți cum funcționează acest univers, domnule Antioche? Marele Verde trăiește din lumină. O lumină filtrată cu pipeta, traversând coronamentul pădurii. Bonafé formă cu degetele lui durdulii un baldachin, apoi coborî glasul, ca și când ar fi divulgat un secret: E de ajuns ca un copac să cadă, și tac! soarele se strecoară prin această deschidere. Vegetația captează razele, crește de zor și astupă numaidecât spărtura. E fantastic! Jos, arborele căzut îngrașă solul, pentru a da naștere unei noi generații. Și așa mai departe. Pădurea e nemaipomenită, domnule Antioche. Este o lume activă, fremătătoare, devorantă. Un univers în sine, cu ritmurile sale, legile sale, locuitorii săi. Acolo viețuiesc mii și mii de specii vegetale diferite, mii și mii de nevertebrate și vertebrate!

Mă uitam la Bonafé, îi priveam chipul grotesc, cu ten ca de ceară, între umerii căzuți. Degeaba lupta bietul om: se scufunda, se dizolva în toropeala tropicelor.

— Pădurea este… periculoasă?

Bonafé emise un râs scurt.

— La drept vorbind… da, răspunse. E destul de periculoasă. Mai ales insectele. Cele mai multe sunt purtătoare de boli. Există țânțarii, care transmit paludisme endemice, foarte recalcitrante la chinină, sau febră *dengue,* care provoacă friguri de crezi că ți se frâng oasele. Există muștele *fourroux*, ale căror înțepături dau mâncărimi cumplite, furnicile, care distrug totul în calea lor, viermii-dragon, care îți introduc filamente în artere, până la a le obtura cu totul. Mai sunt și alte lighioane, realmente afurisite, ca puricii numiți *chiques,* care-ți rod degetele de la picioare, ori muștele-vampir, care-ți sug sângele. Sau viermi de un soi cu totul aparte, care iau naștere în carnea omului. Am avut câțiva în craniu. Îi simțeam săpând, scurmând, înaintând sub pielea capului. Nu rareori se întâmplă să-i și întrevezi cu ochiul liber, croindu-și drum sub pleoapele unui om care stă de vorbă cu tine. Bonafé râse. Părea surprins de propriile sale concluzii. Da, pădurea-i mai degrabă periculoasă. Dar toate astea nu sunt decât accidente, excepții. Nu vă faceți griji din cauza lor. Jungla e minunată, domnule Antioche. Minunată…

Bonafé ridică receptorul telefonului și vorbi în sango. Apoi mă întrebă:

— Când vreți să plecați?

— De îndată ce va fi cu putință.

— Aveți autorizație?

— Ce autorizație?

Directorul făcu ochii mari. Apoi, din nou, izbucni în râs. Repetă, lovindu-și palmele: „Ce autorizație?” Sudoarea îi șiroia pe față. Scoase o batistă de mătase, continuând să pufnească în râsete scurte. Pe urmă îmi explică:

— Nu veți putea să vă mișcați de aici fără o autorizație ministerială. Cea mai neînsemnată potecă, cel mai mic cătun se află sub supravegherea poliției. Ce să-i faci! Suntem în Africa și guvernați tot de un regim militar. În plus, recent au avut loc tulburări grave. Trebuie să solicitați o autorizație din partea Ministerului Informației și al Comunicațiilor.

— Câte zile vor fi necesare?

— Cel puțin trei, mă tem. Cu atât mai mult cu cât va trebui să așteptați ziua de luni pentru a vă prezenta cererea. Dar vă pot sprijini pe lângă ministru. E un mulatru, suntem amici. Bonafé spuse asta de parcă cele două fapte erau legate. Vom încerca să grăbim procedura. Însă voi avea nevoie de fotografii de identitate și de pașaportul dumneavoastră. I-am dat, fără nicio tragere de inimă, cele cerute, printre care două poze provenite de la o viză inutilă pentru Sudan. De îndată ce veți fi obținut acest act…

Se auzi o bătaie în ușă. Un negru spătos intră în birou. Avea fața rotundă, nasul turtit și ochii bulbucați. Tenul lui semăna cu pielea tăbăcită. Părea de vreo treizeci de ani și era îmbrăcat într-o *djellaba* mai degrabă albastră.

— Gabriel, zise Bonafé, ți-l prezint pe Louis Antioche, un jurnalist venit din Franța. Dorește să meargă în junglă ca să realizeze un reportaj despre pigmei. Cred că poți să-l ajuți.

Gabriel se uită țintă la mine. Bonafé mi se adresă:

— Gabriel e originar din Lobaye. Toți ai săi trăiesc la liziera pădurii.

Negrul continua să caște ochii la mine, cu un zâmbet în colțul gurii. Albul reluă:

— Gabriel o să vă ducă documentele la minister – are un văr care lucrează acolo. De îndată ce vi se va acorda autorizația, o să vă pun la dispoziție o 4x4.

— Vă mulțumesc foarte mult.

— Nu-mi mulțumiți. Mașina n-o să vă fie de mare ajutor. La treizeci de kilometri dincolo de M’Baïki începe pădurea. Nu mai există niciun drum.

— Atunci?

— Va trebui să continuați pe jos până la exploatările noastre. Vreo patru zile de mers.

— N-ați tăiat drumuri până la mină?

Bonafé pufni în râs:

— Drumuri! Se întoarse spre negru. Drumuri, Gabriel! Mi se adresă din nou: Sunteți hazliu, domnule Antioche. N-aveți idee de jungla pe

care urmează s-o înfruntați. Câteva săptămâni îi sunt suficiente vegetației de-acolo pentru a șterge orice cărare. Am renunțat de mult să mai croim poteci în acel haos de liane. De altfel, în cazul că nu știați: diamantele sunt o marfă mai degrabă ușoară. Nu-i nevoie de camioane, nici de echipamente speciale. Avem, totuși, un elicopter, care face periodic naveta la exploatare. Dar nu putem închiria aparatul doar pentru dumneavoastră.

Un surâs se insinuă pe buzele sale – o anghilă alunecând în ape tulburi.

— În altă ordine de idei, o dată ajuns în adâncul pădurii, e inutil să contați pe oamenii noștri. Minerii trudesc din greu. Iar Clement, maistrul nostru, e cam țicnit. Cât despre Kiefer, v-am avertizat: nu vă apropiați de el. Prin urmare, ocoliți exploatarea noastră și duceți-vă la Misiune.

— La Misiune?

— Ceva mai departe, în pădure, o călugăriță alsaciană a instalat un dispensar. Acordă îngrijiri și educație pigmeilor.

— Trăiește singură acolo?

— Da. O dată pe lună vine la Bangui, pentru a-și supraveghea aprovizionarea – îi permitem să folosească elicopterul nostru. Apoi dispare din nou, cu hamalii ei, pentru o lună. Dacă vreți liniște și pace, veți fi servit. Nu se poate închipui loc mai izolat. Sora Pascale o să vă indice așezările aka cele mai interesante. Vă convine?

Pădurea virgină, o călugăriță printre pigmei, Kiefer în inima junglei: febra Africii începea să pună stăpânire pe mine.

— Am o ultimă rugăminte.

— Vă ascult.

— Ați putea să-mi găsiți niște gloanțe de 45 pentru un pistol automat?

Interlocutorul meu îmi strecură o căutătură pe sub sprâncene, ca pentru a descoperi adevăratele mele intenții. Îi aruncă o privire scurtă lui Gabriel, apoi răspunse:

— Nicio problemă.

Bonafé lovi cu palmele în tăblia biroului și se întoarse spre negru:

— Ai înțeles care-i treaba, Gabriel? O să-l duci pe domnul Antioche la liziera pădurii. Apoi o să-i ceri vărului tău să-l călăuzească până la Misiune.

Negrul încuviință. Nu-și luase ochii de la mine. Bonafé îi vorbea ca un învățător care se adresează unui elev. Dar Gabriel părea capabil să ne tragă pe sfoară într-o clipită. Fără efort, cu un bobârnac al minții. Inteligența lui plutea în căldura înăbușitoare, ca o insectă șireată. I-am mulțumit lui Bonafé și am revenit la problema lui Kiefer:

— Ciudată idee din partea directorului dumneavoastră să se stabilească într-o fundătură de smârcuri.

Bonafé ricană din nou:
— Depinde din ce punct de vedere privim lucrurile. Extragerea diamantelor cere o supraveghere foarte strictă. Kiefer e genul de om care știe tot și conduce cu o mână de fier.
Am riscat o nouă întrebare:
— L-ați cunoscut pe Max Böhm?
— Elvețianul? Nu, nu personal. Am sosit după plecarea lui din RCA, în 1980. El a condus Sicamine înaintea cehului. O cunoștință de-a dumneavoastră? Iertați-mă, dar, după părerea tuturor, Max Böhm era chiar mai rău decât Kiefer. Și asta nu-i vorbă în vânt. Dădu din umeri. Ce să-i faci, domnule Antioche: Africa împinge la cruzime.
— În ce împrejurări a părăsit Max Böhm Africa?
— Habar n-am. Poate că a avut probleme de sănătate. Sau probleme cu Bokassa. Sau amândouă. Chiar nu știu.
— Credeți că-domnul Kiefer a rămas în legătură cu elvețianul?
Fu o întrebare pe care n-ar fi trebuit s-o pun. Bonafé mă sfredeli cu privirea. Fiecare iris părea să-mi sondeze gândurile. Nu răspunse nimic. Am schițat un surâs într-o dungă și m-am ridicat. În pragul ușii, Bonafé repetă, bătându-mă pe spate:
— Nu uitați, domnule Antioche: nicio vorbă lui Kiefer.
Am hotărât să merg pe jos, la umbra imenșilor arbori. Soarele era în înaltul cerului. Pe alocuri, noroiul se uscase deja, praful învârtejindu-se ca un pigment purpuriu. Coroanele grele ale copacilor se legănau domol, răsfrângând suspinele vântului.
Pe neașteptate, am simțit o mână pe umărul meu. M-am întors. Gabriel stătea înaintea mea, cu fața rotunjită de un zâmbet. Spuse imediat, cu vocea sa groasă:
— Patroane, te interesează pigmeii cum mă interesează pe mine cactușii. Dar cunosc pe cineva care ți-ar putea vorbi despre Max Böhm și despre Otto Kiefer.
Inima îmi stătu în loc.
— Cine?
— Taică-meu. Gabriel coborî glasul. Tatăl meu a fost călăuza lui Max Böhm.
— Când pot să stau de vorbă cu el?
— Vine la Bangui mâine dimineață.
— Să mă caute de îndată la Novotel. O să-l aștept.

31.

Am prânzit la umbră, pe terasa hotelului. Câteva mese erau dispuse în jurul piscinei și, la adăpostul plantelor tropicale, se puteau degusta pești din fluviu. Novotelul părea pustiu. Rarii clienți erau oameni de

afaceri europeni, care își încheiau tranzacțiile în viteză și nu așteptau decât un lucru: avionul de înapoiere. În ceea ce mă privea, îmi plăcea hotelul. Terasa mare, pardosită cu piatră albă și impresurată de frunziș, avea acea melancolie a caselor coloniale abandonate, unde vegetația a desenat râuri de liane, lacuri de buruieni.

În timp ce îmi savuram peștele-căpitan, îl observam pe directorul hotelului, care-l dojenea pe grădinar. Directorul era un tânăr francez cu tenul verzui, ce părea la capătul răbdării. Încerca să ridice un lăstar de trandafir, pe care negrul îl strivise din nebăgare de seamă. Fără dialoguri, scena se învecina cu gagul. Iritarea albului, gesticulația sa exagerată și mutra pocăită a negrului, care dădea din cap cu un aer absent: totul avea aspectul unei scene comice de film mut.

Imediat după aceea, directorul veni să-mi ureze bun venit, încercând totodată să afle motivul obscur care mă adusese în țara aceasta. I-am văzut ticul nervos în timp ce-mi scruta cicatricea de sub buză. I-am explicat proiectele mele de reportaj. La rândul său, mi-a relatat propria-i poveste. Se oferise de bunăvoie să conducă Novotelul din Bangui. O etapă esențială în cariera sa, zicea el – și părea să lase de înțeles că, din momentul în care ai ajuns să conduci ceva pe aici, nu te mai temi de nimic. Se lansă apoi într-o lungă tiradă despre incompetența africanilor, indiferența lor și nenumăratele lor defecte. „Trebuie să încui totul”, susținea el, scuturând o legătură plină de chei care-i atârna la centură. „Și nu vă lăsați înșelat de ținuta lor corectă. E rodul unei lupte îndelungate”. Rodul „luptei” directorului consta într-o cămașă roz cu mâneci scurte și un papion, pe care toți chelnerii îl purtau ca pe o farsă izbutită. „De cum părăsesc hotelul”, continuă el, „se întorc desculți în cocioaba lor și dorm pe dușumea!”

Fața directorului avea aceeași expresie ca a lui Bonafé. Era o uzură, o coroziune de un gen straniu, de parcă o rădăcină crescuse înăuntrul trupurilor și se hrănea cu sângele oamenilor. „Apropo”, încheie el coborând glasul, „n-aveți prea multe șopârle în cameră?” I-am spus că nu și l-am expediat cu o lungă tăcere.

După dejun, m-am hotărât să consult dosarele pe care le pregătisem la Paris cu privire la diamante și la chirurgia cardiacă. Am parcurs în viteză documentația referitoare la pietre – metode de extracție, clasificare, carate etc. Știam, în momentul de față, destul de multe despre rețeaua lui Böhm și verigile ei esențiale. Informațiile tehnice și comentariile de specialitate nu puteau să-mi ofere mare lucru.

Am trecut la dosarul pe tema chirurgiei cardiace, cuprinzând extrase din enciclopedii medicale. Istoria acestei activități era o adevărată epopee, scrisă de pionieri temerari. M-am pomenit, astfel, cufundat în alte epoci:

„... Adevăratele începuturi ale chirurgiei cardiace au avut loc

la Philadelphia, datorită lui Charles Bailey. Prima sa intervenție pe valva mitrală datează de la sfârșitul anului 1947. Este un eșec. Bolnavul moare în urma unei hemoragii. Cu toate acestea, Bailey este încredințat că se află pe drumul cel bun. Colegii săi însă nu-l cruță. E tratat de nebun, de măcelar. Bailey așteaptă. Reflectează. În martie 1948, realizează o valvulotomie ce pare satisfăcătoare, la Wilmington Memorial Hospital. Dar, în cea de-a treia zi, pacientul decedează din cauza unei erori de reanimare. Pentru a-și realiza proiectele, Bailey trebuie să devină chirurg ambulant și să opereze în spitale care îi tolerează intervențiile. La 10 iunie 1948, Bailey are de operat două stenoze mitrale în aceeași zi. Primul bolnav moare prin stop cardiac înainte de sfârșitul intervenției. Charles Bailey se grăbește să ajungă la celălalt spital înainte ca vestea eșecului să se afle, de teamă să nu i se interzică accesul în sala de operație. Atunci se petrece miracolul: a doua intervenție e un succes. Chirurgia valvei mitrale a luat, în sfârșit, naștere…”

Mi-am continuat lectura și am zăbovit asupra primelor transplantări cardiace:

„… Contrar unei trainice legende, nu chirurgul sud-african Christian Neethling Barnard este cel care, în 3 decembrie 1967, a încercat prima grefă cardiacă la om. Înaintea lui, în ianuarie 1960, medicul francez Pierre Sénicier implantase inima unui cimpanzeu în toracele unui bolnav în vârstă de șaizeci și opt de ani, ajuns în ultimul stadiu al unei insuficiențe cardiace ireversibile. Operația a reușit. Însă inima grefată nu a funcționat decât câteva ore…”

Am răsfoit mai departe:

„… Unul dintre evenimentele majore ale chirurgiei cardiace rămâne transplantul de inimă efectuat în 1967, la Cape Town, de profesorul Christian Barnard. Tehnica acestei operații, care avea să fie reluată curând în Statele Unite, în Anglia și în Franța, fusese pusă la punct de profesorul american Shumway – metoda «Shumway»…
… Pacientul, Louis Washkansky, era în vârstă de cincizeci și cinci de ani. În decurs de șapte ani, suferise trei infarcte miocardice, ultimul lăsându-l în stare de insuficiență cardiacă ireductibilă. Pe toată durata lunii noiembrie 1967, o echipă formată din treizeci de chirurgi, anesteziști, medici,

> tehnicieni a stat pregătită în permanență la spitalul Groote Schuur, din Cape Town, în așteptarea operației a cărei oră și zi urmau a îi stabilite de profesorul Christian Barnard. Decizia a fost luată în noaptea de 3 spre 4 decembrie: o tânără de douăzeci și cinci de ani își pierduse viața într-un accident de circulație. Inima ei avea să înlocuiască inima deficientă a lui Louis Washkansky. Cantitatea mare de medicamente imunodepresive ce îi fusese administrată pentru a împiedica respingerea grefei slăbise atât de mult sistemul său de apărare, încât nu-i mai îngăduise să lupte contra unei infecții…”

Toate aceste relatări despre trupuri deschise, despre organe manipulate îmi provocau greață. Totuși, știam că Max Böhm își găsea locul în acest istoric. Elvețianul lucrase în Africa de Sud din 1969 până în 1972. Mi-am imaginat explicații rocambolești în legătură cu transplantul său. Poate că făcuse cunoștință, la Cape Town, cu Christian Barnard sau cu medici din serviciul acestuia. Poate că se întorsese acolo, după atacul suferit în 1977. Pentru a i se aplica o grefă aparte. Sau, poate, dintr-un motiv pe care îl ignoram, știa că unul dintre acei doctori, capabil să realizeze o grefă, se afla în Congo, în 1977. Dar aceste versiuni erau prea incredibile. Și nu rezolvau caracterul „miraculos” al toleranței fizice a lui Böhm.

Am descoperit un pasaj care se referea la problemele legate de toleranță:

> „… În domeniul chirurgiei cardiace, problemele chirurgicale sunt bine rezolvate, dificultățile ce persistă fiind de natură imunologică. Într-adevăr, în afara cazului de excepție pe care-l constituie germenii veritabili, organul donatorului, chiar și înrudit, este recunoscut de receptor ca fiind diferit și va fi victima unor fenomene de respingere. De aceea, este întotdeauna necesar ca receptorul să fie supus unor tratamente imunodepresive care să limiteze importanța respingerii. Tratamentele obișnuite (azathioprină, cortizon) sunt nespecifice și comportă un anumit număr de riscuri, în special de infecție. Mai recent, în anii optzeci, a apărut un alt produs: ciclosporina. Această substanță, extrasă dintr-o ciupercă japoneză, oprește în profunzime fenomenele de respingere. Pacienții și-au văzut, astfel, speranța de viață înzecită și grefele au putut să se generalizeze. Un alt mijloc de limitare a respingerii este, desigur, alegerea unui donator cât mai compatibil cu putință. Soluția cea mai favorabilă o reprezintă o rudă de sânge în linie dreaptă sau colaterală,

> care, fără a fi geamăn, are în comun cu receptorul patru antigene de histocompatibilitate HLA (donator cu sistem HLA identic). Este vorba, aici, de organe nevitale, cum ar fi, de exemplu, un rinichi. Altminteri, organul este prelevat de la un cadavru, încercându-se, prin schimb de organe la mare distanță, să se realizeze combinația cea mai compatibilă cu putință – există peste douăzeci de mii de grupe HLA diferite...”

Am închis dosarul. Era ora șase seara. Afară se lăsase deja noaptea. M-am ridicat și am deschis fereastra. Un val de căldură mă sufocă. Era pentru prima oară când înfruntam căldura tropicală. Clima aceasta nu era un factor complementar, o circumstanță printre altele. Era o violență care izbea epiderma, o greutate care trăgea inima și corpul în adâncuri greu de descris – o înmuiere a întregii ființe, unde carnea, organele păreau să se topească, dizolvându-se încet în propriile lor sucuri.

Am decis să fac o plimbare nocturnă.

Străzile lungi ale orașului erau pustii și rarele imobile, grosolane și stropite cu noroi, păreau și mai despuiate decât în plină zi. M-am îndreptat spre fluviu. Malurile înalte ale Oubanguiului erau tăcute. Ministerele și ambasadele cufundate într-un somn fără vise. Soldați în picioarele goale stăteau de strajă. Lângă apă, în întuneric, se conturau crestele zbârlite ale copacilor care mărgineau malurile. Din când în când, de dedesubt, răzbătea un clipocit. Îmi imaginam, în momentul acela, un animal enorm, jumătate fiară, jumătate pește, strecurându-se prin iarba udă, atras de mirosurile și vibrațiile orașului.

Am mers mai departe. De când sosisem la Bangui, mă frământa un gând. Această țară sălbatică fusese, în primii mei ani de viață, țara „mea”. O insuliță de junglă unde crescusem, mă jucasem, învățasem să citesc și să scriu. De ce deciseseră părinții mei să se îngroape în regiunea cea mai îndepărtată din Africa? De ce sacrificaseră totul – bunăstare, confort, stabilitate – pentru acest cotlon de pădure?

Nu evocam niciodată trecutul meu, părinții mei dispăruți, acele zone obscure din existența mea. Familia mea nu mă interesa. Nici vocația tatălui meu, nici devotamentul mamei, care renunțase la tot pentru a-și urma soțul, și nici acel frate, cu doi ani mai mare ca mine, care arsese de viu. Fără îndoială, această indiferență era un refugiu. Și o comparam deseori cu insensibilitatea mâinilor mele. De-a lungul brațelor, epiderma mea reacționa normal. Mai departe, însă, nu mai percepeam nicio senzație precisă. De parcă o bucată de lemn invizibilă îmi izola mâinile de lumea senzorială. Un fenomen identic se producea și cu memoria mea. Puteam coborî pe firul trecutului meu până la vârsta de șase ani. Mai departe era neant, absență, moarte.

Mâinile mele erau arse. Sufletul meu de asemenea. Iar carnea și mintea mea se cicatrizaseră în același mod – găsindu-și vindecarea în uitare și insensibilitate.

Brusc, m-am oprit. Mă îndepărtasem de malul fluviului. Mergeam acum de-a lungul unei străzi largi, slab luminate. Am ridicat ochii spre placa fixată pe un gard de fier și indicând numele arterei. Un tremur îmi străbătu trupul din cap până în picioare. Bulevardul Franța. Fără să-mi dau seama, în mod irezistibil, pașii mă purtaseră chiar la locul tragediei – acolo unde părinții mei fuseseră masacrați de o bandă de ucigași demenți, în ultima noapte a anului 1965.

32.

A doua zi dimineață, luam micul dejun sub o umbrelă de soare, când un glas mă interpelă:

— Domnul Louis Antioche?

Am ridicat privirea. Un bărbat de vreo cincizeci de ani stătea în fața mea. Era scund, masiv și purta cămașă și pantaloni kaki. Persoana sa degaja un aer de autoritate incontestabilă. Mi-am amintit de Max Böhm, de corpolența sa, de îmbrăcămintea sa – cei doi oameni se asemănau. Doar că interlocutorul mai era la fel de negru ca o umbrelă englezească.

— În persoană. Cine sunteți?

— Joseph M'Konta. Tatăl lui Gabriel, de la Sicamine

M-am ridicat imediat și i-am oferit un scaun:

— Ah, desigur. Luați loc, vă rog.

Joseph M'Konta dădu curs invitației, apoi își împreună mâinile pe burtă. Arunca priviri curioase în jur, cu capul vârât între umeri. Avea fața turtită, un nas cu nări largi, ochii umezi, parcă împăienjeniți de tandrețe. Dar buzele îi erau crispate într-o grimasă de dispreț.

— Doriți să beți ceva? Cafea? Ceai?

— Cafea, mulțumesc.

M'Konta mă studia, și el, cu coada ochiului. Cafeaua sosi. După banalități uzuale, despre țară, căldură și călătoria mea, Joseph atacă pe un ton precipitat:

— Doriți informații despre Max Böhm?

— Exact.

— De ce vă interesați de el?

— Max mi-a fost prieten. L-am cunoscut în Elveția, cu puțin înaintea morții sale.

— Max Böhm a murit?

— Acum o lună, în urma unei crize cardiace.

Vestea nu păru să-l mire.

— Vasăzică, micul ceas s-a stricat.

Tăcu, reflectă, apoi:

— Ce vreți să știți?

— Totul. Activitățile lui în țara dumneavoastră, viața sa de zi cu zi, motivele plecării sale.

— Faceți o anchetă?

— Da și nu. Caut să-l cunosc mai bine, cu titlu postum. Atâta tot.

M'Konta întrebă, cu un aer bănuitor:

— Sunteți polițist?

— Câtuși de puțin. Tot ce veți spune rămâne între noi. Aveți cuvântul meu.

— Sunteți dispus să vă arătați recunoscător?

L-am privit mirat. M'Konta îmi explică din priviri:

— Câteva bancnote, vreau să spun…

— Totul depinde de ce-mi veți putea relata, am replicat.

— L-am cunoscut bine pe bătrânul Max…

După câteva minute de târguială, am căzut de acord asupra unui „preț ca-ntre prieteni". Din clipa aceea, omul începu să mă tutuiască. Vorbirea sa era precipitată. Cuvintele țâșneau, rostogolindu-se ca niște bile pe fundul apei:

— Patroane, Max Böhm era un om ciudat… Aici, nimeni nu-i spunea Böhm… ci Ngakola… tatăl magiei albe…

— De ce?

— Böhm avea puteri ascunse… ascunse sub păr… părul lui era alb de tot… creștea drept spre cer… ca smocul unei nuci de cocos, pricepi?… Datorită părului era atât de puternic… citea în fiecare om… descoperea hoții de diamante… totdeauna… nimeni nu putea să-i reziste… nimeni… era un om puternic… foarte puternic… dar era de partea nopții.

— Ce vrei să spui?

— Trăia în inima întunericului… spiritul său… spiritul său trăia în inima întunericului…

M'Konta sorbi o gură de cafea.

— Cum l-ai cunoscut pe Max Böhm?

— În 1973… înaintea anotimpului secetos… Max Böhm a sosit în satul meu, la Bagandou, la liziera pădurii… era trimis de Bokassa… venise să supravegheze plantațiile de cafea… pe vremea aceea hoții jefuiau recoltele… în câteva săptămâni, Böhm i-a făcut să se lase păgubași.

— Cum?

— A surprins un hoț, l-a stâlcit în bătaie, apoi l-a târât în piața satului… acolo, a luat un țăruș – unul din țărușii cu care se plantează boabele – și i-a găurit amândouă timpanele…

— Și? am bolborosit eu.

— Și… de-atunci n-a mai furat nimeni boabe de cafea la Bagandou.

— Mai era cu cineva?

— Nu… era singur… Max Böhm nu se temea de nimeni.

Să schingiuiești un m'baka, de unul singur, în piața unui sat forestier – într-adevăr, Böhm nu știa ce e frica. Joseph continuă:

— În anul următor, Böhm s-a întors… de data asta venise să inspecteze minele de diamante… tot din însărcinarea lui Bokassa. Filoanele se întindeau dincolo de SCAD, o mare fabrică de cherestea la marginea junglei… Cunoști pădurea deasă, patroane? Nu? Crede-mă pe mine, e într-adevăr deasă… Joseph mimă coronamentul pădurii cu mâinile lui mari; *r*-urile sale durduiau ca un atac de cavalerie. Dar lui Böhm nu-i era frică… lui Böhm nu-i era niciodată frică… voia să coboare în sud… avea nevoie de-o călăuză… eu cunoșteam bine pădurea și pigmeii… cunoșteam și limba aka… Böhm m-a ales pe mine…

— Mai erau albi pe terenurile de exploatare?

— Unul singur… Clement… Un nebun, care s-a căsătorit cu o aka… N-avea nicio autoritate… domnea anarhia…

— Se găseau, deci, pietre frumoase în filoanele acelea?

— Cele mai frumoase diamante din lume, patroane… era de ajuns să scormonești puțin mâlul din mlaștini… De-asta îl trimisese Bokassa pe Böhm… M'Konta scoase un chiot ascuțit. Bokassa avea patima pietrelor prețioase!

Joseph bău o nouă înghițitură de cafea, apoi se uită la cornurile mele. I-am întins farfuria. El reluă, cu gura plină:

— În anul ăla, Böhm a rămas pentru patru luni… mai întâi, s-a jucat de-a „îmblânzitorul de negri”… Apoi a reorganizat exploatarea, a schimbat tehnicile… Treaba mergea ca pe roate, crede-mă… Când a venit anotimpul ploios, a plecat înapoi la Bangui… Pe urmă, în fiecare an, a tot revenit așa, în aceeași perioadă… „În inspecție”, cum zicea el…

— Pe vremea aceea folosea cleștele de tăiat sârmă?

— Cunoști povestea, patroane?… De fapt, chestia cu cleștele a fost exagerată. Eu nu l-am văzut făcând treaba asta decât o singură dată, în tabăra de la Sicamine… Și nu ca să pedepsească un hoț, ci un violator… Un nemernic care batjocorise o fetiță și-o lăsase moartă în junglă.

— Cum s-au petrecut lucrurile?

Grimasa de dezgust a lui M'Konta se accentuă. Omul mai luă un corn.

— A fost groaznic. De-a dreptul groaznic. Doi oameni țineau ucigașul cu burta în jos, cu picioarele în aer… el se holba la noi cu ochii lui de animal prins în cursă… chicotea întruna, de parcă nu-i venea să creadă ce i se întâmplă… Apoi a apărut Ngakola, cu cleștele

lui mare… a deschis cleștele, și l-a închis, cu un țăcănit scurt, pe călcâiul nenorocitului… clac!… tipul a scos un urlet… Încă un țăcănit, și gata… tendoanele erau retezate… i-am văzut labele picioarelor, patroane… nu-mi credeam ochilor… îi spânzurau de glezne… cu oasele la vedere… sânge peste tot… nori de muște… și oamenii din sat, amuțiți… Max Böhm stătea drept… nu scotea o vorbă… cămașa lui era stropită de sânge… fața îi era albă ca varul, udă de sudoare… Pe cuvântul meu, patroane, n-o să uit asta niciodată… Și pe urmă, tot fără nicio vorbă, Böhm l-a întors pe omul ăla cu o lovitură de picior, a coborât cleștele, și l-a închis între picioarele violatorului…

O venă îmi zvâcni în gâtlej.

— Böhm era, deci, chiar așa crud?

— Era dur, da… Dar, în felul lui, acționa cu dreptate… Niciodată din sadism, nici din rasism.

— Max Böhm nu era rasist? Nu ura negrii?

— Deloc. Böhm era rău al dracului, dar nu rasist. Ngakola trăia în mijlocul nostru și ne respecta. Vorbea sango și iubea pădurea. Ca să nu mai zic despre fofoloancă.

— Despre ce?

— Fofoloancă. Păsărică. Böhm adora femeile negre. Joseph își scutură mâna, de parcă se arsese numai la gândul acesta.

Am continuat:

— Böhm fura diamante?

— Să fure? Böhm? Pentru nimic în lume… Ți-am spus: Max era drept…

— Dar superviza traficurile lui Bokassa, nu?

— El nu vedea așa lucrurile… pe el îl obsedau ordinea, disciplina… voia ca exploatările să meargă strună… în rest, cine păstra diamantele, cine lua banii, puțin îi păsa… Chestiile astea nu-l interesau. Pentru el, nu erau decât sforării de-ale negrilor…

Să-și fi ascuns Max Böhm jocul atât de bine, să-și fi început traficul mai târziu?

— Joseph, știai că pe Max Böhm îl pasiona ornitologia?

— Păsările, vrei să zici? Bineînțeles, patroane. Joseph izbucni în râs – o sabie sclipitoare pe fața sa. Mergeam cu el să observe berzele.

— Unde?

— La Bayanga, dincolo de Sicamine, la vest. Berzele veneau acolo cu miile. Înfulecau lăcuste, animale mărunte. Joseph izbucni iarăși în râs. Dar și locuitorii din Bayanga, la rândul lor, le înfulecau pe ele! Böhm nu putea suporta asta. L-a convins pe Bokassa să înființeze un parc național. Dintr-odată, câteva mii de hectare de pădure și de savană au fost declarate intangibile. Eu, unul, n-am înțeles niciodată treburile de genul ăsta. Pădurea e a tuturor! Dar, în fine, la Bayanga, elefanții, gorilele, antilopele, gazelele erau protejate. Și berzele

împreună cu ele.

Așadar, elvețianul reușise să-și pună la adăpost păsările. Plănuia deja să le folosească pentru traficul său? Schimbul, cel puțin, era clar: diamantele pentru Bokassa, păsările pentru Max Böhm.

— Ai cunoscut familia lui Max Böhm?

— Da și nu… Nevastă-sa nu era de văzut niciodată… mereu bolnavă… Joseph râse, dezvelindu-și toți dinții. Ca toate femeile albe!… Nu la fel stăteau lucrurile cu fiul său… băiatul venea uneori cu noi… nu spunea nimic… părea mereu dus pe gânduri… hoinărea prin pădure… Ngakola se străduia să-l educe… îl punea să conducă mașina… îl obliga să vâneze, să-i supravegheze pe prospectori, la mină… voia să facă din el un bărbat… dar puștiul stătea ca o momâie, ba apatic, ba îngrozit… Un adevărat nevolnic… Ceea ce era extraordinar, însă, era asemănarea fizică dintre Philippe Böhm și taică-său… semănau ca două picături de apă, patroane, crede-mă… același trup îndesat, același păr țepos, aceeași față rotundă, ca un pepene… Dar Böhm își detesta fiul…

— De ce?

— Fiindcă băiatul era fricos. Și Böhm nu putea suporta frica asta.

— Ce vrei să spui?

Joseph șovăi, apoi se dădu mai aproape și spuse cu voce joasă:

— Fiu-său era ca o oglindă, pricepi? Oglinda propriei lui frici.

— Adineaori mi-ai spus că Böhm nu se temea de nimeni.

— De nimeni, în afară de el însuși.

Am privit țintă în ochii umezi ai lui M'Konta.

— Inima lui, patroane. Îi era frică de inima lui. (Joseph își puse mâna pe piept.) Se temea că înăuntrul lui n-o să mai funcționeze totul cum trebuie… își lua mereu pulsul… La Bangui, era mai tot timpul la clinică…

— O clinică, la Bangui?

— Un spital rezervat albilor. Clinica Franceză.

— Mai există și-acum?

— Mai mult sau mai puțin. În prezent, e deschisă negrilor și consultațiile le dau medici centrafricani.

Am trecut la întrebarea crucială:

— Ai participat la ultima expediție a lui Böhm?

— Nu. Tocmai mă stabilisem la Bagandou. Nu mai mergeam în pădure.

— Dar știi ceva cu privire la subiectul ăsta?

— Doar ce s-a spus pe urmă. La M'Baïki, expediția aia a devenit o legendă. I s-a reținut numele codificat: PR 154 – după denumirea parcelei pe care urmau s-o studieze prospectorii.

— Unde vine asta?

— Foarte departe, dincolo de Zoko… După frontiera cu statul

Congo…

— Și?

— Pe drum, Ngakola a primit o telegramă, adusă de un pigmeu… soția lui murise… Vestea l-a luat pe neașteptate… inima lui n-a rezistat… și Ngakola a căzut la pământ…

— Continuă…

Grimasa lui Joseph se accentuase până la a-i răsfrânge buzele. Am repetat:

— Continuă, Joseph.

El șovăi din nou, apoi murmură:

— Grație legămintelor lui tainice cu pădurea, Ngakola a reînviat… grație magiei, grație Panterei care ne răpește copiii…

Mi-am amintit de spusele lui Guillard, reproduse de Dumaz. Cuvintele lui M'Konta coincideau cu versiunea inginerului. Era destul ca să înspăimânte pe oricine. O călătorie în inima tenebrelor, un mister înfricoșător, sub ploi torențiale, și acel erou diabolic, omul cu părul alb, înviat din morți.

— O să plec în pădure, pe urmele lui Böhm.

— Nu-i o idee bună. Sezonul ploilor e în toi. Minele de diamante sunt conduse în ziua de azi de un singur om, Otto Kiefer, un ucigaș. Va trebui să mergi mult pe jos, să-ți asumi riscuri inutile. Toate astea degeaba. Ce vrei să faci acolo?

— Vreau să descopăr ce s-a întâmplat cu adevărat în 1977. Cum a supraviețuit Max Böhm atacului său de cord. Spiritele nu mi se par o explicație mulțumitoare.

— Te înșeli. Cum ai să te descurci?

— O să evit minele și-o să locuiesc la sora Pascale.

— Sora Pascale? Abia dacă e puțintel mai blândă decât Kiefer.

— Mi s-a vorbit de satul acela de pigmei, Zoko, unde am de gând să mă instalez. De acolo, mă voi orienta înspre exploatări. Voi interoga discret oamenii care lucrau deja în ținuturile mlăștinoase, în 1977.

Joseph clătină din cap, apoi se servi cu o ultimă ceașcă de cafea. M-am uitat la ceas: trecuse de unsprezece. Era duminică și n-aveam niciun plan pentru ziua aceasta.

— Joseph, am spus, cunoști pe cineva la Clinica Franceză?

— Am un văr care lucrează acolo.

— Putem merge acum?

— Acum? M'Konta sorbi din cafea. Trebuie să-mi vizitez familia, la Kilometrul Cinci, și…

— Cât?

— Cel puțin zece miare.

Am înjurat zâmbind, apoi i-am vârât banii în buzunarul cămășii. M'Konta îmi făcu semn cu ochiul și puse ceașca pe masă.

— Să mergem, patroane.

33.

Clinica Franceză era situată pe malul Oubanguiului. În soarele strălucitor, fluviul curgea alene. Se zărea printre mărăcinișuri, negru, imens, ca încremenit. Semăna cu un sirop gros, în care se împotmoliseră, parcă, pescarii și pirogile lor.

Mergeam de-a lungul malului, chiar pe unde mă plimbasem în ajun Poteca era mărginită de copaci cu tente pastel. În dreapta, se înălțau edificiile mari ale ministerelor – ocru, roz, roșii. În stânga, aproape de apă, bărci de lemn stăteau pitite în iarba înaltă, abandonate de obișnuiții negustori de fructe, de manioc, de fleacuri. Totul era tihnit. Până și praful renunțase să se mai zbânțuie în lumină. Era duminică. Și, ca pretutindeni în lume, ziua aceasta era blestemată la Bangui.

Clinica se ivi, în sfârșit: un bloc pătrat, cu două etaje, de culoarea paraginii. Arhitectura sa colonială etala balcoane de piatră, împodobite cu ornamente de tencuială albicioasă. Întreaga clădire era roasă de laterit și de vegetație. Gheare de pădure și urme roșietice luau cu asalt zidurile. Piatra părea umflată, ca îmbibată de umezeală.

Pătrunserăm în grădina înconjurătoare. Pe crengile copacilor erau agățate la uscat bluze de chirurgi, pline de pete stacojii, șocante. Joseph îmi surprinse expresia feței și izbucni în râs: „Nu-i sânge, patroane. E pământ – laterit. Urmele lui nu se șterg niciodată”.

Se dădu la o parte pentru a mă lăsa să intru. Holul, ciment brut și linoleum ferfeniță, era complet gol. Joseph ciocăni în tejghea. Câteva minute bune se scurseră. În fine, își făcu apariția un vlăjgan într-un halat alb împestrițat cu roșu. Împreună mâinile și se înclină.

— Cu ce vă pot fi de folos? întreabă el pe un ton slugarnic.

— Alphonse M’Konta e aici?

— Nu e nimeni duminica.

— Și tu, tu ești nimeni?

— Eu sunt Jésus Bomongo. Omul se înclină din nou, apoi adăugă cu glasul lui mieros: La dispoziția dumneavoastră.

— Prietenul meu ar vrea să consulte arhivele de pe vremea când aici nu erau decât albi. Se poate?

— Păi… ăăă, e în joc responsabilitatea mea și…

Joseph îmi făcu un semn explicit. M-am târguit de formă și m-am ușurat de alte zece mii de franci CFA. Joseph își luă rămas-bun de la mine. L-am urmat pe noul meu ghid, de-a lungul unui coridor cufundat în semiobscuritate. Urcarăm pe o scară.

— Sunteți medic? am întrebat.

— Doar infirmier. Dar aici, e cam același lucru.

După ce escaladarăm două etaje, un nou coridor se deschise, luminat de razele soarelui care se strecurau printre motive ajurate…

Un miros pătrunzător de eter umplea atmosfera. Încăperile pe lângă care treceam nu adăposteau niciun bolnav. Doar o harababură de materiale: scaune cu rotile, tije lungi de metal, cearșafuri de un roz murdar, paturi de campanie demontate, rezemate de-a lungul pereților. Eram la mansarda clinicii. Jésus scoase o legătură de chei și descuie o ușă de fier, scârțâitoare și dezaxată.

El rămase în pragul ușii.

— Dosarele sunt depozitate grămadă, acolo, îmi explică. După căderea lui Bokassa, proprietarii au fugit. Clinica a fost închisă timp de doi ani, apoi am redeschis-o pentru centrafricani – aveam medicii noștri, acum. N-o să găsiți prea multe dosare. Albii care au primit îngrijiri medicale la Bangui au fost rari. Doar cazurile de urgență, care nu puteau fi transferate. Sau, dimpotrivă, bolile ușoare. Jésus dădu din umeri. Medicina africană e o adevărată calamitate, o știe toată lumea. Doar cu vracii o mai scoatem la capăt.

Cu această replică răsunătoare, făcu stânga împrejur și dispăru, lăsându-mă singur.

Sala arhivelor nu conținea decât câteva mese și scaune răzlețe. Dâre lungi, ca de igrasie, înnegreau pereții. Țipete îndepărtate de păsări răzbăteau prin aerul înfierbântat. Am descoperit arhivele într-un dulap de fier. Pe patru rafturi erau îngrămădite dosare îngălbenite, roase de umezeală. Răsfoind la întâmplare, mi-am dat seama că erau adunate tară nicio ordine. Am reunit mai multe mese, pentru a forma un suport, apoi am scos documentele, în teancuri. Erau cincisprezece, cuprinzând, fiecare, câteva sute de dosare. Mi-am șters sudoarea de pe față și am trecut la descifrare.

Stând în picioare, aplecat, trăgeam spre mine prima filă a fiecărui dosar. Pe ea figurau numele, vârsta și țara de origine ale pacientului. Veneau apoi boala și medicamentele prescrise. Am frunzărit astfel câteva mii de dosare. Nume franțuzești, germane, spaniole, cehești, sârbești, rusești, chiar și chinezești, se perindară, asociate cu tot felul de maladii care-i făcuseră să cadă la pat pe plăpânzii străini. Malarie, colici, alergii, boli venerice… Urmau, de fiecare dată, denumirile medicamentelor, mereu aceleași, și, mai rar, agrafată de fișă, câte o cerere de repatriere adresată ambasadei tutelare. Orele se succedau, stivele – de asemenea. Pe la cinci, îmi terminasem investigația. Nici măcar o singură dată nu dădusem cu ochii de numele Böhm sau Kiefer. Chiar și aici, bătrânul Max eliminase orice urmă.

În spatele meu se auzi un zgomot de pași. Jésus venise să se intereseze de mine.

— Ei? făcu el întinzând gâtul.

— Nimic. N-am dat de nicio urmă a omului pe care îl caut. Și totuși, știu că venea cu regularitate în clinica asta.

— Cum îl cheamă?

— Böhm. Max Böhm.
— N-am auzit niciodată de el.
— Locuia la Bangui în anii șaptezeci.
— Böhm e un nume german.
— Elvețian.
— Elvețian? Omul pe care îl cauți e un elvețian? Jésus izbucni într-un râs pițigăiat și-și lovi palmele una de alta. Un elvețian. Trebuia să spui de la început. N-are niciun rost să cauți aici, patroane. Fișele medicale ale elvețienilor sunt în altă parte.
— Unde? am întrebat, nervos.
Jésus arboră un aer ofuscat. Păstră tăcerea timp de câteva secunde, apoi ridică arătătorul, lung și țeapăn:
— Elvețienii sunt oameni serioși, patroane. Nu trebuie să uităm asta. Când clinica și-a închis porțile, în 1979, au fost singurii care s-au preocupat de fișele medicale ale bolnavilor lor. Se temeau mai cu seamă ca nu cumva vreunul dintre cetățenii lor să se întoarcă în patrie cu microbi africani. Jésus ridică ochii în tavan, indignat. Pe scurt, au vrut să preia toate dosarele lor. Guvernul centrafrican a refuzat. Îți dai seama, bolnavii erau elvețieni, bolile, însă, erau africane. În fine, a fost o poveste întreagă…
— Și? l-am întrerupt, exasperat.
— În privința asta, patroane, treaba-i un pic confidențială. E în joc secretul corpului medical și…
I-am pus în mână o nouă bancnotă de zece mii de franci CFA. El m-a gratificat cu un zâmbet larg și a continuat fără șovăială:
— Dosarele au fost depozitate la Ambasada Italiei.
O șansă la o sută ca bătrânul Max să nu fi știut de această manevră. Jésus reluă:
— Paznicul ambasadei e un prieten de-al meu. Îl cheamă Hassan. Ambasada Italiei se află la celălalt capăt al orașului și…
Am traversat Bangui-ul la bordul unui taxi jegos, aproape pe geantă. Zece minute mai târziu, eram în fața treptelor de la Ambasada Italiei. De data asta nu m-am mai încurcat cu palavre. L-am scos din bârlogul lui pe Hassan – un mărunțel cu părul creț tuns scurt și cu cearcăne vinete –, i-am strecurat o hârtie de cinci mii de franci în buzunar și l-am târât, vrând-nevrând, în subsolul ambasadei. Curând, ședeam, într-o mare sală de ședințe, contemplând patru sertare metalice dispuse în fața mea: arhivele medicale ale cetățenilor elvețieni aflați în Republica Centrafricană între 1962 și 1979.
Dosarele erau aranjate fără cusur, în ordine alfabetică. La litera B le-am găsit pe cele ale familiei Böhm. Primul era al lui Max. Foarte voluminos, conținea o mulțime de rețete, analize, electrocardiograme. Încă din 16 septembrie 1972, data sosirii sale la Bangui, Max Böhm se prezentase la Clinica Franceză pentru un examen complet. Imediat,

medicul-șef Yves Carl îi prescrisese un tratament, cu medicamente importate direct din Elveția, recomandându-i calmul și evitarea eforturilor. Pe fișa sa de observații confidențială, Carl scrisese cu stiloul, pe diagonală: „Insuficiență cardiacă. De ținut sub observație". Ultimele cuvinte erau subliniate. Ca atare, bătrânul Max revenise la fiecare trei luni, pentru a-și lua rețetele. Dozele creșteau în decursul anilor. Max Böhm trăia în amânare. Dosarul se încheia în iulie 1977, dată la care rețeta prescria noi medicamente, în doze masive. Când Böhm plecase în junglă, în cursul lunii următoare, inima sa nu mai era decât ecoul ei.

Dosarul Irènei Böhm începea în mai 1973, având în deschidere. Copiile rezultatelor unor examene medicale efectuate în Elveția. Dr. Carl se mulțumise să urmărească această pacientă, care suferea de o infecție a trompelor uterine. Tratamentul durase opt luni. Doamna Böhm se vindecase, dar dosarul stabilea: „Sterilitate". Irène Böhm avea pe atunci treizeci și patru de ani. Doi ani mai târziu, Dr. Carl descoperea noua boală a soției lui Böhm. Dosarul conținea copia unei lungi scrisori, adresată medicului curant din Lausanne, în care se explica necesitatea efectuării de urgență a unor noi analize. Carl se exprima fără ocolișuri: „Posibil cancer al uterului". Urma o diatribă împotriva mijloacelor derizorii din clinicile africane. În încheiere, Carl îl îndemna pe colegul său s-o convingă pe Irène Böhm să-și rărească vizitele în Centrafrica. Dosarul medical se termina, astfel, în 1976, fără niciun alt document. Cunoșteam urmarea. La Lausanne, analizele confirmaseră natura canceroasă a bolii. Femeia preferase să rămână în Elveția, pentru a încerca să se trateze și a le ascunde soțului și fiului starea ei. Murise un an mai târziu.

Coșmarul deveni palpabil cu dosarul lui Philippe Böhm, fiul ornitologului – căruia îi dădeam în sfârșit de urmă. Încă din primele luni după sosirea pe continentul negru, copilul se îmbolnăvise de friguri. Avea zece ani. În anul următor, fusese supus unui tratament îndelungat contra colicilor. Apoi îi dăduseră de furcă niște amibe. Un început de dizenterie fusese oprit, dar tânărul Philippe făcuse un abces la ficat. Am răsfoit rețetele. În 1976 și 1977, starea sa se ameliorase. Vizitele la clinică se răriseră, rezultatele analizelor erau încurajatoare. Adolescentul avea cincisprezece ani. Cu toate acestea, dosarul său sfârșea cu un certificat de deces, datat 28 august 1977. De certificat era prins cu o agrafă un raport de autopsie. Am desprins foaia șifonată, acoperită cu un scris mărunt, meticulos. Era semnată „Dr. Hippolyte M'Diaye, licențiat al Facultății de Medicină din Paris". Ceea ce am citit apoi, m-a făcut să înțeleg că până atunci nu mă aflasem decât în anticamera coșmarului.

Raport de autopsie/Spitalul din M'Baïki, Lobaye

28 august 1977
Subiectul: Böhm, Philippe.
Sexul masculin.
Alb, tip caucazian.
1, 68 m, 78 kg.
Corpul gol.
Născut 8/9/62, Montreux, Elveția.
Decedat în jurul datei de 24/8/77, în adâncul pădurii, la cincizeci de kilometri de M'Baïki, subprefectura Lobaye, Republica Centrafricană.

Fața este intactă, cu excepția unor urme de zgârieturi pe obraji și pe tâmple. În cavitatea bucală, mai mulți dinți sunt rupți, alții doar fisurați, probabil sub efectul unui spasm violent al maxilarului (nicio echimoză exterioară). Grumazul rupt.

Fața anterioară a toracelui prezintă o plagă profundă, perfect mediană, pornind de la clavicula stângă până la ombilic. Sternul este secționat longitudinal, pe toată lungimea sa, deschizând astfel cutia toracică. Se observă numeroase urme de gheare pe tot bustul, în special în jurul plăgii principale. Membrele superioare au fost amputate. Degetele mâinii stângi sunt rupte, arătătorul și inelarul mânii drepte sunt smulse.

Cavitatea toracică evidențiază absența inimii. La nivelul cavității abdominale se constată dispariția sau mutilarea unor organe: intestine, stomac, pancreas. În apropierea corpului au fost descoperite fragmente organice purtând urmele unor dinți de animal. Niciun semn de hemoragie în cavitatea toracică.

Tăietura foarte largă (șapte centimetri) la baza regiunii inghinale drepte, atingând capul femurului. Organele genitale și carnea de pe partea superioară a coapselor au fost smulse. Numeroase urme de gheare pe coapse. Fețele externe ale coapselor sfâșiate. Fracturi multiple la ambele glezne.

Concluzie: Tânărul Philippe Böhm, cetățean elvețian, a fost atacat de o gorilă, în cursul expediției PR 154, la care participa alături de tatăl său, Max Böhm, în apropierea frontierei cu Congo. Urmele de gheare nu lasă nicio urmă de îndoială. Anumite mutilări suferite de victimă sunt, de asemenea, specifice acestui animal. Gorilele obișnuiesc să sfâșie fața externă a coapselor și să rupă gleznele victimelor pentru a nu le lăsa nicio posibilitate de fugă. Se pare că maimuța ucigașă, un mascul bătrân, semnalat de câteva săptămâni în zonă, a fost omorâtă ulterior de o familie de pigmei aka.

Notă: Cadavrul va fi transferat la Clinica Franceză din Bangui în cursul acestei după-amiezi. Anexez, în copie, raportul meu și certificatul de deces, în atenția Dr. Yves Carl. 28 august 1977.10:15 h.

În clipa aceea, timpul se opri. Am ridicat ochii și i-am rotit prin sala imensă și goală. În ciuda transpirației care îmi șiroia pe față, eram înghețat. Raportul autopsiei lui Philippe Böhm semăna în mod izbitor cu cel al lui Rajko Nicolici. De două ori, într-un interval de treisprezece ani, cineva ucisese și-i furase victimei inima, lăsând să se creadă că omorul fusese săvârșit de un animal sălbatic. Dar, dincolo de această descoperire terifiantă, înțelegeam acum secretul profund al destinului lui Max Böhm – ceea ce se întâmplase, în adâncul junglei, în cursul expediției PR 154: inima fiului său fusese grefată în propriu-i corp.

34.

Noaptea nu e întotdeauna un sfetnic bun. În acea zi de luni, 16 septembrie, m-am sculat într-o stare de buimăceală. Somnul meu nu fusese decât un lung zbucium, bântuit de chinurile tânărului Philippe Böhm. Rămâneam stupefiat de oroarea destinului lui Max Böhm, care își sacrificase propriul copil pentru a supraviețui. Mai mult ca oricând, eram convins că incursiunea mea în căutarea diamantelor se însoțea cu o goană mai profundă, pe urmele unor ucigași ieșiți din comun – de care bătrânul Max era legat, printr-o menghină de sânge.

Mi-am băut ceaiul pe balconul camerei. La opt și treizeci sună telefonul. Am recunoscut vocea lui Bonafé:

— Domnul Antioche? Puteți să-mi fiți recunoscător. Am reușit să vorbesc cu ministrul. Autorizația vă așteaptă pe biroul secretarului general al ministrului, chiar în această dimineață. Duceți-vă imediat. La ora paisprezece vă pun la dispoziție una dintre mașinile noastre. O să vă conducă Gabriel. Tot el vă va spune ce trebuie să luați ca provizii, cadouri, materiale și așa mai departe. O să vă dea și o pungă cu o sută de cartușe, dar vă rog să fiți foarte discret în privința asta. Mult noroc.

Bonafé închise. Așadar, era timpul. Pădurea mă aștepta.

Câteva ore mai târziu, eram pe drum, la bordul unui Peugeot 404 break – în locul automobilului cu tracțiune integrală prevăzut –, condus de Gabriel, care arbora un tricou cu inscripția: „SIDA. Mă protejez. Folosesc prezervativul”. Pe spate era desenată o hartă a Centrafricii vârâtă într-un prezervativ.

De cum ieșirăm din Bangui, o tabără militară ne bară drumul. Niște soldați în ținută neglijentă, cu fețe răuvoitoare și mitraliere năclăite de praf, ne ordonară să ne oprim. Ne explicară că vor „proceda la o verificare a documentelor de identitate, apoi la o percheziție reglementară a vehiculului”. Numaidecât, Gabriel se îndreptă spre

banca de control, cu pașaportul și autorizația în mână. Ieși după două minute. Bariera fu ridicată. Căile administrației africane erau de neînțeles.

Din momentul acela, peisajul căpătă o culoare fluorescentă. Copacii și lianele împresurară artera de bitum. „E singura șosea asfaltată din țară”, îmi explică Gabriel. „Duce la Berengo, fostul palat al lui Bokassa”. Soarele se îmblânzise, vântul vitezei era plin de parfumuri delicate. Treceam pe lângă ființe mândre, ce mergeau pe marginea drumului, cu acea grație pe care nu o au decât negrii. Încă o dată, femeile îmi tăiau răsuflarea. Atâtea flori solitare, înalte. Și mlădioase, pășind cu atâta naturalețe prin iarba înaltă…

După cincizeci de kilometri, apăru un al doilea baraj. Intram în provincia Lobaye. Din nou, Gabriel negocie trecerea noastră. Am coborât din mașină. Cerul se întunecase. Nori imenși, de culoare violacee, se rostogoleau. În copaci, ciorchini de păsări piuiau, părând să se teamă de apropierea furtunii. Domnea, aici, o agitație de furnicar. Se opreau camioane, bărbați beau, cot la cot, de-a lungul unor tejghele improvizate, femei vindeau tot felul de merinde, puse direct pe jos. Cele mai multe ofereau omizi vii, păroase și colorate, care se zvârcoleau și se încălecau pe fundul unor lighene cu toarte. Femeile, ghemuite în fața recoltelor lor, încercau să atragă cumpărătorii, strigând cu voci ascuțite: „Patroane, e sezonul omizilor. Sezonul vieții, al vitaminelor…”

Brusc, furtuna se dezlănțui. Gabriel îmi propuse să luăm un ceai la frații lui musulmani. Ne-am instalat sub acoperișul unei verande improvizate și am băut primul meu ceai adevărat, în compania unor oameni purtând djellaba albe și micile bonete caracteristice. Preț de câteva lungi minute am privit, am ascultat, am admirat ploaia. Era o întâlnire aparte, o apropiere intimă care lăsa în inimă un gust de prietenie, de vrajă, de binefacere.

— Gabriel, îl cunoști pe un oarecare doctor M’Diaye, la M’Baïki?

— Bineînțeles, e președintele prefecturii. Gabriel preciză: Va trebui să-i facem o vizită de curtoazie. M’Diaye trebuie să-ți semneze permisul.

O jumătate de oră mai târziu, ploaia încetase. Ne-am reluat drumul. Era patru după-amiaza. Gabriel scoase din torpedo o pungă de plastic, plină cu gloanțe bondoace, închise la culoare. Am vârât imediat șaisprezece cartușe în încărcător, pe care l-am introdus în patul Glock-ului. Gabriel nu făcu niciun comentariu. Mă observa cu coada ochiului. Portul unui pistol automat în pădure n-avea de ce să-l mire. Dar era pentru prima oară când vedea o asemenea armă, atât de ușoară, cu declicuri atât de discrete și fluide.

M’Baïki se ivi pe neașteptate. Era un ansamblu de coșmelii din lut și din tablă, grupate în mănunchiuri răzlețite pe versantul unei coline. În

vârf trona o casă mare, de un albastru-spălăcit. „Locuința doctorului M'Diaye", mă informă Gabriel. Mașina noastră urcă până la poartă.

Pătrunserăm într-o grădină haotică, năpădită de liane și de frunze uriașe. Mai mulți copii își făcură numaidecât apariția. Ne scrutau, din spatele copacilor, hlizindu-se. Casa era ca o amintire a epocii coloniale. Foarte mare, cu un acoperiș lung de tablă ruginită, ar fi putut fi superbă, dar părea a se lăsa să moară bătută de ploi și pârjolită de soare. Perdele rupte țineau loc de uși și de ferestre.

M'Diaye aștepta în prag. Avea ochii roșii.

După saluturile de uzanță, Gabriel se lansă într-un lung preambul, plin de „domnule președinte" și de explicații complicate referitoare la expediția mea. M'Diaye asculta, cu privirea în gol. Mic de statură, cu umerii căzuți, purta pe cap o canotieră jerpelită. Chipul său era tulbure, iar ochii săi, și mai tulburi. Mi-am dat seama că mă aflam în fața unui exemplar tenace de bețiv african, aflat deja într-o stare avansată de ebrietate. În cele din urmă, ne pofti înăuntru.

Am intrat într-o cameră mare, cufundată în umbră. De-a lungul pereților, în jgheaburi, susurau molcom firicele de apă. Încet, foarte încet, M'Diaye scoase dintr-un sertar un stilou, pentru a-mi semna autorizația. Prin perdeaua unei alte uși se vedea curtea din spatele casei, unde o negresă corpolentă, cu sâni lunguleți, prepara o grămadă colcăitoare de omizi. Înfigea rând pe rând larvele în crenguțe ascuțite la vârf, pe care le punea apoi, cu delicatețe, pe jar. Copiii ei alergau și se hârjoneau împrejur. M'Diaye încă nu se îndura să semneze. I se adresă lui Gabriel:

— Pădurea e periculoasă în anotimpul ăsta.

— Da, domnule președinte.

— Sunt animalele sălbatice. Potecile-s rele.

— Da, domnule președinte.

— Nu știu dacă vă pot îngădui să plecați așa…

— Da, domnule președinte.

— În caz de accident, cum v-aș putea ajuta?

— Nu știu, domnule președinte.

Tăcerea se prelungi. Gabriel adoptase aerul atent al elevului silitor. M'Diaye atacă miezul problemei:

— Mi-ar trebui niște bani. O garanție – ca să vă pot ajuta, la nevoie.

Mascarada durase destul.

— M'Diaye, am spus, trebuie să discut cu dumneata. O chestiune importantă.

Președintele întoarse capul spre mine. S-ar fi zis că abia acum mă descoperea.

— O chestiune importantă? Privirea sa rătăci o clipă prin încăpere. Atunci, să bem ceva.

— Unde?

— La cafenea. Chiar în spatele casei.

Afară, ploaia începuse din nou, măruntă și nepăsătoare. M'Diaye ne duse într-o tavernă. Podeaua era din pământ bătătorit și niște coșuri pentru fructe, întoarse cu fundul în sus, țineau loc de mese. M'Diaye comandă o bere. Gabriel și cu mine, apă gazoasă. Președintele își îndreptă asupra mea privirea istovită.

— Ascult, rosti el.

Am atacat fără niciun preambul:

— Îți amintești de Max Böhm?

— Cine?

— Un alb care supraveghea minele de diamante, acum cincisprezece ani.

— Habar n-am.

— Un om solid, dar și crud, care băga în sperieți muncitorii și locuia în pădure.

— Nu. Serios.

Am lovit cu pumnul în „masă". Paharele săltară. Gabriel mă privi uluit.

— M'Diaye, erai tânăr. Abia îți obținuseși diploma de medic. Ai semnat raportul autopsiei lui Philippe Böhm, fiul lui Max. Nu se poate să fi uitat. Copilul fusese mutilat, corpul său era plin de răni, inima îi dispăruse. Am aflat toate astea din propriul dumitale raport, M'Diaye. Îl am la mine, semnat cu mâna dumitale.

Doctorul nu spuse nimic. Ochii săi roșii mă fixară. Pipăi după pahar, fără a-și lua privirea de la mine. Duse berea la gură și bău încet, cu înghițituri scurte. Am dat la iveală patul Glock-ului, sub haină. Ceilalți clienți din bodegă ieșiră.

— Ai tras concluzia că fusese vorba de atacul unei gorile. Știu că ai mințit. În 28 august 1977, fără-ndoială pentru bani, ai mușamalizat o crimă. Răspunde, doctore de rahat!

M'Diaye întoarse capul, trăgând cu coada ochiului spre peticul de cer încadrat de ușă, și-și duse din nou paharul la gură. Am smuls Glock-ul din toc și l-am lovit pe bețivan în față. M'Diaye căzu pe spate și se izbi de peretele din tablă. Pălăria de paie îi zbură de pe cap. Cioburi de sticlă i se înfipseră în carne. Prin buza spartă îi apăru gingia, de un roz-aprins. Gabriel încercă să mă rețină, dar l-am respins. L-am înșfăcat pe M'Diaye și i-am vârât țeava armei sub nas.

— Ticălosule! am strigat. Ai acoperit o crimă cu minciunile tale. Ai scos basma curată ucigașii unui copil, ai…

M'Diaye ridică moale un braț.

— O… o să vorbesc. Se uită la Gabriel, apoi bolborosi cu voce stinsă: Lasă-ne…

Gabriel se retrase. M'Diaye se rezemă de peretele din tablă ondulată. Cu dinții strânși, am întrebat:

— Cine a găsit corpul?

— Erau… erau mai mulți.

— Cine?

Bețivul se codea să răspundă. L-am strâns și mai tare.

— Niște albi… cu câteva zile mai înainte…

Am slăbit un pic strânsoarea – fără însă a lua țeava Glock-ului de sub nările sale.

— O excepție… Plecaseră să caute filoane de diamante, în pădure.

— Știu, PR 154. Vreau nume.

— Max Böhm. Fiul lui, Philippe Böhm. Și încă un alb, un afrikaner. Nu știu cum îl chema.

— Atât?

— Nu. Mai era și Otto Kiefer, omul lui Bokassa.

— Otto Kiefer făcea parte din expediție?

— D… da…

Am avut deodată o nouă revelație: Max Böhm și Otto Kiefer erau legați atât de acea noapte barbară, cât și de interesul pentru diamante. Președintele își șterse gura. Sângele îi curgea pe cămașă.

— Albii, continuă el, au trecut pe aici, prin M'Baïki, apoi s-au dus la SCAD.

— Și pe urmă?

— Nu știu. După o săptămână, albul cel înalt, sud-africanul, s-a întors, de unul singur.

— A dat explicații?

— Nicio explicație. A plecat la Bangui. Nu l-am mai văzut niciodată. Niciodată.

— Și ceilalți?

— Două zile mai târziu, a apărut Otto Kiefer. A venit la mine, la spital, și mi-a spus: „Am un client pentru tine, în camionetă". Era un cadavru, fir-ar să fie, cadavrul unui alb, cu toracele despicat. Îi ieșeau măruntaiele. După câteva clipe, l-am recunoscut pe fiul lui Max Böhm. Kiefer mi-a spus: „L-a omorât o gorilă. Trebuie să-i faci autopsia". Am început să tremur ca varga, dar Kiefer a sărit cu gura la mine. A zis: „Fă autopsia, la dracu'! Și ține minte – l-a omorât o gorilă". M-am apucat de lucru, în sala de operații.

— Și?

— Kiefer s-a întors după o oră. Eram mort de frică. S-a apropiat și m-a întrebat: „Ai terminat?" I-am spus că nu o gorilă îl omorâse pe Philippe Böhm. El a zis să-mi țin gura și a scos câteva teancuri de franci francezi – hârtii nou-nouțe și foșnitoare. A început să le îndese în toracele deschis al cadavrului. Doamne, Dumnezeule, n-am să uit niciodată banii ăia care înotau în viscere. Cehul a spus: „Nu-ți cer să înșiri verzi și uscate. (Continua să îndese bancnotele noi.) Doar să confirmi că-i vorba într-adevăr de un afurisit de atac de gorilă". Am

vrut să refuz, dar a plecat imediat. Lăsase două milioane în rana căscată. Am recuperat și-am curățat banii. Apoi am întocmit raportul, așa cum îmi ceruse.

Sângele îmi fierbea în vene. M'Diaye continua să mă fixeze cu ochii săi lugubri. Am ațintit din nou arma spre fața lui și am șuierat:

— Vorbește-mi despre cadavru.

— Rănile… Erau prea fine. Nu erau urme de gheare, cum am scris. Erau tăieturi de bisturiu. Nu încăpea nicio îndoială în privința asta. Dar cel mai înfricoșător lucru era dispariția inimii. Când am examinat cavitatea toracică, am remarcat numaidecât excizia arterelor și a venelor. Operație de profesionist. Am înțeles că tânărului alb i se furase inima.

— Continuă, am zis cu glas tremurat.

— Am cusut corpul și-am redactat raportul. „Atac de gorilă". Afacere clasată.

— De ce n-ai născocit o moarte mai simplă? O criză de paludism, de exemplu…

— Nu se putea. Era doctorul Carl, la Bangui, care avea să vadă cadavrul.

— Unde-i acum, acest doctor Carl?

— Nu mai e. A murit de tifos, acum doi ani…

— Cum s-a terminat povestea lui Philippe Böhm?

— Nu știu.

— După părerea ta, cine a efectuat acea operație criminală?

— N-am nici cea mai mică idee. În orice caz, un chirurg.

— L-ai mai revăzut pe Max Böhm?

— Niciodată.

— Ai auzit vorbindu-se de un dispensar, în pădure, dincolo de granița cu Congo?

— Nu. M'Diaye scuipă sânge, apoi își șterse buzele cu dosul mânecii. Noi… noi nu mergem niciodată acolo. Acolo-s panterele, gorilele, spiritele… E tărâmul nopții.

I-am dat drumul. M'Diaye se prăvăli. Afară se adunaseră bărbați, femei. Se înghesuiau la ferestrele tavernei. Nimeni nu cuteza să intre. Gabriel murmură, din mulțime:

— Trebuie să-l ducem la spital, Louis. Să căutăm un doctor.

M'Diaye se înălță într-un cot.

— Ce doctor? rânji el. Eu sunt doctorul.

L-am privit în silă. O dâră lungă, roșie, i se scurgea din gură. M-am adresat negrilor care urmăreau jalnicul spectacol:

— Dați-i îngrijiri, pentru Dumnezeu!

M'Diaye găsi de cuviință să intervină.

— Și gazolina? bolborosi el.

— Ce gazolină?

— Trebuie plătită benzina – pentru electricitate, la spital.

I-am aruncat în față un teanc de franci CFA și am ieșit din bodegă.

35.

Am parcurs, timp de câteva ore, un drum plin de gropi și noroi. Soarele se apropia de asfințit. Un soi de ploaie uscată, în formă de praf, se abătea asupra parbrizului. Într-un târziu, Gabriel întrebă:

— De unde știai de afacerea aia, cu albul?

— E o poveste veche, Gabriel. Să nu mai vorbim despre ea. Orice vei fi crezând tu, am venit aici ca să realizez un reportaj despre pigmei. E singurul meu obiectiv.

O uliță largă, mărginită de cocioabe, se deschise în fața noastră. Era satul de lângă SCAD. Ceva mai departe, în dreapta, se profilau clădirile fabricii de cherestea. Gabriel încetini. Traversarăm un aflux de bărbați și femei, înveșmântați în praf roșu, ale căror corpuri atingeau caroseria mașinii, cu un foșnet uscat. Violența culorilor, a senzațiilor mă obosea.

La capătul așezării se iviră niște blocuri scunde, din beton. Gabriel îmi explică:

— E vechiul dispensar al surorii Pascale. Poți să dormi aici astă-seară, înainte de a porni în pădure, mâine dimineață.

Micile blocuri adăposteau paturi de campanie, acoperite cu plastic și izolate cu poloage înalte – suficient pentru a se putea înnopta în condiții onorabile. Dincolo de aceste construcții, drumeagul roșu continua, încadrat de pădurea tropicală, care sfârșea prin a înălța un adevărat zid. Nu se deslușea decât drumul, ce se pierdea în acel hău.

Gabriel și alți câțiva se apucară să descarce materialul. Cât despre mine, am studiat harta regiunii, pe care mi-o dăduse Bonafé. În zadar. Nu exista nicio potecă în direcția în care voiam să merg. Fabrica SCAD era ultimul punct de reper marcat, chiar înaintea pădurii dese care se întindea pe cel puțin cinci sute de kilometri, la sud. Cătunul forestier părea să stea în echilibru pe marginea unei imense prăpăstii de liane și arbori.

Brusc, am ridicat ochii. Eram înconjurați de bărbați stranii. Înălțimea lor nu depășea un metru și jumătate. Erau îmbrăcați în zdrențe – tricouri jegoase, cămăși rupte. Aveau pielea de culoarea caramelei, iar fețele lor ne zâmbeau binevoitoare. Gabriel se grăbi să le ofere țigări. Râsete încântate răsunară de jur-împrejur. „Negrul mare” îmi explică:

— Aceștia sunt aka-ii, patroane. Pigmeii. Locuiesc în apropiere, la Zumia, un sat de colibe.

Se iviră și câteva femei. Aveau sânii goi, abdomenul rotund,

mijlocul încins cu un brâu de frunze sau cu o pânză. Își purtau copilul în bandulieră și râdeau și mai și decât bărbații. La rândul lor, acceptară țigări și se apucară să fumeze cu poftă. Toate femeile aveau părul foarte scurt, dar prezentând felurite rafinamente. Astfel, una dintre ele etala desene în zigzag pe ceafă. Alta, două cărări pe tâmple, în timp ce sprâncenele erau linii punctate. Pe pielea lor se deslușeau semne, cicatrice subțiri și proeminente, care alcătuiau curbe, arabescuri, figuri geometrice. Un alt amănunt mă făcu să simt un fior rece: toți acești pigmei aveau dinții piliți în unghi ascuțit.

Gabriel mi-l prezentă pe vărul său, Beckés, care avea să mă călăuzească până la Zoko. Era un negru înalt, filiform, care purta un trening arborând marca Adidas și care nu-și abandona nicio clipă ochelarii de soare. Afișa un calm dezarmant. Îmi adresă un zâmbet larg și-mi dădu întâlnire pentru a doua zi dimineață, aici, la ora șapte – fără vreun alt comentariu.

Gabriel se pregăti să-l urmeze. Voia să cineze „în sânul familiei”, la SCAD. L-am rugat să revină la dispensar peste opt zile. El încuviință din cap, îmi făcu semn cu ochiul, apoi îmi ură noroc. Am simțit un nod în stomac când am auzit motorul Peugeot-ului său depărtându-se.

Curând se lăsă întunericul. O femeie pregăti cina. Mi-am înghițit porția de manioc – un soi de clei cenușiu, cu iz de excremente –, apoi am hotărât să dorm pe acoperișul dispensarului. M-am strecurat în cearșaful-plic de bumbac, sub cerul liber. Am așteptat astfel, cu ochii larg deschiși, să-mi vină somnul. Peste câteva ore aveam să descopăr pădurea virgină. Marele Verde. Pentru prima oară de la începutul aventurii mele, mărturisesc, simțeam frică. O frică la fel de stăruitoare ca sunetele înfundate ale animalelor necunoscute, care îmi urau bun venit, din adâncul junglei.

36.

A doua zi, la șapte, Beckés își făcu apariția. Am băut un ceai împreună. Călăuza mea vorbea o franceză foarte sărăcăcioasă, punctată de tăceri și de „bun”-uri meditative. Cunoștea, însă, la perfecție jungla din sud. După spusele sale, drumeagul care se deschidea în fața noastră, croit de buldozere, nu dura decât un kilometru. Mai departe, trebuia să apucăm pe poteci înguste. Urmând astfel de cărări, puteam ajunge la Zoko în trei zile de mers. Am încuviințat, fără să am nici cea mai mică idee despre ce putea să însemne un asemenea maraton.

Echipa se strânse în jurul nostru. Beckés înrolase cinci pigmei care să ne poarte bagajele. Cinci omuleți zdrențăroși, fumând surâzători și părând dispuși să ne urmeze până la capătul pământului. Angajase și o

bucătărească, Tina, o tânără m'baka de o frumusețe tulburătoare. Se fâțâia legănându-se în *boubou*-ul ei cu model în spirală și purta pe cap o imensă marmită, în care-și ținea ustensilele de bucătărie și efectele personale. Fata nu contenea să râdă. Expediția părea s-o încânte.

Am împărțit țigări și am explicat pe scurt scopul călătoriei. Beckés traducea în sango. Am vorbit doar de obiectivul Zoko și n-am spus nimic despre restul proiectului meu. Din satul pigmeilor, plănuiam să ajung de unul singur la minele lui Otto Kiefer, aflate la doar câțiva kilometri spre sud-est. Am repetat că expediția nu va fi decât o treabă de-o săptămână, apoi am scrutat îndelung drumeagul roșiatic. Panglica de pământ se pierdea la infinit, într-o monstruoasă împletitură de arbori și de liane. Trupa se puse în mișcare.

Jungla era un adevărat câmp de bătălie, un amestec de existență îndârjită și de nimicire cumplită. Pretutindeni, buștenii mâncați de carii, copacii prăbușiți, mirosurile de putregai semănau cu tresăririle de pe urmă ale unei vieți de excese. Mersul prin pădure însemna străbaterea acestei permanente agonii, a acestei melancolii de parfumuri, a acestei încrâncenări de mușchi și de smârcuri. Uneori, razele soarelui izbuteau să pătrundă. Împroșcau masa exuberantă de frunze și de liane, care păreau să se trezească, să se contorsioneze la atingerea lor, asemenea unor trupuri lacome venind să se adape din această lumină neașteptată. Pădurea devenea atunci un fel de vietate fantastică, o dezlănțuire de creștere vegetală atât de energică, atât de grăbită, încât ți se părea că o auzi foșnind sub tălpile tale.

Cu toate acestea, nu mă încerca niciun sentiment de opresiune. Pădurea era de asemenea un ocean imens, întins, nesfârșit. Peste trunchiurile înalte, înlănțuite de liane, peste hățișuri și miriadele de frunze, peste această gigantică dantelă ce semăna cu pădurile noastre europene, domnea o libertate extraordinară. În ciuda țipetelor, în ciuda arborilor, pădurea dădea impresia unui vast spațiu gol. Firește, această solitudine nu era decât un miraj. Nu exista niciun milimetru care să nu fie locuit. Totul fremăta, totul viermuia.

După părerea lui Beckés, fiecare animal ocupa un teritoriu specific. Luminișul format de căderea unui copac era refugiul porcilor spinoși. Subarboretul încâlcit, năpădit de liane, era sălașul antilopelor. Cât despre rariștile deschise, în ele cuibăreau și cântau din zori până în noapte păsările, înfruntând ploaia.

Uneori, când vreun țipăt sau șuierat țâșnea acoperindu-le pe toate celelalte, îl întrebam pe Beckés:

— Ce-i sunetul ăsta?

El chibzuia câteva clipe, apoi răspundea:

— E furnica.

— Furnica?

— Are aripi, cioc și merge pe apă. Ridica din umeri. E furnica.

Beckés avea o imagine aparte despre pădurea ecuatorială. Ca toți m'baka-ii, era încredințat că în pădure sălășluiau spirite, forțe puternice și invizibile ce se aflau într-o complicitate secretă cu animalele sălbatice. De altfel, centrafricanii nu vorbeau despre animale așa cum ar fi vorbit un european. Pentru ei, era vorba de ființe superioare, cel puțin egale cu oamenii, ce se cereau a fi temute și respectate și cărora li se atribuiau sentimente neștiute și puteri paralele. Astfel, Beckés nu vorbea despre Gorilă decât cu voce joasă, de teamă să nu o supere, și povestea cum, seara, Pantera putea să spargă sticla unei lămpi doar cu privirea Ei.

Ploaia începu din prima zi – o revărsare neîncetată, care deveni un element component al voiajului, la fel ca arborii, țipetele păsărilor sau propriile noastre tensiuni. Aceste torente nu aduceau niciun pic de răcoare și doar ne încetineau mersul – pământul se adâncea, deschidea adevărate făgașe sub pașii noștri. Dar toată lumea continua, de parcă mânia cerului nu ne putea atinge.

În acest timp, ne încrucișarăm cu câțiva vânători m'baka. Purtau în spate coșuri înguste în care își înghesuiseră vânatul: gazele cu blana gălbuie, maimuțe, ghemuite ca niște sugari, furnicari argintii, cu solzi pârâitori. „Negrii mari” schimbau cu noi o țigară, un zâmbet, dar pe fețele lor deslușeam o umbră de neliniște. Se grăbeau să ajungă în nord, la lizieră, înainte de căderea nopții. Doar aka-ii se încumetau să înfrunte întunericul și să nesocotească spiritele. Or, alaiul nostru se îndrepta către sud – asemenea unei blasfemii în marș.

În fiecare seară ne instalam tabăra în locuri cât mai ferite de ploaie. Noaptea se lăsa dintr-odată, la ora șase, și licuricii se aprindeau, zburătăcind necontenit printre copaci. Un pic mai târziu mâncam, strânși în jurul focului, așezați direct pe pământ, scoțând zgomote de animale hămesite.

Cu gândul mereu la țelul secret al călătoriei mele, nu scoteam nicio vorbă. Intram apoi în cortul meu și rămâneam nemișcat, la adăpost, ascultând picăturile de ploaie ce se spărgeau pe pânza acoperișului dublu. În momentele acelea, mă întorceam spre tăcere și reflectam la cursul tragic al aventurii mele. Mă gândeam la berze, la țările pe care le traversasem ca un meteor și la valul de violență ce se rostogolea sub pașii mei. Aveam sentimentul că mergeam în susul unui fluviu de sânge, căruia aveam să-i descopăr curând obârșia – locul unde Max Böhm furase inima fiului său, locul unde trei oameni, Böhm, Kiefer și van Dötten, încheiaseră un pact diabolic, pe fond de diamante și de berze. Mă gândeam și la Sarah. Fără regrete și fără tristețe. În alte împrejurări, poate că ne-am fi făurit traiul împreună.

Mă gândeam, mărturisesc, și la Tina, bucătăreasa noastră. Pe drum, nu mă puteam împiedica să-i arunc priviri furișe. Avea un profil de regină, un gât lung ce ducea către o bărbie mică și niște maxilare late,

aureolate de buze pline, senzuale și suave. Ochii ei scânteiau la umbra unei frunți bombate. Pe craniul ras se înălțau două cozi, ca niște coarne de antilopă. De câteva ori, Tina îmi surprinsese privirile. Izbucnise în râs și gura ei se deschisese ca o floare de cristal, pentru a murmura:

— Nu te teme, Louis.

— Nu mă tem, îi răspunsesem pe un ton ferm, înainte de a mă concentra la hârtoapele potecii.

În cea de-a treia zi, încă tot nu văzuserăm nicio urmă a vreunei așezări de pigmei. Cerul nu era decât o amintire și oboseala începea să ne chinuie mușchii asemenea unui sfredel de mină. Mai mult ca oricând, aveam senzația că eram pe cale să cobor, la verticală, într-un puț din străfundurile pământului, că mă scufund în chiar carnea vieții vegetale – fără speranță de întoarcere.

Și totuși, în aceeași zi, către seară, în calea noastră se ivi un copac în flăcări. O torță roșie în oceanul, vegetal. Era primul semn al unei prezențe omenești pe care-l vedeam de când plecasem. Aici, niște oameni preferaseră să incendieze acest trunchi uriaș, înainte de a fi doborât de averse. În ploaia torențială, Beckés se întoarse și-mi spuse, cu zâmbetul pe buze: „Am ajuns”.

37.

Satul Zoko se ridica din mijlocul unui luminiș vast, perfect circular. Colibe de laterit acoperite cu frunze înconjurau o piață mare, aridă ca un petic de deșert. Lucru curios, solul, pereții și domurile din frunziș nu mai etalau culorile pădurii – verdele și roșu –, ci un ocru tern, de parcă se scormonise până la scoarța junglei. Zoko era o adevărată breșă în urzeala lumii vegetale.

În luminiș era mare forfotă. Femeile se întorceau de la cules, cărând pe umeri coșuri împletite, pline cu fructe, boabe, tuberculi. Pe alte poteci, soseau bărbații, purtând în bandulieră maimuțe, gazele sau plase lungi. Un fum greu, albăstrui, plutea în jurul colibelor până ce ajungea să se înnoade în volute și să se înalțe în centrul așezării. În această atmosferă încețoșată – ploaia încetase – se deslușeau, în fața colibelor, familiile care întrețineau vetrele de fum înecăcios. „Tehnică pigmee”, îmi explică Beckés. „Ca să alunge insectele”. Brusc, răsunară cântece. Lungi vocalize pe tonuri acute, aproape ca niște iodlere tiroleze, spirale sonore ce foloseau glasul ca pe o coardă extrem de sensibilă și pe care le auzisem deja când dăduserăm de copacul incendiat. Aka-ii comunicau astfel la distanță sau își exprimau, pur și simplu, veselia.

Un „negru mare” ieși în întâmpinarea noastră. Era Alphonse,

învățătorul, „proprietarul” pigmeilor din Zoko. Insistă să ne instalăm înainte de a se înnopta, într-un luminiș învecinat, ceva mai mic, unde se înălța o copertină de vreo zece metri lungime. Familia lui își avea locuința acolo. Mi-am întins cortul în apropiere, în timp ce tovarășii mei își confecționau saltele din frunze de palmier. Pentru prima oară, după trei zile, ne aflam pe teren uscat.

Alphonse nu înceta să pălăvrăgească, vorbind despre fieful „său”, descriind fiecare element al satului din luminișul alăturat.

— Și sora Pascale? am întrebat.

Alphonse ridică din sprâncene:

— Dispensarul, vrei să zici? E la celălalt capăt al satului, în spatele copacilor. Dar nu te sfătuiesc să mergi acolo în seara asta. Sora nu-i mulțumită.

— Nu-i mulțumită?

— Nu-i mulțumită deloc, repetă, simplu, Alphonse și se depărtă.

Hamalii făcuseră focul. M-am apropiat și m-am așezat pe un mic taburet rotund, scobit. Focul pârâia și degaja un miros puternic de iarbă udă. Plantele, prizoniere ale flăcărilor, se opinteau să nu ardă. Noaptea se lăsă dintr-odată – o noapte plină de adieri umede, de curenți răcoroși, de țipete de păsări. Simțeam, în adâncul ființei mele, un fel de chemare, o boare, ca deschiderea unei ambrazuri chiar lângă inima mea. Am ridicat privirea și am înțeles această nouă senzație. Deasupra noastră era un cer senin, plin de stele. Trecuseră trei zile de când nu mai văzusem firmamentul.

Atunci începu să bubuie toba.

Nu mi-am putut reține un zâmbet. Era atât de ireal – și, în același timp, atât de previzibil. În străfundurile junglei, auzeam bătaia de inimă a lumii. Beckés se ridică și spuse: „E o serbare alături, Louis. Trebuie să mergem și noi”. În spatele lui, Tina chicotea și-și legăna umerii. Un minut mai târziu, ne aflam la marginea luminișului.

În penumbră se vedeau copii aka alergând încolo și încoace. În fața colibelor, fetițe își înfășurau mijlocul în fuste de rafie. Câțiva băieți vânturau sulițe și schițau pași de dans, apoi se opreau, izbucnind în râs. Femeile ieșeau de după tufele din preajmă, cu șoldurile împodobite cu frunze și ramuri. Bărbații urmăreau toată această agitație cu priviri amuzate, fumând țigările pe care le împărțise Beckés. Iar toba continua să bubuie, susținând atmosfera de surescitare.

Alphonse apăru în fugă, cu un felinar în mână. „Vrei să vezi cum dansează pigmeii, patroane?” îmi spuse el la ureche. „Vino cu mine”. L-am urmat. El se instală pe o băncuță, lângă colibe, apoi lăsă jos felinarul, în mijlocul pieței. Numaidecât, corpurile micilor fantome apărură deslușit. Sarabanda lor sfâșia noaptea, în culori de foc și nebunie.

Aka-ii dansau, în două arcuri de cerc separate. De o parte bărbații, de cealaltă femeile. Se roteau, îngânând o melopee surdă: „Aria mama, aria mama…” Vocile împletite, răgușite și joase, erau din când în când străpunse de-un glas de copil, înălțat în tumult. „Aria mama, aria mama…” În pâlpâirea feștilei, am văzut trecând mai întâi femeile. Pântece rotund. Picioare mlădii. Mănunchiuri de frunze. Imediat după aceea, apărură bărbații. La lumina lămpii cu petrol, trupurile caramel se colorară în roșu, apoi în castaniu-auriu, apoi în cenușiu. Șorțurile din rafie vibrau în contratimp, așternând peste coapse un văl fremătător. „Aria mama, aria mama…”

Bătăile tobei se amplificară. Omul care le executa stătea încovoiat, cu țigara în colțul gurii. Lovea cu toată puterea mușchilor săi, ținând gâtul întins, ca un vultur. Mi-am înăbușit un fior. Ochii săi, complet albi, străluceau în noapte. Alphonse izbucni în râs: „Un orb. Un biet orb, cel mai bun muzicant”. În clipa următoare, alți toboșari se alăturară orbului. Ritmul crescu, se umplu de ecouri, de contratimp, deveniră un cânt al pământului – vijelios, de nestăvilit. Alte voci se ridicară, se uniră, se întrepătrunseră pe fondul de „Aria mama, aria mama…” Vraja se răspândea, ca o fluorescență sonoră sub cerul înstelat.

Din nou, femeile trecură prin fața felinarului. În șir indian, fiecare dintre ele ținând-o de mijloc pe cea dinainte și înaintând astfel, în cadență. Păreau să mângâie, să alinte ritmul. Corpurile lor erau legate de trepidațiile tobelor la fel ca ecoul de strigătul ce-l provoacă. Deveniseră rezonanță pură, o vibrație de carne. Bărbații reveniră. Chirciți, cu mâinile atingând pământul, legănându-se dintr-o parte în alta – preschimbați în animale, spirite, elfi…

— Ce anume serbează? am întrebat, zbierând ca să acopăr tobele.

Alphonse mă privi pieziș. Chipul său se contopea cu umbra.

— Serbează? Jelesc, vrei să zici. O familie din sud și-a pierdut fetița. Membrii familiei dansează astăzi, cu frații lor din Zoko. După datină.

— De ce a murit fetița?

Alphonse scutură din cap, strigându-mi în ureche:

— Un lucru groaznic, patroane. Groaznic. Gomun a fost atacată de Gorilă.

Un văl roșu acoperi realitatea.

— Ce se știe despre accident?

— Nimic. Boma, bătrânul satului –, e cel care a descoperit-o. Gomun nu se întorsese acasă în seara aia. Pigmeii au pornit în căutarea ei. Se temeau să nu se fi răzbunat pădurea.

— Răzbunat?

— Gomun nu voia să respecte tradiția. Refuza să se mărite. Dorea să învețe mai departe, cu sora Pascale, la Zoko. Spiritelor nu le place când cineva le ia în derâdere. De-asta a atacat-o Gorila. O știe toată

lumea: pădurea s-a răzbunat.

— Ce vârstă avea Gomun?

— Cincisprezece ani, cred.

— Unde anume locuia?

— Într-un sat aflat la sud-est, pe unde sunt minele lui Kiefer.

Bătaia tobelor îmi răsuna în creier. Orbul se dezlănțuise, săgetând bezna cu ochii săi ca laptele. Am strigat:

— Asta e tot ce-mi poți spune? Nu știi nimic altceva?

Alphonse făcu o grimasă. Dinții lui albi se conturară pe fond de gâtlej roz. Respinsese insistențele mele cu un gest al mâinii.

— Las-o încurcată, patroane. Povestea asta-i nefastă. Prea nefastă.

Învățătorul dădu să se ridice. L-am apucat de braț. Sudoarea îmi șiroia pe față.

— Gândește-te bine, Alphonse.

Negrul explodă:

— Da' ce vrei, patroane? Vrei să se întoarcă Gorila? Lui Gomun i-a smuls brațele și picioarele. A măturat totul în cale. Copacii, lianele, țărâna. Vrei să te audă? Vrei să ne rupă în bucăți și pe noi?

M'baka-ul se ridică dintr-un salt, luându-și felinarul cu un gest mânios.

Pigmeii continuau să danseze, imitând acum o omidă uriașă. Toba orbului accelera. Ca și bătăile inimii mele. Seria omorurilor se înscria în cugetul meu cu nume și date de suferință. August 1977: Philippe Böhm. Aprilie 1991: Rajko Nicolici. Septembrie 1991: Gomun. Eram sigur că inima fetiței fusese prelevată. Un amănunt se ivi pe neașteptate în conștiința mea. Alphonse spusese: „A măturat totul în cale. Copacii, lianele, țărâna". Cu douăzeci de zile în urmă, în pădurea de lângă Sliven, țiganul care-l descoperise pe Rajko precizase: „În ajun, pesemne că fusese o furtună afurisită. Fiindcă, în locul ăla, crengile copacilor erau îndoite, iar frunzișul – răvășit în toate părțile".

Cum de nu-mi dădusem seama mai devreme? Hoții de inimi se deplasau cu elicopterul.

38.

La ora cinci se lumină de ziuă. Pădurea răsuna de țipete vătuite. Nu dormisem toată noaptea. Aka-ii își încheiaseră ceremonia pe la două. Rămăsesem în întuneric și liniște, sub copertina din frunze de palmier, privind licărele trandafirii ale ultimilor tăciuni. Nu mai simțeam nicio frică. Doar o oboseală zdrobitoare și un ciudat sentiment de calm, aproape de siguranță. De parcă eram pe cale să mă apropii tot mai mult de corpul unei caracatițe ale cărei tentacule nu mă mai puteau ajunge.

Începu prima ploaie a zilei. Mai întâi o darabană ușoară, apoi un răpăit mai puternic, mai regulat. M-am ridicat și m-am îndreptat spre Zoko.

Focurile ardeau deja în fața colibelor. Am observat câteva femei care cârpeau o plasă lungă, de bună seamă destinată vânătorii din acea zi. Am traversat piața, apoi am descoperit, în spatele colibelor, o construcție mare, de beton, cu o cruce albă deasupra. Împrejur erau grădinițe de flori și zarzavaturi. M-am apropiat de ușa deschisă. Un „negru mare” îmi ațìnu calea, cu un aer ostil. „Sora Pascale s-a sculat?” am întrebat. Înainte ca omul să-mi poată răspunde, o voce răsună dinăuntru: „Intră fără teamă”. Era o voce autoritară, care nu admitea discuție. M-am executat.

Sora Pascale nu purta veșminte monahale. Era doar îmbrăcată în negru – pulover și fustă asortate. Părul ei era scurt, de un gri posomorât. Fața, în ciuda numeroaselor riduri, avea acea atemporalitate a pietrelor și a fluviilor, iar ochii albaștri, glaciali, semănau cu niște vârfuri de oțel străpungând mâlul anilor. Umerii ei erau lați, mâinile – imense. De la prima privire, mi-am dat seama că femeia era în stare să înfrunte pericolele pădurii, bolile chinuitoare și vânătorii barbari.

— Ce dorești? întrebă ea fără să se uite la mine.

Stătea la masă și ungea cu unt niște felii de pâine, deasupra unei cești de cafea.

Încăperea era, practic, goală. Doar o chiuvetă de spălat vase și un frigider erau lipite de peretele din fund. Pe un alt perete atârna un crucifix de lemn.

— Mă numesc Louis Antioche, am spus. Sunt francez. Am străbătut mii de kilometri pentru a obține răspunsuri la câteva întrebări. Cred că mă puteți ajuta.

Sora Pascale continua să-și pregătească tartinele. Feliile de pâine erau moi, umede, cine știe cum conservate. Le-am privit miezul alb și strălucitor, care aici, în plină junglă, părea o comoară improbabilă. Călugărița îmi surprinse privirea.

— Scuză-mă. Uit să-mi îndeplinesc toate îndatoririle. Ia loc, te rog. Și împarte cu mine acest mic dejun.

Am tras un scaun. Ea îmi aruncă o privire care nu exprima decât indiferență.

— Despre ce întrebări e vorba?

— Aș vrea să știu cum a murit fetița aceea, Gomun.

Cuvintele mele nu o mirară. Replică, apucând o cafetieră fierbinte:

— Cafea? Sau preferi ceai?

— Ceai, dacă se poate.

Ea îi făcu semn servitorului care stătea în prag, interpelându-l în sango. Câteva clipe mai târziu, inhalam aroma pătrunzătoare a unui

Darjeeling oarecare. Sora Pascale reluă:

— Vasăzică, te interesează aka-ii.

— Nu, am răspuns, suflând în ceașcă. Mă interesează morțile violente.

— De ce?

— Fiindcă mai multe victime au pierit în același mod, în această pădure, și altundeva.

— Investigațiile dumitale au ca obiect fiarele sălbatice?

— Fiarele sălbatice, da. Oarecum.

Ploaia continua să răpăie deasupra capetelor noastre. Sora Pascale își scufundă tartina în ceașcă. Miezul pâinii se înmuie în contact cu cafeaua. Cu o mușcătură scurtă, sora înhăță extremitatea care amenința să cadă. Nimic din comportamentul ei nu trăda surprindere față de spusele mele. Dar o ironie ciudată răzbătea din cuvintele sale. Am încercat să curm acest joc al vorbelor în doi peri.

— Soră, să fim limpezi. Nu cred nicio iotă din povestea cu gorila. Nu am niciun fel de experiență în materie de junglă, dar știu că gorilele sunt destul de rare în această regiune. Cred că moartea lui Gomun aparține unei serii de crime specifice, în legătură cu care fac cercetări în momentul de față.

— Tinere, nu pricep nimic din ceea ce spui. Mai întâi ar trebui să-mi explici cine ești și ce te aduce aici. Suntem la peste o sută cincizeci de kilometri de Bangui. A trebuit să mergi pe jos timp de cel puțin trei zile ca să ajungi în fundul ăsta de junglă. Îmi dau seama că nu ești nici reprezentant al armatei franceze, nici inginer miner, nici măcar prospector independent. Dacă te bizui pe colaborarea mea, te sfătuiesc să te explici.

I-am făcut un rezumat al anchetei mele. Am vorbit despre berze și despre „accidentele” care îmi jalonaseră drumul. Am vorbit de moartea lui Rajko, sfâșiat de un urs. Am evocat atacul de gorilă care-i fusese fatal lui Philippe Böhm. Am descris împrejurările acestor decese – comparându-le cu moartea lui Gomun. N-am amintit de furtul inimilor. N-am spus nimic despre diamante și trafic. Voiam doar să atrag atenția misionarei asupra tuturor acestor coincidențe.

Călugărița mă fixa acum cu ochii ei albaștri, neîncrezători. Ploaia continua să izbească tabla acoperișului.

— Povestea dumitale nu ține, dar te ascult. Ce vrei să afli?

— Ce știți despre circumstanțele morții lui Gomun? Ați văzut corpul?

— Nu. E îngropat la mai mulți kilometri de-aici. Gomun aparținea unei familii nomade care hălăduia mai la sud.

— Vi s-a descris starea cadavrului?

— Chiar trebuie să vorbim despre asta?

— E esențial.

— Gomun avea un braț și-un picior smulse. Trunchiul îi era acoperit de răni, de sfâșieturi. Pieptul era crăpat, cușca toracică sfărâmată. Animalele sălbatice începuseră să-i devoreze organele.

— Ce animale?

— Mistreți și alte fiare, fără-ndoială. Aka-ii mi-au spus de urme de gheare pe gât, pe sâni și pe brațe. Cine să știe? Pigmeii au îngropat-o pe sărmana fetiță în tabăra lor, apoi au părăsit locul pentru totdeauna, cum le cere tradiția.

— Corpul nu prezenta și alte urme de mutilare?

Sora Pascale ținea încă ceașca. Ezită, apoi își desprinse degetele de pe toarta de faianță. Am observat că ambele mâini îi tremurau ușor. Ea coborî glasul:

— Ba da… (Șovăia.) Sexul era lezat peste măsură.

— Vreți să spuneți că fusese violată?

— Nu. Vorbesc de o rană. Marginile vulvei păreau să fi fost lărgite de lovituri de gheare. Labiile erau sfâșiate.

— Interiorul corpului era intact? Vreau să zic: nu dispăruse vreun organ anume?

— Ți-am spus: unele organe erau pe jumătate devorate. Asta e tot ce știu. Sărmana fetiță nu împlinise nici cincisprezece ani. Dumnezeu s-o odihnească.

Călugărița tăcu.

— Ce fel de adolescentă era Gomun? am întrebat.

— Foarte sârguincioasă. Îmi urmărea lecțiile cu cel mai mare interes. Fata asta o rupsese cu tradiția aka. Voia să-și continue studiile, să plece la oraș, să lucreze alături de „negrii mari”. De curând, refuzase chiar să se căsătorească. Pigmeii sunt încredințați că spiritele pădurii s-au răzbunat pe Gomun. De-asta au dansat atâta azi-noapte. Vor să se împace cu pădurea. Nici eu n-o să mai pot rămâne aici. Va trebui să mă întorc la SCAD. Aka-ii șușotesc că Gomun a murit din cauza mea.

— Nu păreți prea tulburată, soră.

— Nu cunoști pădurea. Aici, moartea dă tot timpul târcoale. Lovește cu regularitate, fără discernământ. Acum cinci ani eram învățătoare la Bagou, altă așezare, nu departe de Zoko. În două luni, au murit șaizeci din cei o sută de locuitori. Epidemie de tuberculoză. Boala fusese „importată” de „negrii mari”. Cândva, pigmeii trăiau fără grija microbilor, protejați de clopotul vegetal care-l constituie pădurea virgină. Astăzi, sunt decimați de maladiile venite din exterior. Au nevoie de oameni ca mine, de îngrijiri, de medicamente. Îmi fac treaba și evit să gândesc prea mult.

— Gomun obișnuia să se plimbe singură prin pădure? Să se aventureze departe de sat?

— Gomun era o fată singuratică. Îi plăcea să bată potecile, cu cărțile

ei. Adora pădurea, îi adora miresmele, zgomotele, animalele. În privința asta, era o adevărată aka.

— Hoinărea și prin preajma minelor de diamant?

— Nu știu. De ce întrebi asta? Îi dai înainte cu bănuiala dumitale de asasinat! E ridicolă. Cine i-ar fi putut purta pică unei fetițe aka, unei copile care nu ieșise niciodată din jungla ei?

— Soră, e cazul să vă dezvălui altceva. V-am vorbit de asasinarea lui Rajko Nicolici, în Bulgaria. Am amintit de cea a lui Philippe Böhm, în 1977, chiar în ținutul ăsta. Aceste omoruri au o particularitate comună.

— Care?

— În ambele cazuri ucigașii au prelevat inima victimei, procedând conform metodelor consacrate în acest gen de operație.

— Astea-s baliverne. O asemenea operație este de neconceput într-un mediu natural.

Sora Pascale își păstra stăpânirea de sine. Ochii ei rămâneau sclipitori și reci, dar bătaia pleoapelor era mai rapidă.

— Și totuși, e purul adevăr. Am vorbit cu doctorul care a făcut autopsia țiganului, în Bulgaria. Nu încape nicio îndoială în privința operației. Asasinii aceștia dispun de mijloace extraordinare, care le permit să intervină oriunde, în condiții optime.

— Știi ce înseamnă asta?

— Da: un elicopter, grupuri electrogene, un cort etanș și alte echipamente, de bună seamă... În toate cazurile, nimic imposibil.

— Și? rosti tăios misionara. Crezi că micuța Gomun...

— E aproape o certitudine.

Sora Pascale clătină cu îndărătnicie din cap, în contratimp cu picăturile ce răpăiau pe acoperiș. Am întors ochii spre fereastra îngustă și am privit vegetația. Pădurea părea beată de ploaie.

— N-am terminat încă, soră. V-am spus de „accidentul” petrecut în jungla centrafricană, în 1977. Pe vremea aceea erați deja în RCA?

— Nu, eram în Camerun.

— În august 1977, Philippe Böhm a fost găsit mort, în pădure, ceva mai la sud, în Congo. Aceeași violență, aceeași cruzime, aceeași dispariție a inimii.

— Cine era acest Böhm? Un francez?

— Era fiul lui Max Böhm, un elvețian care lucra nu departe de-aici, la minele de diamante, și despre care cu siguranță că ați auzit vorbindu-se. Cadavrul lui Philippe Böhm a fost transportat la M’Baïki. I s-a făcut autopsia la spitalul de-acolo. Concluzia a fost: „Atac de gorilă”. Dar am obținut dovada faptului că certificatul de deces fusese dictat. Se ocultaseră semne esențiale, care probau originea umană a operației.

— Cum poți fi atât de sigur de asta?

— L-am găsit pe medicul care a făcut autopsia. Un centrafrican, un doctor pe nume M'Diaye.

Sora Pascale izbucni în râs.

— M'Diaye e un bețivan!

— Pe atunci nu era.

— Unde vrei să ajungi? Ce ți-a spus M'Diaye? Care erau semnele unui omor comis de o ființă umană?

M-am aplecat și am spus:

— Sternotomie. Urme de bisturiu. Excizia perfectă a arterelor.

Am făcut o pauză și-am observat-o pe sora Pascale. Pielea ei cenușie zvâcnea. Călugărița duse o mână la frunte.

— Doamne… pentru ce asemenea orori?

— Pentru salvarea unui om, soră. Inima lui Philippe Böhm a fost transplantată în corpul propriului său tată. Max Böhm suferise un infarct grav cu câteva zile mai înainte.

— E monstruos… imposibil…

— Soră, credeți-mă. Am cules mărturia lui M'Diaye acum patru zile. Concordă cu cea pe care-am auzit-o la Sofia, în legătură cu Rajko. Constatările ambilor medici schițează tabloul aceleiași demențe ucigașe, al aceluiași sadism. Un sadism straniu, întrucât am convingerea că el îngăduie și salvarea de vieți omenești. Gomun a fost victima acestor ucigași.

Sora Pascale clătina din cap, cu mâna la frunte.

— Ești nebun, nebun… N-ai nicio dovadă în ceea ce o privește pe fetiță.

— Tocmai, soră. De aceea am nevoie de dumneavoastră.

Misionara mă țintui cu privirea. Am întrebat numaidecât:

— Aveți cunoștințe chirurgicale?

Ea continuă să mă privească, fără să înțeleagă. Apoi răspunse:

— Am lucrat în spitale de campanie, în Vietnam și Cambodgea. Ce-ți trece prin cap?

— Vreau să deshumăm corpul și să-i facem autopsia.

— Nu ești în toate mințile.

— Soră, trebuie să-mi verific supozițiile. Numai dumneavoastră puteți să mă ajutați, numai dumneavoastră puteți să-mi spuneți dacă organele din corpul lui Gomun au fost supuse unei intervenții chirurgicale sau dacă fetița a fost atacată de un animal.

Misionara încleștă pumnii. Ochii ei aveau o scânteiere metalică – bile de oțel sub pleoape de carne.

— Cătunul lui Gomun e prea departe, nu-i accesibil.

— Vom găsi pe cineva să ne călăuzească.

— Nimeni nu ne va însoți acolo. Și nimeni nu-ți va îngădui să profanezi un mormânt.

— O să lucrăm împreună, soră. Doar dumneavoastră și cu mine.

— N-are niciun rost. În pădure, procesul de descompunere a unui cadavru este accelerat. Gomun a fost îngropată cu vreo șaizeci și două de ore în urmă. În momentul ăsta, corpul său nu mai e, deja, decât o masă infectă de viermi.

— Chiar și starea actuală a corpului nu poate masca inciziile precise ale unui bisturiu. Câteva secunde de observație vor fi suficiente. Soră, noi doi putem câștiga pariul acesta. Adevărul, oricât de cumplit, contra unor superstiții deșarte.

— Fiul meu, nu uita cu cine vorbești.

— Tocmai, soră. Degradarea unor rămășițe trupești nu înseamnă nimic pe lângă măreția adevărului. Copiii lui Dumnezeu nu iubesc lumina?

— Taci, hulitorule!

Sora Pascale se ridică. Scaunul său scârțâi pe pardoseală în registru acut. Ochii ei nu mai erau decât niște crestături pe fața cu tenul ca ardezia. Rosti, cu un glas ce venea de dincolo de inimă:

— Să mergem. Acum.

Se răsuci brusc și-i strigă ceva în sango negrului, care veni în fugă, apoi începu să se foiască de colo-colo. Misionara scoase de sub puloverul ei negru un crucifix de argint agățat de un lănțișor. Îl sărută, murmurând câteva cuvinte. Când îl lăsă să recadă pe pieptul ei, am remarcat că bara laterală a crucii era îndoită în jos, ca și când povara suferinței celui crucificat izbutise să încovoaie instrumentul însuși al martiriului. M-am ridicat la rândul meu și am simțit că mă clatin. Nu mâncasem nimic din ajun și nu dormisem. Pe masă, ceașca mea de ceai rămăsese neatinsă. Am băut-o dintr-o înghițitură. Darjeeling-ul era călâi și vâscos. Avea gustul sângelui.

39.

Mergeam de câteva ore. În frunte, Victor, servitorul surorii Pascale, deschidea drumul mânuind o macetă. În spatele său, dreaptă, în *poncho* kaki, înainta misionara. Plutonul îl încheiam eu, hotărât și concentrat. Ne îndreptam direct spre sud. Cu pași repezi, în tăcere. Călcam, alunecam, escaladam. Bușteni vechi și rădăcini strâmbe, stânci crăpate și crengi încâlcite, tufe ghiftuite de apă și frunze cu marginile tăioase. Ploaia nu contenea. Treceam prin sulițele ei scânteietoare, cum trec soldații prin săgetările fricii, când înaintează spre front. Smârcurile se îndeseau. Ne afundam până la brâu în apa lor neagră, cu sentimentul că aveam să ne scufundăm pentru totdeauna.

Niciun țipăt, nicio prezență nu veni să întrerupă această jumătate de zi de marș. Vietățile pădurii rămâneau apatice sub frunzișuri sau în fundul vizuinilor, total invizibile. Doar trei pigmei ne ieșiră în cale. Unul dintre ei purta o cămașă de camuflaj, în ocru cu negru,

recuperată cine știe de unde. O fâșie îngustă de păr creț îi traversa craniul – o adevărată creastă de mohican. Cel din fruntea grupului ținea sub tricou un tăciune care fumega și, în cealaltă mână, un coș cilindric din frunze împletite, închis la gură.

Sora Pascale i se adresă. Era pentru prima oară când o auzeam vorbind limba aka. Vocea ei gravă răsuna de „hmm-hmm”-uri caracteristice și de vocale prelungite. Aka-ul deschise coșul și-l întinse spre ea. Vorbiră din nou. Stăteam cu toții pe loc, în bătaia ploii, care părea să se înverșuneze împotriva noastră de parcă am fi fost unica ei țintă. Crengile copacilor se îndoiau sub violența picăturilor, iar de pe trunchiurile negre se scurgeau adevărate torente.

Misionara rosti cu glas scăzut, fără să mă privească: „Miere, Louis”. M-am aplecat deasupra coșului. Am văzut alveolele sclipitoare și albinele care se cramponau de bunurile lor furate. I-am aruncat omului o privire. Îmi zâmbea cu toți dinții lui ascuțiți. Brațele îi erau ciuruite de înțepături. Preț de o clipă, mi l-am imaginat cățărându-se într-un copac care zumzăia, apoi strecurându-se sub bolta de frunze pentru a înfrunta furia stupului. Mi l-am imaginat vârându-și mâinile în scorbură, dibuind în sălașul roiului ca să extragă câțiva faguri dulci.

Ca pentru a-mi confirma gândul, aka-ul îmi întinse un fagure din care picura miere. Am rupt o bucățică și am dus-o la gură. Imediat, o aromă încântătoare, profundă, îmi năpădi gâtlejul. Apăsarea limbii mele făcu să se reverse din celulele hexagonale un nectar fără seamăn. Era atât de savuros și de dulce, încât am simțit un fel de beție instantanee, în adâncul stomacului – ca și când, dintr-odată, măruntaiele mele se făcuseră criță.

O jumătate de oră mai târziu, ajungeam în satul lui Gomun. Vegetația se transformase. Nu mai era imensitatea de nepătruns care ne înconjurase până atunci. Aici, dimpotrivă, pădurea era mai rară și mai ordonată. Arbori cu trunchiuri negre, subțiri, se succedau la nesfârșit, într-o simetrie aproape perfectă. Am făcut câțiva pași în cătunul părăsit. Nu existau decât vreo zece colibe, instalate la rădăcina copacilor, fără vreo anumită ordine. Impresia de singurătate era covârșitoare. În mod curios, acest ungher de pădure, complet gol, încremenit, îmi amintea de casa lui Böhm, așa cum mi se păruse atunci când o scotocisem, în ajunul plecării mele – un sălaș al morții.

Sora Pascale se opri în fața unei colibe pipernicite. Îi spuse ceva lui Victor, care scoase două lopeți, înfășurate în zdrențe. Misionara arătă o moviliță de pământ proaspăt răscolit, aflată în spatele micului dom de frunze. „Acolo e”, rosti ea. Vocea abia dacă i se auzise, în răpăitul ploii. M-am descotorosit de rucsac și am apucat una dintre lopeți. Victor mă privea, amuțit, tremurând. Am dat din umeri și am împlântat unealta în pământul roșu. Mi s-a părut că înfig un cuțit între coastele unui om.

Săpam. Sora Pascale i se adresă iarăși lui Victor. Era limpede că misionara nu-i explicase scopul expediției noastre. Continuam să sap. Pământul, foarte sfărâmicios, nu opunea nicio rezistență. În câteva minute, ajunsesem la vreo cincizeci de centimetri adâncime. Picioarele mi se afundau într-un humus ticsit de insecte și de rădăcini. „Victor!” urlă sora. Am ridicat privirea. M’baka-ul stătea nemișcat, cu ochii gata să-i iasă din orbite. Privirea lui săgetă de la ea la mine, de la mine la ea. Apoi negrul să răsuci pe călcâie și o rupse la fugă.

Tăcerea se așternu asupra noastră. Am reluat lucrul. După o clipă, am auzit-o pe călugăriță luând cealaltă lopată. Am mormăit, fără să ridic ochii: „Lăsați, soră. Vă rog”. Eram, acum, până la brâu în groapă. Viermii, scolopendrele, scarabeii și alte gângănii mișunau în jurul meu. Unele o luau la sănătoasa sub violența loviturilor mele. Altele mi se agățau de pânza pantalonilor, ca și când ar fi vrut să-mi împiedice activitatea seismică. Mirosul de pământ îmi biciuia simțurile. Lopata sclipea în noroi. Tot săpând, uitasem până și ce căutam. Deodată, însă, contactul cu o suprafață mai dură mă readuse la realitate. Am auzit vocea lipsită de inflexiuni a surorii Pascale: „Scoarța de copac, Louis. Ai ajuns”.

Am ezitat o fracțiune de secundă, apoi am greblat pământul cu marginea lopeții. Fâșia de lemn ieși la iveală. Suprafața era ușor bombată, roșie, rugoasă. Am aruncat afară din groapă lopata și am încercat să smulg cu mâinile goale capacul din scoarță. La prima tentativă, degetele mi-au alunecat și am căzut în noroi. De pe marginea gropii, sora Pascale mi-a întins mâna. Am răcnit: „Lăsați-mă naibii în pace!” Am luat-o de la capăt. De astă dată am simțit cum scoarța se mișcă. Ploaia năvălea în groapă și începea s-o umple. Brusc, bucata de lemn cedă. Târât de violența mișcării, am căzut iar pe spate, recepționând în creștet capacul care se rotise cu 360 de grade. Am simțit sub mine o moliciune stranie. Vreme de o secundă, am gustat această senzație neașteptată, apoi am urlat din răsputeri: era atingerea pielii lui Gomun, a trupului ei de copil.

M-am ridicat și mi-am impus calmul. În fața mea zăcea cadavrul fetiței. Gomun era îmbrăcată sărăcăcios, într-o rochiță cu imprimeuri decolorate și o bluză de trening roasă. Această sărăcie lucie făcu să mi se strângă inima. Mă uimi însă frumusețea copilei, parcă imaculată. Familia avusese grijă să-i machieze rănile înainte de-a o înmormânta. Doar niște cicatrice subțiri îi brăzdau mâinile și gleznele picioarelor goale. Fața era intactă. Ochii închiși aveau cearcăne mari, de culoare brună. Eram surprins și de evidența acestei platitudini: moartea semăna cu somnul – ca două picături de cerneală brună. Apa rece de la picioarele mele îmi aminti urgența situației. Am strigat:

— E rândul dumneavoastră, soră. Coborâți. Ploaia inundă groapa.

Sora Pascale își scosese *poncho* și stătea, dreaptă, pe marginea

gropii, frământând în mâini crucifixul. Părul ei de metal, fața plumburie – totul lucea sub ploaie și-i dădea înfățișarea unei statui de fier. Ochii ei rămâneau ațintiți la cadavru. Am strigat din nou:

— Repede, soră! N-avem prea mult timp.

Călugărița, continua să stea nemișcată. Tremurături sacadate îi scuturau corpul, ca niște descărcări electrice.

— Soră!

Misionara îndreptă un deget spre mormânt, apoi bolborosi, cu o voce de automat:

— Doamne sfinte, fetița… Fetița se rupe…

Mi-am aruncat privirea în jos și m-am lipit de peretele gropii. Șiroaiele ploii pătrunseseră sub rochie. Unul dintre picioarele fetei plutea acum în apă, departe de corp. Brațul drept se desprinsese de umăr, ieșind pe sub gulerul bluzei și lăsând să se întrevadă capătul albicios al osului. „Dumnezeule!” am bâiguit. Împleticindu-mă prin glodul roșiatic, m-am cățărat la suprafață. De cum am ieșit din groapă, m-am întins pe burtă și am apucat-o pe fetiță de subsuori. Pierduse brațul drept, care se legăna clipocind lângă capacul de scoarță. Pânza rochiei îmi scăpă dintre degete. Am urlat, furios:

— Soră, ajutați-mă! Pentru Dumnezeu, ajutați-mă!

Femeia nu se mișca. Am ridicat ochii. Adevărate șocuri electrice îi zgâlțâiau mădularele. Buzele i se frământau. Deodată, i-am auzit glasul:

„*… Doamne Iisuse,*
Tu, care ai plâns la mormântul prietenului Tău, Lazăr,
șterge lacrimile noastre.
Te rugăm…”

Mi-am cufundat din nou brațele în mocirlă și am smucit și mai tare corpul fetiței. Din cauza presiunii, gura i se deschise și din ea se revărsă un șuvoi de viermi. Copila aka nu mai era decât un înveliș de carne, ascunzând milioane de larve. Am vomat un jet de fiere, fără însă a slăbi vreo clipă strânsoarea.

„*Tu, care ai făcut să învie morții,*
dăruiește viață veșnică surorii noastre.
Te rugăm…”

Am tras încă o dată și am scos-o pe fetiță din groapă. Gomun își pierduse un membru inferior și brațul drept. Rochia năclăită de laterit era lipită de șoldul orfan. Am reperat coliba cea mai apropiată, apoi am apucat bustul și l-am târât, mergând de-a-ndărătelea, până sub adăpostul din frunze.

„… Tu ai sfințit-o pe sora noastră în apa botezului,
dăruiește-i cu deplin viața copiilor lui Dumnezeu.
Te rugăm…”

Am întins micul corp pe pământul uscat, în penumbră. Acoperișul era atât de jos, încât trebuia să mă deplasez în genunchi. Am zbughit-o afară pentru a lua sacoșa surorii Pascale, apoi m-am întors sub dom. Acolo, am scos materialul: instrumente chirurgicale, mănuși de cauciuc, halate, un felinar și, nu știu de ce, un cric de automobil. Mai erau și niște măști chirurgicale de hârtie verde, precum și niște butelii de plastic pline cu apă. Totul era în perfectă stare. Am aranjat obiectele pe o folie de plastic, evitând să mă uit la Gomun, căreia îi ieșeau insecte din gură, de sub pleoape, din nări. În dreptul abdomenului ei, rochia udă se unduia abia perceptibil. Milioane de profanatori colcăiau dedesubt. Mirosul era insuportabil. Mi-am spus, însă, că, peste câteva minute, totul avea să se sfârșească.

„… Tu ai hrănit-o cu trupul Tău,
primește-o la masa împărăției Tale.
Te rugăm…”

Am ieșit din nou. Sora Pascale stătea tot pe marginea gropii, psalmodiindu-și rugăciunea. Am înșfăcat-o de brațe și am zgâlțâit-o cu putere ca s-o trezesc din catalepsia ei mistică.

— Soră! am strigat. Fir-ar să fie, treziți-vă!

Ea avu o tresărire atât de violentă, încât îmi scăpă din strânsoare. După o secundă, clipi în semn de încuviințare. Am sprijinit-o până la colibă.

Înăuntru, am aprins felinarul și l-am agățat de împletitura de ramuri. Lumina lăptoasă ne orbi pentru o clipă. Am fixat o mască pe fața călugăriței, am ajutat-o să îmbrace un halat, apoi i-am tras pe degete mănușile de cauciuc. Mâinile nu-i mai tremurau. Își îndreptă privirea spre corpul fetiței. Respirația îi umfla și-i dezumfla masca de hârtie. Cu un gest scurt, îmi ceru să apropii instrumentele chirurgicale. M-am executat. Îmi pusesem și eu un halat, mască și mănuși. Sora Pascale luă un foarfece și tăie rochia lui Gomun, dezvelind torsul.

Un val de greață mă năpădi iarăși.

Bustul micuței aka nu era decât o rană, minuțioasă, variată, delirantă. Unul dintre sânii ei abia înmuguriți era aproape secționat. Tot flancul drept, de la axilă până la începutul regiunii inghinale, era brăzdat de crestături adânci, ale căror margini, ca niște buze înfiorătoare, erau înnegrite, zdrențuite. Deasupra, ciotul umărului scotea la iveală vârful osului. Dar lucrul cel mai oribil era rana

principală, lungă, netă, traversând pe mijloc partea superioară a toracelui. Imagini de groază: pielea, de o parte și de cealaltă, palpita mărunt, de parcă pieptul era însuflețit de o viață nouă, fremătătoare, înspăimântătoare.

Dar toate astea nu erau nimic în comparație cu sexul adolescentei: vulva, complet lipsită de păr, era sfâșiată monstruos, până aproape de ombilic, dezvăluind înăuntrul ei țesuturi maronii în care colcăiau viermi și insecte cu carapace lucioase. Am simțit că mă ia cu leșin, dar, în adâncul ororii, am perceput altceva. Aveam în fața mea replica exactă a uneia dintre fotografiile lui Böhm. Legătura. Legătura exista în continuare, țesută în carnea morților și în tenebre. „Louis, ce faci? Dă-mi cricul!” Vocea era înăbușită de mască. Am bolborosit: „Cri… cricul?” Călugărița încuviință. I-am dat dispozitivul. Ea îl puse alături, la îndemână, apoi ordonă: „Ajută-mă!” Prinsese cu ambele mâini marginea stângă a plăgii centrale, strângând cu putere osul sternului. Cu senzația că eram pe punctul de a ceda nervos, am făcut același lucru, în dreapta, și am tras amândoi, fiecare de partea lui. Când crăpătura se întredeschise, sora strecură cricul, fixându-i cu grijă cele două extremități sub marginile osoase. Imediat după aceea începu să învârtă cremaliera – și micul tors își căscă abisul organic.

„Apă!” strigă misionara. I-am dat una dintre butelii. Ea îi deversă tot conținutul de un litru. Un adevărat val de gângănii erupse. Fără să șovăie, sora Pascale își cufundă mâinile în cadavru și începu să taie cu bisturiul rămășițele organice ale adolescentei. Am întors privirea. După câteva clipe călugărița turnă din nou apă și-mi ceru să orientez mai bine felinarul. Apoi își vârî o mână până la încheietură în toracele moartei. Se aplecă, până ce fața ei aproape că atinse marginea rănii. Timp de câteva secunde, sora cotrobăi în viscere, apoi, brusc, se retrase și desprinse cricul cu o lovitură de cot. Imediat, cele două jumătăți ale cuștii toracice se închiseră, ca elitrele unui cărăbuș.

Călugărița se dădu îndărăt, scuturându-se, și își smulse masca. Pielea ei era la fel de uscată ca a unui șarpe. Mă fixă cu ochii săi cenușii, apoi murmură:

— Ai avut dreptate. Fetița a fost operată. I s-a extras inima.

40.

La ora cinci după-amiaza eram înapoi, la Zoko. Începea deja să se însereze. După ce fiecare lepădarăm *poncho* din pânză cerată și încălțările ude. Sora Pascale, tăcută, făcu ceai și cafea. La cererea mea, misionara se învoi să întocmească un certificat de deces. Am vârât hârtia în buzunar. Nu valora mare lucru, sora Pascale nefiind medic, dar documentul rămânea totuși o mărturie onorabilă.

— Soră, sunteți dispusă să-mi mai răspundeți la câteva întrebări?

— Te ascult.

Călugărița își recăpătase calmul. Am atacat:

— Ce elicoptere centrafricane ar putea să aterizeze aici, în plină junglă?

— Doar unul singur. Cel al lui Otto Kiefer, individul care conduce Sicamine.

— Credeți că oamenii de la mină ar fi capabili să comită un asemenea act?

— Nu. Gomun a fost operată de niște profesioniști. La Sicamine nu-s decât brute, barbari.

— Credeți că, pentru bani, ar fi putut să dea o mână de ajutor la o astfel de operație?

— Posibil. N-au niciun fel de scrupule. Kiefer ar fi trebuit de mult să înfunde pușcăria. Dar pentru ce? Pentru ce s-ar deplasa cineva să atace o fetiță pigmee în inima junglei? Și de ce în felul acesta? De ce să-i mutileze astfel trupul?

— E întrebarea următoare, soră. Există vreo posibilitate de a determina grupa HLA a locuitorilor din Zoko?

Sora Pascale mă privi țintă.

— Grupa histologică, adică?

— Exact.

Călugărița ezită, duse mâna la frunte, apoi murmură:

— Oh, Dumnezeule…

— Răspundeți, soră. Există vreo posibilitate?

— Ei bine, da…

Se ridică.

— Vino cu mine.

Misionara luă o lanternă și se îndreptă spre ușă. Am urmat-o. Afară se lăsase întunericul, dar ploaia nu încetase. De undeva răzbătea zgomotul înfundat al unui grup generator. Sora Pascale scoase o legătură de chei și deschise ușa încăperii învecinate cu dispensarul. Am intrat.

Un puternic miros aseptic domnea în cameră, care nu măsura mai mult de patru metri pe șase. În stânga, în întuneric, se aflau două paturi. În centru erau dispuse instrumente de analiză – aparat Röntgen, *physioguard,* microscop… În dreapta, pe o masă de bucătărie era instalat un calculator, înconjurat de cabluri și de cofrete gri-deschis. Fasciculul lanternei zăbovi asupra acestui complex informatic, dotat cu mai multe unități CD-Rom. Nu-mi venea să-mi cred ochilor; exista, aici, tot ce era necesar pentru stocarea unor cantități uriașe de date. Am observat și un scaner, care permitea să se înregistreze imagini, în vederea integrării lor ulterioare în memoria sistemului. Dar cel mai uimitor lucru era telefonul celular conectat la calculator.

Din șandramaua ei, sora Pascale putea să comunice cu întreaga lume. Contrastul dintre încăperea de beton brut, aflată în inima junglei, și această aparatură sofisticată mă năuci.

— Există multe lucruri pe care nu le știți, Louis. În primul rând, aceasta nu-i o misiune din fundul Africii, uitată de lume și dispunând de mijloace limitate. Dimpotrivă. Dispensarul din Zoko e o unitate-pilot căreia îi testăm în momentul față capacitățile, cu sprijinul unei organizații umanitare.

— Ce organizație? am îngăimat.

— Lumea Unică.

Mi se tăie răsuflarea. Un spasm îmi contractă inima.

— Cu trei ani în urmă, congregația noastră a încheiat un contract cu Lumea Unică. Asociația dorea să pătrundă în Africa și să beneficieze de experiența noastră pe acest continent. Ne propuneau să ne furnizeze un echipament modern, pregătire tehnică pentru surorile misionare și medicamente în funcție de necesitățile noastre. Tot ce ne cereau în schimb era să rămânem în legătură cu centrul de la Geneva, să transmitem rezultatele analizelor efectuate de noi și să-i găzduim, din când în când, pe medicii lor. Maica noastră superioară a acceptat această tranzacție unilaterală. Era în 1988. Din momentul acela, totul s-a desfășurat cu repeziciune. Bugetele au fost alocate. Misiunea de la Zoko a primit echipamentul. Oameni de la Lumea Unică au venit și mi-au explicat procedurile de utilizare.

— Ce fel de oameni?

— Oameni care nu cred în Dumnezeu, dar cred în omenie – la fel de mult ca și noi.

— În ce constă echipamentul dumneavoastră?

— Mai ales instrumente de analiză, aparatură pentru realizarea de radiografii, de examene medicale.

— Ce examene?

Sora Pascale avu un surâs acru. De parcă un vârf ascuțit zgâriase metalul feței sale. Murmură:

— Nu prea știu nici eu, Louis. Mă mulțumesc să recoltez sângele, să execut biopsiile subiecților…

— Dar cine se ocupă de analize?

Misionara ezită, apoi șopti, lăsând privirea în jos:

— El.

Arăta spre calculator.

— Introduc eșantioanele într-un scaner programat, care efectuează diferitele teste. Rezultatele sunt integrate în mod automat în calculator, care elaborează fișa analitică a fiecărui subiect.

— Cine este supus, aici, acestui gen de examene?

— Toată lumea. E spre binele tuturor, nu înțelegi?

Am dat din cap, fără vlagă, apoi am întrebat:

— Cine se interesează de rezultate?

— Centrul de la Geneva. În mod regulat, prin intermediul unui modem și al telefonului celular, consultă fișierul calculatorului și întocmesc statistici referitoare la starea sănătății pigmeilor din Zoko. Detectează riscurile izbucnirii unor epidemii, urmăresc evoluția paraziților, lucruri de felul acesta. E, în primul rând, o metodă preventivă. În caz de urgență, pot să ne trimită foarte repede medicamente.

Perfidia sistemului mă înfiora. Sora Pascale, de bună credință, efectua prelevările organice. Pe urmă, calculatorul executa examenele ordonate de soft. Programul analiza astfel, printre altele, grupa HLA a fiecărui pigmeu. Aceste analize erau apoi consultate la sediu, la Geneva. Locuitorii din Zoko constituiau un perfect stoc uman, căruia i se cunoșteau cu precizie caracteristicile histologice. Nu încăpea îndoială că la fel erau ținuți sub control „subiecții” la Sliven, la Balatakamp... și în toate celelalte centre ale Lumii Unice, care stăpânea în felul acesta un înfricoșător rezervor de organe.

— Care sunt contactele dumneavoastră personale cu Lumea Unică?

— Nu am niciun contact. Comenzile de medicamente le fac prin calculator. Tot pe calculator integrez vaccinările și tratamentele efectuate. Doar din când în când comunic cu un tehnician care controlează, prin modem, întreținerea echipamentelor.

— Nu vorbiți niciodată cu persoane din conducerea organizației?

— Niciodată.

Misionara făcu o pauză, apoi întrebă:

— Crezi că există vreo legătură între aceste analize și Gomun?

Mă codeam să dau glas explicațiilor mele.

— N-am nicio certitudine, soră. Ceea ce îmi imaginez eu pare de necrezut... Aveți fișa lui Gomun?

Sora Pascale căută într-o cutie de metal, aflată pe masă. După câteva secunde, îmi întinse o fișă cartonată. Am citit-o la lumina lanternei. Sus erau menționate numele, vârsta, satul de baștină, înălțimea și greutatea micuței fete. Dedesubt, urmau două coloane. În stânga, date calendaristice. În dreapta, îngrijiri medicale acordate fetiței. Am avut o strângere de inimă la vederea acestor evenimente mărunte, care marcau destinul obișnuit al unui copil al pădurii. În sfârșit, în partea de jos a fișei, imprimat în caractere minuscule, am descoperit ceea ce căutam. Indicele HLA al lui Gomun. HLA: $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$. Un fior îmi străbătu trupul. Fără nicio îndoială, aceste inițiale o costaseră viața pe adolescenta aka.

— Louis, răspunde-mi: analizele astea au avut vreun rol în asasinarea fetiței?

— E prea devreme, soră. Prea devreme...

Călugărița mă fixa cu ochii ei sclipitori ca niște gămălii de ac. După

expresia feței, mi-am dat seama că înțelegea, în sfârșit, cruzimea sistemului. Un tic nervos îi frământa din nou buzele.

— E cu neputință… cu neputință…

— Calmați-vă, soră. Nu-i nimic sigur și…

— Nu, taci… e cu neputință…

Am ieșit de-a-ndărătelea, apoi am alergat prin ploaie, în direcția taberei. Însoțitorii mei cinau în jurul focului. Mirosul de manioc plutea sub copertină. Mă invitară la masă. Am ordonat plecarea. Imediat. Acest ordin era o erezie. „Negrii mari” sunt terorizați de întuneric. Cu toate astea, glasul meu, chipul meu nu admiteau nicio discuție. Beckés și ceilalți se supuseră, cu obidă.

Călăuza bâigui:

— Unde… unde mergem, patroane?

— La Kiefer. La Sicamine. Vreau să dau de ceh înainte de răsăritul soarelui.

41.

Am mers toată noaptea. La patru dimineața am ajuns în preajma minelor lui Kiefer. Am hotărât să aștept ivirea zorilor. Eram cu toții epuizați, uzi până la piele. Ne-am așezat, fără a ne mai da osteneala să ne adăpostim, pe marginea potecii. Chirciți, cu capetele vârâte între umeri, am adormit. Am simțit abătându-se asupra mea un somn cum nu mai cunoscusem vreodată. Un fulger negru, care mă orbi, mă doborî, apoi mă abandonă ca în adâncul unui pat de cenușă.

M-am trezit după o oră. Ceilalți dormeau încă. Am pornit imediat, de unul singur, spre exploatările miniere. Tot ce aveam de făcut era să urmez o potecă veche, croită de mineri. Copacii, lianele, tufele luau cu asalt poteca, împresurând-o cu miniaturi delicate, gorgone înfrunzite, fresce de rădăcini. După un timp, drumul se lărgi. Am scos Glock-ul din toc și, după ce i-am verificat încărcătorul, l-am înfipt în centură.

Câțiva oameni, înglodați în mocirla unui pârâu, scormoneau cu mâinile goale pământul, pe care-l filtrau apoi cu ajutorul unor site mari. Era o muncă migăloasă, în duhoare și umezeală. Minerii lucrau din zorii zilei, cu privirea pierdută, cu mișcări lipsite de vlagă. Ochii lor nu exprimau decât oboseala și abrutizarea. Unii tușeau și scuipau în apa neagră. Alții dârdâiau și produceau un clipocit neîncetat. De jur-împrejur, bolta înaltă a frunzișului se deschidea, ca nava unei catedrale vegetale, plină de țipetele și fâlfâitul de aripi ale păsărilor. Aurul luminii urca, creștea văzând cu ochii, arzând acum marginile fiecărei frunze, învăpăind spațiile înguste pe care le îngăduiau crengile și lianele.

În susul pârâului se întrezărea o așezare de barăci. Vălătuci groși de

fum se înălțau din burlane de tablă. Ajunsesem la bârlogul lui Otto Kiefer.

Era un luminiș roșu, înecat în noroi, încercuit de cocioabe și de corturi de pânză. În centru se afla o scândură lungă, sprijinită de capre, în jurul căreia vreo treizeci de muncitori beau cafea și mâncau manioc. Câțiva stăteau aplecați deasupra unui aparat de radio, încercând să asculte RFI sau Radio Bangui, în ciuda vacarmului grupurilor generatoare. Muștele roiau în jurul fețelor tuturor.

În dreptul corturilor ardeau focuri. Deasupra flăcărilor se prăjeau maimuțe, al căror păr sfârâia, răspândind un miros respingător de carne arsă. Peste tot se vedeau oameni scuturați de frisoane de febră. Unii erau înfofoliți în mai multe veșminte – sacouri, pulovere, folii de plastic – zdrențuite și încâlcite. Purtau încălțări desperecheate – sandale, mocasini, cizme de cauciuc sparte. Alții, dimpotrivă, erau pe jumătate goi. Mi-a atras atenția un ins sfrijit, înfășurat într-un *boubou* turcoaz și purtând pe cap un fel de pălărie chinezească împletită din frunze. Tocmai tăiase beregata unui furnicar și colecta cu grijă sângele animalului.

Domnea, aici, o atmosferă contradictorie: un amestec de speranță și disperare, de nerăbdare și apatie, de extenuare și excitație. Toți acești oameni aparțineau aceluiași vis spulberat. Cramponați de dorințele lor, își consacrau viața bâjbâielii zilnice a mâinilor lor în mâlul stacojiu. Mi-am rotit încă o dată ochii prin tabără. Nu exista niciun vehicul. Oamenii de aici erau ostaticii pădurii.

M-am apropiat de masă. Câteva priviri se înălțară, încet. Un om întrebă:

— Pe cine cauți, patroane?

— Otto Kiefer.

Omul aruncă o privire spre o baracă acoperită cu tablă, deasupra căreia o pancartă indica: „Direcțiunea". Ușa era întredeschisă. Am ciocănit și-am intrat. Eram cât se poate de calm, cu mâna încleștată pe patul Glock-ului.

Spectacolul care mi se înfățișă privirii nu avea nimic terifiant. Un individ înalt, a cărui paloare ducea cu gândul la strălucirea lividă a unui schelet, se chinuia să repare un videocasetofon pus pe un televizor vechi, cu carcasă din lemn și metal. Omul părea de vreo șaizeci de ani. Purta același acoperământ pe cap ea și mine – o caschetă kaki, cu găurele laterale încercuite cu metal – și un maiou cenușiu. Un *holster* gol îi atârna de centură. Fața omului era prelungă, osoasă și ciupită de vărsat, cu un nas ascuțit și buze subțiri. Ochii se ridicară spre mine. Albaștri, spălăciți și goi.

— Sal'tare. Ce dorești?

— Ești Otto Kiefer?

— Sunt Clément. Te pricepi cumva la video-uri?

— Nu prea. Unde e Otto Kiefer?

Omul nu răspunse. Se aplecă din nou deasupra aparatului, mormăi: „Cre’ c-am nevoie de-o șur’belniță”. Am repetat întrebarea:

— Știi unde-i Otto Kiefer?

Clément apăsa pe taste, verifica semnalele luminoase. După câteva clipe, făcu o strâmbătură. Mă trecură răcorile: bătrânul avea dinții piliți în unghi ascuțit.

— Da’ ce-ai cu Kiefer? întrebă el fără să ridice ochii.

— Vreau doar-să-i pun câteva întrebări.

Sexagenarul mormăi: „Îmi trebui’ o șur’belniță. Cre’ c-am una pe-aici”. Mă ocoli, apoi trecu în spatele unui birou de fier pe care zăceau de-a valma hârtii umede și cadavre de sticle. Deschise primul sertar. Dintr-un salt am fost lângă el și-am închis cu violență sertarul pe mâna lui. Am apăsat cu toată forța pe brațul său întins. Încheietura pocni sec. Clément nu se clinti. L-am îmbrâncit, făcându-l să cadă pe dușumeaua jilavă. Mâna ruptă îi era încleștată de un 38 Smith & Wesson. I-am smuls revolverul. Bătrânul profită de ocazie ca să mă muște de mână cu dinții lui ascuțiți. N-am simțit nicio durere. L-am pocnit cu patul armei în față, l-am înșfăcat de maiou și l-am ridicat până în dreptul unui calendar de perete care înfățișa o femeie cu sânii goi. Clément se strâmbă din nou. Pe dinți îi rămăseseră bucățele din pielea mea. I-am vârât sub nas țeava 38-ului (gestul devenea obișnuință).

— Unde-i Kiefer, ticălosule?

Omul șuieră printre buzele însângerate:

— ’Te-n mă-ta! Nu-ți zic nimic!

I-am ars un pat de revolver peste gură. Câțiva dinți îi zburară. L-am strâns de gât. Sângele care îi șiroia de pe buze curgea pe mâna încleștată.

— Vorbește, Clément, și-n două minute am plecat de-aici. Te las cu mina ta și cu scrântelile tale de pigmeu alb. Dă-i drumul. Unde e Kiefer?

Clement se șterse la gură cu mâna sănătoasă și bolborosi:

— Nu-i aici.

Am întărit strânsoarea.

— Unde e?

— Nu știu.

I-am izbit capul de peretele de lemn. Sânii domnișoarei din poză săltară.

— Vorbește, Clément!

— E… e la Bayanga. La vest de-aici. Douăj’ de kilometri… Bayanga.

Un declic în mintea mea. Era numele regiunii de savană despre care vorbise M’Konta. Locul unde, în fiecare toamnă, veneau păsările migratoare. Așadar, berzele ajunseseră.

— S-a dus la păsări? am întrebat.
— La păsări? Ce… ce păsări?
Vampirul nu juca teatru. Nu știa nimic de sistem. Am reluat:
— Când a plecat?
— Acu' două luni.
— Două luni? Ești sigur?
— Da.
— Cu elicopterul?
— Normal.
Țineam încă degetele încleștate de gâtul bătrânei reptile. Pielea sa zbârcită se umfla, în căutare de oxigen. Eram descumpănit. Aceste informații nu concordau cu niciuna dintre supozițiile mele.
— Și, de-atunci, n-ai primit nicio veste?
— Nu… niciuna…
— Kiefer e tot la Bayanga?
— Nu știu…
— Și elicopterul? Elicopterul s-a întors acum vreo săptămână, nu?
— Da.
— Cine era în el?
— Nu știu. N-am văzut.
L-am dat din nou cu capul de perete. Calendarul căzu. Clément tuși, apoi scuipă sânge. Bâigui:
— Jur. N-am văzut nimic. Am… am auzit doar elicopteru'. Atât. N-a aterizat la mină. Jur!
Clément nu știa nimic. Nu era părtaș la afacerea diamantelor, nici la cea a furtului de inimi. Cu siguranță că, pentru ceh, Clément nu conta mai mult decât noroiul care i se lipea de călcâie. Am insistat, totuși:
— Și Kiefer? El nu era cu ceilalți?
Bătrânul rânji cu rămășițele dinților săi ascuțiți, apoi guiță:
— Kiefer? Kiefer nu mai poa' să fie cu nimeni.
— De ce?
— E bolnav.
— Bolnav? Ce tot îndrugi, fir-ai al dracului?
Sexagenarul repeta, scuturându-și trupul ciolănos:
— Bolnav. Kiefer e bolnav. Bo… bolnav…
Clément se sufoca în râsul lui însângerat. I-am dat drumul, lăsându-l să se prăbușească pe podea.
— Ce boală are, boșorog țicnit? Vorbește!
Bătrânul îmi aruncă o privire piezișă, de smintit, apoi scrâșni:
— SIDA. Kiefer are SIDA.

42.

M-am întors în fugă la locul unde rămăseseră Beckés, Tina și ceilalți. Mi-am pansat mâna, apoi am ordonat o nouă plecare – în direcția Bayanga. Am pornit iar la drum, drept spre vest, apucând de această dată pe o potecă mai largă. Drumul dură vreo zece ore. Zece ore de marș forțat, tăcut, buimac, pe care nu-l întrerupserăm decât o singură dată, pentru a mânca niște resturi de manioc. Ploaia reîncepuse. O ploaie torențială, necurmată, căreia nu-i mai dădeam nicio atenție. Hainele ude ni se lipeau de piele și ne îngreunau mersul. Cu toate astea, ritmul nostru nu slăbi și la ora opt seara, Bayanga apăru în fața noastră.

Nu se vedeau decât niște lumini îndepărtate, răzlețe și tremurătoare. Un iz de manioc și de petrol îmbâcsea aerul. Picioarele abia mai puteau să mă ducă. O anxietate chinuitoare revenea în adâncul inimii mele, ca amintirea unui vis urât.

— O să dormim la vilele firmei Kosica, o companie forestieră abandonată, spuse Beckés.

Am străbătut orășelul adormit, pe urmă un câmp de stuf, unde drumul cotea neîncetat. Apoi se lărgi brusc și ne scoase la marginea unei savane vaste căreia nu i se percepea decât imensitatea, pierzându-se în noapte. Ajunseserăm, deci, la liziera de vest a pădurii.

Vilele se iviră. Erau răzlețite și păreau a nu avea nimic de-a face una cu alta. Pe neașteptate, un negru ne ațînu calea, orbindu-ne cu lumina unei lanterne. Schimbă câteva cuvinte cu Beckés, în sango, apoi ne conduse până în dreptul unei case mari, cu o verandă îngustă în față. La vreo trei sute de metri distanță, se profila o altă casă, vag luminată. Omul cu lanterna îmi spuse, coborând glasul:

— Aveți grijă, în vila aia locuiește un monstru.

— Ce monstru?

— Otto Kiefer, un ceh. Un om îngrozitor.

— Bolnav, nu?

Negrul îmi proiectă fasciculul lanternei în față.

— Da. Foarte bolnav. SIDA. Îl cunoști?

— Din auzite.

— Albul ăsta ne otrăvește viața, patroane. Nu vrea să crape odată.

— E în ultimul stadiu?

— Da. Dar asta nu-l împiedică să taie și să spânzure. Fiara-i periculoasă. Extrem de periculoasă. Îl cunoaște toată lumea, aici. A omorât nu știu câți negri. Chiar și acum, are la el grenade și arme automate. Poate să ne arunce în aer pe toți. Dar n-o să-i meargă! Am și eu o pușcă și…

Negrul se codi să continue. Părea pe punctul de a-și pierde cumpătul.

— Cehul locuiește singur acolo?

— Are o femeie care se ocupă de el. O m’bati. Bolnavă, și ea. Negrul

făcu o pauză, apoi reluă, vârându-mi din nou lumina lanternei în ochi: La el ai venit, patroane?

Noaptea era deasă, ca un sirop călduț.

— Da și nu. Vreau să-i fac o vizită. Atâta tot. Din partea unui prieten.

Negrul coborî fasciculul.

— Ciudați prieteni ai, patroane. Oftă. Pe-aici, nimeni nu mai vrea să ne vândă carne. Și oamenii zic că vor arde tot, după ce-o să-și dea duhul Kiefer.

Beckés căra bagajele în interiorul vilei. Tina dispăruse în noapte. I-am plătit negrului și am pus ultima întrebare:

— Și berzele, păsările albe cu negru? Sosesc departe de locul acesta?

Negrul deschise larg brațele, cuprinzând toată câmpia.

— Berzele? Poposesc chiar aici. Suntem în mijlocul teritoriului lor. Peste câteva zile, or să fie cu miile. În câmpie, pe malul râului, în preajma caselor. Peste tot. Nu poți face un pas fără să te-mpiedici de ele!

Călătoria mea se încheiase, ajunsesem la destinația finală: cea a berzelor, cea a lui Louis Antioche și-a lui Otto Kiefer, ultima verigă a rețelei diamantelor. I-am spus noapte bună negrului, mi-am luat geanta de voiaj și am intrat în casă. Era destul de spațioasă, mobilată cu mese joase și fotolii de lemn. Beckés îmi indică odaia mea, în fundul culoarului, pe dreapta. Am pătruns în bârlog. În mijloc, un polog înalt și larg atârna deasupra patului. Faldurile de tul îmi adresară deodată cuvintele:

— Vii, Louis?

Patul era cufundat în umbră, dar am recunoscut glasul Tinei.

— Ce faci aici? am întrebat, cu răsuflarea tăiată.

— Te aștept.

Tina zâmbi și dinții ei albi spintecară urzeala umbrei. I-am întors zâmbetul, apoi m-am strecurat sub polog – înțelegând că destinul îmi acorda o ultimă păsuire.

43.

Din câteva mișcări rapide, i-am scos cămașa *boubou.* Sânii îi țâșniră, ca niște torpile de lemn. Mi-am îngropat gura în pubisul ei, cârlionțat și aspru. Am căutat în el nu știu ce, uitarea, tandrețea – sau câteva regrete amare. Pielea ei fremătă. Coapsele i se deschiseră, descoperind imperiul pe care îl profanam. Deasupra capului meu, o voce șopti în sango, apoi mâini lungi mă traseră și se încleștară de șoldurile mele, plasându-mă, cu precizie, în căușul de umbră. Atunci, încet, foarte

încet, am pătruns în trupul Tinei.

Trupul său era încordat, ațâțat, plămădit din mușchi și din grație. Își folosea blândețea și forța după bunul său plac, trecând de la una la alta pe nesimțite. Tina știu să mă ia. Mă duse cu ea, pe firul unor unduiri neștiute, profunde și chinuitoare. Mâinile ei îmi răvășiră secretele, găsind punctele cele mai sensibile ale cărnii mele. Concentrat la ea, înecat în sudoare și-n foc, îmi plimbam buzele pe subsuorile ei negre, pe gura ei cu dinți violenți, pe sânii ei tari și vibranți. Brusc, mult prea iute, un val de nestăvilit se sparse în mine și o explozie de plăcere se învecină imediat cu durerea. În aceeași clipă, imagini îmi năvăliră în craniu, ca pentru a-mi desprinde sufletul. Am văzut cadavrul lui Gomun, infestat de insecte, capul lui Sikkov, ciuruit de gloanțe, fața lui Marcel, scăldată în sânge, pologul din copilăria mea, izbucnind în flăcări. Câteva secunde mai târziu, totul dispăruse. Plăcerea îmi inunda venele, cu senzația ei de cufundare în moarte.

Tina, însă, nu terminase. Se năpusti în hățișul pilozității mele, lingând, sugând, devorându-mi axilele și pubisul, parcurgându-mi pielea cu limba ei catifelată și fluorescentă, până ce corpul său cambrat fu cuprins de o furie animalică. Nu mai eram îndeajuns de precaut. Gemând, Tina sfâșie pansamentul mâinii mele rănite și-mi vârî degetele în sexul ei, atât de trandafiriu și de viu, încât părea să sclipească în întuneric. Cu zbateri, cu nuanțe, atinse apogeul plăcerii, în timp ce sângele din rana mea redeschisă curgea încet între coapsele ei. O explozie de parfumuri erupse în momentul acela, miresme stringente și delicioase, ca exalația însăși a intensei plăceri pe care o simțea tânăra fată. Tina se răsturnă, se scufundă, eșuând apoi printre cutele cearșafurilor, asemenea unei flori a desfătării, potopită de propriu-i nectar.

În noaptea aceea n-am dormit. În răgazurile pe care mi le acorda Tina, am reflectat. M-am gândit la logica ascunsă a destinului meu, la crescendo-ul necontenit de emoții, de senzații, de splendori ce mi se oferea, pe măsură ce viața mea devenea violentă și primejdioasă. Existase, tot timpul, o stranie simetrie: cerurile răvășite de furtuni, prietenia lui Marcel, mângâierile lui Sarah sau ale Tinei își aflaseră ecoul în masacrul din gara Sofia, în violența din teritoriile ocupate, în corpul profanat al lui Gomun. Toate aceste lucruri constituiau cele două margini ale unuia și aceluiași drum pe care îl parcurgeam și care mă ducea, fără voia mea, până la capătul existenței. Acolo unde omul nu poate să suporte mai mult, unde acceptă să moară, fiindcă presimte, dincolo de conștiința sa, că știe destul. Da, în noaptea aceea, sub polog, am admis posibilitatea morții mele.

Brusc, răzbătu un zgomot. După câteva secunde, același ecou, ușor, stăruitor, se repetă, ca o puzderie de reflexe în aerul matinal. Era o bătaie surdă, un fâlfâit pe care-l cunoșteam bine. M-am uitat la ceas.

Șase dimineața. Lumina zilei se strecura printre storuri. Tina adormise. M-am dus la fereastră, am îndepărtat storurile și am privit afară.

Erau acolo. Blânde și cenușii, cățărate pe picioarele lor subțiri. După ce coborâseră ca o boare de vânt, se răspândeau acum pe tot cuprinsul câmpiei, înconjurând vilele, adunându-se pe malurile râului sau pășind de-a lungul stufărișului. Am înțeles că era timpul.

— Pleci? murmură Tina.

În loc de răspuns, m-am întors sub polog și-am sărutat-o. Cozile ei ridicate se conturau pe pernă, iar ochii îi străluceau în penumbră, ca niște licurici. Corpul său se contopea cu întunericul. Și s-ar fi zis că dorința își găsise în sfârșit locul, în adâncul acestui întuneric. Anonimă și tainică, dar amețitoare pentru cel ce știa s-o culeagă. Niciodată nu suferisem atât că nu puteam să-mi plimb mâinile de-a lungul acestei tulpini de voluptate, pentru a simți carnea aceasta care ascunde atâtea capcane de desfătare, pentru a-i simți contururile și formele fermecate.

M-am ridicat și m-am îmbrăcat, apoi am strecurat în buzunar micul dictafon, după ce-i verificasem funcționarea. În timp ce-mi fixam *holster*-ul, Tina se apropie și mă înlănțui cu brațele ei lungi. Mi-am dat seama că jucam o scenă eternă, cea a plecării războinicului, repetată de milenii, pe toate meridianele, în toate limbile.

— Du-te sub polog, am șoptit. Parfumurile noastre sunt încă acolo. Adună-le și păstrează-le, gazelă mică. Să rămână pentru totdeauna în inima ta.

Tina nu înțelese imediat sensul cuvintelor mele. Apoi făcu ochii mari și îmi spuse adio, în sango.

Afară, zorii se dizolvau înroșind cerul. Iarba înaltă sclipea, iar atmosfera nu mi se păruse niciodată atât de curată. Câmpia, cât vedeam cu ochii, era plină de berze. Alb și negru, negru și alb. Păsările erau slabe, jumulite, istovite, dar păreau fericite. După zece mii de kilometri, ajunseseră la destinație. Iar eu eram singur, singur în fața etapei finale, singur în înfruntarea cu Kiefer, mortul-viu care cunoștea ultimele elemente ale coșmarului. Am verificat încă o dată încărcătorul Glock-ului și am pornit. Casa cehului se contura limpede pe fundalul apelor râului.

44.

Fără zgomot, am urcat treptele verandei. Când am pătruns în încăperea centrală, am dat cu ochii de femeia m'bati, care sforăia pe un divan. Fața ei butucănoasă era lățită într-un somn dizgrațios. Obrajii îi erau brăzdați de cicatrice lungi, care luceau în primele

licăriri ale zilei. În jurul ei, câțiva copii dormeau pe podea, ghemuiți sub pături găurite.

În stânga se deschidea un culoar. Eram frapat de asemănarea acestei case cu cea pe care tocmai o părăsisem. Kiefer și cu mine locuiam în case identice. Am înaintat cu băgare de seamă. De-a lungul pereților, sute de șopârle alergau, fixându-mă cu ochii lor uscați. Domnea aici o duhoare de nedescris. Mirosul greu, de stătut, al râului satura atmosfera. Am continuat să înaintez. Intuiția îmi șoptea că cehul locuia în aceeași cameră ca și mine: ultima pe dreapta, în fundul culoarului. Ușa era deschisă. Am descoperit o odaie cufundată în semiobscuritate. Sub un polog înalt trona un pat, aparent gol. Alături, pe o măsuță joasă, erau îngrămădite flacoane translucide și două seringi. Am mai făcut câțiva pași în acest cavou.

— Ce cauți aici, băiețaș?

Un fior de gheață mă făcu să încremenesc. Vocea venise din spatele pologului. Dar abia dacă se putea numi voce. Mai degrabă, un molfăit, o bolboroseală plină de salivă și de zgomote cavernoase, care articula cu multă trudă cuvinte inteligibile. Nu m-am îndoit că această voce avea să mă însoțească până în fundul mormântului. Vocea adăugă:

— Unui om deja mort nu-i mai poți face nimic.

M-am apropiat. Mâna îmi tremura pe patul Glock-ului – ca a unui copil înspăimântat. În sfârșit, l-am distins pe cel aflat îndărătul perdelei de tul. N-am putut să-mi reprim un dezgust care pornea din adâncul ființei mele. Boala îl rosese pe Otto Kiefer în adevăratul sens al cuvântului. Carnea sa nu mai era decât o piele flască, atârnând pe schelet. Nu mai avea nici păr, nici sprâncene, nici vreo urmă de pilozitate. Pete negre și coji uscate i se iveau, ici și colo, pe frunte, pe gât, pe antebrațe. Purta o cămașă albă, năclăită de scursori întunecate, și ședea în mijlocul patului, ca o ființă situată de partea cealaltă a morții.

Nu-i deslușeam trăsăturile feței. Îi ghiceam doar orbitele, grote adânci în care ochii licăreau ca sulful. Un singur lucru se detașa cu claritate: buzele, negre și uscate, pe piele spână. Erau răsfrânte peste gingii tumefiate, încă și mai negre. Înăuntrul cavității sclipea o dantură neregulată și îngălbenită. Această oroare era cea care vorbea.

— Ai o țigară?

— Nu.

— Ești un rahat. Ce cauți aici?

— Vreau… vreau să-ți pun niște întrebări.

Kiefer scoase un râset tăios. Un firicel de scuipat maroniu îi curse pe cămașă. Omul nu păru să bage de seamă. Reluă, cu greutate:

— Atunci, știu cine ești. Ești dobitocul care-și vâră nasul în treburile noastre, de două luni. Te credeam dincolo, la est, în Sudan.

— A trebuit să-mi schimb planurile. Deveneam prea previzibil.

— Și te-ai trambalat până aici ca să dai de bătrânul Kiefer. Așa e?

N-am răspuns. Cu un gest discret, am pornit dictafonul. Respirația lui Kiefer șuiera în registrul grav, purtată pe creste de salivă. Ai fi zis că era sunetul unei insecte pe cale să se înece într-o mocirlă. Se scurseră câteva secunde. Kiefer reluă:

— Ce vrei să știi, băiețaș?

— Totul, am răspuns.

— Și de ce ți-aș face pe plac?

Am replicat, cu voce egală:

— Pentru că ești un dur, Kiefer. Și, ca toți durii, respecți anumite reguli. Cele ale luptei, ale învingătorului. Am ucis un om, la Sofia, un bulgar. Lucra pentru Böhm. Am mai ucis unul, în Israel: Miklós Sikkov, alt gealat. L-am scuturat nițel pe M'Diaye, la M'Baïki, și mi-a spus ce i-ai cerut să scrie, acum cincisprezece ani. I-am rupt dinții lui Clément și am aflat unde ești, Kiefer. Din toate punctele de vedere, am învins. Cunosc combinația cu diamantele și berzele. Știu și că, din aprilie, căutați pietrele dispărute. Știu cum era organizată rețeaua voastră. Știu că l-ați omorât pe Iddo Gabbor, în Israel, deoarece vă descoperise traficul. Știu multe lucruri, Kiefer. Iar în dimineața asta, te afli în bătaia armei mele. Afacerile tale cu diamante s-au încheiat. Max Böhm e mort și nici tu n-ai s-o mai duci prea mult. Am învins, Kiefer, și de-asta o să vorbești.

Șuieratul continua să răsune. În întuneric, s-ar fi putut crede că cehul sforăia. Sau, dimpotrivă, că stătea la pândă, ca un șarpe, șuierând amenințător. În cel din urmă, hârâi:

— Foarte bine, băiețaș. O să facem un târg.

Imobilizat de boală și sub amenințarea armei mele, Kiefer făcea încă pe istețul. Cehul își anunță atuurile. În adâncul veninului său, am deslușit un vag accent slav:

— Dacă știi atâtea lucruri, trebuie să știi și cum mi se zice pe-aici: „Nea Grenadă”. Sub cearșaf, lângă mine, am o grenadă caldă, gata să explodeze. Din două, una. Ori îți vorbesc în dimineața asta și, drept mulțumire, mă omori imediat după aceea. Ori ești prea slab de înger s-o faci – și te arunc în aer odată cu mine. Chiar acum. Îmi oferi cea mai bună ocazie s-o termin cu toate. Singur, e prea greu.

Am înghițit anevoie. Logica infernală a lui Kiefer mă descumpănea. Când zilele îi erau numărate, de ce avea nevoie să se sinucidă prin mijlocitor? Am replicat:

— Te ascult, Kiefer. La momentul potrivit, n-o să-mi tremure mâna.

Muribundul rânji. Mucozități negre i se scurseră de pe buze.

— În regulă. Atunci, ține-te bine! Fiindcă povești de-astea n-ai să auzi în fiecare zi. Totul a început în anii șaptezeci. Eram omul de acțiune al lui Bokassa. Pe vremea aia era de lucru, nu glumă. De la pungași până la miniștri, se făcea curățenie. Mă achitam de misiunile

mele împuțite și-mi primeam tainul. O duceam binișor. Dar Bokassa se țicnea tot mai rău. Mai întâi, chestia cu cele două Martine, apoi cea cu urechile tăiate, setea de putere… treaba începea să se-mputâ. În primăvara lui ’77 Bokassa mi-a propus o misiune: să-l însoțesc pe Max Böhm. Îl cunoșteam puțintel pe elvețian. Un tip destul de eficient, doar că-i plăcea să facă pe justițiarul. Voia să rămână cu mâinile curate, în timp ce era vârât în tot soiul de învârteli cu cafea și cu diamante. În anul ăla, Böhm descoperise un filon de diamante, dincolo de M’Baïki.

Am intervenit, surprins:

— Un filon?

— Da. În pădure, Böhm surprinsese săteni care găseau diamante superbe, în smârcuri. Chemase un geolog pe care îl cunoștea, un afrikaner, ca să verifice descoperirea și să demareze lucrările de exploatare. Böhm era corect, dar Bokassa n-avea încredere. Îi intrase în cap că elvețianul voia să-l tragă pe sfoară. Așa că mi-a încredințat mie conducerea expediției, cu Böhm și cu geologul, un tip pe nume van Dötten.

— Expediția PR 154.

— Exact.

— Și?

— Totul a mers strună. Am coborât direct către sud, dincolo de fabrica SCAD. Pe jos, sub ploaia torențială, înotând în noroi, cu vreo zece hamali. Am ajuns la filon. Böhm și poponarul au făcut analize.

— Poponarul?

— Van Dötten era homosexual. O matahală de pederast afrikaner, care se dădea în vânt după fesele negre și muncitorii minori… Trebuie să-ți fac o schiță ca să pricepi, cap sec?

— Continuă, Kiefer.

— Cei doi au lucrat câteva zile. Reperaje, extracții, analize. Totul confirma primele concluzii ale lui Böhm. Filonul gemea de diamante. Diamante de o calitate excepțională. Mici, dar absolut pure. Van Dötten prevedea chiar un randament incredibil. În seara aia, am băut în cinstea minei și-a recompensei noastre. Atunci a apărut pe neașteptate un pigmeu. Aducea un mesaj pentru Max Böhm. Așa se petrec lucrurile în pădure. Aka-ii sunt factorii. De cum a citit telegrama, elvețianul a căzut la pământ. Pielea i se umflase ca o cameră de automobil. Era pe cale să crape de un atac de cord. Van Dötten s-a repezit la el. L-a smuls cămașa și-a început să-i maseze torsul. Eu am cules de pe jos foaia de hârtie. Anunța decesul doamnei. Nici măcar nu știam că Böhm avea o soție. Fiu-său, în schimb, a înțeles imediat. A început să vorbească în dodii, să se smiorcăie, ca un mucos ce era. N-ar fi avut ce să caute acolo, în roiurile de țânțari și-n smârcurile pline de lipitori. Am intrat cu toții în panică. Trebuie să-ți

imaginezi, băiete, unde eram. La trei zile de mers de SCAD, la patru de M'Baïki. Oricum, nimic și nimeni nu l-ar fi putut salva pe elvețian. Böhm era condamnat. Nu mă îndoiam de asta și n-aveam alt gând decât să ne cărăm de-acolo și să găsim un petic de cer. Hamalii au improvizat o targă. Ne-am strâns catrafusele. Dar Böhm și-a recăpătat cunoștința. Elvețianul avea altă părere. Voia s-o luăm către sud. Zicea că există un dispensar, dincolo de granița congoleză. Că acolo era un doctor. Singurul doctor din lume care ar fi putut să-l salveze. Plângea și striga că nu vrea să moară. Fiu-său îi cânta în strună, van Dötten se văicărea. La dracu'! Am vrut să-i las baltă acolo, dar hamalii au fost mai iuți decât mine. Au spălat putina, fără să mai stea pe gânduri. Pe scurt, nu mai aveam de ales. Trebuia să cărăm targa și să-l suportăm pe fiu, care o jelea pe mă-sa. I-am dat tatălui niște medicamente, apoi am luat-o din loc, eu, van Dötten și cei doi Böhm. Convoiul ultimei șanse. Culmea însă, băiețaș, e că după vreo șase sau șapte ore de mers am găsit dispensarul. De necrezut! Un ditamai căsoiul, în mijlocul pădurii. Cu un laborator în regulă, cu negrotei care se fâțâiau de colo-colo, în halate albe! Am simțit imediat că treaba nu era-n ordine. Că-i ceva dubios. Atunci a apărut doctorul. Un ins înalt, la vreo patruzeci de ani, destul de arătos. Ei, drăcia dracului! În plină junglă, băiețaș, dăm de tipul ăsta, cu un aer de nabab, care ne-ntreabă pe un ton cât se poate de calm: „Ce s-a întâmplat?"

Sub tâmplele mele începu să răsune un zumzet. Un bâzâit înfundat, care creștea pe măsură ce nervii mei se încordau. Era pentru prima oară când mi se vorbea de acest doctor. Am întrebat:

— Cine era?

— Nu știu. N-am aflat niciodată. Dar mi-am dat seama numaidecât că Böhm și el erau cunoștințe vechi, că elvețianul îl întâlnise deja în pădure, fără-ndoială cu prilejul altor expediții. Böhm zbiera, de pe targa din frunze. Îl implora pe doctor să-l salveze, să facă orice, fiindcă nu voia să moară. Un miros de rahat se răspândise în jur. Böhm se scăpase pe el. Nu mi-a fost niciodată simpatic Böhm, băiețaș, crede-mă. Dar m-a șocat al dracului să-l văd în halul ăla. Mama mă-sii! Noi eram tipi duri, băiete. Afurisiți de africani albi, unși cu toate alifiile. Dar uite că pădurea era pe cale să ne halească. Atunci, doctorașul s-a aplecat și-a șoptit: „Ești gata de orice, Max? Într-adevăr de orice?" Avea glasul blând. Părea descins de-a dreptul din paginile unei reviste mondene. Böhm l-a înhățat de guler și i-a zis cu voce scăzută: „Salvează-mă, doctore! Tu știi ce nu-i în regulă cu mine. Salvează-mă. E momentul să arăți ce știi să faci. Avem diamante. O adevărată avere. Acolo, mai sus, în pământ". Am rămas cu gura căscată! Cei doi își vorbeau de parcă se despărțiseră în ajun. Dar cel mai năucitor era că Böhm i se adresa celuilalt tip ca și când ar fi fost un specialist cardiolog. Îți dai seama, tipule! În plină junglă!

Kiefer se întrerupse. Încet, lumina zilei pătrundea în odaie. Chipul cehului exprima groaza. Gingiile negre luceau în umbră. Pomeții ieșeau atât de violent în afară, încât păreau pe punctul de a străpunge pielea care-i acoperea. Am simțit deodată o imensă milă pentru omul care ucidea cu grenada. Nimeni, pe pământul acesta, nu merita o asemenea degenerescență. Kiefer reluă:

— Atunci, doctorul s-a întors spre mine. Mi-a zis: „Va trebui să-l operez". – Aici? m-am crucit eu. Nu sunteți întreg la minte sau ce? „N-avem de ales, domnule Kiefer", a zis el. „Ajutați-mă să-l transport". Și, deodată, mi-am dat seama că-mi cunoștea numele. Că ne cunoștea pe toți trei. Chiar și pe van Dötten. L-am dus pe bătrânul Max în interiorul casei, într-o cameră mare, faianțată, unde bâzâia un fel de instalație de aer condiționat. Locul semăna binișor cu o sală de operație. Steril și așa mai departe. Dar avea un iz vag, ca un afurisit de miros de sânge, care-mi răscolea mațele.

Kiefer era pe cale să descrie abatorul din fotografiile lui Böhm. Rând pe rând, elementele se orânduiau. Șocul mă făcu să mă clatin. Pe dibuite, am apucat un scaun și m-am așezat încet. Kiefer ricană:

— Te ia cu leșin, băiețaș? Ține-ți firea! Fiindcă nu suntem decât la apetitiv. Într-o cameră sterilă, a trebuit să facem un duș și să ne schimbăm. Apoi am intrat într-o altă sală, unde era un bloc operator, izolat printr-un geam. Înăuntru se aflau două mese de metal, nichelate. L-am instalat pe Böhm. Doctorul acționa cu blândețe și calm. Bătrânul Max părea să se fi liniștit. După câteva clipe, ne-am întors în prima sală. Băiatul lui Böhm ne aștepta acolo. Chirurgul i-a spus cu voce domoală: „O să am nevoie de tine, flăcăule. Ca să-l fac bine pe tăticul tău, va trebui să-ți iau puțin sânge. Nu te teme. N-ai să simți absolut nimic". După care, s-a întors către mine și-a ordonat: „Lăsați-ne singuri, domnule Kiefer. Operația e delicată. Trebuie să pregătesc pacienții". Am ieșit. În cap, parcă aveam un vulcan. Nu mai știam unde sunt. Afară ploua cu găleata. L-am regăsit pe van Dötten. Tremura din toate mădularele. Nici mie nu-mi era mai ușor. Așa au trecut câteva ore. În sfârșit, pe la două dimineața, doctorul a ieșit. Era plin de sânge. Fața îi era răvășită, albă ca varul. Venele îi zvâcneau sub piele. Când l-am văzut, mi-am zis: „Böhm e mort". Pe mutra lui, însă, a apărut un zâmbet dubios. Ochii albaștri îi scânteiau la lumina lămpilor cu petrol. A spus: „Max Böhm e în afara oricărui pericol". Apoi a adăugat: „Dar pe fiul lui n-am putut să-l salvez". Am sărit în picioare. Van Dötten și-a prins capul în mâini și a bolborosit: „Oh, Dumnezeule…" Am răcnit: „Cum adică, fiul lui? Ce mama dracului ai făcut? Ce i-ai făcut puștiului, măcelar nenorocit?" Am dat buzna în dispensar, înainte de-a apuca el să-mi răspundă. Era un adevărat labirint, placat cu faianță albă. Până la urmă, am găsit sala de operație. Un negrotei făcea de pază, înarmat cu un AK-47. Dar prin

geam am putut să văd urmele măcelului.

Pardoseala era roșie. Pereții erau împroșcați cu roșu. Mesele de operație erau scăldate în roșu. N-aș fi crezut niciodată că un corp omenesc poate să sângereze atât. Un afurisit de miros de hoit plutea în aer. Am rămas stană de piatră. În fundul sălii, în umbră, l-am zărit pe bătrânul Max, care dormea liniștit, sub un cearșaf alb. Dar mai aproape de mine era tânărul Böhm. O explozie de carne și măruntaie. Îmi cunoști faima, băiețaș. Nu mi-e frică de moarte și mi-a plăcut întotdeauna să schingiuiesc, mai ales tuciurii. Dar ce vedeam în fața mea întrecea orice închipuire. Corpul era sfârtecat de sus până jos. Erau atâtea răni, că n-aș fi putut să le număr. Băiatul avea trunchiul despicat de la gât până la buric. Viscere pe jumătate scoase i se revărsau pe pântece.

Nu era nevoie să fii mare savant ca să-ți dai seama ce făcuse chirurgul. Scosese inima fiului și-o grefase în corpul tatălui. Era, fără doar și poate, o chestie genială să reușești o treabă ca asta în plină junglă. Numai că ceea ce aveam înaintea ochilor mei nu era opera unui geniu. Era isprava unui nebun, a unui afurisit de nazist sau mai știu eu ce! Ceva peste poate, băiete, mă jur! De cinșpe ani, n-a fost noapte în care să nu-mi amintesc de acel corp ciopârțit. M-am apropiat și mai mult de geam. Voiam să văd fața băiatului. Capul îi era răsucit într-un unghi imposibil, la 180 de grade. I-am remarcat ochii, aproape ieșiți din orbite, îngroziți. Puștiul avea căluș. Am înțeles atunci că bestia de doctor îi făcuse totul pe viu, fără anestezie. Am scos din toc revolverul și m-am întors afară. Doctorașul mă aștepta, împreună cu patru cioroi înarmați până-n dinți.

Mi-au pus lanternele în ochi. Orbit, n-am mai văzut nimic. Am auzit glasul mieros al doctorului, care-mi sfredelea creierul: „Fii rezonabil, Kiefer. La cea mai mică mișcare, te împușc ca pe-un câine. Din momentul ăsta ești complice la asasinarea unui copil. Asta înseamnă pedeapsa capitală asigurată, atât în Congo cât și în Republica Centrafricană. Dar, dacă îmi vei urma instrucțiunile, nu va fi nicio tevatură, ba chiar te vei alege cu o grămadă de bani…" Doctorul, mi-a explicat apoi ce aveam de făcut. Trebuia să duc corpul fiului lui Böhm la M'Baïki și să însăilez o versiune oficială cu ajutorul unui medic negru. Pentru asta, aveam să primesc câteva zeci de miare. Deocamdată. Mai târziu, avea să urmeze, cu siguranță, o afacere mai substanțială. N-aveam de ales. Am legat cadavrul lui Philippe Böhm pe o targă și am plecat, cu doi hamali, către SCAD. L-am lăsat pe bătrânul Böhm în mâinile dementului. Van Dötten o ștersese. La SCAD, am pus corpul băiatului în camioneta mea și l-am dus la M'Baïki. Era o poveste murdară, dar speram că pădurea îl va înghiți pe doctor și va șterge coșmarul ăsta.

În acea noapte de groază, Böhm, Kiefer și van Dötten își vânduseră,

fără voia lor, sufletul diavolului. Nu-mi închipuisem niciun moment că un alt om dirija trioul. Din noaptea aceea de august 1977, cei trei albi se aflau sub control. Capsula de titan, pe noua inimă a lui Max Böhm, își găsea deplina justificare: era proba de culpabilitate – „semnătura" medicului, obiectul care concretiza crima și-i îngăduia doctorului să-și mențină dominația asupra lui Böhm și, în mod indirect, asupra celorlalți doi.

— Cunosc urmarea, Kiefer, am spus. L-am interogat pe M'Diaye. I-ai dictat raportul de autopsie și te-ai întors la Bangui cu cadavrul. Ce s-a întâmplat mai departe?

— I-am înșirat gogoașe lui Bokassa. I-am explicat cum fusesem atacați de-o gorilă, cum tânărul Böhm fusese ucis, cum bătrânul Max hotărâse să se întoarcă în patrie, via Brazzaville. Povestea era legată cu ață albă, dar Bokassa nu i-a dat atenție. Pe el nu-l interesa decât faptul că descoperiserăm diamante. Era la trei luni de încoronare. Căuta în tot locul pietre. Pentru „coroana" lui. În cel mai desăvârșit secret, o unitate de prospecțiune s-a instalat în pădure. Conducătorul șantierului eram eu. Începând din luna octombrie, au început să apară pietre extraordinare, care erau trimise imediat la Anvers, pentru a fi șlefuite.

— Când l-ai revăzut pe Böhm?

— Un an și jumătate mai târziu, în ianuarie 1979, la Bangui. Nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Bătrânul Max slăbise îngrozitor. Mișcările sale erau lente, precaute. Părul îi încărunțise de tot. Ne-am căutat un loc liniștit, pe malul Oubangui-ului, ca să stăm de vorbă. Restul orașului era în clocot: începuseră deja manifestațiile studențești.

— Ce ți-a spus Böhm?

— Mi-a propus o afacere, cea mai trăsnită care mi s-a propus vreodată. Pe scurt, mi-a spus cam așa: „Domnia lui Bokassa a luat sfârșit, Kiefer. Destituirea lui e o chestiune de săptămâni. Nimeni nu cunoaște adevăratul potențial al Sicaminei, în afară de noi doi. Tu ești cel care conduce filonul ăla. Tu îți stăpânești oamenii și controlezi stocurile. Știm cum merge treaba în pădure, nu-i așa? Nimic nu te împiedică să păstrezi cele mai frumoase pietre. Nimeni nu se va duce vreodată acolo ca să vadă ce s-a extras efectiv din smârcuri. „Böhm, justițiarul african, era pe cale să-mi propună să delapidez diamante. Cred că nu e nevoie să precizez: operația îl schimbase în mod radical..." „În ceea ce mă privește", a continuat el, „am terminat-o cu Africa. Nu vreau să mă mai întorc aici. Niciodată. Dar, în Europa, pot să recepționez pietrele tale și să le vând la Anvers. Ce zici?"

Am chibzuit. Traficul de diamante e cea mai teribilă tentație când ai o slujbă ca a mea: să te scalzi cât e ziua de lungă în rahat și să vezi comori care ți se scurg printre degete. Cunoșteam însă și riscurile. Am întrebat: „Și curierii? Cine va transporta diamantele?" Böhm mi-a

răspuns: „Tocmai, Kiefer. Dispun de curieri. Curieri pe care nimeni nu-i poate detecta sau aresta. Curieri care nu iau nici avionul, nici vaporul, nici vreun alt mijloc de transport cunoscut, care nu vor avea niciodată de-a face cu vămi sau controale". M-am uitat la el fără să spun nimic. Atunci, mi-a propus să merg cu el la Bayanga, în vest, ca să mi-i prezinte pe „tranzitarii" lui.

Acolo, în savană, n-am văzut decât mii de berze, care urmau să-și ia zborul spre Europa. Elvețianul mi-a pus în mână binoclul lui și mi-a arătat o barză care purta un inel pe picior. Apoi a zis: „De douăzeci de ani, Kiefer, am grijă de berzele astea. Când se întorc în Europa, în luna martie, le aștept, le dau de mâncare și le pun inele puilor lor. De douăzeci de ani le studiez migrația, ciclurile biologice, o mulțime de lucruri de felul acesta, care mă pasionează de când eram copil. Astăzi, studiile mele ne vor servi mai presus de orice închipuire. Privește pasărea aia".

Mi-a indicat altă barză cu inel și a continuat: „Imaginează-ți pentru o clipă că introduc în inelul ei unul sau mai multe diamante brute. Ce se va întâmpla? Peste două luni, diamantele vor fi în Europa, într-un anumit cuib. Cu precizie matematică. Berzele revin, în fiecare an, exact la același cuib. Dacă se extinde metoda la toate berzele cu inel, se pot livra astfel mii de pietre prețioase, fără nicio problemă. Primăvara, eu găsesc păsările și recuperez diamantele. Nu-mi rămâne decât să mă duc să le vând la Anvers". Dintr-odată, planul elvețianului căpăta formă. Am întrebat: „Care-ar fi rolul meu?" Böhm a răspuns: „În cursul sezonului de exploatare, sustragi cele mai frumoase diamante. Pe urmă, vii la Bayanga și introduci pietrele în inelele păsărilor. Am să-ți dau o pușcă și alice anesteziante. Ești bun trăgător, Kiefer. Toată treaba nu-ți va lua decât o săptămână, maximum două. Și, în fiecare an, vei avea zece mii de dolari pe numele tău". Era un fleac, în comparație cu beneficiile pe care le putea aduce o asemenea combinație. Dar elvețianul mi-a explicat că nu era singur în afacere. Am priceput cum stăteau lucrurile.

Proiectul avea altă obârșie. Era ideea chirurgului, a doctorului din junglă. Ne avea la mână și ne putea obliga să facem acest trafic. O rețea identică era pe cale să fie organizată la est, cu van Dötten în rolul meu. În Africa de Sud. Eram încolțiți, băiețaș, dar în același timp, aveam să devenim foarte bogați. Am zis: „S-a făcut". Cunoști urmarea. Experiența cu diamantele a mers ca pe roate. An după an, am lestat picioarele berzelor cu mii de mici diamante. Partea mea era depusă într-un cont numerotat din Elveția. Totul a funcționat de minune, atât în est, cât și-n vest. Până în aprilie, anul ăsta…

Kiefer se întrerupse. Buzele lui produseră un zgomot de sucțiune și tot corpul său se chirci, ca aspirat de o durere lăuntrică. Apoi cehul se lăsă pe-o rână și-mi azvârli o privire piezișă, din adâncul orbitelor sale

negre.

— Scuză-mă, băiețaș. E ora biberonului.

Kiefer luă de pe măsuță o seringă și unul dintre flacoane, din care extrase o fiolă de morfină. Din câteva gesturi, își pregăti injecția. Mâinile nu-i tremurau. Apucă un tub de cauciuc maroniu, apoi întinse brațul stâng și-și suflecă mâneca. Brațul era constelat de pete întunecate și granuloase, ca niște cruste de sânge uscat care creaseră atoli bizari pe o mare lăptoasă. Cu o mână expertă, își strânse garoul, ținând seringa între buze. Imediat, venele se umflară. Kiefer le pipăi pe rând cu vârful acului, căutând cel mai bun punct de atac. Brusc, înfipse acul. Sub efectul substanței, omul se făcu ghem, se concentră asupra gestului său. Craniul lui pleșuv întâlni o rază de soare și avu o lucire albă, ca o piatră fluorescentă. Articulațiile descărnate îi jucară sub piele. După câteva secunde, Kiefer se destinse. Scoase un râset înăbușit și capul său reintră în umbră.

M-am întors cu gândul la ultimele cuvinte ale cehului. Da, cunoșteam urmarea. În aprilie, berzele din est nu se întorseseră. Böhm intrase în panică și își trimisese gealații. Cei doi bulgari parcurseseră ruta berzelor, dar nu găsiseră nimic. Îl omorâseră doar pe Iddo, singurul care fi putut într-adevăr să le dea informații. Mai târziu, Max Bolim avusese ideea să mă trimită pe mine pe același itinerar, cu cei doi oameni pe urmele mele, ca să mă elimine când aveam să devin prea „curios". Astfel, mă condamnase la moarte, doar în speranța că voi descoperi vreun indiciu, oricât de mic, în legătură cu berzele. Întrebarea esențială rămânea aceeași: de ce eu? Poate că avea să-mi ofere un răspuns Kiefer. Ca și când mi-ar fi citit gândurile, cehul mă întrebă:

— Dar tu, băiețaș, de ce ai urmărit păsările?

— Am acționat la ordinul lui Böhm.

— La ordinul…

Kiefer izbucni într-un hohot de râs negru și cleios – un horcăit oribil, spart – și bale cafenii îi curseră din nou pe cămașă. Repeta:

— La ordinul lui Böhm… la ordinul lui Böhm…

Am acoperit cu glasul meu gâlgâielile lui:

— Nu știu de ce m-a ales – n-aveam nicio experiență în materie de ornitologie și, mai cu seamă, nu aparțineam sistemului vostru. Dar Böhm m-a lansat oarecum contra voastră, ca pe un câine în jocul unor ucigași.

Kiefer oftă:

— Chestia asta nu prea mai are importanță acum. Oricum, eram terminați.

— Terminați?

— Böhm era mort, băiețaș. Și fără el, șmecheria nu mai ținea. El singur cunoștea cuiburile, numerele. A luat cu el, în mormânt, toată

combinația. Și pe noi odată cu ea. Fiindcă nu mai foloseam la nimic și știam prea multe.

— Care „noi”?

— Eu, van Dötten, bulgarii.

— De-asta te-ai ascuns la Bayanga?

— Da. Și încă degrabă. Numai că, de bine ce am ajuns aici, m-a înhățat boala. Ironia sorții, băiete. SIDA la șaizeci de ani, să nu te strâmbi de râs?

— Și van Dötten?

— Habar n-am unde e. Să crape.

— Cine te amenință, Kiefer?

— Sistemul, doctorașul, nu știu. Aparțineam cu toții unei rețele mai… internaționale, pricepi? Eu, unul, zac de zece ani doar în vizuina mea. N-aș putea să-ți spun absolut nimic despre asta. Böhm a fost întotdeauna singurul meu contact.

— Numele Lumea Unică îți spune ceva?

— Vag. Au o misiune, aproape de Sicamine. O călugăriță care îngrijește pigmei. Nu mă ocup de treburi dintr-astea.

Operațiile pe viu, furturile de inimi nu făceau parte din universul lui Kiefer. Am insistat, totuși:

— Sikkov avea un pașaport ONU; s-ar putea să fi lucrat, fără știrea ta, pentru Lumea Unică?

— S-ar putea.

— Știi de asasinarea, în mai, a lui Rajko Nicolici, un țigan din Sliven, în Bulgaria?

— Nu.

— Dar de cea a lui Gomun, o fetiță pigmee, lângă Sicamine, acum zece zile?

Kiefer se ridică în capul oaselor.

— Lângă Sicamine?

— Nu fă pe ignorantul, Kiefer. Știi foarte bine că doctorul a venit în RCA. A folosit chiar și elicopterul tău.

Cehul se lăsă să cadă la loc, în căușul patului. Murmură:

— Văd că știi într-adevăr o grămadă de lucruri, flăcăiaș. Am primit un mesaj de la Bonafé, acum zece zile. Doctorul venise la Bangui. Fără-ndoială, pentru a căuta diamantele.

— Diamantele?

— Recolta de anul ăsta… Trebuia ca pietrele să-și ia zborul, într-un fel sau altul. Kiefer rânji. Dar doctorașul nu m-a găsit.

Am replicat, la cacealma:

— Nu te-a găsit fiindcă nu te-a căutat.

Cehul se ridică din nou.

— Ce tot îndrugi?

— Doctorul n-a venit pentru diamante, Kiefer. Pentru el, banii nu

sunt decât un mijloc. Un element secundar.

— Atunci, ce motiv avea să se deplaseze în haznaua asta de negrotei?

— A venit pentru Gomun, ca să-i fure micuței pigmee inima.

— Rahat, nu te cred!

— Am văzut cadavrul fetiței, Kiefer.

Bolnavul păru să cadă pe gânduri.

— Vasăzică n-a venit pentru mine. La dracu', atunci… Înseamnă că pot să mor liniștit.

— Încă nu ești mort, Kiefer. L-ai mai revăzut vreodată pe doctorul ăsta?

— Niciodată.

— Nu-i cunoști numele?

— Nu, ți-am spus.

— E francez?

— Vorbește franceza, e tot ce știu.

— Fără accent?

— Fără accent.

— Cum arată?

— Un tip înalt. Față prelungă, frunte golașă, păr cărunt. O mutră de granit.

— Atât?

— Dă-mi pace, băiețaș.

— Unde se ascunde acest doctor, Kiefer?

— Undeva, în lumea largă.

— Böhm știa unde?

— Da, cred.

Vocea îmi tremură:

— Unde?

— Habar n-am.

Am împins scaunul și m-am ridicat. Căldura invadase odaia – o căldură în stare să îndoaie drugi de fier. Kiefer scrâșni:

— Și târgul nostru, ticălosule?

L-am privit în ochi:

— Nu te teme.

Am întins brațul și am ridicat cocoșul pistolului. Kiefer șuieră:

— Trage, lua-te-ar dracu'!

Șovăiam încă. Apoi am văzut conturul grenadei, sub cearșaf, și degetul cehului, apropiindu-se de inel. Am împreunat mâinile și am tras o singură dată. Pologul tresări. Kiefer explodă cu un zgomot înfundat, împroșcând perdeaua cu sânge și creieri negri. De afară răzbătu fâlfâitul de aripi al berzelor, care își luau zborul, speriate.

După câteva secunde, am dat în lături faldurile de borangic. Capul lui Kiefer nu mai era decât o găoace spartă, împrăștiată pe pernă – o

vatră de sânge, carne și bucățele de os. Grenada, neatinsă, era încleiată în cutele cearșafului. Am observat diamante minuscule și inele de metal care se amestecau în terciul uman – „recolta” anului. Am lăsat acolo comoara, dar am pescuit unul dintre inele.

Am ieșit pe culoar. Femeia m’bati, trezită brusc, venea în fuga mare, gesticulând, cu țâncii pe urmele ei. Râdea printre lacrimi: monstrul fusese răpus. I-am dat la o parte cu coatele. Pe pereți, șopârlele continuau să mișune, ca o mulură hidoasă, fojgăitoare și verde. M-am năpustit afară. Lumina soarelui mă orbi. Am coborât treptele clătinându-mă, apoi am lăsat Glock-ul să cadă pe pământul stacojiu.

Totul se terminase – totul începea.

Departe, în fața mea, prin iarba înaltă, Tina alerga către mine.

V. O TOAMNĂ DE INFERN

45.

Patru zile mai târziu, pe 30 septembrie, în zori, eram din nou la Paris. Vastul meu apartament de pe bulevardul Raspail mi se păru mic și mirosind a stătut. Nu mai eram obișnuit cu spațiile închise. Am adunat corespondența din ultimele două săptămâni, apoi am intrat în birou ca să ascult mesajele pe care le înregistrase robotul. Am recunoscut vocile câtorva prieteni sau cunoștințe, care-și manifestau nedumerirea în legătură cu absența mea de două luni. Nu primisem niciun mesaj de la Dumaz. Această tăcere era destul de ciudată. Cealaltă ciudățenie era un nou apel de la Nelly Braesler. În douăzeci și cinci de ani de educație teleghidată, nu mă căutase niciodată atât de des. De ce această preocupare subită?

Era șase dimineața. M-am plimbat prin apartament și m-a cuprins un fel de amețeală. Mi se părea ireal să mă pomenesc dintr-odată, viu și nevătămat, în deplin confort, după evenimentele cu care mă confruntasem. Imagini din ultimele zile petrecute în Africa mi se perindară prin minte. Beckés și cu mine îngropând în câmpie corpul lui Otto Kiefer, înfășurat în pologul însângerat – cu diamante cu tot. Pisălogeala jandarmilor din Bayanga, cărora le explicasem că Otto Kiefer se sinucisese cu pistolul automat pe care-l ținea sub pernă. Despărțirea de Tina, pe care o îmbrățișasem, pentru ultima oară, pe malul râului.

Călătoria mea în Africa adusese pe lângă lumină, tot atâta negură. Dezvăluirile lui Otto Kiefer puneau punct afacerii diamantelor. Doi dintre principalii protagoniști erau morți. Van Dötten se ascundea, fără doar și poate, undeva în Africa de Sud. Sarah Gabbor fugea încă, după ce, probabil, își vânduse diamantele. Cu siguranță că mai mulți ucigași erau pe urmele ei. Filiera diamantelor sfârșea cu acest unic semn de întrebare – dar rețeaua înaripată era definitiv terminată.

Mai rămânea „doctorașul” african, inițiatorul întregii afaceri.

De cel puțin cincisprezece ani, un om preleva inimi, practicând operații pe viu asupra unor victime nevinovate, pe tot cuprinsul lumii. Ipoteza unui trafic de organe era evidentă, dar o serie de amănunte lăsa de presupus un adevăr mai complex. De ce acționa acest chirurg cu atâta sadism? De ce făcea o selecție atât de riguroasă, la scara planetei, când un trafic de organe ar fi putut funcționa doar într-o singură țară? Căuta un anumit HLA?

În momentul de față nu dispuneam decât de două piste importante.

Prima: „doctorașul” și Max Böhm se cunoscuseră întâmplător în

pădurea tropicală, între 1972 și 1977, cu prilejul uneia dintre expedițiile elvețianului. Chirurgul locuise, deci, în Congo sau în Republica Centrafricană – și nu întotdeauna în mijlocul junglei. Aș fi putut să reconstitui traseul lui prin intermediul serviciilor vamale și al spitalelor din cele două țări – dar cum să obțin aceste informații, fără nicio împuternicire oficială? Aș fi putut, de asemenea, să-i interoghez pe specialiștii în chirurgie cardiacă din Europa. Un medic capabil să realizeze transplantul lui Max Böhm, în 1977, în adâncul pădurii, era un practician de excepție. Cu siguranță că identitatea unui asemenea virtuoz, francofon și exilat în centrul Africii, putea fi depistată. M-am gândit, atunci, la doctorița Catherine Warel, care făcuse autopsia lui Max Böhm și apoi îl ajutase pe Dumaz în ancheta lui.

A doua pistă era Lumea Unică. Ucigașul se slujea de această vastă mașină de analize și informații, fără știrea conducătorilor ei, pentru a-și repera victimele, de la un capăt la altul al planetei. Pe teren, folosea elicoptere, corturi sterile și alte mijloace logistice aparținând centrelor de îngrijiri medicale. Pentru a putea acționa astfel, omul ocupa, de bună seamă, un post important în cadrul organizației. Trebuia, deci, să acced cumva la organigrama LU. Din reunirea acestor informații cu datele africane poate că avea să se ivească un nume, evidențiat de coincidențe. Dar și aici mă împiedicam de poziția mea neoficială. Nu aveam nicio putere, nicio misiune concretă. Dumaz mă avertizase: nu era ușor să ataci o organizație umanitară recunoscută pe plan internațional.

Mai în profunzime, ancheta mea personală se împotmolise. Eram sleit, chinuit de remușcări și pradă unei singurătăți care nu mi se păruse niciodată atât de apăsătoare. Supraviețuirea mea nu era, astăzi, decât un fel de miracol. Trebuia să-mi asigur de urgență ajutorul unor instanțe polițienești, pentru a înfrunta ultima rețea însângerată.

Ora șapte. L-am sunat pe Hervé Dumaz la domiciliu. Niciun răspuns. Mi-am făcut un ceai și m-am instalat în salon, rumegându-mi gândurile sumbre. Am privit grămada de corespondență de pe măsuță – invitații, scrisori de la colegi de facultate, reviste intelectuale, cotidiene… Am luat ultimele numere din *Le Monde* și le-am răsfoit distrat.

Câteva secunde mai târziu citeam, uluit, următorul articol:

CRIMĂ
LA BURSA DE DIAMANTE

Pe 27 septembrie 1991, s-a comis o crimă la sediul celebrei Beurs von Diamanthandel din Anvers. Într-una dintre sălile de la etaj ale Bursei de diamante, o tânără israeliană, Sarah Gabbor, înarmată cu un pistol automat Glock, de fabricație austriacă, l-a împușcat mortal pe inspectorul

federal elvețian Hervé Dumaz. Nu se cunosc încă mobilurile femeii, nici proveniența diamantelor de o calitate excepțională pe care venise să le vândă în acea zi.

În dimineața zilei de 27 septembrie, ora nouă, la Beurs von Diamanthandel, totul se petrece ca de obicei. Birourile se deschid, consemnele de securitate sunt puse în aplicare și primii „vânzători” își fac apariția. Aici, și în celelalte burse din Anvers, se vând și se cumpără cele 20 de procente din producția mondială de diamante care nu folosesc circuitului tradițional controlat de imperiul sud-african De Beers.

În jurul orei zece și treizeci, o tânără înaltă și blondă, purtând o poșetă de piele, urcă la etajul întâi și intră în sala principală. Se oprește la biroul unui negustor, căruia îi propune un plic alb conținând câteva zeci de diamante, destul de mici, dar de o extremă puritate. Cumpărătorul, de origine israeliană (și care dorește să-și păstreze anonimatul), o recunoaște pe tânăra femeie. De o săptămână, la fiecare două zile, vine să vândă aceeași cantitate de diamante, mereu de aceeași calitate excepțională.

În această zi, însă, intervine un alt personaj. Un bărbat de vreo treizeci de ani, care se apropie de femeie și-i șoptește ceva la ureche. În clipa următoare, tânăra se întoarce, scoate din poșetă un pistol automat și trage fără șovăială. Bărbatul se prăbușește, ucis pe loc de un glonț în frunte.

Femeia încearcă să fugă, ținând sub amenințarea armei paznicii care au dat buzna în sală. Se retrage de-a-ndărătelea, foarte calmă. Nu cunoaște însă mecanismele sofisticate ale sistemului de securitate al Bursei. Când ajunge în hol, unde se află ascensoarele, geamuri blindate se ridică brusc în jurul ei, blocând toate ieșirile. Prinsă în capcană, femeia aude somația tradițională care îi cere să arunce arma și să se predea. Ucigașa se supune. Ieșind din lifturi, polițiștii belgieni îi pun imediat cătușele.

De atunci, serviciile de securitate de la Beurs von Diamanthandel și poliția belgiană – incluzând cadre specializate în traficul de diamante – vizionează scena crimei, înregistrată de camerele de supraveghere. Nimeni nu înțelege motivele acestui episod fulgerător. Identitățile protagoniștilor nu fac decât să cufunde poliția în incertitudine. Victima este un inspector federal elvețian, cu numele de Hervé Dumaz. Polițistul, în vârstă de 34 de ani, își exercita funcțiile la comisariatul din Montreux. Ce făcea la Anvers, când își luase două săptămâni de concediu? Și, dacă voia s-o aresteze pe tânăra femeie, de ce nu prevenise serviciile de securitate ale Bursei?

Tot atâtea mistere, pe care personalitatea ucigașei nu face decât să le adâncească. Sarah Gabbor, o evreică în vârstă de 28 de ani, locuia

în regiunea Beit Shean din Galileea, lângă frontiera iordaniană. Deocamdată nu se știe cum de această femeie, care lucra într-o cooperativă piscicolă, putea să dețină o asemenea avere în diamante…

Am mototolit ziarul, într-un gest de mânie. Din nou, violență. Din nou, vărsare de sânge. În pofida sfaturilor mele, Dumaz voise să-și joace rolul în felul lui. O amenințase pe Sarah, ca un polițai neîndemânatic. Sarah îl împușcase fără șovăială. Dumaz era mort, Sarah, după gratii. Singura consolare a acestui epilog sângeros: amanta mea era, acum, în siguranță.

M-am ridicat și am trecut în birou. Mașinal, m-am postat în spatele ferestrei și am îndepărtat perdelele. Grădina Centrului American, din vecinătatea imobilului meu, fusese rasă. Peluza, straturile de flori și boschetele cedaseră locul urmelor negre ale buldozerelor. Doar câțiva copaci fuseseră cruțați. Trebuia, neapărat și urgent, s-o revăd pe Sarah. Era prima mea ocazie reală de a intra în contact cu poliția internațională.

46.

Dimineața s-a consumat cu iuțeala unui foc în savană. Am dat o serie de telefoane – la informații internaționale, ambasade, tribunale –, apoi am trimis câteva faxuri în vederea obținerii autorizației care mă interesa: cea de a o vizita pe Sarah la închisoarea de femei de la Gaushoren, lângă Bruxelles. Pe la zece, făcusem toate demersurile posibile. În mai multe rânduri, lăsasem de înțeles că dețineam informații esențiale care puteau arunca o nouă lumină asupra cazului. Mă angajasem într-un joc de genul tot sau nimic: ori eram luat în serios și consecințele deciziei mele n-aveau să îmi mai aparțină, ori eram etichetat drept nebun și orice intervenție era inutilă.

La unsprezece, am sunat, încă o dată, la informațiile internaționale. Câteva secunde mai târziu am format numărul din douăsprezece cifre al spitalului din Montreux unde, în 20 august, se făcuse autopsia cadavrului lui Max Böhm, și am cerut-o pe doctorița Catherine Warel. După un minut, am auzit un „Alo?” energic.

— Sunt Louis Antioche, doamnă doctor Warel. Poate că vă mai amintiți de mine.

— Nu, replică femeia.

— Ne-am întâlnit în urmă cu o lună și ceva, în clinica dumneavoastră. Sunt cel care a descoperit corpul lui Max Böhm.

— A, da. Ornitologul?

Nu mi-am dat seama dacă se referea la mine sau la Böhm.

— Exact. Doamnă doctor Warel, aș avea nevoie de niște informații importante, în legătură cu decesul acela.

Am auzit țăcănitul metalic al unui capac de brichetă.

— Vă ascult. Dacă vă pot ajuta…

Mă pregăteam să vorbesc, când mi-am dat dintr-odată seama că spusele mele ar fi putut să i se pară total absurde.

— Nu putem discuta la telefon. Trebuie să vă văd, cât mai repede cu putință.

Catherine Warel era o femeie cu sânge rece. Răspunse fără să șovăie:

— Ei, atunci veniți în după-amiaza asta, dacă puteți. Un avion pleacă de la Orly spre Lausanne pe la ora prânzului. Vă aștept la clinică, la ora cincisprezece.

— Voi fi acolo. Mulțumesc, doamnă doctor.

Înainte de a pleca, am format numărul doctorului Djuric, la Sofia. După vreun sfert de oră de încercări infructuoase, am auzit în sfârșit sunetul de apel. La capătul a șaptesprezece sonerii, o voce somnoroasă răspunse, cu pronunție bulgară:

— Alo?

Era Milan Djuric, surprins, de bună seamă, în toiul siestei.

— Domnule doctor, sunt Louis Antioche, omul cu berzele.

După câteva secunde de tăcere, vocea gravă răspunse:

— Antioche? M-am gândit deseori la dumneavoastră, după discuția pe care-am avut-o. Tot mai anchetați în legătură cu moartea lui Rajko?

— Mai mult ca oricând. Și cred că am descoperit ucigașul.

— Ați…

— Da. Sau, cel puțin, i-am dat de urmă. Asasinarea lui Rajko aparține unui sistem perfect organizat, ale cărui motivații profunde nu le-am înțeles încă. Dar de un lucru sunt sigur: rețeaua se extinde la scara întregii planete. Alte crime similare au fost comise în alte țări. Și pentru a curma acest masacru am nevoie de ajutorul dumneavoastră.

— Vă ascult.

— Trebuie să aflu grupa HLA a lui Rajko.

— Nimic mai simplu. Am încă raportul de autopsie. Rămâneți la aparat.

Am auzit zgomote de sertare trase, de hârtii răsfoite.

— Iată. Conform codului internațional, e vorba de tipul HLA $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$.

Un cleşte îmi strânse inima. Aceeași grupă ca a lui Gomun. O astfel de similitudine nu putea fi o coincidență. Am îngăimat:

— E cumva o grupă rară sau care posedă vreo caracteristică deosebită?

— N-am idee. Nu e specialitatea mea. De altfel, există o infinitate de grupe histologice și nu văd ce…

— Aveți acces la un fax?

— Da. Îl cunosc pe directorul unei instituții și…

— Ați putea să-mi transmiteți astăzi, prin fax, raportul dumneavoastră de autopsie?

— Sigur. Dar ce se întâmplă?

— Notați-vă mai întâi coordonatele mele.

Am dictat numerele mele de telefon și de fax, apoi am continuat:

— Uitați ce-i, domnule Djuric. Un chirurg se străduiește să fure inimi, pretutindeni în lume. Am asistat personal, în străfundurile Africii, la autopsia unei fetițe al cărei cadavru nu avea nimic de invidiat față de cel al lui Rajko. Omul despre care vorbesc e un monstru, domnule Djuric. E o fiară feroce, dar cred că acționează în virtutea unei logici secrete, înțelegeți?

Vocea gravă a lui Djuric răsună în receptor:

— Îi cunoașteți identitatea?

— Nu. Dar ați avut dreptate: e un chirurg de excepție.

— Ce naționalitate are?

— Franceză, poate. În orice caz, e francofon.

Piticul păru să reflecteze. Apoi întrebă:

— Ce-aveți de gând să faceți?

— Să-mi continuu cercetările. Aștept, dintr-o oră în alta, elemente esențiale.

— N-ați anunțat poliția?

— Încă nu.

— Domnule Antioche, aș vrea să vă întreb ceva.

— Ce anume?

Interferențe năpădiră linia. Piticul ridică glasul:

— Când m-ați vizitat, la Sofia, v-am spus că figura dumneavoastră îmi amintea de cineva.

N-am zis nimic. Djuric insistă:

— M-am tot gândit la această asemănare. Cred că e vorba de-un doctor pe care l-am cunoscut în Franța. Vreun membru al familiei dumneavoastră practică medicina?

— Tatăl meu a fost medic.

— Numele său este tot Antioche?

— Firește. Domnule Djuric, timpul meu e măsurat.

Piticul continuă:

— A profesat la Paris prin anii șaizeci.

Inima îmi bătea în fundul gâtlejului. Încă o dată, evocarea tatălui meu îmi provoca o anxietate nedefinită.

— Nu. Tatăl meu a lucrat întotdeauna în Africa.

Vocea lui Djuric abia răzbătu:

— Mai trăiește? Tatăl dumneavoastră mai trăiește?

Interferențele se întețeau. Am încheiat convorbirea replicând, în fraze întretăiate:

— A murit în ultima zi din 1965. Un incendiu. Cu mama și fratele meu. Morți. Toți trei.

— De la incendiul acela aveți mâinile arse?

Am lovit cu palma furca telefonului, întrerupând comunicația. Evocarea părinților mei trezea de fiecare dată în mine o spaimă, o teroare de nestăpânit. Și nu înțelegeam întrebările piticului. Cum ar fi putut să-l cunoască pe tatăl meu la Paris? Djuric își făcuse studiile pe strada Saints-Pères, dar în anii șaizeci el nu era decât un copil.

Unsprezece și jumătate. Am luat un taxi și m-am dus la aeroport. În timpul zborului, am citit alte cotidiane. Cele mai multe încă mai consacrau câte un scurt articol afacerii de la Anvers, dar nu ofereau nicio noutate. Se refereau mai mult la dificultățile diplomatice ale cazului – uciderea unui polițist elvețian de către o tânără israeliană, într-un oraș belgian – și-i citau pe ambasadorii Elveției și Israelului la Bruxelles, care își exprimau „consternarea” și „hotărârea de a elucida în cel mai scurt timp motivele acestei drame”.

La Lausanne, am închiriat o mașină și am pornit spre Montreux. Tulburarea declanșată de întrebările lui Djuric nu-mi dădea pace. Eram copleșit de neclaritatea situației, fiind în același timp conștient de urgența și de acuitatea acțiunilor pe care trebuia să le întreprind. Continuau să mă urmărească și amintiri învălmășite din Africa. Noaptea strălucitoare petrecută cu Tina, hățișurile potecii către Bayanga, scânteierile ploii – dar și corpul lui Gomun, fața lui Otto Kiefer, ororile împletite ale destinelor lui Max Böhm, al fiului său, al surorii Pascale… Și tot timpul. În fundal, chirurgul. Fără nume, fără chip.

La clinică, doctorița Warel mă aștepta. Am regăsit aceeași față atinsă de cuperoză, aceleași țigări tari franțuzești. Am atacat subiectul, fără ocolișuri:

— Doamnă doctor, după moartea lui Max Böhm, ați colaborat cu inspectorul Dumaz în legătură cu anumite investigații.

— Într-adevăr.

— Am lucrat și eu cu inspectorul. Iar acum am nevoie de niște informații.

Femeia se încruntă. Își aprinse o țigară, suflă un nor de fum, apoi întrebă:

— În ce calitate, de vreme ce nu sunteți de la poliție?

Am răspuns fără șovăială:

— Max Böhm mi-a fost prieten. Anchetez în privința trecutului său, cu titlu postum. Și anumite elemente au o importanță capitală.

— De ce nu mă caută chiar inspectorul Dumaz?

— Hervé Dumaz e mort, doamnă doctor. A fost împușcat, în împrejurări care au legătură cu moartea lui Böhm.

— Ce aiureală mai e și-asta?

— Cumpărați ziarele de azi, doamnă doctor. Veți verifica dacă spun adevărul.

Catherine Warel făcu o pauză. După câteva clipe, întrebă cu o voce mai puțin sigură:

— Ce rol jucați dumneavoastră în această poveste?

— Acționez din proprie inițiativă. Mai devreme sau mai târziu, poliția va relua ancheta. Sunteți dispusă să mă ajutați?

O dâră de fum se strecură printre buzele doctoriței. În sfârșit, veni și replica ei:

— Ce vreți să știți?

— Vă amintiți, desigur, că Max Böhm era un transplantat cardiac. Intervenția chirurgicală părea să dateze de peste trei ani. Dar dumneavoastră n-ați găsit nicio mențiune referitoare la această operație, nici în Elveția, nici altundeva. Și n-ați descoperit nici numele medicului curant al ornitologului.

— Într-adevăr.

— Cred că am dat de urma chirurgului care a efectuat intervenția. Personalitatea sa este uluitoare. Chiar mai mult, terifiantă.

— Explicați-vă.

— Omul e un specialist în chirurgie cardiacă, un as. Dar este și un criminal periculos.

— Uitați ce e, domnule Antioche, nu știu dacă fac bine că vă ascult. Aveți dovezi în sprijinul afirmațiilor dumneavoastră?

— Câteva. De la prima noastră întâlnire, am cutreierat puțin lumea și am reconstituit viața lui Max Böhm. Astfel, am descoperit în ce condiții i s-a făcut transplantul de cord.

— Unde și cum?

— În Africa Centrală, în 1977. S-a grefat în corpul lui Böhm inima propriului său fiu – ucis în acest scop.

— Dumnezeule!... Vorbiți serios?

— Amintiți-vă, doamnă doctor, excepționala compatibilitate dintre corpul primitorului și organul grefat. Amintiți-vă și de capsula de titan: chirurgul și-a „semnat” în mod intenționat actul, prin intermediul acelei pastile, pentru a-l menține pe Max Böhm sub stăpânirea sa.

Catherine Warel aprinse altă țigară. Calmul ei rezista.

— Îl cunoașteți pe acest om? întrebă.

— Nu. Dar continuă să opereze în diferite locuri din lume. Din motive pe care le ignor, a furat și fură în continuare inimi din trupurile unor ființe umane vii, la toate latitudinile. Dispune de mijloace nelimitate.

— Un trafic de organe, vreți să spuneți?

— Nu știu. Dar am presimțirea că-i vorba de altceva. Omul e nebun. Și de o cruzime halucinantă.

Warel suflă fumul.
— La ce vă referiți?
— Își operează victimele pe viu.
Doctorița lăsă capul în jos. Cu degetele încovoiate, trecea țigara dintr-o mână în alta. În cele din urmă, scoțând din buzunarul halatului un carnețel, murmură:
— Ce… ce pot să fac pentru dumneavoastră?
— Acest chirurg lucra, în august 1977, la granița dintre Congo și Republica Centrafricană. La vremea aceea, avea la dispoziție un fel de dispensar, în plină pădure ecuatorială. Cred că se ascundea deja – dar, prin forța împrejurărilor, prezența sa trebuie să fi lăsat indicii. Medicul acesta avea nevoie de materiale, de medicamente… Sunt sigur că veți putea da de urmele lui. Repet, e vorba de un expert – un om care a reușit un transplant cardiac în mijlocul junglei, într-o epocă în care, ați spus-o chiar dumneavoastră, reușitele în acest domeniu nu erau prea numeroase.
Catherine Warel notă pe îndelete informațiile mele, apoi întrebă:
— Care e naționalitatea sa de origine?
— E francofon.
— Știți la ce dată s-a stabilit în Africa?
— Nu.
— Credeți că e tot acolo?
— Nu.
— N-aveți nici cea mai mică idee unde s-ar putea afla în momentul de față?
— Cred că e unul dintre medicii care colaborează cu Lumea Unică.
— Organizația umanitară?
— Bănuiesc că folosește structurile asociației pentru a pune în practică experiențele lui diabolice. Doamnă doctor Warel, vă asigur că spun adevărul. Fiecare zi care trece e un nou coșmar. Omul continuă, înțelegeți? Poate chiar în clipa aceasta schingiuiește un copil nevinovat, în cine știe ce colț al lumii.
Warel replică pe tonul ei posac:
— Nu exagerați. Am să dau câteva telefoane. Sper să obțin informațiile de care aveți nevoie în seara aceasta sau, cel mai târziu, mâine.
— Credeți că v-ar fi cu putință să faceți rost de lista medicilor de la Lumea Unică?
— Cam greu. Lumea Unică este o organizație foarte închisă. Să văd ce pot face.
— Dacă am dreptate, doamnă doctor, și dacă ucigașul nu și-a schimbat niciodată numele, cele două date se vor verifica. Acționați cât mai repede.
Warel mă fixă deodată cu ochii ei negri. Stăteam amândoi în

picioare, la capătul unui culoar pardosit cu linoleum lucios. I-am întors privirea – încordat, dar încrezător. Eram sigur că nu va anunța poliția.

47.

M-am întors la Paris pe la ora zece seara. Nu primisem niciun răspuns de la ambasade, nici de la tribunale, și nici vreun mesaj de la Dr. Warel. Doar Djuric îmi faxase raportul autopsiei lui Rajko. Am făcut un duș fierbinte și mi-am preparat o omletă, garnisită cu somon și cartofi. După ce am băut un ceai rusesc negru, m-am strecurat în așternut, cu Glock-ul la îndemână, în speranța că voi reuși să adorm. Pe la unsprezece a sunat telefonul. Era Catherine Warel.

— Ce vești? am întrebat.

— Niciuna, deocamdată. Aștept, pentru mâine dimineață, lista medicilor francezi sau francofoni care au lucrat în Africa Centrală între 1960 și 1980. Am luat legătura și cu câțiva vechi prieteni care îmi vor putea da informații mai amănunțite. În ceea ce privește Lumea Unică, nu se poate obține lista cadrelor medicale. Dar nu-i totul pierdut. Cunosc un tânăr oftalmolog care tocmai s-a angajat la ei. Mi-a promis că mă va ajuta.

Eșec pe toată linia. Și timpul continua să gonească. Mi-am ascuns dezamăgirea:

— Foarte bine, doamnă doctor. Vă mulțumesc pentru încrederea acordată.

— N-aveți de ce. Să știți că am umblat și eu destul prin lume și am văzut multe. Dar ceea ce mi-ați povestit astăzi depășește orice.

— O să vă dau toate lămuririle… când le voi avea eu însumi.

— Aveți grijă ce faceți. Vă telefonez mâine.

Am închis descumpănit. Trebuia să aștept.

Încă nu se luminase de ziuă când soneria telefonului răsună din nou. Am ridicat receptorul, privind ceasul cu cuarț de pe noptieră: 5:24.

— Alo? am mormăit.

— Louis Antioche?

Era o voce groasă, cu un puternic accent oriental.

— Cine sunteți?

— Itzhak Delter, avocatul lui Sarah Gabbor.

M-am ridicat în capul oaselor.

— Vă ascult, am spus, cu glas deslușit.

— Vă telefonez din Bruxelles. Mi se pare că ați sunt ieri, la ambasadă. Doriți să o vizitați pe Sarah Gabbor, dacă am înțeles bine?

— Exact.

Omul își drese glasul. Vocea sa avea rezonanța unei cutii de

contrabas:

— Vă dați seama că, în starea actuală a lucrurilor, e foarte greu.

— Trebuie s-o văd.

— Pot să vă întreb care sunt legăturile dumneavoastră cu domnișoara Gabbor?

— Legături personale.

— Sunteți evreu?

— Nu.

— De cât timp o cunoașteți pe Sarah Gabbor?

— De circa o lună.

— Ați cunoscut-o în Israel?

— La Beit Shean.

— Și credeți că ne puteți furniza informații importante?

— Cred că da.

Interlocutorul meu păru să reflecteze. Apoi vorbi dintr-odată, cu vocea lui groasă:

— Domnule Antioche, această afacere este complicată, foarte complicată. Ne pune pe toți în încurcătură. Mă refer la statul israelian, cât și la celelalte guverne implicate. Suntem convinși că actul nesăbuit al lui Sarah Gabbor nu constituie decât partea vizibilă a aisbergului. Vârful unei filiere mai importante, de anvergură internațională.

„Act nesăbuit" pentru a califica un glonț de Glock în mijlocul frunții – Delter avea simțul eufemismului. Avocatul urmă:

— Poliția din fiecare țară anchetează acest caz. Pentru moment, orice informație este confidențială. Nu pot să vă promit câtuși de puțin că o veți vedea pe domnișoara Gabbor. Cred însă că ar fi bine să veniți la Bruxelles – ca să stăm de vorbă. Nu putem discuta despre toate astea la telefon.

Am luat un blocnotes.

— Dați-mi adresa la care vă pot găsi.

— Sunt la ambasada Israelului, strada Joseph II, numărul 71.

— Vreți să-mi reamintiți numele dumneavoastră?

— Itzhak Delter.

— Domnule Delter, să fim limpezi: dacă pot să vă ajut, o voi face fără nicio ezitare. Dar cu o singură condiție: certitudinea de a o întâlni pe Sarah Gabbor.

— Această decizie nu depinde de noi. Dar vom face tot posibilul să obținem autorizația. Dacă anchetatorii vor considera că această întâlnire poate ajuta la desfășurarea anchetei, nu va fi nicio problemă. Cred că totul depinde de cooperarea dumneavoastră și de informațiile pe care le dețineți…

— Nu, domnule avocat. Dacă dai ai, dacă nu dai, n-ai. Mai întâi, Sarah. Apoi, mărturia mea. Voi fi la Bruxelles pe la amiază.

Delter oftă – un vuiet de reactor:

— Vă așteptăm.

Zece minute mai târziu eram spălat, ras, îmbrăcat. Îmi pusesem costumul Hackett de zile mari, gri mătăsos, cu nasturi de sidef. Am rezervat o mașină de închiriat și am chemat un taxi pentru a mă duce la concesionar.

Mai aveam încă vreo treizeci de mii de franci din rezerva lui Böhm. La care se adăuga renta mea lunară de douăzeci de mii, pe care o încasasem în august și în septembrie. În total, șaptezeci de mii de franci, care îmi îngăduiau să fac toate voiajele necesare pentru a-l încolți pe „doctoraș". În plus, dispuneam încă de numeroase bonuri de închiriere și bilete de avion clasa întâi, ușor de schimbat.

Când am închis ușa apartamentului, un val de adrenalină mi-a inundat trupul.

48.

La ora nouă, conduceam pe autostrada de nord, către Bruxelles. Cerul desfășura ițe întunecate, ca firele unui dinam nefast. De-a lungul kilometrilor, peisajul se schimba. Clădiri din cărămidă roșie se iveau, ca niște cruste de sânge în sânul naturii. Aveam impresia că pătrund în straturile lăuntrice ale unei tristeți maronii și fără cale de întoarcere. Disperarea părea să crească aici, printre buruieni și linii de cale ferată. La prânz, am trecut frontiera. O oră mai târziu, intram în Bruxelles.

Capitala belgiană mi se păru un oraș abătut și lipsit de strălucire. Un Paris cu brațe scurte, desenat parcă de un artist morocănos. Am găsit ambasada fără nicio dificultate. Era un imobil cu arhitectură modernă – beton cenușiu și balcoane rectilinii. Itzhak Delter mă aștepta în hol.

Avocatul semăna cu vocea sa. Era un colos de un metru nouăzeci, stingher în costumul său impecabil. Având o față masivă, cu maxilare agresive, și un păr blond tuns scurt, omul ducea cu gândul mai degrabă la un militar îmbrăcat în civil decât la un avocat subtil, versat în afaceri diplomatice. Cu atât mai bine. Preferam să tratez cu un om de acțiune. N-aveam să pierdem vremea cu pălăvrăgeli inutile.

După o percheziție în toată regula, Delter mă introduse într-un birou mic, cu un decor anonim. Mă invită să iau loc. Am refuzat. Discutarăm astfel câteva minute, în picioare, unul în fața celuilalt. Avocatul mă depășea cu un cap, dar mă simțeam sigur de mine, concentrat asupra mâniei și secretelor mele. Delter mă anunță că îmi obținuse autorizația de a o vizita pe Sarah Gabbor. I-am spus, la rândul meu, că dispuneam de mai multe elemente care puteau să clarifice afacerea diamantelor și să o scoată pe tânăra femeie de sub o

acuzație de complicitate directă cu traficanții.

Sceptic, Delter vru să mă interogheze înainte de a ne duce la închisoare. M-am împotrivit. Omul încleștă pumnii, maxilarele îi jucară sub piele. După câteva secunde însă, se destinse și zâmbi. Cu vocea sa de bas, îmi spuse:

— Sunteți un dur, domnule Antioche. Să mergem. Mașina mea e jos. La ora paisprezece trebuie să fim la închisoarea din Ganshoren.

Pe drum, Delter mă întrebă pe șleau dacă eram amantul lui Sarah Gabbor. Am eludat întrebarea. Apoi mă întrebă din nou dacă eram evreu. Am negat cu o mișcare a capului. Ideea părea să-l obsedeze. Dar nu îmi mai puse alte întrebări. Îmi mărturisi că Sarah Gabbor era o clientă foarte „dificilă". Refuza să vorbească. Nu voia să discute nici măcar cu el, avocatul ei. Îmi mărturisi, de asemenea, că, atunci când îi comunicase că urma să vin la Bruxelles, Sarah își manifestase dorința de a mă vedea. Mi-am reprimat un tremur. Așadar, indiferent de tot ce se întâmplase, legătura noastră de dragoste rezista încă.

Periferia vestică a capitalei belgiene ar fi putut să poarte numele „De Profundis". Mi se păru o descindere în adâncurile tristeții și ale plictisului. Casele brune alcătuiau o stranie îngrămădire de organe, întunecate și lucioase, parcă petrificate în sângele lor închegat.

„Am ajuns", spuse Delter, oprind în fața unui vast edificiu, cu o poartă mare, încadrată de coloane paralelipipedice din granit. Două femei înarmate cu pistoale-mitralieră tăceau de gardă. Deasupra porții era gravată în piatră inscripția: „Tribunalul pentru femei".

Ni se anunță sosirea. Câteva clipe mai târziu, o femeie de vreo cincizeci de ani veni în întâmpinarea noastră. O expresie antipatică de suspiciune era întipărită pe fața ei. Se prezentă: Odette Wilessen, directoarea închisorii. Cu un pronunțat accent flamand, îmi spuse, fixându-mă cu ochii ei de pasăre funestă:

— Sarah Gabbor și-a exprimat dorința de a vă întâlni. De fapt, e la secret până la noi ordine, dar, atât domnul Delter, cât și judecătorul de instrucție consideră că ar fi pozitiv s-o vizitați. Este o deținută dificilă, domnule Antioche. Nu vreau complicații suplimentare. Vă rog să vă comportați în consecință.

Am făcut câțiva pași și am ajuns într-o mică grădină. „Așteptați-mă aici", ordonă Odette Wilessen, apoi dispăru. Ne-am oprit lângă o fântână de piatră. Liniștea și curățenia exemplară creau o atmosferă asemănătoare cu cea a unei mănăstiri. De altfel, nimic nu lăsa impresia că ne aflam într-o instituție penitenciară. Eram înconjurați de clădiri cenușii, cu arhitectură clasică, fără zăbrele la ferestre. Directoarea reveni, însoțită de două gardiene în uniformă albastră, care o depășeau în înălțime cu vreo douăzeci de centimetri. Odette Wilessen ne invită s-o urmăm. Merserăm de-a lungul unei alei străjuite de arbori, apoi ni se deschise o ușă.

În fundul unui coridor lung, se vedea o poartă înaltă, cu geamuri, chiar în interiorul edificiului. Gratii late, de culoare albastru-deschis, barau geamurile groase și murdare. Am înțeles de ce închisoarea fusese invizibilă până atunci. Era o clădire în interiorul clădirii. Un bloc de fier și zăvoare, împresurat de piatră. Ne-am apropiat. La un semn al directoarei, o femeie aflată de partea cealaltă acționă un mecanism. Se auzi un țăcănit și poarta se deschise. În clipa următoare pătrunserăm într-un alt spațiu, strâmt, mohorât, învăluit în lumina de un alb tem a unor tuburi de neon.

Coridorul continua. Vopseaua albastru-deschis acoperea totul: grilajele de la ferestrele înguste, zidurile, până la jumătatea înălțimii, zăvoarele, panourile metalice... Aici, lumina zilei nu pătrundea decât anevoie și neoanele palide ardeau probabil tot timpul, zi și noapte. Le-am urmat pe gardiene. În jur domnea o liniște apăsătoare și absolută, ca presiunea din adâncurile oceanelor.

La capătul coridorului, cotirăm la dreapta și o nouă poartă ni se deschise. Pătrunzând pe un alt culoar, am trecut pe lângă o ușă cu geam la partea superioară. Mi-am aruncat ochii și am văzut femei lucrând la mașini de cusut. Privirile câtorva se ridicară spre mine. Le-am observat la rândul meu câteva clipe, apoi am lăsat ochii în jos și mi-am continuat drumul. Fără a-mi da seama, mă oprisem să scrutez aceste ființe întemnițate, încercând să deslușesc urma delictelor lor, ca un semn din naștere care să le fi stigmatizat chipul. Mai multe uși asemănătoare se succedară, dezvăluind alte activități – informatică, olărie, marochinărie...

Am mers mai departe. Printre niște gratii plate, scorojite, am zărit o pată de lumină naturală, gri și posomorâtă. Ziduri cenușii înconjurau o curte interioară, pardosită cu macadam fisurat și despărțită în două de o plasă de volei. În curte se plimbau braț la braț, fumând, mai multe femei. Încă o dată, privirile se îndreptară spre mine. Priviri de făpturi rănite, umilite, traumatizate. Priviri stranii și adânci, din care răzbătea acuitatea unei dorințe amestecate cu ură. „Să mergem!” rosti una dintre zdrahoane. Itzhak Delter mă trase de braț. Urmară alte zăvoare, alte țăcănituri...

În sfârșit, ajunserăm la vorbitor. Era o sală mare, și mai mohorâtă, și mai murdară. Spațiul era traversat, pe toată lungimea, de o barieră de geamuri ale căror lemne și pervazuri înguste erau vopsite în aceeași culoare sinistră, de scutece. Arhitectul închisorii considerase de bună seamă judicios să adauge această tușă delicată în finisajul block-haus-ului. Grupul nostru se opri în prag. Odette Wilessen se întoarse spre mine:

— Vă atrag încă o dată atenția că această întrevedere constituie o excepție, domnule Antioche. Sarah Gabbor e o femeie periculoasă. Să nu faceți valuri, domnul meu. Să nu faceți valuri.

Cu un gest al bărbiei, directoarea îmi indică șirul compartimentelor. Am înaintat singur, trecând pe lângă boxele goale. Inima îmi bătea tot mai tare pe măsură ce defilau geamurile. La un moment dat, am depășit o umbră. Am făcut doi pași înapoi și am simțit că mi se moaie picioarele. M-am prăbușit pe un scaun, în fața geamului. De partea cealaltă, Sarah mă privea, eu un chip ferecat eu două lacăte.

49.

Chibuțnica mea purta acum părul scurt. Pletele ei blonde se preschimbaseră într-o drăguță tunsoare băiețească, delicată și mătăsoasă. La umbra neoanelor, tenul îi pălise. Dar pomeții continuau să sublinieze farmecul ochilor. Sarah rămăsese aceeași mică sălbăticiune, frumoasă și dârză, pe care o cunoscusem în ținutul berzelor. Ridică receptorul aparatului de comunicație.

— Ai o mutră de bandit, Louis.

— Tu ești superbă, Sarah.

— Cine ți-a făcut cicatricea aia pe față?

— O amintire din Israel.

Sarah ridică din umeri:

— Iată ce înseamnă să-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala.

Purta o cămașă albastră, largă, cu mâneci fără nasturi. Aș fi vrut s-o strâng în brațe, să-mi îngrop buzele în contururile trupului ei, să devorez liniile lui aspre și ușoare. După un moment de tăcere, am întrebat:

— Cum o duci, Sarah?

— Cum vezi.

— Sunt fericit să te întâlnesc.

— Asta numești tu întâlnire? N-ai avut niciodată simțul realității…

Mi-am trecut mâna pe sub tăblia din fața pervazului ca să verific dacă nu existau microfoane ascunse.

— Povestește-mi tot, Sarah. De la plecare ta din Beit Shean.

— Ai venit să mă tragi de limbă?

— Nu, Sarah. Dimpotrivă. M-au autorizat să te vizitez fiindcă le-am promis că le voi da informații de natură să te scoată din cauză.

— Ce-o să le spui?

— Tot ce va putea demonstra rolul tău minor în traficul de diamante.

Kibbutznica dădu din umeri.

— Sarah, am venit să te văd. Dar și ca să aflu. Îmi datorezi adevărul. Poate fi salvarea noastră, a amândurora.

Ea izbucni în râs și-mi aruncă o privire glacială. Cu mișcări domoale, scoase din buzunar un pachet de țigări, aprinse una, apoi

începu:

— Tot ce s-a întâmplat e din vina ta, Louis. Să-ți vâri bine în cap asta. Tot, auzi? În ultima seară, la Beit Shean, când mi-ai spus de inelele berzelor, mi-am adus aminte de anumite lucruri cărora nu le dădusem atenție. După moartea lui Iddo, făcusem ordine în lucrurile lui. În camera sa, dar și în laborator, cum numea el magazia în care își îngrijea berzele. Mutând materialele lui, descoperisem, sub o ladă, o trapă mică în care erau ascunse sute de inele metalice, năclăite de sânge. Pe moment, nu acordasem nicio importanță acelor obiecte scârboase. Dar, din respect pentru memoria fratelui meu și pentru pasiunea lui de ornitolog, lăsasem sacul de pânză la locul lui, în trapă. Apoi uitasem de el. Mult mai târziu, când mi-ai explicat ideea ta despre posibilitatea unor mesaje introduse în inele, s-a produs un declic. Mi-am amintit de sacul lui Iddo și-am înțeles: Iddo descoperise ceea ce căutai tu. De-asta umbla înarmat și dispărea zile întregi. În fiecare zi împușca berze și recupera inelele. În seara aceea, am hotărât să nu-ți spun nimic. Am așteptat cu răbdare ivirea zorilor, ca să nu-ți trezesc bănuielile. Apoi, după ce ai plecat la Ben-Gurion, m-am dus în magazie și am dezgropat sacul. Cu un clește, am desfăcut un inel… și m-am pomenit cu un diamant în mână. Nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Am desfăcut imediat alt inel. Conținea două pietre, mai mici. Am făcut treaba asta de vreo zece ori. De fiecare dată găseam diamante. Miracolul se repeta la nesfârșit. Am deșertat sacul și am țipat de bucurie: erau cel puțin o mie de inele.

— Și?

— Și?! Eram bogată, Louis. Dispuneam de mijloacele necesare ca să-mi iau tălpășița, să uit de pești, de noroaie și de kibbutz. Dar mai întâi voiam să fiu sigură. Mi-am pregătit un sac de voiaj, am pus în el câteva arme și am luat autobuzul spre Netanya, capitala diamantelor.

— Am mers pe urmele tale până acolo.

— După cum vezi, n-a fost de cine știe ce folos.

N-am spus nimic. Sarah continuă:

— La Netanya am găsit un șlefuitor care a cumpărat un diamant. Omul m-a tras pe sfoară, dar n-a putut să-mi ascundă calitatea extraordinară a pietrelor. Bietul moșneag! Îi citeam pe față emoția. Așadar, posedam o avere. În momentul ăla eram atât de exaltată, încât n-am chibzuit asupra situației, nu m-am gândit nici măcar o clipă la smintiții care traficau pietre prețioase prin intermediul berzelor. Știam doar un lucru: că indivizii ăștia îmi omorâseră fratele și că mai căutau încă diamantele. Am închiriat o mașină și m-am dus la Ben-Gurion. Acolo, am luat primul avion către Europa. Apoi am mai călătorit puțin și am depus diamantele într-un loc sigur.

— Și pe urmă?

— Am lăsat să treacă o săptămână. În general, producătorii

independenți își vând diamantele la Anvers. Trebuia deci să mă duc acolo și să joc strâns. Discret și rapid.

— Erai... erai mereu înarmată?

Sarah nu-și putu reține un zâmbet. Își aținti spre mine arătătorul, armând cu degetul mare un pistol imaginar.

— Domnul Glock m-a urmat pretutindeni.

Preț de o clipă, am gândit: „Sarah e nebună”.

— Am hotărât să vând totul la Anvers, în pungulițe de câte zece – cincisprezece pietre, la fiecare două zile. În prima zi, am găsit un evreu bătrân, în genul șlefuitorului din Netanya. Am obținut 50 000 de dolari în câteva minute. După un răgaz de o zi, am revenit și am schimbat negustorul: am scos cu 30 000 mai mult. A treia oară, în momentul în care deschideam punga, o mână s-a lăsat pe umărul meu. Am auzit: „Nicio mișcare. Sunteți arestată”. Am simțit în coaste țeava unei arme. Mi-am pierdut capul, Louis. Într-o străfulgerare, am văzut toate speranțele mele spulberându-se. Am văzut cum mi se evaporă banii, fericirea, libertatea. M-am întors, cu Glock-ul în mână. Nu voiam să trag, ci doar să-l pun la respect pe rahatul ăla de polițai care credea că poate să mă oprească din cursă. Dar dobitocul ținea îndreptat către mine un Beretta de 9 mm, cu cocoșul tras. N-aveam de ales: i-am vârât un glonț drept în frunte. Tipul s-a întins pe pardoseală, cu jumătate din craniu lipsă. Sarah scoase un râset răutăcios. Nu apucase nici măcar să atingă trăgaciul. Mi-am luat înapoi pietrele, în timp ce-i țineam în bătaia armei pe diamantari. Erau îngroziți. Credeau că aveam de gând să-l jefuiesc. Am ieșit de-a-ndărătelea. Pentru câteva clipe, am fost încredințată că voi scăpa. Atunci s-au închis panourile de sticlă. Am rămas blocată în afurisitul ăla de borcan.

— Am citit totul în ziare.

— Povestea nu se oprește aici, Louis.

Sarah își strivi cu nervozitate țigara. Era mai trufașă ca oricând.

— Omul care a încercat să mă aresteze era un agent federal elvețian, un oarecare Hervé Dumaz. Pentru autoritățile belgiene, afacerea devenea destul de complicată. Un polițist elvețian, omorât în Belgia, de o israeliană. Și o avere în diamante, a cărei proveniență rămânea o enigmă. Belgienii au început să mă interogheze. Apoi a preluat ștafeta Delter, avocatul meu. Pe urmă și-a făcut apariția o delegație elvețiană. Bineînțeles, n-am spus nimic. Nimănui. Dar m-am tot gândit: de ce mi-ar fi dat de urmă un amărât de inspector din Montreux la Anvers, când nimeni nu știa că eram în Belgia? Apoi mi-am amintit de „polițaiul ciudat” despre care îmi vorbiseși și am înțeles că tu erai cel care îl pusese pe Dumaz pe urmele mele, în timp ce alergai mai departe după berzele și traficanții tăi. Am înțeles că tu, nenorocitule, mi-l scoseseși în cale pe polițistul ăla.

Am bolborosit:
— Erai în pericol. Dumaz trebuia să te protejeze până la întoarcerea mea…
— Să mă protejeze?
Sarah izbucni într-un râs atât de puternic, încât una dintre gardiene se apropie, cu arma în mână. I-am făcut semn să se retragă.
— Să mă protejeze? repetă Sarah. Vasăzică n-ai înțeles ce era cu Dumaz? Că lucra cu traficanții pe care-i căutai tu?
Sunetul ultimelor ei cuvinte mă izbi în stomac. Sângele îmi îngheță. Înainte de-a apuca să rostesc vreo vorbă, Sarah continuă:
— De când sunt supusă la interogatorii, am aflat multe despre diamantele astea. Mult mai multe decât aș putea să le spun eu anchetatorilor. Delter a venit o dată însoțit de un ofițer de la Interpol – un austriac, Simon Rickiel. Ca să mă convingă să cooperez, mi-au povestit câteva istorioare foarte instructive. Mai cu seamă cea a lui Hervé Dumaz, polițist veros care își rotunjea chenzinele îndeplinind misiuni de securitate, mai mult sau mai puțin dubioase, pentru societăți și mai dubioase. La Beurs, mai mulți martori l-au recunoscut pe Dumaz. Au declarat că, în fiecare primăvară, inspectorul îl însoțea pe Böhm la Anvers, unde cel din urmă își vindea pietrele – pietre ca ale mele: diamante mici, de o calitate ireproșabilă. Începi să te prinzi cum stă treaba, nu? Sarah râse din nou, apoi își aprinse altă țigară. Am întâlnit destui fraieri, dar unul ca tine, niciodată.
Inima bătea să-mi spargă pieptul. În același timp, totul devenea limpede: rapiditatea cu care Dumaz obținuse informațiile despre bătrânul Max, convingerea sa că întreaga afacere avea la obârșie un trafic de diamante, insistența lui de a mă trimite în Republica Centrafricană. Hervé Dumaz îl cunoștea pe Max Böhm, dar ignora natura filierei. Mă folosise deci, fără știrea mea, ca să dea de urma diamantelor dispărute și să descopere mecanismele sistemului. O greață îngrozitoare îmi podidi gâtlejul.
— Vreau să te ajut, Sarah.
— N-am nevoie de ajutorul tău. Avocatul meu o să mă scoată de-aici. Râse. Nu mi-e frică nici de belgieni, nici de elvețieni. Noi suntem cei mai tari, Louis. Nu uita asta.
Tăcerea se așternu din nou. După câteva secunde, Sarah reluă, cu jumătate de gură:
— Louis, n-am apucat să vorbim împreună…
— Despre ce?
Vocea ei era ușor răgușită.
— În țara ta, berzele aduc bebeluși?
Pe moment, n-am priceput întrebarea. Am răspuns totuși:
— Da… Sarah.
— Știi de ce se spune asta?

M-am foit pe scaun și mi-am dres glasul. Cu două luni în urmă, când îmi pregătisem călătoria, citisem despre subiectul acesta. I-am povestit lui Sarah legenda germanică despre zeița Holda, care își alesese drept emisar barza. Holda aduna, în locuri umede, sufletele morților, căzute din cer odată cu picăturile de ploaie. Apoi le reîncarna în trupuri de copii, și o însărcina pe barză să le ducă părinților. Am explicat și că, pretutindeni, în Europa sau în Orientul Apropiat, se credea în această virtute aparte a păsărilor cu cioc portocaliu. Chiar și în Sudan, păsările aveau faima de aducătoare de copii. Doar că acolo era venerată o barză neagră, care depunea bebeluși negri pe acoperișurile colibelor… Am povestit alte anecdote, am adăugat alte detalii, pline de farmec și de tandrețe. Au fost câteva momente de dragoste adevărată, pe cât de scurte, pe atât de nepieritoare. Când n-am mai avut ce să spun, Sarah a murmurat:

— Nouă, berzele nu ne-au adus decât violența și moartea. Păcat, n-aș fi avut nimic împotrivă.

— Împotriva a ce?

— A unui copil. Cu tine.

Emoția îmi năpădi inima ca o caracatiță de foc. Am sărit în picioare și mi-am lipit mâinile arse de peretele transparent. „Sarah!” am urlat. Mica mea sălbăticiune lăsă privirea în jos și pufni pe nas. Brusc, se ridică și rosti:

— Cară-te, Louis. Cară-te repede!

Dar ea fu aceea care fugi, fără a întoarce capul. Ca o Euridice modernă – dispărând în adâncul unui infern de lemn albastru-deschis.

50.

— Vreau să mă întâlnesc cu Simon Rickiel.

Itzhak Delter se încruntă. Maxilarul său ca o nicovală se întredeschise:

— Rickiel, tipul de la Interpol?

— Da, am răspuns. Vreau să stau de vorbă cu el.

Delter își foi umerii. Foșnetul hainei sale se auzi deslușit. Eram în grădina închisorii din Ganshoren.

— Nu așa ne-a fost vorba. Cu mine trebuie să vorbiți. Mărturia dumneavoastră mă privește în primul rând pe mine: trebuie să apreciez în ce măsură prezintă interes pentru apărarea clientei mele.

— N-ați înțeles, domnule Delter. Nu încerc să vă trag pe sfoară. Dezvăluirile mele nu au decât un singur scop: s-o cruțe pe Sarah de o pedeapsă maximă cu închisoarea. Dar afacerea asta se desfășoară pe plan internațional. Mărturia mea trebuie să fie ascultată și de un om de la Interpol, care cunoaște situația.

Am adus în sprijinul ultimelor mele cuvinte un zâmbet. Delter făcu o mutră nemulțumită. De fapt, cererea mea urmărea să evite orice manipulare din partea sa. Spusele lui Sarah mă făcuseră să înțeleg că Rickiel deținea multe informații. Cu berze sau fără berze, Max Böhm fusese în colimatorul poliției internaționale de mai multă vreme. În prezența ofițerului, aveam să vorbesc cuiva în cunoștință de cauză. Cu vocea sa gravă, Delter mârâi:

— Vă bateți joc de mine, domnule Antioche. Nimeni nu-și bate joc de un avocat de calibrul meu, fără urmări neplăcute.

— Lăsați amenințările și chemați-l pe Rickiel. Vă voi spune tot, amândurora.

Delter o luă înainte, spre portalul de granit. Pe o ploaie măruntă, am traversat periferia, făcând cale întoarsă spre Bruxelles. Pe drum, avocatul nu rosti nicio vorbă. Ajunși în centru, oprirăm în dreptul unei imense clădiri negre datând din secolul trecut, încadrată de două turnuri cu orologii. Ferestrele înalte ale fațadei erau deja luminate. Santinele înarmate, purtând veste antiglonț, înfruntau ploaia fără să se clintească.

Am urcat treptele unei scări largi. La etajul al doilea, Delter apucă pe un șir de coridoare interminabile, unde porțiuni de parchet care scârțâiau alternau cu altele, acoperite de covoare roase. Părea, aici, la el acasă. În cele din urmă intrarăm într-un mic birou de poliție, model standard – pereți murdari, lumină chioară, dulapuri de fier și câteva mașini de scris din perioada antebelică. Delter se întreținu câteva minute cu doi bărbați în cămașă, aproape la fel de zdraveni ca și el și purtând agățate de umăr Magnum-uri 38. M-am întrebat ce fel de haină ar fi putut să disimuleze asemenea artilerie.

Cei doi îmi aruncară o privire mohorâtă. Unul dintre ei trecu în spatele unui birou și-mi puse întrebările obișnuite: numele, prenumele, data nașterii, starea civilă… Apoi vru să-mi ia amprentele digitale. Din pur spirit de provocare, i-am vârât sub nas palmele mele, netede și anonime. Vederea lor îi produse un șoc. Îngăimă o scuză și se eclipsă în alt birou. Între timp, dispăruse și Itzhak Delter.

Am rămas în așteptare. Nimeni nu catadicsea să-mi spună ce anume așteptam. Stăteam pe scaun, rumegându-mi remușcările. Întrevederea cu Sarah mă zdruncinase. Greșelile pe care le comisesem și consecințele lor mi se învârteau în minte, fără a-mi oferi niciun pretext în apărarea mea. Crima, fie că o practici, fie că o înfrunți, este o meserie, care cere intuiție și experiență. Nu era de ajuns să te dedai la acțiuni sinucigașe ca să fii eficient.

Delter reapăru. Îl însoțea un personaj bizar, un omuleț cu o mină obosită, a cărui parte superioară a feței era înghețată de ochelari cu lentile ca niște funduri de sticle. Trupul său pipernicit se pierdea într-un jerseu de camionagiu, cu fermoar, și pantaloni groși de catifea

reiată. Culmea o reprezenta însă încălțămintea sa: omul purta adidași enormi, cu talpă de două degete și limbă înaltă. Adevărate încălțări de rapper. În fine, la centură, ivindu-se dintre cutele jerseului, se zărea un pistol automat: un Glock 17, model 9 mm Parabellum – copia identică a armei lui Sarah.

Delter se înclină și făcu prezentările:

— Dumnealui este Simon Rickiel, Louis. Ofițer la Interpol. În afacerea care ne interesează, este interlocutorul nostru privilegiat. Se întoarse spre omuleț. Simon, ți-l prezint pe Louis Antioche, martorul despre care ți-am vorbit.

Folosirea prenumelui meu demonstra că avocatul se hotărâse să joace jocul. M-am ridicat și m-am înclinat la rândul meu, ținându-mi mâinile la spate. Rickiel îmi adresă un surâs scurt. Fața sa era împărțită în două: buzele i se arcuiau, în timp ce toată partea superioară era imobilă, ca închisă într-un borcan. Îmi imaginasem altfel ofițerii poliției internaționale.

— Urmați-mă, spuse austriacul.

Biroul său nu semăna cu celelalte încăperi. Pereții erau imaculați, parchetul, închis la culoare și lustruit. În mijloc, pe o masă mare de lemn, se aflau echipamente informatice de ultimul tip. Am remarcat un terminal al agenției Reuter – care difuza, în timp real, toate actualitățile mondiale – și un al doilea terminal, care afișa alte informații, de bună seamă specifice Interpolului.

— Luați loc, ne invită Rickiel, strecurându-se în spatele biroului său.

Mi-am tras un scaun. Delter se așeză puțin mai în spate. Fără niciun preambul, austriacul rezumă:

— Bun. Domnul Delter mi-a explicat că doriți să depuneți mărturie, din proprie inițiativă. Se pare că dețineți elemente care ar putea să ne lămurească în privința acestei afaceri și, poate, să ușureze învinuirile care apasă asupra lui Sarah Gabbor. Corect?

Rickiel se exprima în franceză, fără nici cea mai mică urmă de accent străin.

— Corect, am răspuns.

Polițistul făcu o pauză. Stătea cu capul vârât între umeri, cu brațele încrucișate pe birou. Ecranele calculatoarelor i se reflectau în ochelari, ca niște lucarne lăptoase.

— V-am studiat dosarul, domnule Antioche, reluă el. „Profilul” dumneavoastră este, cel puțin, atipic. Declarați că sunteți orfan. Nu sunteți căsătorit și trăiți singur. Aveți treizeci și doi de ani, dar n-ați exercitat niciodată vreo activitate profesională. Cu toate acestea, trăiți în belșug și locuiți într-un apartament de pe bulevardul Raspail, la Paris. Explicați această bunăstare prin grija deosebită pe care v-o poartă părinții dumneavoastră adoptivi, Nelly și Georges Braesler, proprietari înstăriți din regiunea Puy-de-Dôme. Declarați, de

asemenea, că duceți o viață retrasă și sedentară. Totuși, reveniți dintr-un voiaj prin mai multe țări ale lumii – un periplu care pare să fi fost mai degrabă agitat. Am verificat unele elemente. Vi se semnalează prezența mai cu seamă în Israel și în Republica Centrafricană, în împrejurări câtuși de puțin obișnuite. Ultim paradox: arborați un aer de dandy delicat, dar aveți pe față o cicatrice proaspătă – ca să nu mai spun de mâinile dumneavoastră. Cine sunteți, deci, domnule Antioche?

— Un călător rătăcit într-un coșmar.

— Ce știți despre această afacere?

— Totul. Sau aproape totul.

Rickiel scoase un râset scurt.

— Promițător. Puteți să ne explicați, bunăoară, originea diamantelor care se aflau în posesia domnișoarei Gabbor? Sau de ce Hervé Dumaz a simulat arestarea ei fără a preveni serviciile de securitate de la Beurs von Diamanthandel?

— Categoric.

— Foarte bine. Vă ascultăm și…

— Stați puțin, l-am întrerupt. Urmează să dau niște declarații fără a fi asistat de un avocat, fără nicio protecție și, în plus, într-o țară străină. Ce garanții puteți să-mi oferiți?

Rickiel râse din nou. Ochii săi erau reci și ficși, printre reflexele ecranelor.

— Vorbiți ca un vinovat, domnule Antioche. Totul depinde de gradul dumneavoastră de implicare în această afacere. Dar pot să vă asigur că, în calitate de martor, nu veți avea de suportat niciun fel de tracasări administrative. Interpolul este obișnuit să lucreze la cazuri în care culturile și frontierele se amestecă. Abia apoi, în funcție de țările implicate, se complică lucrurile. Dumneavoastră vorbiți, domnule Antioche, iar noi vom face trierea. Deocamdată vă vom asculta în mod neoficial. Nimeni nu vă va consemna ori înregistra spusele. Nimeni nu va menționa în dosar, sub nicio formă, numele dumneavoastră. Pe urmă, în funcție de interesul informațiilor pe care ni le veți fi prezentat, vă voi cere se repetați mărturisirea în fața altor persoane din cadrul serviciului nostru. Din momentul acela veți deveni „martor oficial”. Și într-un caz și-n altul, vă garantez că, dacă nu ați ucis și nu ați furat pe nimeni, veți putea părăsi Belgia în deplină libertate. Sunteți mulțumit?

Am înghițit și am tras repede o linie mentală peste crimele mele personale. Apoi am făcut rezumatul principalelor evenimente din ultimele două luni. Am povestit tot, scoțând din geantă, pe măsură ce relatam faptele, obiecte care concretizau spusele mele: fișele lui Max Böhm, caiețelul lui Rajko, raportul de autopsie întocmit de Djuric, diamantul pe care mi-l dăduse Wilm, la Ben-Gurion, certificatul de

deces al lui Philippe Böhm, actul de constatare semnat de sora Pascale, caseta conținând „confesiunea” lui Otto Kiefer… În chip de epilog, am depus pe birou primele elemente, descoperite în Elveția: fotografiile lui Max Böhm și radiografia inimii sale dotate cu o capsulă de titan.

Am vorbit mai mult de o oră. M-am străduit să explic dubla intrigă – cea „hoților de diamante” și cea a „hoților de inimi” – și felul în care cele două rețele erau legate între ele. Am avut grijă, de asemenea, să restabilesc rolul fiecăruia, îndeosebi cel al lui Sarah, implicată fără voia ei în această aventură, și cel al lui Hervé Dumaz, care se folosise de mine și care ar fi ucis-o cu siguranță pe Sarah, după ce ar fi recuperat pietrele prețioase.

M-am oprit, observând reacțiile celor doi interlocutori ai mei. Privirea de sticlă a lui Rickiel examina obiectele depuse de mine pe birou. Un zâmbet încremenise pe buzele polițistului. Cât despre Delter, maxilarele sale amenințau să se disloce cu totul. Tăcerea se prelungea. În sfârșit, Rickiel spuse:

— Nemaipomenit. Povestea dumneavoastră e, pur și simplu, nemaipomenită.

Am simțit cum mi se aprind obrajii.

— Nu mă credeți?

— Vă cred, să zicem, în proporție de optzeci la sută. Dar există, în ceea ce spuneți, o mulțime de lucruri ce trebuie verificate, dacă nu demonstrate. Mâzgălelile unui țigan, concluziile unei călugărițe care nu este medic, un diamant izolat, acestea sunt mai degrabă vagi indicii decât probe solide. Cât despre casetă, o vom asculta. Dar știți, desigur, că acest gen de document nu este acceptat de nicio autoritate judecătorească. Rămâne eventuala mărturie a lui Niels van Dötten, geologul dumneavoastră sud-african.

Deodată pofta de a-i sparge micuțului polițai ochelarii deveni irezistibilă. Dar, în mod nedeslușit, admiram și calmul austriacului. Aventura mea ar fi redus la tăcere orice alt ascultător – însă Rickiel evalua, cântărea, analiza fiecare aspect al poveștii. Ofițerul continuă:

— În orice caz, vă mulțumesc, domnule Antioche. Ați clarificat câteva probleme care ne frământau de o bucată de vreme. Uciderea lui Dumaz n-a fost chiar o surpriză pentru serviciile noastre deoarece bănuiam de cel puțin doi ani existența acestui trafic de diamante și dispuneam de prezumții serioase. Cunoșteam numele: Max Böhm, Hervé Dumaz, Otto Kiefer, Niels van Dötten. Cunoșteam rețeaua: triunghiul Europa/RCA/Africa de Sud. Dar ne lipsea esențialul: curierii, adică dovezile. De doi ani, actorii acestui sistem erau sub supravegherea noastră. Niciunul dintre ei n-a parcurs vreodată, personal, ruta diamantelor. Astăzi, datorită dumneavoastră, știm că foloseau păsări. Faptul ar putea părea extraordinar, dar, credeți-mă,

am văzut lucruri și mai ieșite din comun. Oricum, vă felicit, domnule Antioche. Nu vă lipsește nici perseverența, nici curajul. Dacă, într-o zi, o să vă plictisiți de berze, nu ezitați să mă căutați: voi avea de lucru pentru dumneavoastră.

Turnura discuției mă lăsă cu gura căscată.

— Și… asta-i tot?

— Nu, firește. Întrevederile noastre abia încep. Mâine, vom consemna toate astea în scris. Va trebui să vă audieze și judecătorul de instrucție. Mărturia dumneavoastră va permite, poate, trimiterea lui Sarah Gabbor în Israel, până la proces. Nici nu vă închipuiți cât de mult doresc criminalii să-și ispășească pedeapsa în propria lor țară. Ne petrecem viața extrădând deținuți. Deci, asta-i treaba, în ceea ce privește diamantele. Referitor la misteriosul dumneavoastră doctor, sunt mult mai sceptic.

M-am ridicat, cu fața învăpăiată:

— N-ați înțeles nimic, domnule Rickiel. Filiera diamantelor este închisă. În privința asta, totul s-a terminat. În schimb, un chirurg dement continuă să fure organe, pe tot cuprinsul lumii. Nebunul ăsta urmărește un scop – ascuns, permanent, terifiant. E o certitudine. Dispune de toate mijloacele pentru a acționa. În momentul de față nu există decât o singură urgență: prinderea acestui criminal. Arestarea lui înainte de-a mai ucide, iarăși și iarăși, pentru a-și efectua experiențele.

— Lăsați-mă pe mine să apreciez urgențele, replică Rickiel. Rămâneți la hotel astă-scară, în oraș. Oamenii mei v-au rezervat o cameră la Wepler. Nu-i un hotel de lux, dar e destul de confortabil. Ne vom vedea mâine.

Am lovit cu pumnul în birou. Delter sări în picioare, dar Rickiel nici nu clipi. Am strigat:

— Domnule Rickiel, un monstru cutreieră lumea! Torturează și ucide copii! Dumneavoastră puteți să-l dați în urmărire, să consultați terminale, să coroborați mii de fapte, să luați legătura cu polițiile din întreaga lume. Faceți-o, pentru numele lui Dumnezeu!

— Mâine, domnule Antioche, murmură polițistul, frământându-și buzele. Mâine. Nu insistați.

Am ieșit, trântind ușa.

51.

Câteva ore mai târziu, îmi rumegam încă furia, în camera de hotel. În destule privințe, mă lăsasem tras pe sfoară. Livrasem informațiile mele OIPC-ului și, practic, nu obținusem nimic în schimb – cel puțin din punctul de vedere al anchetei. Singura consolare era că depoziția

mea avea să joace un rol pozitiv în favoarea lui Sarah.

În afară de asta, seara sporise impasurile. Îmi sunasem robotul: niciun mesaj. O sunasem pe doctorița Warel: fără rezultat.

La opt și jumătate sună telefonul. Am smuls receptorul. Vocea de la celălalt capăt al firului mă surprinse:

— Antioche? Rickiel la telefon. Aș vrea să stau de vorbă cu dumneata.

— Când?

— Acum. Sunt jos, în barul hotelului.

Barul de la Wepler era mochetat în roz-închis și semăna mai degrabă cu un alcov destinat unor plăceri dubioase. L-am descoperit pe Simon Rickiel într-un fotoliu de piele, încotoșmănat în jerseul său larg. Ciugulea cu circumspecție niște măsline, cu un pahar de whisky în fața lui. M-am întrebat dacă mai avea la brâu Glock-ul – și dacă ar fi fost capabil să-l scoată din toc la fel de iute ca mine.

— Stai jos, Antioche. Și nu mai fă pe durul. Ți-ai dat măsura.

M-am așezat și am comandat un ceai chinezesc. L-am observat câteva secunde pe Rickiel. Avea aceeași față, aceleași lentile mari și bombate, ca imaginea unei oglinzi pe jumătate aburite.

— Am venit să te felicit încă o dată.

— Să mă feliciți?

— Am oarecare experiență în domeniul criminalisticii, să știi. Pot să apreciez valoarea anchetei dumitale. Ai făcut o treabă excelentă, Antioche. Serios. Oferta de angajare pe care ți-am făcut-o în biroul meu n-a fost o glumă.

— Îmi închipui că nu pentru asta ai venit, totuși.

— Nu. Azi după-amiază am înțeles foarte bine dezamăgirea dumitale. Socoți că n-am acordat destul credit poveștii cu chirurgul criminal.

— Exact.

— Nu puteam face mai mult. În orice caz, nu în prezența lui Delter.

— Care-i legătura?

— Acest aspect al lucrurilor nu îl privește.

Chelnerul îmi aduse ceaiul. Aroma înțepătoare a infuziei îmi aminti deodată de humusul pădurii.

— Ai dat, așadar, crezare spuselor mele?

— Da. Rickiel pipăia măslinele cu vârful unei scobitori. Dar ți-am spus: aspectul ăsta necesită o muncă serioasă de investigație. În plus, ar trebui să joci cinstit cu mine.

— Cinstit?

— Nu mi-ai spus totul. Nimeni nu poate să descopere lucruri dintr-astea fără să facă valuri.

O înghițitură de ceai îmi oferi răgazul de a-mi masca tulburarea. Am făcut pe nevinovatul:

— Nu înțeleg ce vrei să spui, Rickiel.

— Foarte bine. Azi după-amiază am amintit de Max Böhm, Otto Kiefer, Niels van Dötten. Adevărați delincvenți, dar, totodată, sexagenari, mai degrabă inofensivi, cred că ești de acord. Or, acești oameni erau protejați. Exista Dumaz, dar mai existau și alții. Mult mai periculoși. Pe câțiva îi știu. Am să-ți dau niște nume. Dumneata să-mi spui ce-ți evocă.

Rickiel schiță un zâmbet ironic, înainte de-a înghiți o măslină.

— Miklos Sikkov.

Un upercut la ficat. Am descleștat ușor fălcile:

— Nu-l cunosc.

— Milan Kalev.

De bună seamă, acolitul lui Sikkov. Am murmurat:

— Cine sunt oamenii ăștia?

— Niște călători. În genul dumitale. Dar mai puțin norocoși. Au decedat, amândoi.

— Unde?

— Corpul lui Kalev a fost găsit în Bulgaria, în 31 august, la periferia Sofiei. Avea gâtul tăiat cu un ciob de sticlă. Sikkov a murit în Israel, la 6 septembrie. În teritoriile ocupate. Șaisprezece gloanțe în plină figură. Ambele afaceri au fost clasate. Primul omor a fost comis pe când te aflai la Sofia, Antioche. Celălalt, când erai în Israel. Exact în același loc – la Balatakamp. Coincidențe mai degrabă curioase, recunoaște.

Am repetat:

— Nu-i cunosc pe acești oameni.

Rickiel își reluă micul său manej cu măslinele. Niște oameni de afaceri germani tocmai intraseră în bar. Bătăi pe spate, râsete zgomotoase. Cu buzele unse, polițistul reluă:

— Am și alte nume, Antioche. Ce știi despre Marcel Minaüs, Yeta Iakovic, Ivan Tornoi?

Victimele masacrului din gara Sofia. Am declarat, mai deslușit:

— Serios, numele astea nu-mi spun nimic.

— Ciudat, zise austriacul, apoi bău o înghițitură de alcool, înainte de a urmă: Știi ce m-a determinat să lucrez pentru Interpol, Antioche? Nu gustul riscului. Nici cel al dreptății. Pur și simplu, pasiunea pentru limbile străine. E un domeniu care m-a interesat încă din copilărie. N-ai idee ce importanță au limbile în lumea crimei. În momentul de față, în Statele Unite, agenții FBI-ului lucrează pe rupte pentru a stăpâni dialectele chineze. Numai așa pot spera să pună stavilă activității triadelor. Pe scurt, vorbesc curent bulgara. Alt zâmbet. Ca atare, am citit cu mare atenție raportul semnat de doctorul Milan Djuric. Destul de edificator, înfricoșător, chiar. Am studiat și un raport al poliției bulgare referitor la un adevărat masacru care a avut loc în gara din

Solia, în seara de 30 august. Treabă de profesioniști. În urma acelui măcel, trei nevinovați și-au pierdut viața – cei pe care i-am numit adineaori: Marcel Minaüs, Yeta Iakovic și un copil, Ivan Tornoi. Mama celui din urmă a depus mărturie, Antioche. E categorică: ucigașii vizau un al patrulea om, un străin, ale cărui semnalmente corespund cu ale dumitale. Câteva ore mai târziu, Milan Kalev murea într-un antrepozit, înjunghiat în gât, ca un animal.

Am renunțat să mai sorb din Lapsang.

— Tot nu înțeleg, am îngăimat.

Rickiel abandonă la rândul său măslinele și mă privi în ochi. Lentilele îi reflectau paharul de whisky sub forma unor scântei roșcate.

— Kalev și Sikkov sunt cunoscuți de serviciile noastre. Kalev era un mercenar bulgar – mai mult sau mai puțin medic – care obișnuia să-și tortureze victimele folosind un bisturiu cu înaltă frecvență. Fără sânge, fără multe urme, dar cu suferințe cumplite, cizelate cu rafinament. Sikkov era instructor militar. În anii șaptezeci, pregătea trupele lui Amin Dada, în Uganda. Era un expert în arme automate. Ambii indivizi erau extrem de periculoși.

Rickiel păstră un moment de tăcere, apoi își lansă bomba.

— Lucrau pentru Lumea Unică.

Am făcut pe miratul:

— Mercenari într-o organizație umanitară?

— Uneori pot fi folositori, pentru a asigura paza transporturilor sau securitatea personalului.

— Unde vrei să ajungi, Rickiel?

— La Lumea Unică. Și la vasta dumitale ipoteză.

— Prin urmare?

— Consideri că Max Böhm trăia – poate ar trebui să spun: supraviețuia – sub dominația unui singur om: chirurgul virtuoz care l-a salvat de la o moarte sigură, în august 1977?

— Absolut.

— După părerea dumitale, acest doctor își exercita influența asupra lui Böhm prin intermediul Lumii Unice. Ăsta ar fi motivul pentru care bătrânul elvețian și-a lăsat moștenire întreaga avere organizației, așa-i?

— Da.

Rickiel vârî o mână sub jerseu și scoase un dosar subțire din care extrase niște foi dactilografiate.

— Atunci, aș vrea să-ți semnalez anumite fapte care, cred, confirmă supozițiile dumitale.

Emoția îmi taie răsuflarea.

— Am întreprins și eu o investigație asupra asociației. Lumea Unică își păstrează bine secretele. E greu să afli cu precizie amploarea

activităților sale, numărul medicilor, al donatorilor. Dar am descoperit, în ceea ce-l privește pe Böhm, mai multe lucruri tulburătoare. Max Böhm vărsa cea mai mare parte a câștigurilor lui ilicite în contul LU. În fiecare an, „dona” asociației câteva sute de mii de franci elvețieni. Informațiile astea sunt, după opinia mea, incomplete. Böhm folosea mai multe bănci și, bineînțeles, conturi numerotate. Este deci dificil să-ți faci o idee exactă despre adevăratele sale transferuri de fonduri. Un lucru însă e sigur: Böhm era membru al Clubului celor 1001. Cunoști, de bună seamă, sistemul. Dar ceea ce nu știi este că Böhm contribuise, la vremea creării clubului, cu un milion de franci elvețieni – practic, un milion de dolari. Asta era în 1980 – la doi ani după începutul traficului de diamante.

Stupoare. Lumină. Declicuri. Bătrânul Max preda câștigurile sale Lumii Unice, și nu direct „doctorașului”. Ori că organizația se însărcina cu retribuirea monstrului, ori că, mai simplu, îi finanța, în propriul ei nume, „experiențele”.

Rickiel continuă:

— Mi-ai spus că Dumaz n-a reușit să descopere locul în care își făcea Böhm examenele medicale. Că n-ai dat de urma lui în nicio clinică elvețiană, franceză sau germană. Cred că știu unde își efectua ornitologul analizele, în deplină discreție. La centrul Lumii Unice, din Geneva, care dispune de un material medical performant. Și aici, Böhm plătea cu bani grei, iar organizația nu putea să-i refuze acest mic „serviciu”.

Am încercat să beau o înghițitură de ceai. Degetele îmi tremurau. Fără nicio îndoială, Rickiel avea dreptate.

— Ce dovedește asta, după părerea dumitale?

— Că Lumea Unică ascunde cu siguranță ceva. Și că „doctorașul” dumitale ocupă acolo un post important, care-i permite să angajeze oameni ca Sikkov și Kalev, să-și finanțeze propriile experiențe, să facă „servicii” cardiacului cel mai prețios din lume: dresorul de berze.

Rickiel își disimulase jocul: când stătuserăm de vorbă, în cursul după-amiezii, știa deja mai multe despre Lumea Unică decât chiar despre traficul de diamante. Ca și când mi-ar fi citit gândurile, el continuă:

— Înainte de a te întâlni pe dumneata, Antioche, cunoșteam legăturile ciudate care-l uneau pe Max Böhm de Lumea Unică – dar nu bănuiam nimic despre pista inimilor. Omorurile cărora le-au căzut victime Rajko și Gomun aparțin unei serii mai vaste. După ce ai plecat de la mine, am întreprins o cercetare pe rețeaua informatică. Am lansat, prin intermediul terminalelor, o investigație referitoare la crimele sau morțile violente survenite în cursul ultimilor zece ani și a căror caracteristică era dispariția inimii victimei – nu-ți poți imagina câte lucruri sunt informatizate, în ziua de azi, în țările membre ale

OIPC. Caracterul ieșit din comun al furtului unei inimi a facilitat lucrurile. Lista a ieșit la ora douăzeci. E departe de a fi exhaustivă, întrucât „hoțul” dumitale operează, pare-se, mai cu seamă în țări aflate în criză sau foarte sărace, despre care nu dispunem întotdeauna de informații. Dar această listă e suficientă. Și de natură să înfioare. Iat-o.

Ceașca mea se făcu țăndări. Ceaiul fierbinte îmi împroșcă mâinile insensibile. Am smuls lista din mâna lui Rickiel. Era palmaresul malefic, redactat în engleză, al hoțului de organe:

21/08/91. Numele: *Gomun. Pigmee. Sex feminin. Născută circa iunie 1976. Decedată 21/08/91, lângă Zoko, provincia Lobaye, Republica Centrafricană. Împrejurările morții*: *accident/atac de gorilă. Particularități*: *mutilări/dispariția inimii. Grupa sanguină*: B Rh$_{+}$. *Indice HLA*: $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$.

22/04/91. Numele: *Rajko Nicolici. Țigan. Sex masculin. Născut circa 1963, Iskenderun, Turcia. Decedat 22/04/91, în pădurea zisă „cu ape limpezi”, lângă Sliven, Bulgaria. Împrejurările morții*: *omor. Caz nerezolvat. Particularități*: *mutilări/dispariția inimii. Grupa sanguină*: O Rh$_{+}$. *Indice HLA*: $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$.

03/11/90. Numele: *Tasmin Johnson. Hotentot. Sex masculin. Născut 16/01/1967, lângă Maseru, Africa de Sud. Decedat 03/11/90, în împrejurimile minei Waka, Africa de Sud. Împrejurările morții*: *atac de felină. Particularități*: *mutilări/dispariția inimii. Grupa sanguină:* A Rh$_{+}$. *Indice HLA*: $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$.

16/03/90. Numele: *Hassan al Begassen. Sex masculin. Născut circa 1970. Lângă Djebel al Fau, Sudan. Decedat 16/03/90. În culturile agricole irigate ale satului nr.16. Împrejurările morții*: *atac de animal sălbatic. Particularități*: *mutilări/dispariția inimii. Grupa sanguină*: AB Rh $_{+}$. *Indice HLA*: $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$.

04/09/88. Numele: Ahmed Iskam. Sex masculin. Născut 05/12/1962, Bethleem, Teritoriile ocupate. Israel. Decedat 04/09/88, la Bet Jallah. Împrejurările morții: *asasinat politic. Caz nerezolvat. Particularități*: *mutilări/dispariția inimii. Grupa sanguină*: O Rh$_{+}$. *Indice HLA*: $Aw_{19,3}$-$B_{37,5}$.

Lista continua astfel, pe mai multe pagini, până în 1981 – dată la care începea analiza informatică. Era de presupus că, în realitate, ea mergea și mai departe. Câteva zeci de copii sau adolescenți, de sex masculin sau feminin, fuseseră condamnați la moarte, pe tot cuprinsul

lumii, având în comun doar un singur lucru: indicele HLA Aw19,3-B37,5.. Acuitatea sistemului îmi dădea amețeală. Ceea ce bănuisem descoperind similitudinea grupelor histologice ale lui Gomun și Rajko se confirma la o scară dementă. Rickiel reluă, dând glas propriilor mele gânduri:

— Înțelegi, nu-i așa? Monstrul dumitale nu face trafic, nici experiență la întâmplare. Preocuparea sa este mult mai subtilă. Caută, pe tot întinsul planetei, inimi care aparțin unei singure și aceleiași grupe histologice.

— Asta e… tot?

— Nu. Ți-am mai adus ceva.

Rickiel scotoci în jerseul lui amplu și scoase la iveală o pungă de plastic neagră. Abia acum înțelegeam rostul piesei sale vestimentare de lână: putea ascunde sub ea orice. Rickiel puse obiectul pe masă. Din nou stupoare! Punga conținea încărcătoare de Glock, calibrul 45, înfășurate într-o bandă adezivă argintie. Am ridicat o privire mirată.

— M-am gândit că proviziile astea ți-ar putea fi de folos. „Articolele” sunt învelite în bandă adezivă cu plumb, care anulează efectul razelor X ale detectoarelor din aeroporturi. Arma dumitale nu-i un secret, Antioche. Pistoalele din polimeri sunt noile arme ale călătorilor, în special ale teroriștilor. Sarah Gabbor purta, și ea, un Glock, calibrul 9 mm Parabellum. Și nu uita „accidentul” lui Sikkov: șaisprezece gloanțe în plină figură.

Priveam amuțit încărcătoarele: pe puțin 150 de gloanțe de 45, tot atâtea promisiuni de violență și moarte. Simon Rickiel conchise cu o voce fără inflexiuni:

— Așa cum ți-am spus deja, OIPC-ul e obișnuit să ancheteze afaceri complexe. Când este cazul, putem emite și împuterniciri, pentru a câștiga timp. Sunt sigur că vei putea da de hoțul de inimi. Cu mult înaintea noastră, care trebuie să reglăm afacerea diamantelor, să-ți verificăm declarațiile, să-l găsim pe van Dötten… Te-am mințit azi după-amiază: tot ce mi-ai spus a fost înregistrat pe DAT și retranscris imediat pe calculator. Am depoziția dumitale în buzunar. Semnează-o. Și dispari. Ești singur, Antioche. Și în asta constă forța dumitale. Poți să pătrunzi în dispozitivul Lumii Unice și să-l descoperi pe criminalul ăla. Găsește-l, găsește omul care i-a supus la asemenea suplicii pe Nicolici, pe Gomun, pe toți ceilalți. Găsește-l! Și procedează cum vei crede de cuviință.

52.

Când am intrat în camera mea, beculețul telefonului clipea. Am ridicat repede receptorul și am format indicativul centralei.

— Louis Antioche, camera 232. Am vreun mesaj?

Un accent belgian sănătos îmi răspunse:

— Domnule Antioche… Antioche… Să văd…

Am auzit clămpănitul tastelor unui calculator. Înăuntrul antebrațului meu, venele pulsau și zvâcneau sub piele, ca niște entități independente.

— O doamnă Catherine Warel v-a telefonat la nouă și-un sfert. Nu erați în cameră.

Am simțit că mă sufoc de furie.

— Cerusem să mi se facă legătura în bar!

— Serviciul nostru s-a schimbat la ora douăzeci și unu. Îmi pare rău, solicitarea n-a fost transmisă.

— Doamna aceea a lăsat un număr la care s-o sun?

Vocea îmi enumeră coordonatele personale ale Catherinei Warel. Am format numaidecât cele zece cifre. După două sonerii am auzit glasul aspru al doctoriței:

— Alo?

— Antioche. Aveți noutăți?

— Am informațiile pe care le-ați vrut. E incredibil. Ați avut dreptate pe toată linia. Am obținut lista medicilor francofoni care au lucrat în Republica Centrafricană sau în Congo în ultimii treizeci de ani. Există un nume care-ar putea să fie al celui pe care-l căutați. Dar ce nume! E vorba de Pierre Sénicier, adevăratul precursor al transplantului cardiac. Un chirurg francez care a realizat prima grefă pe o ființă umană, folosind inima unei maimuțe, în 1960.

Un tremur febril începu să-mi scuture trupul. Sénicier. Pierre Sénicier. În mintea mea se ivi, învăluit în tenebre, extrasul de enciclopedie pe care-l citisem la Bangui: „… în ianuarie 1960, medicul Pierre Sénicier implantase inima unui cimpanzeu în toracele unui bolnav de șaizeci și opt de ani aflat în ultimul stadiu al unei insuficiențe cardiace ireversibile. Operația a reușit. Însă inima grefată nu a funcționat decât câteva ore…"

Catherine Warel continuă:

— Istoria acestui adevărat geniu e cunoscută în cercurile medicale. La vremea respectivă, transplantul realizat de el a stârnit multă vâlvă, apoi Sénicier a dispărut brusc. Se spunea că avusese neplăceri cu Ordinul medicilor – era bănuit de experiențe interzise, de intervenții clandestine. Sénicier s-a refugiat, cu familia sa, în Republica Centrafricană. A devenit, pare-se, omul cauzelor nobile, medicul negrilor. Un fel de Albert Schweitzer, dacă vreți. Sénicier ar putea fi omul dumneavoastră. Totuși, un fapt nu concordă…

— Care? am întrebat cu voce stinsă.

— Ziceați că Max Böhm a fost operat în august 1977?

— Da.

— Sunteți sigur de dată?
— Absolut.
— Atunci, nu se poate ca Sénicier să fi făcut operația.
— De ce?
— Pentru că, în 1977, chirurgul nu mai era în viață. La sfârșitul anului 1965, chiar în noaptea de revelion, el și familia sa au fost atacați de niște pușcăriași eliberați de Bokassa în timpul loviturii de stat. Au murit cu toții – Pierre Sénicier, soția sa și cei doi copii ai lor – în incendiul care le-a distrus vila. În ceea ce mă privește, n-am știut nimic despre toate astea, dar... Domnule Antioche, mai sunteți pe fir? Domnule Antioche... Antioche?

53.

Când vine vara, în zona arctică, banchiza se fisurează și cedează, parcă în silă, apelor negre și înghețate ale mării Bering.

Așa era acum și sufletul meu. Năucitoarea dezvăluire făcută de Catherine Warel închidea dintr-odată cercul infernal al aventurii mele. O singură ființă din lume mai putea încă să dea lumină sinistrului meu felinar: Nelly Braesler, mama mea adoptivă.

Cu acceleratorul împins până la refuz, goneam înspre centrul Franței. Șase ore mai târziu, am trecut de Clermont-Ferrand, apoi am apucat către orășelul Villiers, situat la câțiva kilometri spre est. Ceasul de pe tabloul de bord indica ora cinci și jumătate. În sfârșit, micul târg trecu prin lumina farurilor. Am cotit o dată, încă o dată, apoi am ajuns la proprietatea soților Braesler. Am parcat lângă zidul împrejmuitor.

Se lumina de ziuă. Peisajul, înroșit de toamnă, semăna cu o pădure de flăcări, împietrită. Totul era încremenit într-o liniște desăvârșită. Canale negre mângâiau iarba înaltă, copaci pe jumătate desfrunziți zgâriau cerul cenușiu și neted.

Am intrat în curtea conacului care forma un U de piatră. În stânga, la o sută de metri, l-am zărit pe Georges Braesler, deja în picioare, trebăluind printre cuști mari în care se foiau păsări de culoare cenușie. Stătea cu spatele și nu putea să mă vadă. Am traversat peluza în liniște și m-am strecurat în casă.

Înăuntru, totul era de piatră și lemn. Ambrazuri largi, tăiate în rocă, dădeau înspre grădina din spate. Mobile de stejar tronau ici și colo, degajând un miros puternic de ceară. Lustre de fier forjat își proiectau umbrele pe dalele pardoselii. Domnea, aici, o asprime de Ev Mediu, un parfum de aristocrație crudă și oarbă. Mă aflam într-un refugiu, ferit de trecea timpului. Un adevărat bârlog de căpcăuni, baricadați în privilegiile lor.

— Cine sunteți?

M-am întors și am dat cu ochii de silueta firavă a lui Nelly, umerii ei înguști și fața de cretă, roasă de alcool. Bătrâna mă recunoscu la rândul ei și trebui să se sprijine de perete, bâiguind:

— Louis… Ce faci aici?

— Am venit să vorbim despre Pierre Sénicier.

Nelly se apropie clătinându-se. Peruca ei albă, ușor albăstrită, stătea strâmb. Se vedea că mama mea adoptivă nu prea dormise, și era deja beată.

— Pierre… Pierre Sénicier? îngăimă ea.

— Da, am rostit cu voce neutră. Cred că am ajuns în sfârșit la vârsta rațiunii. Vârsta rațiunii și-a adevărului, Nelly.

Bătrâna lăsă privirea în jos. Clipi de câteva ori, apoi, spre surprinderea mea, buzele ei schițară un zâmbet. Murmură: „Adevărul…”, pe urmă se îndreptă, cu pași mai siguri, către un gheridon pe care erau îngrămădite mai multe clondire. Umplu două pahare cu alcool și îmi întinse unul.

— Nu beau, Nelly. Și-i mult prea devreme.

Ea insistă:

— Bea, Louis, și stai jos. O să ai nevoie.

I-am dat ascultare fără să comentez. Am ales un fotoliu, lângă șemineu. Frisoanele mă scuturară din nou. Am băut o înghițitură de whisky. Arsura alcoolului îmi făcu bine. Nelly se așeză în fața mea, în *contre-jour*. Puse clondirul pe jos, lângă ea, apoi dădu pe gât tot conținutul paharului și-l umplu din nou. Își recăpătase culoarea și siguranța. În sfârșit, începu, tutuindu-mă:

— Există lucruri care nu se uită, Louis. Lucruri care rămân gravate în inimile noastre, ca inscripțiile în marmura pietrelor de mormânt. Nu știu cum de cunoști numele de Pierre Sénicier. Nu știu ce anume ai descoperit. Nu știu cum de-a putut migrația berzelor să te aducă aici, pentru a dezgropa secretul cel mai bine păstrat din lume. Dar asta nu contează. Nimic nu mai contează acum. Ora adevărului a sunat, Louis, și, pentru mine, poate și cea a eliberării.

Pierre Sénicier aparținea unei familii din marea burghezie pariziană. Tatăl lui, Paul Sénicier, era un magistrat renumit, care dominase epoca sa și traversase, imperturbabil, mai multe republici. Era un om auster, tăcut și crud, un om care inspira teamă și care privea lumea ca pe o construcție șubredă, supusă mâinii sale puternice. La începutul secolului, soția sa i-a dăruit, în câțiva ani, trei fii, trei băieți promiși celui mai frumos viitor, dar care s-au dovedit a fi „încheietori de rasă” cu creier steril. Tatăl era disperat, dar averea i-a îngăduit să salveze aparențele. Henri, primul fiu, cocoșat și înapoiat mintal, s-a dus să supravegheze „castelele”: trei conace părăginite, în Normandia. Dominique, cel mai viguros din punct de vedere fizic, a intrat în armată și a câștigat câteva galoane, cu ajutorul relațiilor. Cât despre

Raphël, mezinul, mai puțin idiot și mai prefăcut, s-a făcut preot. A moștenit o dioceză, într-o regiune izolată, nu departe de domeniile lui Henri, apoi a dispărut și el în uitare.

La vremea aceea, Paul Sénicier deja nu se mai interesa de acești trei copii. N-avea ochi decât pentru cel de-al patrulea fiu al său, Pierre, născut în 1933. Paul Sénicier avea pe atunci cincizeci de ani. Soția sa, care nu mai era tânără, îi dăruise acest copil *in extremis*, apoi murise, ca și când își îndeplinise ultima datorie.

În toate privințele, Pierre a fost o binecuvântare. Acest copil extraordinar părea să fi acaparat toate darurile, toate atuurile acestei familii de degenerați. Bătrânul tată s-a consacrat în întregime educației fiului său. L-a învățat, personal, să citească și să scrie. A urmărit cu aviditate trezirea inteligenței sale. Când Pierre ajunsese la vârsta pubertății, Paul Sénicier spera să îmbrățișeze aceeași carieră ca el, în magistratură. Dar fiul său dorea să se orienteze spre medicină. Tatăl a cedat. Presimțea că o vocație veritabilă își croia drum în nucleul personalității copilului. Nu se înșela. La douăzeci și trei de ani, Sénicier-fiul era deja un chirurg de înaltă clasă, specializat în domeniul cardiac.

În acea epocă l-am cunoscut pe Pierre. Făcea să se vorbească despre el în micul nostru cerc de copii din mari familii, trândavi și înfumurați. Era înalt, chipeș, cumpătat. Întreaga sa ființă răsuna de o liniște misterioasă. Îmi amintesc că obișnuiam să organizăm „raliuri". Serate pretențioase în care ne închideam ca niște sălbăticiuni, parcă anemiați de propria noastră singurătate. Fetele purtau rochiile mamelor lor, iar băieții se îmbrăcau în vechi smokinguri albe, bățoase și scrobite. La seratele acelea, noi, fetele, nu așteptam decât un singur bărbat: Pierre Sénicier. El aparținea deja lumii adulților, a responsabilităților. Dar când își făcea apariția, atmosfera se schimba dintr-odată. Lustrele, rochiile, băuturile, totul părea să prindă viață și să sclipească pentru el.

Nelly se opri și își umplu din nou paharul.

— Eu sunt cea care l-a prezentat pe Pierre Sénicier lui Marie-Anne de Montalier. Marie-Anne mi-era prietenă foarte apropiată. Era o fată blondă, slabă, cu părul ciufulit, lăsând mereu impresia că tocmai ieșise din pat. Cel mai izbitor lucru însă era paloarea ei: o albeață, o transparență ce nu puteau fi comparate cu niciun alt ton. Marie-Anne aparținea unei familii bogate de coloniști francezi care se stabiliseră în ținuturile sălbatice din Africa în cursul secolului trecut. Se bârfea că, de teamă să nu-și strice sângele cu rasa neagră, familia ei încheiase căsătorii consangvine, ceea ce explica anemia descendenților.

În secunda în care l-a întâlnit pe Pierre, Marie-Anne s-a îndrăgostit de el. În mod confuz, am regretat imediat că le-am făcut cunoștință. Destinul lor, însă, era pecetluit. Foarte repede, pasiunea lui Marie-

Anne a devenit o neliniște, o angoasă latentă care a izolat-o de lumea exterioară. De la o zi la alta, se învăluia într-o lumină sumbră, care o făcea și mai frumoasă. În ianuarie: 1957, Pierre și Marie-Anne s-au căsătorit. În ziua nunții, la masă, ea mi-a șoptit: „Sunt pierdută. O știu, dar e alegerea mea”.

Cam pe atunci l-am cunoscut pe Georges Braesler. Era mai vârstnic decât mine, scria poeme și scenarii. Dorea să călătorească, îndeplinind misiuni diplomatice, „precum Claudel sau Malraux”, spunea el. Pe vremea aceea eram destul de drăguță, nepăsătoare și ușuratică, mă vedeam din ce în ce mai rar cu vechile mele cunoștințe și nu păstram o legătură strânsă decât cu Marie Anne, care îmi scria regulat. Așa am descoperit adevărata natură a lui Pierre Sénicier, soțul ei, căruia tocmai îi născuse un băiețel.

În 1958, Sénicier ocupa un post important în secția de chirurgie cardiacă a spitalului Pitié. Avea douăzeci și cinci de ani. O carieră strălucită se deschidea în fața sa, dar Pierre era stăpânit de o înclinație ireversibilă spre Rău. Marie-Anne îmi explica asta în scrisorile ei. Explorase trecutul soțului său și descoperise zone de umbră terifiante. În studenție, Sénicier fusese surprins în timp ce efectua vivisecții pe pui de pisică. Martorii crezuseră că au halucinații: țipetele cumplite ce răsunau sub bolta facultății, micile corpuri contorsionate de suferință… Mai târziu, fusese bănuit de practicarea unor acte odioase asupra unor copii anormali, într-un spital din Villejuif. Pe trupurile năpăstuiților se descoperiseră plăgi inexplicabile, arsuri, tăieturi.

Ordinul medicilor l-a amenințat pe Sénicier cu ridicarea dreptului de a profesa, dar, în 1960, a survenit un eveniment major. Pierre Sénicier a realizat o operație fără precedent: grefarea unei inimi de cimpanzeu în corpul unui om. Pacientul n-a supraviețuit decât câteva ore, dar operația în sine era o reușită pe plan chirurgical. Bănuielile sinistre au fost date uitării. Sénicier a devenit o glorie națională, aclamată de lumea științifică. La douăzeci și șapte de ani, chirurgul a primit Legiunea de Onoare, din mâna generalului de Gaulle.

Un an mai târziu, bătrânul Sénicier s-a stins din viață. Testamentul său acorda cea mai mare parte a bunurilor sale lui Pierre, care a folosit banii pentru a deschide o clinică particulară, la Neuilly-sur-Seine. În câteva luni, clinica Pasteur a devenit o instituție foarte căutată, unde veneau să se trateze cele mai bogate personalități din întreaga Europă. Pierre Sénicier era în culmea gloriei. Atunci s-a manifestat voința sa umanitară. A construit în grădinile clinicii un orfelinat, menit să ofere adăpost unor tineri fără familie sau să se ocupe de educația unor copii săraci, îndeosebi țigani. Noua sa notorietate i-a permis să colecteze repede fonduri din partea statului, a întreprinderilor și a publicului larg.

Am auzit un clinchet – clondirul pe marginea paharului – urmat de

gâlgâitul lichidului. Câteva clipe de liniște, apoi Nelly plescăi din limbă. În mintea mea, convergențele evenimentelor căpătau formă, înălțându-se ca o hulă de tenebre.

— Atunci s-a produs răsturnarea. Tonul corespondenței lui Marie-Anne s-a schimbat brusc. Prietena mea a abandonat stilul amical, pentru a redacta scrisori lugubre, îngrozitoare. Nelly râse scurt: Eram convinsă că își pierduse mințile. Nu puteam crede ce-mi povestea. După spusele ei, instituția lui Sénicier nu era decât un loc de barbarie insuportabilă. Soțul ei instalase la subsol un bloc operator ferecat, unde practica, pe copii, intervenții chirurgicale oribile: grefe monstruoase, transplanturi pe viu, torturi incredibile…

În paralel, dosarele acuzațiilor formulate de familiile de țigani se înmulțeau. S-a dispus efectuarea unei percheziții la clinica Pasteur. Pentru o ultimă dată, relațiile și influența l-au salvat pe Sénicier. Prevenit din timp de sosirea poliției, chirurgul a provocat un incendiu în clădirile instituției. Abia dacă s-au putut evacua, în ultima clipă, copiii de la etajele superioare și bolnavii din clinică. Ce putea fi mai rău a fost evitat. Cel puțin, oficial. Fiindcă nimeni nu a scăpat cu viață din subsolul laboratorului clandestin. Sénicier zăvorâse camera ororilor și arsese copiii grefați.

O scurtă anchetă a stabilit originea accidentală a incendiului. Copiii supraviețuitori au fost redați familiilor sau transferați în alte centre și dosarul a fost clasat. Marie-Anne mi-a trimis o ultimă scrisoare, explicându-mi – culmea ironiei – că soțul ei era „vindecat”, că urmau să plece amândoi în Africa, pentru a acorda ajutor și îngrijiri medicale populațiilor de culoare. În aceeași perioadă, Georges a fost numit într-un post diplomatic în Asia de Sud-Est. M-a convins să-l urmez. Era în noiembrie 1963, aveam treizeci și doi de ani.

Brusc, în vestibul se aprinse lumina. Apăru un bătrân, cu o vestă de lână: Georges Braesler. Ținea în brațe o pasăre mare, cu penajul murdar de noroi. Pene cenușii cădeau pe pardoseală. Bătrânul dădu să intre în încăpere, dar Nelly îl opri:

— Pleacă, Georges.

El nu manifestă nicio surprindere la auzul tonului poruncitor. Nu se miră nici de prezența mea. Nelly strigă:

— Pleacă!

Bătrânul făcu stânga-mprejur și dispăru. Nelly bău din nou și râgâi. Un miros pregnant de whisky se răspândi în jur. Lumina zilei pătrundea vag în salon. Deslușeam, acum, trăsăturile chipului răvășit al lui Nelly.

— În 1964, după un an petrecut în Thailanda, Georges a fost rechemat. Malraux, prietenul său, era pe vremea aceea ministrul Culturii. Cunoștea bine continentul negru și ne-a trimis în Republica Centrafricană. Ne-a zis: „E o țară incredibilă. Fantastică”. Autorul

Drumului regal n-ar fi putut spune mai bine, dar ignora un amănunt important: acolo trăiau acum Pierre și Marie-Anne Sénicier, cu cei doi copii ai lor.

Reîntâlnirea noastră a fost destul de stranie. Legăturile de prietenie s-au reînnodat. Prima cină a fost perfectă. Pierre îmbătrânise, dar părea calm, destins. Revenise la comportamentul politicos și distant. Vorbea despre soarta copiilor africani, măcinați de boli, care aveau neapărat nevoie de asistență medicală. Părea la o mie de leghe de coșmarurile din trecut și am început să pun iarăși la îndoială dezvăluirile lui Marie-Anne.

Treptat, însă, am înțeles că nebunia lui Sénicier era reală. Pierre ura faptul că se afla în Africa. Nu suporta ideea că trebuise să pună capăt carierei sale. El, care izbutise experiențe inedite, unice, era acum nevoit să practice o medicină rudimentară, în blocuri operatorii care funcționau cu benzină și în saloane care puțeau a manioc. Sénicier nu putea să accepte asta. Furia lui se transformase într-o răzbunare surdă, îndreptată împotriva lui însuși și a familiei ale.

Astfel, Sénicier își considera cei doi fii drept obiecte de studiu. Stabilise cu cea mai mare precizie biotipul fiecăruia dintre ei, le analizase grupa sanguină, grupa histologică, amprentele digitale… Efectua asupra lor experiențe oribile, pur psihologice. În câteva rânduri, invitată fiind la cină, am asistat la scene traumatizante, pe care n-am să le uit niciodată. Când mâncarea era adusă la masă, Sénicier se apleca spre cei doi băieți și le spunea cu o voce scăzută: „Uitați-vă în farfuria voastră, copii. Ce credeți că avem de mâncare?” Bucăți maronii de carne pluteau în sos. Sénicier începea să le plimbe de colo-colo, cu vârful furculiței. Repeta întrebarea: „Ce animal credeți voi că mâncați astă-seară? O micuță gazelă? Purceluș? Maimuțică?” Și agita mai departe bucățelele vâscoase care luceau în lumina nesigură a becului electric, până când lacrimile începeau să se rostogolească pe obrajii copiilor îngroziți. Sénicier continua: „Dacă nu cumva o fi altceva. Nu se știe niciodată ce mănâncă sălbaticii ăștia, aici. Poate că-n seara asta…” Băieții fugeau de la masă, terorizați. Marie-Anne stătea nemișcată. Sénicier rânjea. Voia să-și convingă copiii că erau canibali – că mâncau în fiecare seară carne de om.

Copiii creșteau în suferință. Cel mare făcu o adevărată nevroză. În 1965, la opt ani, conștiința lui percepea pe de-a-ntregul monstruozitatea tatălui său. Devenise rigid, tăcut, insensibil, și, în mod paradoxal, preferatul lui Sénicier. Pierre nu se mai ocupa decât de acest copil, pe care îl adora din toată ființa lui, cu toată cruzimea lui. Această logică dementă însemna că băiețelul trebuia să suporte mai mult, întruna și întruna – până la traumatizarea totală. Ce urmărea Sénicier? Nu-mi dădeam seama. Dar fiul său ajunsese afazic, incapabil de orice comportament coerent.

În acel an, la câteva zile după Crăciun, băiatul a trecut la fapte. A încercat să se sinucidă, așa cum se sinucid cei mai mulți în Africa, înghițind tablete de nivachină, care, luată în doze mari, are consecințe ireversibile asupra organismului uman – în special asupra inimii. Un singur lucru mai putea acum să-i salveze viața: o inimă nouă. Înțelegi logica secretă a destinului lui Pierre Sénicier? După ce își determinase propriul copil să se omoare, el, chirurgul virtuoz, era acum singurul care putea să-l salveze. Sénicier a decis să încerce un transplant cardiac, asemenea celui pe care îl realizase, cu cinci ani în urmă, pe un bătrân de șaizeci și opt de ani. La Bangui, reușise să amenajeze, în locuința lui, un bloc operator relativ aseptic. Dar îi lipsea piesa esențială: o inimă compatibilă, în perfectă stare de funcționare. N-a trebuit să caute prea departe: cei doi fii ai săi beneficiau de o compatibilitate histologică cvasiideală. În nebunia sa, doctorul a hotărât să-l sacrifice pe mezin, pentru a-l salva pe cel mare. Era în ajun de Anul Nou, în ultima noapte a lui 1965. Sénicier a făcut tot ce trebuia și a pregătit sala de operație. În Bangui, agitația creștea. Se dansa, se bea în toate colțurile orașului. Georges și cu mine organizaserăm revelionul la Ambasada Franței, unde îi invitasem pe toți europenii.

În timp ce chirurgul se pregătea să efectueze intervenția, Istoria i-a ajuns din urmă destinul. În noaptea aceea, Jean Bedel Bokassa a dat lovitura de stat și a invadat capitala cu trupele sale înarmate. Au avut loc ciocniri. Au fost jafuri, incendii, morți. Pentru a-și sărbători victoria, Bokassa i-a eliberat pe deținuții din închisoarea orașului. Revelionul s-a transformat în coșmar. În acest haos general, s-a petrecut un eveniment aparte.

Printre pușcăriașii eliberați se aflau și părinții unor noi victime ale lui Sénicier care, de o bucată de vreme, reîncepuse experiențele sale barbare. De teama represaliilor, medicul ceruse, sub diferite pretexte, întemnițarea acestor familii. Or, de cum s-au văzut liberi, părinții s-au dus direct la locuința lui Sénicier, pentru a se răzbuna. La miezul nopții, Sénicier punea la punct ultimele detalii ale operației. Cei doi copii erau sub anestezie. Electrocardiografele funcționau. Fluxurile sanguine, temperaturile erau sub supraveghere, cateterele, gata pentru a fi introduse. Atunci au apărut deținuții. Au spart poarta și au dat năvală în curtea casei. Mai întâi l-au ucis pe Mohamed, administratorul, apoi i-au omorât pe Azzora, nevasta lui, și pe copiii lor, cu pușca lui Mahomed.

Sénicier a auzit țipetele, împușcăturile. S-a întors în apartament și a luat Mauserul cu care mergea la vânătoare. Agresorii, deși numeroși, nu i-au putut ține piept medicului. I-a doborât, unul după altul. Dar ce era mai important se petrecea altundeva. Profitând de ocazie, Marie-Anne, care-și văzuse fiul mai mic dus de tatăl său, a pătruns în blocul

operator, a smuls tuburile, cablurile, și l-a înfășurat pe mezin într-un cearșaf chirurgical. Apoi a fugit din vila scăldată în sânge și cuprinsă de flăcări. A ajuns la Ambasada Franței, unde panica atinsese paroxismul. Toți albii se baricadaseră înăuntru, neînțelegând ce se întâmpla. Gloanțe rătăcite îi răniseră pe mai mulți dintre noi, grădina ardea. Atunci am zărit-o pe Marie-Anne, prin ferestrele ambasadei. S-a ivit literalmente din flăcări, într-o rochie cu dungi albastre, pătată de lut roșu. Ținea în brațe un trup mic, împachetat. Am ieșit în fugă, crezând că soldații îi răniseră copilul. Eram beată criță și silueta lui Marie-Anne dansa în fața ochilor mei. Marie-Anne a strigat: „Vrea să-l omoare, Nelly! Vrea să-i ia inima, înțelegi?” În câteva secunde, mi-a povestit totul: sinuciderea primului născut, necesitatea unui transplant cardiac, intenția soțului ei. Marie-Anne gâfâia, strângând micul trup adormit. „E singurul care-și poate salva fratele. Trebuie să dispară. Definitiv”. Spunând acestea, a apucat ambele mâini ale copilului aflat în stare de inconștiență și le-a vârât într-un boschet aprins. Apoi a bolborosit, cu ochii la micuțele palme care ardeau: „Să nu mai existe amprente, să nu mai existe nume, să nu mai existe nimic! Ia avionul, Nelly. Dispari cu acest copil. El nu trebuie să mai existe. Niciodată. Pentru nimeni”. Și a lăsat ghemotocul de nervi și suferință, la picioarele mele, pe pământul roșu. N-am să uit nicicând silueta ei, Louis, când a plecat, împleticindu-se. Știam că n-aveam s-o mai văd niciodată.

Nelly tăcu. Am ridicat mâinile arse în fața ochilor mei înecați în lacrimi și am bâiguit:

— Oh, Dumnezeule, nu…

— Ba da, Louis. Copilul acela erai tu. Pierre Sénicier e tatăl tău. Haosul infernal din ultima noapte a anului 1965 a fost a doua ta naștere, care, spre norocul tău, nu ți-a lăsat nicio amintire. În noaptea aceea, s-a anunțat că familia Sénicier pierise în incendiul de la vila sa. Nu era adevărat: familia a fugit, nu știu unde. Marie-Anne l-a convins pe tatăl tău că tu muriseși în incendiu. Pierre a reușit să-l mențină în viață pe celălalt fiu al său, realizând o grefă, probabil într-un spital din Congo. Băiatul a respins organul la puțin timp după aceea, dar chirurgul izbutise, pe propriul său copil, primul transplant de cord. Au urmat alte intervenții. De atunci, Sénicier fură inimi și le grefează fiului său supraviețuitor, care agonizează de aproape treizeci de ani. Sénicier caută încă, Louis. Vânează inimi, pe tot cuprinsul planetei. Caută inima *ta,* cordul perfect compatibil cu organismul lui Frédéric.

Mi-am îngropat fața în mâini. Lacrimile mă sufocau.

— Nu, nu, nu…

Nelly reluă cu voce înfundată:

— În acea noapte, am urmat instrucțiunile lui Marie-Anne. Georges și cu mine am închiriat un avion și-am fugit. Ajunși la Paris, ți-am dat

îngrijiri. Am inventat pentru tine o nouă identitate. Nelly izbucni într-un râs sec. Urma să plecăm în Turcia, la Antakya. Mi s-a părut amuzant – în mod sinistru amuzant, ar trebui să spun – să-ți pun numele Antioche, după vechiul nume, Antiohia, al orașului în care aveam să ne instalăm. Nu mi-a fost deloc greu să-ți fac documente de identitate noi. Georges avea destule relații la guvern. Ai devenit „Louis Antioche”. Nu mai aveai amprente digitale. Pe buletinul tău de identitate, amprentele cu tuș sunt cele ale unui copil înecat, de ale cărui mâini s-a folosit Georges, la morga din Paris, într-o noapte rece de februarie. Ți-am rescris istoria, Louis. Erai fiul unei familii de medici de caritate care muriseră într-un incendiu, în Africa. Doar tu supraviețuiseși. Iată cum te-am „creat”, din neant.

Am căutat-o apoi pe doica mea din copilărie. Am plătit-o ca să se ocupe de creșterea și educația ta. Nici ea n-a știut vreodată adevărul. Noi, la rândul nostru, am dispărut. Era prea periculos. Nu-ți poți închipui inteligența, tenacitatea, viclenia tatălui tău. Departe de noi, departe de trecut, Louis Antioche n-avea de ce să se teamă. Nu trebuia decât să fac pe nașa distantă și să-ți ușurez existența atât cât puteam. De atunci, n-am făcut decât o greșeală: te-am recomandat lui Max Böhm. Fiindcă elvețianul îți știa povestea. Îi istorisisem totul, într-un moment de deprimare. Văzusem în el un prieten, un veteran „african”, ca Georges și ca mine. Astăzi, îmi dau seama că Max îl cunoștea, și el, pe Sénicier și că, dintr-un motiv pe care nu-l știu, ți-a încredințat această anchetă cu unicul scop de a se răzbuna pe tatăl tău.

Cu lacrimi în glas, am strigat:

— Dar, în ziua de azi, cine e Sénicier? Cine e, pentru Dumnezeu?! Vorbește, Nelly! Te implor! Sub ce nume se ascunde?

Nelly își goli paharul dintr-o înghițitură.

— E Pierre Doisneau, fondatorul Lumii Unice.

VI. CALCUTTA, URMARE ȘI SFÂRȘIT

54.

4 octombrie 1991, 22:10, ora locală.

Că destinul meu avea să-și găsească împlinirea la Calcutta era logic, perfect, ireversibil. Doar infernul stătut al acestui oraș indian oferea un context îndeajuns de întunecat pentru a găzdui ultimele violențele ale aventurii mele.

Când am coborât din avionul companiei Air India, izuri umede și grețoase m-au întâmpinat, ca niște horcăituri ale musonului. Încă o dată, tropicele îmi deschideau porțile lor arzătoare.

Am urmat cortegiul celorlalți călători – doamne grase în sari strălucitoare, domni scunzi și uscățivi în costume de culoare închisă. La Dacca, ultima escală, părăsisem definitiv lumea turiștilor care se îmbarcau pentru Kathmandu și mă alăturasem călătorilor bengalezi. Eram din nou singur, singur printre indienii care se întorceau acasă, printre misionarele și infirmierele devotate unor cauze pierdute – genul de faună cu care mă familiarizasem.

Am pătruns în clădirea aeroportului cu tavanul înstelat de ventilatoare ce se roteau alene. Totul era cenușiu. Totul era înecat în zăpușeală. Într-un colț al sălii, un muncitor sfrijit săpa cu târnăcopul în straturile adânci ale pardoselii. În preajma lui, niște copii își ascundeau fața, lăsând la vedere piepturi ciupite de vărsat. Calcutta, orașul muribunzilor, mă întâmpina fără înflorituri.

Cu trei zile în urmă, după ce ieșisem din casa soților Braesler, cu lacrimile și spaimele șterse, mă urcasem în mașină și mă întorsesem în capitală. În aceeași zi, mă prezentasem la Consulatul indian pentru a cere o viză pentru statul Bengal, în estul Indiei. „Turist?” mă întrebase o femeie măruntă, cu un aer bănuitor. Răspunsesem afirmativ, dând din cap. „Și mergeți la Calcutta?” Încuviințasem din nou, fără nicio vorbă. Femeia îmi luase pașaportul și rostise: „Veniți mâine dimineață”.

În biroul meu, pe tot restul zilei, niciun gând, nicio reflecție nu venise să-mi știrbească hotărârea. Așteptasem, pur și simplu, să treacă orele, șezând pe parchet, privindu-mi geanta de voiaj și arma cu încărcătorul plin. A doua zi dimineață, la opt și treizeci, îmi recuperasem pașaportul, cu viza indiană aplicată, apoi mă dusesem direct la aeroportul Roissy. Eram înscris pe toate listele de așteptare ale zborurilor care puteau să mă apropie, într-un fel sau altul, de destinația mea. La ora cincisprezece, mă îmbarcasem spre Istanbul,

apoi spre Bahrain, în Golful Persic. Ajunsesem, pe urmă, la Dacca, în Bangladesh, ultima escală. După treizeci și patru de ore de zboruri și de așteptări interminabile, sosisem în sfârșit la Calcutta, capitala comunistă a Bengalului.

Am luat un taxi, un Ambassador, automobil standard în Bengal, ivit din anii cincizeci. Am dat adresa unui hotel care mi se recomandase la aeroport: Park Hotel, Sudder Street, în cartierul european. După zece minute de drum de țară năpădit de iarbă, zăduful mă introdusese subit în orașul bengalez.

Chiar și la această oră târzie, Calcutta viermuia. În praful nopții se conturau mii de siluete: bărbați în cămăși cu mâneci scurte, femei în sari multicolore. Nu deslușeam nicio față; doar punctele de culoare de pe fruntea fetelor sau privirile alb-negre ale unor trecători. Nu distingeam nici fațadele sau arhitectura caselor; înaintam printr-un tunel întunecat, ai cărui pereți păreau alcătuiți pe de-a-ntregul din capete brune, din brațe și picioare scheletice. Mulțimea mișuna pretutindeni. Mașinile se ciocneau între ele, claxoanele răsunau, tramvaiele cu grilaj își croiau drum prin aglomerație. Din când în când, se ivea câte un cortegiu zgomotos. Ființe buimace, drapate în roșu, în galben, în albastru, loveau în instrumente de percuție și intonau melopei insistente, în fum înecăcios de tămâie. Un mort. O festivitate. Apoi, din nou, gloata se închidea. Leproși se înghesuiau, dând târcoale mașinii, ciocănind în geamuri. În haosul nopții, răsunând de clinchete de clopoței, apărea și principala curiozitate a Calcuttei: *rickshawalla* – acei oameni-animale-de-povară care trag ricșe prin tot orașul, galopând pe picioarele lor plăpânde, călcând pe asfaltul crăpat și inhalând direct în plămâni gazele de eșapament.

Dar oamenii nu erau nimic, în comparație cu mirosurile: exalații insuportabile, ce rătăceau prin aer ca niște creaturi violente, turbate de furie, neîndurătoare. Vomă, mucegai, tămâie, mirodenii… Noaptea semăna cu un monstruos fruct putred. Taxiul intră pe Sudder Street.

La Park Hotel, am dat un nume fals și am schimbat două sute de dolari în rupii. Camera mea se afla la etajul întâi, la capătul unei scări exterioare. Era mică, murdară și împuțită. Am deschis fereastra, care dădea spre bucătării. De nesuportat. Am închis-o numaidecât și am zăvorât ușa. De câteva minute, nu încetam să mă smiorcăi și să scuip. Gâtlejul și nările îmi erau pline de o substanță negricioasă, cutele cămășii mele erau năclăite de aceeași mizerie scârboasă – poluarea. O jumătate de oră de Calcutta și eram deja otrăvit pe dinlăuntru.

Am făcut un duș, a cărui apă mi s-a părut la fel de murdară ca tot restul, și m-am schimbat. Apoi am asamblat piesele Glock-ului. Încet, din câteva mișcări sigure, am reconstituit arma. Am vârât șaisprezece cartușe în încărcător, pe care l-am introdus în patul pistolului. Mi-am prins de curea tocul *holster* și l-am acoperit, îmbrăcând haina de

pânză. M-am privit în oglindă. Un perfect secretar de ambasadă sau însărcinat cu afaceri al Băncii Mondiale. Am descuiat ușa și am ieșit.

Am luat-o pe prima străduță care mi-a apărut în față, o văgăună suprapopulată, fără carosabil și fără trotuare, doar asfalt răvășit, de pe marginile căruia cerșetorii ghemuiți îmi aruncau priviri rugătoare. Indieni, nepalezi, chinezi mă acostau pentru a-mi propune să-mi schimbe dolarii. Dughene prăpădite, ale căror intrări nu erau decât niște găuri în moloz, se căscau înspre adâncuri îngrețoșătoare. Ceai, turte, *curry*… Perdele de fum astupau întunericul. În cele din urmă am dat de o piață mare, unde se înălța edificiul unei hale.

În piață ardeau numeroase recipiente de încălzit. În jurul lor, se unduiau fețe brăzdate de reflexe aurii. Pe tot cuprinsul pieței, sute de oameni dormeau. Corpuri aglutinate sub pături, cufundate într-un somn de smoală. Asfaltul era ud și lucea, ici și colo. În ciuda ororii acestei mizerii, în ciuda duhorii de nedescris, priveliștea avea strălucire. Deslușeam în ea textura aparte a nopții tropicale. Acel negru, acel albastru, acel gri, îmbibate de fum și de miresme, străpunse de foc și de aur, ce dezvăluie, parcă, grăuntele tainic al realității.

Am pătruns și mai adânc în noapte.

M-am învârtit încoace și încolo, fără a mă osteni să mă orientez. Mă plimbam acum sub acoperișul halei, în interiorul căreia se deschideau ulicioare înguste, acoperite de gunoaie și resturi alterate. Din când în când, se vedeau oameni-furnici care duceau sau trăgeau coșuri uriașe, sub lumina palidă a unor becuri electrice. Totuși, aici, agitația era în descreștere. Bengalezi ascultau radiouri, ghemuiți lângă tarabele lor închise. Frizeri mai rădeau, cu mișcări obosite, câteva capete. Tineri jucau un joc ciudat, un fel de ping-pong, într-un loc care, ziua, era probabil un abator – pereții arborau dâre lungi de sânge. Și peste tot, șobolani. Șobolani enormi, viguroși, care se deplasau de colo-colo, ca niște câini, în deplină libertate. Uneori, un indian surprindea câte unul la picioarele sale, ronțăind o salată veștedă. Îl împingea, atunci, cu piciorul, de parcă ar fi fost un biet animal domestic.

În noaptea aceea, m-am plimbat ore în șir, încercând să mă obișnuiesc cu orașul și cu terorile sale. Când am regăsit drumul către hotel era trei dimineața. Mergând pe Sudder Street, am inspirat încă o dată mirosul mizeriei și am scuipat din nou negru.

Apoi am zâmbit ușor.

Da, fără doar și poate, Calcutta era un loc ideal.

Pentru a ucide sau pentru a muri.

55.

În zori, am făcut din nou duș și m-am îmbrăcat. Am ieșit din cameră la cinci și jumătate și m-am dus să-l descos pe bengalezul care moțăia la „recepția" hotelului – o tejghea de lemn așezată pe o estradă, la marginea unei grădini părăginite. Indianul nu cunoștea decât un centru al Lumii Unice, lângă podul Howrah. N-aveam cum să nu dau de el: în locul cu pricina, era întotdeauna o coadă lungă. „Numai zdrențăroși și bolnavi incurabili", preciză omul, cu un aer dezgustat. I-am mulțumit, spunându-mi că disprețul era un lux pe care nu se cădea să ți-l permiți la Calcutta.

Ziua șovăia încă să-și intre în drepturi. Sudder Street era cenușie, constituită din hoteluri decrepite și snack-uri murdare, unde se ofereau de-a valma „*breakfast*-uri englezești" și „pui *tandoori*". Câțiva *rickshawalla* picoteau pe vehiculele lor, cramponați de clopoțeii-claxoane. Un om pe jumătate gol, a cărui privire etala un ochi scos, mă îmbie cu *chai* – un ceai aromat cu ghimbir, servit într-o ceașcă de gresie. Am băut două, fierbinți și foarte tari, apoi am luat-o din loc, în căutarea unui taxi.

După vreo cinci sute de metri, vechi imobile victoriene, pline de crăpături și decolorate, se iviră pe ambele laturi ale străzii. La baza lor, sute de corpuri înțesau trotuarul, ghemuite sub prelate soioase. Câțiva leproși, fără degete și fără față, mă reperară și se îndreptară pe dată spre mine. Am iuțit pasul. În sfârșit, am ajuns pe Jawaharlal Nehru Road, un bulevard larg, mărginit de muzee în ruine. Peste tot se vedeau cerșetori propunând felurite atracții. Unul dintre ei, stând în poziția lotus în fața unei gropi săpate în asfalt, își vâra capul în groapă, și-l acoperea pe de-a-ntregul cu nisip, apoi își înălța corpul invers, cu genunchii spre cer. Cei care îi apreciau isprava îi aruncau câteva rupii.

Am oprit un taxi și am pornit în direcția podului Howrah, spre nord. Soarele se ridica deasupra orașului. Șinele de tramvai străluceau printre pietrele de pavaj între care creștea iarbă. Traficul nu era dens. Doar oameni care trăgeau cărucioare enorme alergau în liniște de-a lungul carosabilului. Pe marginile trotuarelor, inși cu tenul tuciuriu își făceau toaleta în rigole. Scuipau flegmă, își răzuiau limba cu ajutorul unei sârme de oțel și se spălau cu apa murdară. Ceva mai departe, cete de copii explorau cu osârdie movile de gunoaie pe jumătate arse, a căror cenușă o răscolea vântul. Femei bătrâne își făceau nevoile pe sub tufe, iar ciorchini umani începeau să umple străzile, revărsându-se din case, din trenuri, din tramvaie. Pe măsură ce căldura se întețea, Calcutta transpira de oameni. Parcurgând arterele orașului, am descoperit și inevitabilele temple, vacile scheletice și saddhușii având pe frunte o lacrimă colorată. India – oroarea și absolutul reunite într-un sărut fantomatic.

Taxiul ajunse pe Armenian Ghat, pe malul fluviului. Centrul Lumii

Unice se afla în umbra unui pod rutier. Instalat de-a lungul trotuarului, printre negustorii ambulanți, era constituit dintr-o copertină de pânză, susținută de stâlpi metalici. Sub copertină, europeni deschideau cutii de carton cu medicamente, amplasau cisterne cu apă potabilă, împărțeau pachete cu alimente. Centrul se întindea astfel pe vreo treizeci de metri – treizeci de metri de merinde, de îngrijiri și de bunăvoință. Apoi, urma coada nesfârșită a bolnavilor, schilozilor și înfometaților.

M-am așezat discret în spatele dughenei unui curățător de urechi și m-am pus pe așteptat, observând opera acestor apostoli ai unei lumi mai bune. I-am privit și pe bengalezii care defilau în drum spre locurile lor de muncă sau spre destinul lor mizerabil. Poate că, înainte de a porni la asaltul zilei, jertfiseră o capră lui Kali sau se scăldaseră în apele tulburi ale fluviului. Căldura și mirosurile îmi dădeau dureri de cap.

În sfârșit, la ora nouă, apăru.

Mergea singur, ducând o servietă de piele, tocită. Mi-am adunat toate forțele ca să mă ridic și să-l observ pe îndelete. Pierre Doisneau/Sénicier era un bărbat înalt și slab. Purta pantaloni de doc, deschiși la culoare, și o cămașă cu mâneci scurte. Chipul său era ascuțit ca un vârf de silex. Avea fruntea înaltă, părul cărunt, ondulat, și arbora un surâs dur, menținut de maxilare agresive, încordate sub piele. Pierre Doisneau. Pierre Sénicier. Jefuitorul de inimi.

Instinctiv, am strâns patul Glock-ului. N-aveam niciun plan precis, voiam doar să observ evenimentele. Curtea miracolelor se îndesea tot mai mult. Blonde drăguțe, în șorturi fluorescente, care le ajutau pe infirmierele indiene, înmânau compresele și medicamentele, cu un aer de îngerași silitori. Leproșii și babele bolnave se perindau, luându-și rația de pilule sau de alimente, legănându-și capetele în semn de recunoștință.

La unsprezece și jumătate, Pierre Doisneau/Sénicier se pregăti de plecare.

Își închise servieta, împărți câteva zâmbete, apoi porni prin mulțime. M-am luat după el, păstrând suficientă distanță. Era exclus să mă repereze în această forfotă de ființe umane. În schimb, eu puteam să-i disting silueta înaltă, la cincizeci de metri în fața mea. Am mers așa vreo douăzeci de minute. Doctorul nu părea să se teamă de vreo agresiune. De ce s-ar fi temut? La Calcutta, era un adevărat sfânt, un om adulat de toți. Iar această mulțime care-l împresura reprezenta cea mai sigură protecție.

Sénicier își încetini pasul. Ajunsesem într-un cartier care arăta ceva mai bine. Străzile erau mai largi, trotuarele mai puțin murdare. La colțul unei intersecții, am dat cu ochii de alt centru LU. Am rărit pașii, lăsând o distanță de vreo două sute de metri.

Canicula devenise copleșitoare. Sudoarea îmi șiroia pe față. M-am retras la umbră, lângă o familie care părea că trăia pe acest trotuar dintotdeauna. M-am așezat alături și am cerut un ceai – făcând pe turistul căruia îi place să se bălăcească în mizerie.

Trecu încă o oră. Scrutam acțiunile și gesturile lui Sénicier, care își continua activitățile sale de binefacere. Spectacolul pe care-l oferea acest om, ale cărui crime îmi erau cunoscute, jucând aici rolul bunului samaritean, îmi tăia răsuflarea. Acum sesizam pe de-a-ntregul natura lui ambivalență. Înțelegeam că, în fiecare clipă a vieții lui, când își cufunda mâinile în viscere sau când îngrijea o femeie leproasă, era la fel de sincer. Luptându-se la fel de nebunește cu trupurile, cu boala sau cu carnea.

De data aceasta, am schimbat tactica. Am așteptat ca Sénicier să plece, pentru a mă apropia și a intra în vorbă cu câteva dintre europencele care se jucau aici de-a infirmierele. După o jumătate de oră, am aflat că familia Doisneau locuia într-un palat imens, Marble Palace, oferit de un brahman bogat. Doctorul intenționa să deschidă acolo un dispensar.

Am luat-o din loc numaidecât. Brusc îmi venise o idee: să-l aștept pe Sénicier la Marble Palace și să-l omor în propriu-i bârlog. Chiar în blocul operator. Am oprit un taxi și i-am cerut șoferului să mă ducă la Saluman Bazar. După o jumătate de oră de mers prin gloată, de străzi înguste, de claxon blocat, taxiul se înfundă într-un adevărat *suk*. Mașina nu putea trece decât agățând tarabele sau femeile în sari. În jurul nostru ploua cu înjurături, iar soarele exploda, în fulgerări răzlețe, prin zidul mulțimii. Cartierul părea să se strâmteze, să se adâncească, asemenea unei galerii dintr-un furnicar. Apoi, dintr-odată, în față apăru un imens parc, unde, printre pâlcuri de palmieri, se înălța un vast edificiu cu coloane albe.

— Marble Palace? i-am strigat șoferului.

Omul se întoarse și dădu din cap, zâmbindu-mi cu toți dinții săi de metal.

Am plătit și am sărit din mașină. Ochii mei refuzau să creadă ceea ce li se înfățișa. În spatele grilajelor înalte, se plimbau păuni și gazele. Poarta de intrare, a parcului nici măcar nu era încuiată. Nu exista nicio gardă, niciun paznic care să mă oprească. Am traversat peluza, am urcat treptele și am pătruns în Palatul de Marmură.

M-am pomenit într-o încăpere mare, de un gri luminos. Totul era din marmură, o marmură care felurea culorile și reliefurile, etala nervuri trandafirii, filamente albăstrii, blocuri sumbre și compacte, oferind un amestec de masivitate și de frumusețe înghețată. Însă, cel mai uimitor lucru erau sutele de statui, albe și elegante, care umpleau sala – sculpturi reprezentând bărbați și femei, în stil renascentist, descinse parcă dintr-un palat florentin.

Am traversat o pădure de busturi. Privirile lor calme și fantomatice păreau să mă urmărească. La capătul sălii, niște uși se deschideau spre o curte interioară, sub un balcon de piatră. Am înaintat către mijlocul curții. De jur-împrejur se ridicau fațade înalte, cu ferestre fin cizelate. Marble Palace forma o incintă gigantică, împresurând această oază de răcoare și liniște. Curtea interioară era inima sa, adevărata sa rațiune de a fi. Ferestrele, balcoanele de piatră, cizelurile coloanelor nu aveau nimic de-a face cu tradiția indiană, nici cu arhitectura victoriană. Încă o dată, aveam impresia că mă aflam într-o locuință datând din epoca Renașterii italiene.

Plantele tropicale alcătuiau o mică grădină, adâncită prin câteva trepte, în pardoseala de marmură. Jeturi de apă oscilau în adierile vântului. Tot acest loc ireal degaja o atmosferă tihnită, o liniște de sihăstrie, ceva ca visul lin al unui harem părăsit. Pe alocuri, se înălțau și aici statui, oferindu-și formele grațioase rarelor raze de soare ce reușeau să răzbată. Eram oare tot la Calcutta, în centrul haosului de nedescris? De undeva răsunau cârâituri nedeslușite de păsări. M-am strecurat în pasajul acoperit care înconjura curtea. Am văzut imediat, agățate de-a lungul zidurilor, colivii mari de lemn în care se vânzoleau păsări albe.

— Sunt ciori, ciori albe. Unice. Le cresc aici de ani de zile.

M-am întors. Marie-Anne Sénicier stătea în fața mea, așa cum mi-o imaginasem întotdeauna, cu părul strâns într-un coc înalt, deasupra feței lipsite de culoare. Doar gura ei purpurie se contura, ca un fruct sângeriu și crud. Ochii mi s-au împăienjenit și am simțit că mi se înmoaie picioarele. Am vrut să vorbesc, dar m-am prăbușit pe o treaptă și am vomat din adâncul măruntaielor. Câteva minute îndelungate, am continuat să tușesc și să scuip fiere. În sfârșit, cu gâtlejul dureros, am izbutit să bolborosesc:

— Scu… scuzați-mă… sunt…

Marie-Anne îmi scurtă agonia:

— Știu cine ești, Louis. Mi-a telefonat Nelly. Regăsirea noastră e mai degrabă stranie. (Și adăugă, cu voce mai blândă:) Louis, micuțul meu Louis.

Mi-am șters gura – îmi dăduse sângele – și am ridicat ochii. Mama mea adevărată. Emoția mă copleșea, nu reușeam să vorbesc. Continuă tot ea, cu tonul ei absent:

— Fratele tău doarme, acolo, în fundul grădinii. Vrei să-l vezi? Avem ceai.

Am dat din cap, în semn de încuviințare. Ea vru să mă ajute. I-am respins mâinile și m-am ridicat singur, descheindu-mi gulerul cămășii. Am pășit spre centrul curții și am dat deoparte plantele. În spatele lor se aflau canapele, perne și un platou de argint pe care aburea un ceainic de cupru. Pe una din canapele dormea un bărbat îmbrăcat în

tunică indiană. Omul era complet chel, iar chipul său arăta ca o mască de ghips în care o daltă minusculă săpase riduri mărunte. Poziția sa era cea a unui copil, dar omul acesta părea mai vârstnic decât marmura care îl înconjura. Străinul îmi semăna. Avea aceleași trăsături obosite, cu frunte înaltă și pleoape grele în adâncul orbitelor. Corpul său, însă, n-avea nimic comun cu statura mea. Tunica lăsa de ghicit brațe scheletice și o talie îngustă. La nivelul toracelui se întrezărea un pansament gros, ale cărui fire scămoase depășeau răscroiala brodată. Frédéric Sénicier, fratele meu, eternul grefat.

— Doarme, murmură Marie-Anne. Vrei să-l trezim? Ultima operație a decurs bine. A fost luna trecută.

Chipul micuței Gomun se ivi în memoria mea. Ceva se rupse cu furie în pieptul meu. Marie-Anne adăugă, ca și când lumea exterioară n-ar mai fi existat:

— Numai el poate să-l țină în viață, înțelegi?

Am întrebat, cu voce joasă:

— Unde e blocul?

— Ce bloc?

— Sala de operație.

Marie-Anne nu răspunse imediat. La câțiva centimetri, percepeam răsuflarea ei de femeie bătrână.

— Jos, la subsol. Nimeni nu trebuie să pătrundă acolo. N-ai idee ce…

— La ce oră coboară el, seara?

— Louis…

— La ce oră?

— Pe la unsprezece.

Continuam să-l privesc pe Frédéric, copilul-moșneag, al cărui piept se înălța în ritmul unei respirații neregulate. Nu eram în stare să-mi iau ochii de la pansamentul care-i umfla tunica.

— Cum se poate intra în laboratorul lui?

— Ești nebun.

Îmi recăpătasem calmul. Mi se părea că-mi simt sângele trecând prin vene în valuri mari, uniforme. M-am întors și am privit-o țintă pe mama.

— Se poate pătrunde cumva în blestematul ăla de bloc?

Mama mea lăsă privirea în jos și murmură:

— Așteaptă-mă.

Traversă curtea, apoi reveni, după câteva minute, strângând în mână o legătură de chei. Deschise inelul și, cu o privire blândă, pierdută, îmi întinse o singură cheie. Am luat-o și am spus:

— O să revin diseară. După unsprezece.

Marble Palace, miezul nopții. Un miros greu, pătrunzător, mă întâmpină în timp ce coboram treptele. Era mirosul însuși al morții, cel al unei esențe, al unui suc de tenebre, atât de puternic, încât părea să-mi hrănească, fără voia mea, toți porii din piele. Sânge. Torente de sânge. Mi-am imaginat priveliști oribile. Un fundal roșu-închis, pe care se perindau creste roșii, pete stacojii, coji brune.

Ajuns la capătul scării, am dat de ușa camerei frigorifice, ferecată cu o încuietoare de oțel. Am folosit cheia mamei. Afară, noaptea era deplină. Dar silueta care se strecurase pe scară nu-mi scăpase neobservată. Fiara se întorsese în bârlog. Ușa grea se deschise. Cu Glock-ul în mână, am pătruns în laboratorul tatălui meu.

O răcoare ușoară mi-a învăluit corpul. Din prima clipă, am realizat coșmarul înspăimântător care mă înconjura. Descinsesem direct în fotografiile lui Max Böhm. O adevărată pădure de cadavre, în interiorul unei săli faianțate, luminată de tuburi de neon albe. Corpuri atârnau de cârlige, ale căror vârfuri ascuțite, cu luciri malefice, străpungeau obraji, cartilaje faciale, orbite… Toate trupurile erau de copii indieni. Se legănau ușor, făcând să scârțâie abia auzit pivoții cârligelor, și exhibau mutilări demente: cuști toracice deschise, tăieturi brăzdând carnea, guri negre la nivelul articulațiilor, capete de oase ieșite în afară… Și, pretutindeni, sânge. Șiroaie uscate, ca niște dâre de lac maroniu pe torsuri. Prelingeri încremenite, care formau arabescuri de-a lungul cutelor pielii. Stropi de cerneală roșie, împestrițând fețele, piepturile, pântecele.

De frică și de greață mi se făcuse pielea de găină. Am avut senzația că degetul meu va apăsa pe trăgaci fără voia mea. Am lipit arătătorul de țeavă, în poziție de luptă, și m-am forțat să înaintez, cu ochii larg deschiși.

În centrul camerei, pe un butuc lung de măcelărie, erau îngrămădite capete. Fețe mici, schimonosite de supliciu, împietrite în ultima lor expresie. Sub orbite, cearcăne vinete conturau semiluni de suferință. Toate capetele erau retezate net, la baza gâtului. Am pășit de-a lungul butucului. La capătul lui, am dat de un morman de membre. Brațele mici și picioarele subțiri, cu pielea tuciurie, erau amestecate, într-o încâlceală abominabilă. O pojghiță fină de chiciură acoperea totul. Inima îmi bătea nebunește. Brusc, la baza acestui hățiș înfiorător, am distins organe genitale. Penisuri de adolescenți, tăiate la rădăcină. Vulve de fetițe, roșietice, stivuite ca niște pești eviscerați. Mi-am mușcat buzele ca să nu urlu. O senzație de cald mi-a inundat gâtlejul. Îmi redeschisesem cicatricea.

Cu urechea la pândă, am mers mai departe. Câteva încăperi mai

mici se succedară – la fel și ororile. Organe și țesuturi sanguinolente erau depozitate în mici sarcofage. Tronsoane de trupuri se balansau încet, în vârtejuri de chiciură. Scanere suspendate înfățișau monstruozități de nedeslușit – ceva care arăta ca niște inimi siameze, generații spontane de ficați și rinichi, aglutinate într-un singur organism, ca pe fundul unui borcan. Pe măsură ce avansam, temperatura scădea.

În sfârșit, am ajuns la ultima ușă. Nu era încuiată. Am întredeschis-o, în timp ce bătăile inimii dădeau să-mi spargă pieptul. Era blocul operator, complet gol. În mijloc, înconjurată de etajere de sticlă, sub o lampă convexă care difuza o lumină albă, trona o masă de operație. Goală și ea. Nimeni n-avea să fie supus la atrocități în această noapte. Am întins gâtul și am aruncat o privire.

Deodată, un foșnet de haine m-a făcut să întorc capul. În aceeași clipă am simțit o arsură în ceafă. Doctorul Pierre Sénicier apăruse în spatele meu și-mi împlântase în ceafă o seringă. M-am dat îndărăt, cu un urlet, și am smuls acul. Prea târziu. Deja, simțurile mele slăbeau. Am încercat să ațintesc arma. Tatăl meu ridică mâinile, ca speriat, dar înaintă un pas și rosti pe un ton plin de blândețe:

— N-o să tragi în propriul tău tată, nu-i așa, Louis?

Continuă să se apropie încet și mă sili să mă retrag. Am încercat din nou să ridic Glock-ul, dar nu mai aveam nicio putere în braț. M-am lovit cu spatele de masa de operație și am redeschis dintr-odată ochii: timp de o sutime de secundă adormisem. Lumina albă îmi sporea amețeala. Chirurgul reluă:

— Nu mai speram în această clipă, fiule. Vom relua lucrurile de unde a trebuit să le lăsăm amândoi, cu atâta vreme în urmă, și-l vom salva pe Frédéric. Mama ta n-a fost în stare să-și ascundă emoția, Louis. Știi cum sunt femeile…

În momentul acela am auzit pocnetul înfundat al ușii de la camera frigorifică, apoi pași care alergau. Mama dădu buzna din aburii gheții, cu unghiile ridicate spre noi. Fața îi era ciuruită de ace și lame. M-am clătinat. Într-o ultimă tresărire, am apăsat pe trăgaciul Glock-ului, în direcția tatălui meu. Țăcănitul metalului răzbătu printre țipetele mamei, care era doar la câțiva centimetri. Am înțeles că arma se blocase. Într-o străfulgerare, am revăzut-o pe Sarah, învățându-mă mânuirea armelor. Am tras chiulasa și am ejectat cartușul. Rearmam, când am auzit un „Nu!” înfricoșător. Nu era vocea mamei, nici cea a tatălui meu. Era urletul propriului meu glas, în clipa în care monstrul reteza capul soției sale cu o seceră scânteietoare. Al doilea „Nu!” mi s-a stins în gâtlej. Am scăpat Glock-ul din mână și am căzut pe spate, în zgomot de sticlă spartă. Un răpăit de detunături răsună în sală. Trupul tatălui meu explodă în mii de bucățele însângerate. Am crezut că era o halucinație. Dar în secunda în care spatele meu izbea pardoseala, am

deslușit imaginea răsturnată a doctorului Milan Djuric, piticul țigan, stând în pragul ușii, cu un pistol-mitralieră Uzi în mâini. Arma fumega încă de la rafala izbăvitoare pe care-o trăsese.

57.

Când m-am trezit, mirosul de sânge dispăruse. Eram întins pe o canapea de răchită, în curtea interioară a palatului. Lumina sidefie a zorilor se răspândea și, dinspre galeria înconjurătoare, se auzeau cârâiturile înfundate ale ciorilor. În afara acestui murmur surd, liniștea era desăvârșită. Încă tot nu eram sigur că înțelegeam ce se petrecuse, când o mână prietenoasă îmi oferi ceai. Milan Djuric. Era în cămașă, transpirat, cu Uzi-ul agățat de umăr. Se așeză lângă mine și, fără niciun preambul, își depănă povestea, cu vocea lui gravă. L-am ascultat, sorbind din infuzia cu ghimbir. Glasul său îmi făcea bine. Era ca ecoul, deopotrivă asurzitor și întremător, al propriului meu destin.

Milan Djuric se număra printre victimele tatălui meu.

În anii șaizeci, Djuric era un copil țigan, ca atâția alții, ducându-și traiul pe terenurile virane de la periferia Parisului. Nomad, liber și fericit. Cu singurul neajuns că era orfan. În 1963, a fost trimis la clinica Pasteur, din Neuilly. Micuțul Milan avea zece ani. Imediat, Pierre Sénicier i-a injectat sub rotule stafilococi, pentru a-i infecta membrele inferioare. Cu titlu experimental. Operația a avut loc cu câteva zile înainte de incendiul final – „purificarea” chirurgului, care avea să fie demascat. Dar, în pofida infirmității sale, Djuric a reușit să scape din flăcări și să fugă, târându-se de-a lungul peluzelor. A fost singurul supraviețuitor din laboratorul experimental.

Timp de câteva săptămâni a primit îngrijiri minuțioase într-un spital parizian. În cele din urmă, i s-a spus că era în afara oricărui pericol, dar că, din cauza infecției cartilajelor, creșterea sa fizică n-avea să mai evolueze. Djuric devenise un „pitic accidental”. Romul a înțeles că era de două ori diferit. De două ori marginalizat. Țigan și diform în același timp.

Băiatul a beneficiat apoi de o bursă de stat. S-a concentrat asupra studiilor, a citit cu aviditate, și-a perfecționat franceza, a învățat, de asemenea, bulgara, maghiara, albaneza și, bineînțeles, a aprofundat cunoașterea limbii romani. A studiat istoria poporului său, a descoperit originea indiană a romilor și lungul periplu care îi adusese în Europa. Djuric a hotărât să se facă medic, dar să-și exercite profesia acolo unde țiganii se numără cu milioanele: în Balcani. A devenit un elev sârguincios, apoi un student eminent. La douăzeci și patru de ani și-a terminat studiile și a trecut cu succes rezidențiatul. În același timp, a aderat la partidul comunist, pentru a obține mai ușor

autorizația de a se stabili dincolo de zidul Berlinului, printre ai săi. N-a încercat niciodată să-l regăsească pe doctorul sadic care-i făcuse atâta rău. Dimpotrivă, s-a străduit să-și șteargă din memorie episodul clinicii. Avea corpul, care să-și amintească în locul lui.

Timp de cincisprezece ani, Milan Djuric i-a îngrijit pe romi, cu răbdare și pasiune, cutreierând țările din est în Trabantul său. De mai multe ori, s-a ales cu pedepse cu închisoarea. A înfruntat tot felul de acuzații, dar a reușit mereu să iasă la liman. Doctor al țiganilor, îi trata doar pe ai săi, cei pe care niciun medic nu voia să-i bage în seamă, decât, poate, pentru a le steriliza femeile sau pentru a le întocmi fișe antropometrice.

Apoi a venit acea zi ploioasă în care am sunat la ușa lui. În destule privințe, eram o năpastă. Mai întâi, îl sileam să răscolească afacerea Rajko. Apoi, în mod nedeslușit, îi aminteam, din cauza unei asemănări fizice, spaime uitate. Pe moment, nu și-a dat seama de unde îi venea acea impresie de *déjà-vu*. În săptămânile care au urmat, chipul meu n-a contenit să-l obsedeze. Încetul cu încetul, și-a amintit. A legat nume și evenimente de trăsăturile mele. Și a înțeles ceea ce eu nu știam încă: legătura de sânge care mă unea cu Pierre Sénicier.

Când i-am telefonat, la întoarcerea mea din Africa, Djuric a încercat să mă descoasă. Nu i-am răspuns. Convingerea lui s-a întărit. A ghicit și că mă apropiam de țintă: înfruntarea cu ființa diabolică. A luat un avion și a venit la Paris. Acolo, m-a surprins când mă întorceam de la Braesleri, în dimineața zilei de 2 octombrie. A doua zi, m-a urmărit până la ambasada indiană, a reușit să-mi afle destinația, apoi a cerut la rândul lui o viză pentru Bengal, pe pașaportul său franțuzesc.

În 5 octombrie, dimineața, Djuric era pe urmele mele, lângă centrul LU. L-a recunoscut pe Pierre Doisneau/Sénicier. Apoi m-a urmărit până la Marble Palace. Și-a dat seama că momentul înfruntării sosise. Pentru mine. Pentru el. Pentru celălalt. Dar, seara, n-a izbutit să se strecoare la timp în palat. Când a pătruns în clădire, îmi pierduse urma. A mers de-a lungul coloanelor, pe lângă coliviile cu ciori, a urcat scara din curtea interioară, a intrat în odăi, până a dat de Marie-Anne Sénicier, legată și rănită. Soțul ei o torturase pentru a afla motivul tulburării care o stăpânea. Djuric a eliberat-o. Femeia n-a spus nimic – avea maxilarele paralizate de nenumărate ace însângerate –, dar a alergat în direcția scării care ducea la subsol. Știa că fusesem prins în capcană. Când ea a pătruns în laborator, Djuric abia cobora treptele de marmură.

Urmarea evenimentelor avea să rămână imprimată pentru totdeauna pe plăcile sensibile ale sufletului meu: atacul lui Pierre Sénicier, lama sa orbitoare retezând gâtul mamei, arma mea neputincioasă în fața monstrului. Când Djuric a apărut și a tras cu Uzi-ul său, am crezut că aveam o halucinație. Totuși, înainte de a-mi

pierde cunoștința, am știut că îngerul meu păzitor mă salvase din ghearele tatălui. Un înger nu mai înalt decât o piatră de hotar, dar a cărui răzbunare implacabilă gravase în faianță epitaful întregii aventuri.

Era șase dimineața. Am istorisit, la rândul meu, propria-mi poveste. Când mi-am terminat relatarea, Djuric n-a făcut niciun comentariu. S-a ridicat și mi-a explicat ce plănuia în continuare. Pe tot timpul nopții, lucrase la lichidarea definitivă a laboratorului. Îi anesteziase pe puținii copii vii, apoi le injectase doze mari de aseptice. Ajutase aceste victime să fugă, sperând ca bietele ființe diforme să-și găsească un loc potrivit în capitala năpăstuiților. Îl descoperise apoi pe Frédéric, care-i murise în brațe, strigându-și mama. În cele din urmă, se întorsese în buncăr și adunase toate cadavrele în sala principală, pentru a le incinera. Mă aștepta pentru a aprinde rugul și a-l ajuta să țină sub control flăcările.

— Și cei trei Sénicier? am întrebat după o lungă tăcere.

Djuric răspunse cu voce egală:

— Sau îi ardem împreună cu ceilalți, sau îi ducem la Kali Ghat, pe malul fluviului. Acolo sunt oameni care se ocupă de incinerarea morților, după datina indiană.

— De ce ei și nu copiii?

— Sunt prea mulți, Louis.

— Pe Pierre Sénicier îl vom arde aici. Pe mama și pe fratele meu îi vom duce la Kali Ghat.

Din momentul acela, n-au mai fost decât flăcări și dogoare. Faianța exploda în furnal, mirosul de carne arsă ne năucea pe măsură ce alimentam cumplita vatră cu trupuri umane. Mâinile mele arse îmi îngăduiau să întrețin mai îndeaproape vâlvătaia. Mintea nu-mi era decât un gol imens în vreme ce repuneam pe foc membrele care alunecau. Fumul gros ieșea prin răsuflătorile deschise spre curtea interioară. Știam că mirosul avea să alarmeze servitorii și să trezească locuitorii cartierului. Aveau să vină cu toții să stingă focul și să constate pagubele. În mod confuz, m-am gândit la incendiul clinicii din care micul Milan izbutise să scape, în ciuda picioarelor lui schilodite. M-am gândit la episodul din Bangui, când mama mea îmi sacrificase mâinile pentru a-mi salva viața. Djuric și cu mine eram amândoi, fii ai focului. Și ardeam, aici. Ultima noastră legătură cu acele obârșii infernale.

Imediat după aceea, am luat un break din garaj și am încărcat corpurile lui Marie-Anne și Frédéric Sénicier. Eu am trecut la volan, iar Djuric m-a ghidat pe străzile Calcuttei. În zece minute, am ajuns la Kali Ghat. Cartierul era traversat de o stradă îngustă și interminabilă, care șerpuia pe lângă mici afluenți ai fluviului, cu ape moarte și verzui. Bordelurile alternau cu ateliere de sculpturi religioase. Totul

părea cufundat în somn.

Conduceam în mod automat, scrutând cerul lipsit de culoare, încadrat de acoperișuri și cabluri electrice. Brusc, Djuric îmi spuse să opresc. „Acolo”, zise el arătându-mi o fortăreață de piatră, în dreapta. Zidul împrejmuitor era presărat cu turnuri în formă de căpățâni de zahăr, împodobite cu ornamente și basoreliefuri. Am parcat mașina, în timp ce Djuric intra pe poartă. L-am urmat numaidecât și am pătruns într-o vastă curte interioară, acoperită cu iarbă tunsă.

Pretutindeni ardeau ruguri de vreascuri. În jurul lor, oameni scheletici ațâțau focul, menținând jarul într-o vatră compactă, cu ajutorul unor prăjini. Flăcările aruncau scânteieri livide și degajau nori groși de fum negru. Am recunoscut mirosul, cel al cărnii calcinate, și am observat o mână căzând dintr-unul din ruguri. Calm, un om culese mădularul și-l reintroduse în flăcări. Exact cum făcusem eu, cu câteva minute mai înainte. Am ridicat ochii. Turnurile de piatră se înălțau în zorii cenușii. Mi-am dat seama că nu știam nicio rugăciune.

În fundul curții, Djuric vorbea cu un om în vârstă. Se exprima cu ușurință în bengali. Îi înmână bătrânului un teanc de rupii, apoi veni către mine.

— Vor chema un brahman, îmi explică el. Peste o oră, va avea loc o ceremonie. La sfârșit, vor împrăștia cenușa în fluviu. Totul se va petrece ca pentru adevărații indieni, Louis. Mai mult de atât nu putem face.

Am dat din cap, fără a mai adăuga nimic. Mă uitam la doi bengalezi tocmai aprinzând un rug mare, pe care odihnea un corp drapat în alb. Djuric îmi urmări privirea, apoi murmură:

— Oamenii aceștia sunt domi, casta cea mai de jos în ierarhia indiană. Numai ei au voie să mânuiască morții. Cu mii de ani în urmă, erau cântăreți și saltimbanci. Ei sunt strămoșii romilor. Strămoșii mei, Louis.

Am adus capul și corpul lui Marie-Anne, precum și trupul lui Frédéric, învelite într-un cearșaf. Nimeni n-ar fi putut bănui că era vorba de occidentali. Djuric i se adresă din nou bătrânului. De data aceasta ridică glasul și îl amenință cu pumnul. N-am înțeles nimic. Am plecat imediat după asta. Înainte de a părăsi curtea, piticul îi mai strigă ceva moșneagului, care dădu din cap cu un aer temător și arțăgos. Pe drum, Djuric îmi explică:

— Domii obișnuiesc să economisească vreascurile. Când corpurile sunt pe jumătate carbonizate, le lasă în seama vulturilor din preajma fluviului și revând lemnul nefolosit. Nu voiam ca Marie-Anne și Frédéric să aibă soarta asta.

Am continuat să privesc fix drumul din fața mea. Lacrimi întunecate îmi curgeau pe obraji. Peste câteva ore, când am luat avionul spre

Dacca, încă mai aveam în gâtlej izul de carne arsă.

EPILOG

Câteva zile mai târziu, la Calcutta, un cortegiu format din mai multe zeci de mii de oameni l-a omagiat pe doctorul francez Pierre Doisneau, dispărut în mod tragic, împreună cu familia sa, în incendiul din laborator. În Europa, s-a vorbit puțin despre această dispariție. Doctorul Pierre Doisneau era o legendă, dar o legendă îndepărtată și ireală. Pe de altă parte, opera lui dăinuie, dincolo de moartea sa. Mai mult ca oricând, organizația Lumea Unică se dezvoltă și își desfășoară activitățile de binefacere. Medicii vorbesc chiar de posibilitatea ca lui Pierre Doisneau să i se decerneze, post-mortem, premiul Nobel pentru pace 1992.

Sub toate aspectele, Simon Rickiel a condus afacerea diamantelor cu o mână de maestru. În 24 octombrie 1991, poliția din Cape Town l-a arestat pe Niels van Dötten, bătrân efeminat și fricos, ascuns într-un cartier rezidențial de la marginea orașului. Afrikanerul, de bună seamă liniștit de disparițiile succesive ale asociaților săi și a tartorului, a mărturisit actele lui criminale fără a manifesta reticență. A dezvăluit alcătuirea rețelei, dând nume, locuri, date. Datorită lui Simon Rickiel am putut citi eu însumi aceste mărturisiri și am constatat că van Dötten ocultase rolul lui Pierre Sénicier, precum și șantajul pe care-l exercitase asupra celor trei traficanți.

Astăzi, Sarah Gabbor e întemnițată în Israel. Se află într-un lagăr unde deținuții lucrează în aer liber, ca în kibbutzuri. Într-un fel, Sarah a revenit deci la „căsuța de plecare”. Procesul ei încă n-a avut loc, dar, în lumina ultimelor concluzii ale anchetei, dosarul său se prezintă mai degrabă bine.

I-am scris de mai multe ori lui Sarah, dar scrisorile mele au rămas fără răspuns. Bănuiesc, în această muțenie a ei, acel orgoliu și acea tărie de caracter care m-au fascinat într-atât pe pământul ebraic. Nimeni n-a găsit nici diamantele, nici banii frumoasei kibbutznice.

Cât despre enigma inimilor, ea n-a apărut în niciun document oficial. Doar Simon Rickiel, Milan Djuric și cu mine cunoșteam adevărul. Și vom duce acest secret în mormânt.

Milan Djuric s-a despărțit de mine declarându-mi cu simplitate: „Nu trebuie să ne mai revedem, Louis. Niciodată. Prietenia noastră n-ar face decât să ne redeschidă cicatricele”. Mi-a prins mâna și a strâns-o cu putere. Strângerea de mână a acelui om curajos mi-a spulberat pentru totdeauna complexul infirmității.

JEAN-CHRISTOPHE GRANGÉ

DIAMANTE MORTALE

virtual-project.eu

virtual-project.eu

{1} Heleșteu (n.red.).
{2} În engl., *bird* – pasăre: *watcher* – supraveghetor; *birdwatchers* – supraveghetorii de păsări (n.red.).
{3} Străin (n.red.).
{4} Olandez originar din Africa de Sud (n.red.).
{5} Cămașă largă de pânză, purtată de negrii din Africa (n.red.).
{6} Haină cu mâneci lungi și glugă, purtată de bărbați și temei, în Africa de Nord (n.red.).
{7} În engleză, în original (n.red.).

Table of Contents